

בעזה"ש"ת

קונטרס

דעת תורה השמר לך פען

חלק ג' מספר אבן מקיר תזעק

על הפירצה הנוראה להפך סדר השחיטה בלונדון, ממנה
שמקובל אצלנו מדור דור, ואשר פירצה זו גרמה לכפות
ידי השוחטים בשאר מדינות אירופא ובארץ ישראל,
להנהיג ג"כ השחיטה באופן שצריכים לעבור על חמשה
הלכות שחיטה ח"ו, שהם הלכה למשה מסיני

אחרי גמר ספרי "אבן מקיר תזעק" חלק א' וספרי
"זוהבת כאשר צויתך" שהוא חלק ב' מספרי
"אבן מקיר תזעק", הגיע לידי תכריך מכתבים
מגדולי הרבנים, וממשרדים ממשלתיים, וממה
שחופיע בעתונים בא"י ובחו"ל,
אודות השחיטה באירופא.

המכתבים הללו משקפים נאמנה השתלשלות
מערכת הריסת יסודי השחיטה הנהוגה בישראל
מדור דור, ולהפכה לשחיטת נבילות וטריפות.

הו"ל בחמלת ה' עלי בזכות אבותי ורבותי הק' זי"ע

הק' שלום יודא גראס

רב דקהל "מגן שאול" ד"האלמין"

ור"מ בישיבה וכולל "בית ישעיה" "מכון להוראה בשחיתות ובדיקות"
בעהמח"ס: אכילת בשר הלכה למעשה (בענין כשרות הבשר בארה"ב)
גידולי יהודה (על הלכות ציצית). שו"ת זבחו זבחי צדק (הלכות שו"ב).
מדרין לכשרות (מ"ב חלקים) מדרין לצניעות (ה"ח). מנחת יהודה (חומר)
איסור חלב עכורים וסימילאק". מזוזת שלום (הלכות מזוזת ה"ח). נפש
ישעי (על כשרות המאכלים, י"ג חלקים). קדושת ישראל (הלכות יחוד).
קובץ ספרים בעניני כשרות (מ"ב חלקים) קובץ ספרים על שחיטה וניקור
(ק"י חלקים). שמירת המצות כהלכתן (כ"ג חלקים). ושאר ספרים.

שנת תשנ"ח

ברוקלין נ"י

ספר מספר 205 כמנין הר, רמז לחמשה ה' שחיטה שחם הלכה למשה מסיני

כתובת המחבר :

RABBI SHOLOM Y. GROSS

4711 - 12TH AVENUE, APT. A-5

BROOKLYN, N.Y. 11219

(718) 437-8086

מפתח

לספר דעת תורה - השמר לך "פען"

הקדמה

- יג.....
- אין לנו על מי להשען אלא על אבינו
שבשמים, יכול להיות גם עצת היצה"ר.....יד
- אפילו בין המון עם ועמי הארצים לא
האכילו לבני-ביתם מה שאוכלים היום.....יד
- חותמת ההכשר אינה אלא להשקיט
המצפון - הגם שיודעים שזה יכול להיות
נבילות וטריפות.....טו
- האם לונדון צריכה בדיקה?.....טו
- המצב לא משתפר אלא הולך ונפרץ.....טו
- אין להשוות מכשולי כשרות שאר
המוצרים לחומר מכשולי השחיטה!.....טז
- קיום כלל ישראל תלוי בכשרות
השחיטה!.....טז
- רחמו על ילדיכם, ח"ו לא לאבדם!.....טז
- עונש מאכלות אסורות כעבודה זרה -
ונעשים לעולם רח"ל!.....טז
- גם אצל השחיטות בחוגים מהודרים
ביותר יכול להיות מכשולים רבים, כולל:
גסות דקות ועופות.....יז
- רבנים ועסקנים יראי השם מלונדון פנו
אלינו לפרסם המתרחש שם למעשה.....טו
- מעולם היתה השחיטה מלאה מכשולים
וקלקולים משוחטים וקצבים מושחתים.....יז
- כל הרבנים יצאו נגד הצער בעלי חיים,
שכוונתם לעקור כשרות השחיטה.....יז

- וועד העסקנים החרדים דקהילות
 החרדיות בלונדון. שאלות גלויות להרב
 פאדווא שליט"א..... יח
- דעת תורה. רוח הקודש גלוי הופיע בבית
 מדרשו של כ"ק מרן האדמו"ר
 מסאטמאר זי"ע..... כ
- בירור שגם רבנים יכולים לטעות - ורבים
 יכולים להכשל. שמונה שאלות ותשובות..... כא
- הוא היחיד אשר עזר להצער בעלי
 חיים'ניקעס לקלקל כל כשרות השחיטה..... כה
- סדנא דארעא חד הוא..... לג
- ר' נתן אדלער זלה"ה רצה לפסול השו"ב
 דפפ"ד, ולהכניע החותם של הסטרא
 אחרא השורה על השוביים הפסולים
 בסוד על חרבך תחי'..... לד
- השוחטים הפכו להיות כמו מכונות..... לו
- השוחט הופך להיות מכונה, אחרת
 פרנסתו בסכנה..... לז
- הקצב עושה יד אחת עם הרב או הקהלה -
 ועושים מה שרוצים..... לז
- חוץ מהבטחות לא נעשו!..... לז
- דוגמא מהשחיתות והשוחטים מהעבר -
 ומהיום..... לח
- מה קרה להדור הזה?..... לח
- כמה שוחטים היו לאחינו בניי בדור
 העבר?, - כמה שוחטים שוחטים כהיום
 על מקומם של שוחטים ביוראפ?..... לח

- שוחט אחד ממלא מקום 500 שוחטים. -
הס"מ מעמיד שוחט בעיר מסטרא דילי
המאכיל טריפות לרבים, וכולם נלכדו
ברשתו .....לט.
- הדור הצעיר כבר אינו יודע איך נראתה
השחיטה בעבר .....מ
- יהודים יקרים אל תתנו לרמות אתכם.....מא
גדולי ישראל שותקים בגלל שהם סובלים
מטרור.....מא
- הם יצאו ידי חובת הציבור, אבל הציבור
לא הטה שכם לעזור בזה.....מא
- הגדולים והמנהיגים אין להם את הכוח
לעמוד מול כל אלו.....מב
- אם אתם פרושים משקוצי נבילות
וטריפות הרי אתם שלי, ואם לאו הרי
אתם של נבוכדנאצר וחביריו.....מג
- יהודי חרדי לא העיז להכניס לביתו או
להשתמש בתוצרתו של קל דעת.....מג
- כשרוצה לאכול מהכשירו יספיק לו
התירוץ הלא יש על זה הכשר?.....מד
- הגוף שמתפטם במאכלות אסורות נהפך
ממש לדבר טמא.....מד
- מי ששומר עצמו ממאכלות המותרות
והאסור והטמא, יש לו לב טהור, והמוח
והחיות שלו נעשה טהורות.....מה
- מאכלות אסורות הוא הגורם לעזות
לחציפות.....מו
- ה"בעל דבר" שתמיד נשתתף לשחיטה לא
שכח גם מדורנו.....מז

- מכשולות רבים המזעזעים את הצבור -
 שוחט בסכין פגום, איסור חלב וכיוצא!..... מח
 בגלל המשכורת הגבוהה שהשוחט מקבל,
 עובד אפילו בעייפות נוראה!..... מח
 בגלל תאוות ממון הקצב, השוחט עובד
 מעל לכוחותיו..... מט
 נסיונות השחיטה גדולות מאוד, ויעמדו
 עד ביאת משיח צדקינו..... נ
 זה שאתם נשמעים למעוררים, וחייב
 הקצבים לתקן, לפחות השחיטות
 המהודרות..... נ
 הבעל דבר מכשיל כל סיכוי לתקון!..... נא
 שמע מה שמכריזים להשגיח על הנר, שלא
 תבא סכנה!..... נא
 בשביל שהמוכיח אינו מוכיח לשם שמים
 אין נותנים לב לדבריו עד שבאה השריפה
 עליהם..... נב
 כל המזכה את הרבים אין חטא בא לידו..... נב
 פולמוס השחיטה, מאבק השחיטה
 באנגלי..... נד
 הממשלה מתחכמת נגדינו ע"י חקיקת
 חוקים "הוניים" כביכול..... נז
 מצב הכשרות בתקופת הרב הכולל הג"ר
 יעקב יוסף זצ"ל..... נח
 רבי יוסף רוזנבלאט מוסר נפשו על
 הכשרות..... נט
 הגה"צ רבי שרגא פייוויל מענדעלאביץ
 זצ"ל, צועק שהרבנים בראש האשמה..... נט
 הרבנים משתחווים לעגל הזהב..... ס

פרק א

- רבנים צבועים.....סא
- שנאת האומות לעם ישראל ולדתו, להשפילו ולבטלו כליל ח"ו.....סב
- בפתע פתאום נהפכים רוצחים ל"רחמנים" כביכול.....סג
- ראשית צעדי הצורך הגרמני נגד היהודים, היתה לאסור השחיטה.....סג
- כל הקם נגד ישראל, כאילו קם נגד הקב"ה.....סג
- אבותינו מסרו נפשם על זהירות שחיטה וכשרות.....סד
- גם בזמנים יותר קשים העמידו שחיטה על תלה.....סד
- בזכות שגזר דניאל על שמנן, זכו ישראל שבאותו הדור לכל הנסים.....סה
- הזהיר מכל איסורי אכילה, נשמר בקדושה יתירה גם בשאר ענינים.....סח
- הראשונים לגזור על השחיטה היו הפרסיים וכומריהם.....סט
- אף שגזירת השחיטה היתה גם על עכו"ם, מכנהו הרמב"ם בשם גזירת שמד.....ע
- גם בספרד וצרפת היתה זו גזירת הכומרים נגד השחיטה.....עד
- עיקר גזירת השחיטה באירופה היתה במדינות שיד הנוצרים היתה על העליונה.....עה
- בשנת תרכ"ד אסרו השחיטה בגרמני וברוסיא אסרוהו בשנת תרנ"ב.....עה
- מ"ש הג"ר חיים עוזר ז"ל בשנת תרח"ץ בענין גזירת השחיטה.....עו

עז	על הרבנים והעסקנים לעמוד על המשמר ולפקח על כשרות המאכלים והשחיטה
עח	היהודים הם אומה עתיקה יותר מכל הגזירות שגזרו העמים נגדם, ודת תוה"ק לא תתבטל לעולם
פ	אם נתיר להם דבר אחד, יאמר כל אחד שלכל דבר יש היתר
פ	אסור לעשות פירצות אפילו במדינה אחת
פא	יהודים חרדים מוכנים לענות נפשם שלא להטמא באכילת בהמות שנשחטו עפ"י תקנות שונאי ישראל
פב	חדש אסור מן התורה בכל אופן שהוא
פג	הקב"ה מתפאר בישראל כאשר מוסרים נפשם לקדושתו
פד	אין לסמוך על העסקנים אלא כשמשגיחים עליהם רבנים מובהקים
פה	רבנים קדמאי לא הסיחו את דעתם כל ימיהם משאלת השחיטה
פו	עוד בשנת תש"ל התחילו באנגלי' לקטרג על השחיטה
פו	כל אחד סמך את עצמו על השני
פט	
	פרק ב
	מכתב ג
צ	מבד"צ העדה החרדית - הגה"צ רמ"א פריינד זצ"ל, הגה"צ רי"י פישר שליט"א, הגה"צ ר"א הורוביץ שליט"א
	מכתב ד
צא	הגה"צ רבי יעקב יצחק ווייס זצ"ל רב ואב"ד עהח"ר בירושלים עיה"ק
צב	מכתב ה
צג	הגה"צ ר"ש ואזנר אב"ד זכרון מאיר
	מכתב ו
	הגה"צ ר' משה לנדא אב"ד ב"ב

צה	התאחדות הרבנים דארה"ב וקנדה	מכתב ז
צו	אגודת הרבנים דארה"ב וקנדה	מכתב ח
	תשובה מהגה"צ רבי אליקום שלזינגר רב ור"מ ישיבת הרמה לונדון, מברר שע"י הגזירה הזו יעברו כל הה' הלי' שחיטה	מכתב ט
צז	הגה"צ ר' אברהם יצחק ליכטנשטיין מב"ב	מכתב י
קיג	הגה"צ הנ"ל	מכתב יא
קיד	הר' בנימין זאב פורסט, שו"ב מומחה בלונדון	מכתב יב
קכא	הגה"צ ר' שמחה בונם ליבערמאן, - להרה"ג אב"ד פעדעראשיין הרב ליכטנשטיין שליט"א, - הרה"ג הרב אלישבע שליט"א, אמר אלי כמה פעמים בתמיה רבתי בקול גדול, שאינו מבין כלל, איך קיבלו בארה"ב זה הדרך לשחוט בהפען, - מציין מדברי הרה"ג ר' אברהם שפירא, ווי מירו"ס, האדמו"ר מוויזניץ, א.ד. הורביץ, ר"מ בראנסדארפער, מהר"ש וואזנר, א"י ליכטנשטיין, ר"א קאטלער, מ' שטערנבוך, ר"א האלפרין, א' שלעזינגר, נ"י מייזליש, מטשאבע ז"ל, הדיין מבאבוב, ז' פלדמן, א"ד דונער, מ' שנעהבאלג, מהורד"ס, ר"א וואלקין ז"ל	מכתב יג
קכז	מהגה"צ הנ"ל, להרה"ג ח' פאדווא שליט"א, מבאר כל החששות וכל הרבנים המתנגדים להפען ועוד, ומתחנן אליו שיעזור לבטל הגזירה הנוראה	מכתב יד
קכז	מהגה"צ הנ"ל, להרה"ג ח' פאדווא שליט"א קלח	מכתב טו
	מהגה"צ הנ"ל, להרה"ג ח' פאדווא שליט"א קמה מעשה נורא מהגה"ק רבי ברוך מגארליץ זי"ע, שבא מעולם העליון לעורר השוחט שלו	מכתב טז

- שלא יקבל עליו משרת השחיטה בבערלין,
שע"י יסמכו להתיר כל הבשר הנשחט בעיר
זו, וכ"ז יהי על אחריותי
קמט
- מכתב טו** מהגה"צ הנ"ל - להרה"ג ח' פאדווא שליט"א קנא
מעשה נורא מאחד מעשרת השבטים שבא
לר' הלל מקאלאמאייע זצ"ל, וסיפר לו
סודות על מדינת מעהרן בדייטשלאנד ופראג
וכו' ושר"נ אדלער רצה לפסול השו"ב
דפפד"מ, ולהכניע חותם הס"א ששורה על
השובי"ם פסולים בסוד על חרבך תחי' וגו',
ואלמלא השיג כל רצונו הי' בא משיח
צדקינו, אך הס"מ העמיד עליו רודפים
קצבים והוצרך לברוח מפ"פ
קנב
- עוד סיפר נורא מרב אחד שנתגלגל בכלב
רח"ל
קנב
- מכתב יח** קול קורא נגד שחיטה תלוי, אלול תש"כ קנה
- מכתב יט** מהגה"צ ר' אליעזר סילווער, נגד שחיטה
תלוי
קנו
- מכתב כ** מהגה"צ ר' אהרן צבי פרידמאן שו"ב
בעמח"ס חן טוב נגד שחיטה תלוי
קנח
- ראיתי מכתב מליבאוץ שמעולם לא הרשו
את זה, וגם שבמציאות אי אפשר לשחוט
קס
- מכתב כא** קול קורא להסיר מכשול, מספר איך
שהגאווערמענט תפס קצב שהאכיל טריפות קסב
- מכתב כב** מהגה"צ רבי אלחנן היילפערין שליט"א,
האדמו"ר מראדולמישא-קאשוי חבר
הרבנות דהאחדות הקהלות החרדית בלונדון
לר' משה רייכמאן, אודות הצלת השחיטה קסה
- מכתב כג** מהגה"צ רבי חנוך דוב פדווא שליט"א אב"ד
התאחדות קהלות חרדים בלונדון
קסו

- מכתב כד** מהגה"צ רבי חנוך דוב פדווא שליט"א אב"ד התאחדות קהלות חרדים בלונדון - מתיר שחיטת הבאקס ועוקר כל הה' הלכות שחיטה, נגד כל הרבנים בלונדון ובא"י - מוציא לע"ז על מרן האדמו"ר מסאטמאר זי"ע שכאילו מרן זצ"ל התיר נבילות וטריפות רח"ל
קסז
- מכתב א** מאב"ד האלמין להאדמו"ר מקיוויאשד, אם אם נכון הדבר (מה שרב פאדווא אומר) שהוא ולהבחל"ח האדמו"ר מסאטמאר זי"ע הכשירו את מכונת הבאקס.....
קסט
- מכתב ב** מהגה"צ רבי יצחק אייזיק אייכנשטיין אב"ד ואדמו"ר קיוויאשד מפארעסט הילס לאב"ד האלמין, (שמה שהרב פאדווא אומר שהוא ולהבחל"ח האדמו"ר מסאטמאר זי"ע הכשירו את מכונת הבאקס הוא שקר גמור).....
קע
- מכתב כה** מוועד המרכזי להצלת השחיטה בבריטניי קעב
- מכתב כו** מוועד המרכזי להצלת השחיטה בבריטניי עם חתימת שמונה רבנים מלונדון קעה
- מכתב כז** קונטרס שנתפרסם ע"י הרבנים הגאונים בלאנדאן, עם כרוז שנתפרסם מטעם הרבנים דשם קעו
- מכתב כח** כרוז שנתפרסם מטעם הרבנים - עת צרה היא ליעקב קעח
- מכתב כט** מאמר בעתון "המודיע" אודות הסכנה לשחיטה בקהילות היהודיות באירופה קעט
- מכתב ל** קטע חדשות בעתון המודיע אודות גזירות ביטול השחיטה בלונדון - אם לא תתגלה

- התנגדות פרלמנטרית, עלולים אלפי יהודים
בלונדון להינזר מאכילת בשר קצב
- נספח לא** פרוטוקול מהודעת משרד החלקאות
לעתונות קצה
- נספח לב** דו"ח האגודה למען שלום הבהמה על
שחיטה דתית. תשובת משרד החקלאות
להצעת האגודה למען שלום הבהמות קצח
- נספח לג** וועד המרכזי להצלת השחיטה בבריטניי רג
- נספח לד** סיכום משמעות הגזירה ותוצאותיי - מאחד
הרבנים רה
- מכתב לה** מכתב גלוי לרבנים ומו"צ בערי אנגליי רח
- אסור לשוחט להיות תחת לחץ ופיקוח של
נכרים רט
- זהו גזירה על השחיטה ממש, חשש נבילות
וטריפות רט
- ענין כזה נוגע לא לאנגליי לבד, אלא לכל כלל
ישראל רי
- אם מלכות בריטניי, הנודעת בעולם למדינה
דמוקרטית ומלכות של חסד, יקבעו חק נגד
השחיטה, ממנה ילמדו שאר המדינות רי
- הציבור סומך אי"ע על הרבנים שפועלים נגד
הגזירה, - זה כבר כשנתיים שהיינו כחולמים
ממש ריא
- קשה על המנהיגים מטעם להודות על
הפשיעות שנעשו ריא
- דא עקא שמתיראים להודיע דעתם בפומבי,
וחוששים על כבוד הבריות מבלי לנגוע ח"ו
כקוצו של יוד בכבודו של רב, מה יעשה
הציבור בדבר שנוגע ללבם ולשמירת תורתם ריב

- ריב שומו שמים כמה גדול כח השטן וחיילותיו
 גם להעיתון אינם מניחים לפרסם דבר או
 ריג חצי דבר מהנעשה
 אין חולקין כבוד לרב במקום שיש חילול
 השם, ומכ"ש שיש חשש ביטול מצות שחיטה ריג
 השחיטה הקדושה היא קיום דת ישראל
 ריג וקיום היהדות
מכתב לו קול קורא לאחב"י שהופיע בלונדון לעורר
 רטו ע"ד גזירת השחיטה
 על הבתי דינים הכשרים מונח עליהם חיוב
 ריז לראות לחזק ולהחזיק דברי התורה
 אין כוח ביי"ד יפה כלל להביא שינויים
 ריז ותיקונים מהמלכות בעניני שחיטה
 עיקר כוונתם ומגמתם לבטל השחיטה לגמרי ריח
 עצם הגזירה היא עלבון גדול ופגיעה לנותן
 ריח התרה, ולכל עם ישראל
מכתב לז מכתב לאחינו בני ישראל - נודיע צערינו
 רכא לרבים
מכתב לח קול קורא - עורו ישנים בעוד מועד -
 רכג להשובי"ם דפה שיחיו
 למה תחרישון בדבר הנוגע לכם, הן בדיני
 שמים כי הלא יראים ושלמים אתם! ולא
 תרצו להכנס בספיקות ח"ו להאכיל חשש
 רכג נבילות וטריפות, כפי שפסקו חכמי הדור
מכתב לט מועד המרכזי להצלת השחיטה בבריטני', -
 רכה אל שלומי אמוני ישראל החרדים לדבר ה'
מכתב מ דרכי פעולה שהוצעו לרבני כדתיא רכז
נספח מא התעוררות מהגה"צ ר' צבי פערבער זצ"ל רכט

- נספח מב** מספר ראוי לבילה, מהגה"צ ר' פנחס יעקב גערבער ז"ל רב דק"ק פועלי צדק בלונדון רלב
- נספח מג** העתק תשובת הגה"צ ר' אהרן וואלקין זצ"ל מספרו "זקן אהרן", שכתב לעיר לונדון בדבר פירצת השחיטה רמא
- מכתב מד** חוות דעת הרב הראשי הרב מרדכי אלי' שליט"א, בנושא של היריות בבהמות לאחר השחיטה בבית המטבחים העירוני ביהנסבורג, ובענין הבלעת דם באיברים רמה
- מכתב מה** בית דין צדק דק"ק יהנסבורג והמדינה, בנושא של היריות בבהמות לאחר השחיטה בבית המטבחים העירוני ביהנסבורג רמח
- מכתב מו** תשובת הגאון האדיר בעל שו"ת משנה הלכות שליט"א, בנידון השחיטה שמפילין מהבמה על ידי חשמל על הארץ בגובה 38 אינטשעס רמט
- מכתב מז** תשובה מהגה"צ הנ"ל בעל שו"ת משנה הלכות, בנידון שחיטה תלוי' ושחיטה בבאקס רנט
- נספח מח** תוכן הספר בשבילי השחיטה, נגד הפירצה הנוראה להפך סדר השחיטה בלונדון, ממה שמקובל אצלנו מדור דור רעא
- נספח מט** נוסח השער של הספר שחיטה בעמידה, להגה"צ ר' שמחה בונם ליבערמאן שליט"א רעו
- נספח נ** תוכן השאלה ששאלו לכל גדולי ישראל בענין שחיטה תלוי' ושחיטה בבאקס, שנדפס בס' בשבילי השחיטה רעו
- נספח נא** הסכמות, ומכתבי התעוררות, ואזהרות נוראות על פירצת השחיטה החדשה בלונדון רעח

מכתב נב	מהגה"צ רבי מ"א פריינד זצ"ל, רב ואב"ד לכל מקהלות האשכנזים, ור"מ דישיבת ייטב לב דסאטמאר בירושלים	רעט
מכתב נג	הגה"צ משולם דוד באדמו"ר רשכבה"ג מרן יצחק זאב הלוי סאלאווייציק זצ"ל	רעט
מכתב נד	מהגה"צ ר' אברהם מאיר איזראעל אבדק"ק הוניאד זצ"ל מח"ס ילקוט המאירי	רפ
מכתב נה	מהגה"צ ר' מאיר גרינבורג זצ"ל, אבק"ק קעזמארק, ברוקלין נ"י	רפב
מכתב נו	מהגה"צ ר' בן ציון אבא שאול שליט"א	רפג
מכתב נז	מהגה"צ ר' יאודה צדקה	רפג
מכתב נח	מהגה"צ ר' שלמה זילברשטיין רב דחסידי גור בני ברק	רפד
מכתב נט	מהגה"צ ר' עובדיה יוסף רב הראשון לציון, נשיא מועצת חכמי התורה	רפה
מכתב ס	מהגה"צ ר' שלום משאש הרב הראשי וראש אבות בתי הדין ירושלים	רפה
מכתב סא	מהגה"צ ר' מרדכי אליהו הרשון לציון, הרב הראשי בארץ ישראל	רפו
מכתב סב	מהגה"צ ר' ישראל פישביין, רב בית המטבחים בתל אביב	רפו
מכתב סג	מהגה"צ ר' זאב הלוי פעלדמאן, רב דק"ק תורה עץ חיים לאנדאן	רפז
מכתב סד	מהגה"צ ר' יצחק קוליצ, הרב הראשי וראש אבות בתי הדין ירושלים	רפח
מכתב סה	מהגה"צ ר' ש"י נסים קרליץ, רב ברמת אהרן בני ברק	רפט
מכתב סו	מהגה"צ ר' אליקים שלזינגער, ר"מ ישיבה הרמה לאנדאן	רצ

מכתב סז מהגה"צ ר' שלום יהודה גראס, אבדק"ק
האלמין ברוקלין נוא יארק
רצא

קונטרס
דעת תורה
השמר לך "פֶּעַן"

חלק ג' מספר אבן מקיר תזעק

הקדמה

יִתְעַנְּנוּ הַיִּשְׂרָאֵלִים וַיִּשְׁמְחוּ הִיתְמַיִמִּים אִשֶּׁר דִּיבְרִי
נִיאֲמָנִים יִיחַפְּזוּן, אִיף הִימָה יִיבְרְכוּ ה' בְּרֹאוֹתָם תַּעֲלוֹמוֹת
חֲכָמָה נִסְתַּרְתָּ וְנִשְׁגְּבָה מְאֹד, אֲשֶׁר הָיוּ נַעֲלָמִים וְנִסְתָּרִים
מֵעֵינִי כָל עַד הַיּוֹם הַזֶּה, וּבִדְוֹרוֹתֵינוּ הָאֵלּוּ שֶׁאֲנַחֲנוּ רֹאִים
שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה וּמִצְוֹתֶיהָ וִיסֻדּוֹתֶיהָ מוֹנַחֲת בִּקְרֹן זֹוִית,
אֵין דּוֹרֵשׁ וְאֵין מִבְקֵשׁ, וְנִתְקִיִּים בְּנוֹ מֵאֲמֵר הַגִּמְרָא (סוֹטָה
מ"ט) אֵין לָנוּ עַל מִי לְהִשְׁעֵן אֶלָּא עַל אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים,
וְכַמְּבֹאֵר בַּסֵּפֶה"ק שֶׁזֶה יֵהִי חוֹרְבֵן הַדּוֹר הַהוּא שֶׁל עֲקִבְתָּא
דְּמִשְׁיָחָא, שְׁכָל אֶחָד יֹאמֵר שֶׁאֵין לָנוּ עַל מִי לְהִשְׁעֵן אֶלָּא עַל
אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים, וּמִמִּילָא לֹא יִרְצוּ לַעֲשׂוֹת פְּעֻלִּים לַחֲזֹק בְּדִקֵּי
הַתּוֹרָה וּלְהַחֲזִיר עֵטְרָה לְיוֹשְׁנָה, וְכָל אֶחָד יִסְמוֹךְ עַל חֲבִירוֹ,
וְעֵי"ז נַעֲשֶׂה כַּקְּדִירָה דְּבִי שׁוֹתְפִי דְּלֹא קִרְרִי וְלֹא חֲמִימִי
(עִירוּבִין דָּף ד'), וְכָל זֶה בָּא לָנוּ כִּי יוֹצֵר עֲמַל עָלֵינוּ חוֹק, הוּא
עוֹל הַפְּרִנְסָה וְגוֹדֵל הַטִּירְדוֹת שֶׁמוֹנַחֲתִים עַל שְׁכַמֵּינוּ לְכַלְכֵּל אֶת
בְּנֵי בֵיתֵינוּ הַמוֹטְלִים עֲלֵינוּ, הַיִּפּוֹךְ מִמָּה שֶׁהָיָה בְּדוֹר הַקּוֹדֶם
שֶׁהַקְּהִילוֹת הָיוּ מִפְּרִנְסִין אֶת הָרֶב, וְכָל רֶב שְׁלוֹמֵד תּוֹרָה
וְשֶׁמוֹטֵל עָלָיו לְתַקֵּן אֶת הַקְּהִילָה מוֹנַח רֹאשׁוֹ וְרוּבּוֹ בַּעוֹל
הַפְּרִנְסָה, וְזֶה מִפְּרִיעַ לוֹ לְקִיִּים מִצּוֹת תּוֹכַחַת כְּרֹאזִי, לְהוֹכִיחַ
אֶת אֲנָשֵׁי עֵדְתוֹ וְשָׂאֵר בְּנֵי אָדָם לְהַטּוֹת לִבָּבָם שִׁילְכוּ בְּדֶרֶךְ
הַטּוֹב וְהַיֶּשֶׁר.

אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים, יכול להיות גם עצת היצה"ר

וזה היא הסיבה שפורקים מעליהם את עול הציבור ומטילים הכל על הקב"ה, באמרם אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים, ונמצא דגם זה הוא מעצת היצה"ר. ובין כך ובין כך הדברים מגיעים עד כדי כך שיכולים לאכול נבילות וטריפות רח"ל במלוא מובן המלה, ואע"פ שרוב הרבנים צועקים בצעקות נוראות שהשחיטה הנהוגה כיום אינה כשרה, ועוברים על כל חמשה הלכות שחיטה בשאט נפש, ובעוה"ר ירדו עד לעומקא דתהומא רבה שעוברים בשאט נפש על חמשה הלכות שחיטה, וסומכים על היתרים רעועים של כל אחד אשר מקלו יגיד לו (עיין שולחן ערוך יורה דעה סימן י"ז), וכל ההיתר נסמך על משענת קנה רצוף.

אפילו בין המון עם ועמי הארצים לא האכילו לבני - ביתם מה שאוכלים היום

ובעוה"ר ירדו אחורנית בימינו אלה, ועלה הכורת ונפרצו פירצות נוראות בקדושת וכשרות המאכלים, שלא עלה על לב אדם מעולם לעבור בשאט נפש על חמשה הלכות שחיטה ולסמוך על הכשירים והיתרים רעועים, שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך. נלך קצת אחורנית, נסתכל בחזרה על דורינו, על החורבן האיום והנורא, עד כמה היו נזהרים בקדושת המאכלים בקהילות הקדושות באירופא שנחרבו בעוה"ר (עיין שו"ת דברי חיים יורה דעה סימן ז') ולא אתרמי אפילו בין המון עם ועמי הארצים מי שיאכל או יאכיל לבני ביתו מאכלים כאלו, והשגחתו על כשרות בכלל ובפרט על כשרות הבשר, והפרישו את עצמם מצ"ט שערי היתר כדי שלא לנגוע בשער אחד משערי איסור.

חותמת ההכשר אינה אלא להשקיט המצפון - הגם שיודעים שזה יכול להיות נבילות וטריפות

ובעוה"ר בימינו אלה רבו המתירים והמקילים והמון עם במרגוע נפשם יספיק להם בהמצאם עליהם איזה חותמת נרשם עליו בכתב אשורית כשר למהדרין מן המהדרין ויאכלו ענוים וישבעו, ואף שלא ידעו למי החותמת ולפי הפתילים, אבל יודעים היטב שהבשר אינו כשר, ומ"מ הם סומכים על הכשר הזה, ויודעים שהמכשלה נורא ואיום, בהסתמכם על משענת קנה רצוץ של איזה הכשר בעלמא, ומשתמשים רק לכסות עינים ולהטות דעת עצמם, על אף שיודעים שהרבנים המכשירים אין יודעים בין ימינם לשמאלם, וכדי בזיון וקצף, ואם עיני שכל לך בין תבין את אשר לפניך, ושמית סכין בלועך אם בעל נפש אתה (עי' בספר מסילת ישרים פרק י"א).

האם לונדון צריכה בדיקה?

א. והנה במבט ראשון בודאי יתמהו חלק מן הקוראים, איך זה שהולכים לכתוב על מצב השחיטה בלונדון? כל אחד חושב לעצמו, שבודאי בקבוץ יראים כ"כ גדול כפי שיש בלונדון, נמצאים שם רבנים מובהקים שוחטים המוחזקים ליראי ד', אז לשם מה כל הרעש והמולה ולגלות פצעים ישנים.

המצב לא משתפר אלא הולך ונפרץ

ב. דוקא בשל כך, אמנם חייבים להעיר את תשומת לב הצבור, שהמצב שונה בתכלית, לא רק שהמצב לא השתנה לטובה, רק אדרבא, במשך הזמן הכל הולך ומחמיר בשטח פרוץ זה של השחיטה.

אין להשוות מכשולי כשרות שאר המוצרים לחומר מכשולי השחיטה!

ג. אל תשכחו, רבותי! שהעצם המרכזי, היסודי, של כל מערכת הכשרות זו השחיטה, כל מיני מכשולים של כשרות אצל המוצרים הרגילים אין להשוותם כלל מבחינת החומרא לשחיטה, היכן שיכולות להיות ח"ו נבילות וטריפות במלוא מובן המלה.

קיום כלל ישראל תלוי בכשרות השחיטה!

ד. כידוע איסור אכילת נבילות וטריפות הוא מהאיסורים החמורים ביותר, שכל הקיום של כלל ישראל תלוי בו, כפי שהאדמו"ר הקדוש מצאנו זי"ע העיד בספרו שו"ת ד"ח סי' ז'.

רחמו על ילדיכם, ח"ו לא לאבדם!

ה. גם ידועים דברות קדשו של הגה"ק ר' הלל קאלאמייער זצ"ל (שו"ת בית הלל סי' מ"ח אות ט"ו) וז"ל: שתדעו שהעבירה של נבילות וטריפות מאוד חמור הרבה יותר מעבירות אחרות וכו', והחכמים אומרים שהעון שבנים מתים ע"י מחלות רח"ל באים בגלל זה שאוכלים מאכלות אסורות, ולכן תרחמו על ילדיכם ואל תאבדו אותם ח"ו וכו' עכלה"ק.

עונש מאכלות אסורות כעבודה זרה - ונענשים לעולם רח"ל!

ומובא בזהר הקדוש (פ' שמיני) שמאכלות אסורות זה ממש כאילו שהוא היה עובד עבודה זרה ונענשים לעולם רח"ל, ואף פעם אין זוכים לעוה"ב וכו'.

גם אצל השחיטות בחוגים מהודרים ביותר יכול להיות מכשולים רבים, כולל: גסות דקות ועופות.

ו. מכשולים רבים קורים בעת השחיטה, אפ"י אצל השחיטות המהודרות ביותר, ללא הבדל איזה חוג שהוא, גם בשחיטת גסות וגם בשחיטת עופות.

רבנים ועסקנים יראי השם מלונדון פנו אלינו לפרסם המתרחש שם למעשה

בענין השחיטה בלונדון, פנו אלי רבנים ועסקנים ויראים מעיר הבירה לונדון לצאת בראש כל חוצות ולפרסם המתרחש שם בנוגע לכשרות הבשר.

מעולם היתה השחיטה מלאה מכשולים וקלקולים משוחטים וקצבים מושחתים

למעשה אין כל חדש תחת השמש, כאשר עיני הקורא תחזינה מישרים דמעולם היתה השחיטה מלאה מכשולים וקלקולים משוחטים קלים והקצבים המקולקלים התופסים רח"ל את כל כלל ישראל בגרונם, וכולם נמשכו אחריהם כצאן לטבח, עד שהרבנים תפסו שהאכילו טריפות רבות בשנים.

כל הרבנים יצאו נגד הצער בעלי חיים, שכוונתם לעקור כשרות השחיטה

אבל כעת אין אנו מדברים ממכשולים שמתרמים בעניני השחיטה, אנו מדברים מלעקור רח"ל כל הה' הלכות שחיטה, כאשר עיני הקורא תראינה בחיבור הזה אשר כל הרבנים יצאו נגד הצער בעלי חיים שרצו ורוצים לעקור את כל כשרות השחיטה משנים קדמוניות ועל כן הנהיגו אנשי ה"צער בעלי חיים" השחיטה הזאת.

[אשרי חלקו, של הרב הגאון רבי שמחה בונם ליבערמאן אשר מסר נפשו שלא לעקור ה' הלכות שחיטה שהם הלכה למשה מסיני, ראה בהערה¹ אחד המודעות שיצאו נגד כדתיא

(ג) ונציעה כאן שאלות גלויות ששאלו להרב פאדווא, בקיצור ממכתבים ששלחו לו, חבל שרק התחילו ולא גמרו את העבודה, והלא אמרו חז"ל "אין המצוה נקראת אלא על מי שגומרה".

בס"ד

וועד העסקנים החרדים דקהילות החרדיות בלונדון שאלות גלויות להרב פאדווא שליט"א

**בענין השחיטה הנדרשת ע"י חברת "צער בעלי חיים"
היות והרב פאדווא כתב במכתבו שמי שרוצה להעיר בעניני
השחיטה יבא אליו וישמע דבריו, ע"כ יצאנו באלו שאלות
גלויות לעיני כל, אולי יודה על האמת.**

א. לפי מה שסיפרו השוחטים, רואים שמה שכותב הרב פאדווא בענין השחיטה בלונדון הוא היפך האמת.

ב. איך התיר לשחוט בבאקס, בטענה שרבינו הקדוש מסאטמאר זצלה"ה ביקר בבית המטבחים, ועל סמך זה הוא מתיר שחיטה זו, הרי ידוע שרביה"ק מסאטמאר מעולם לא ביקר בבית המטבחים בארה"ב ולא נתן הכשר על שום בשר שהוא.

ואמרו ז"ל מילתא דעבידא לגלויי לא משקרי אינשי, וגם את זה רוצים להכחיש???

ג. כתה"ר כותב במכתבו ז"ל: **ואם יש בידי מי שהוא דבר מה להעיר בזה יבא אלי ואשמע את דבריו.**

ד. **שאלתנו:** אם אמת הדבר שכת"ר רוצה לשמוע מה יש בפי הבריות, למה כשהשובי"ם שלו אומרים וכותבים כי בשחיטה הזאת עוברים על כל הה' הלכות שחיטה, האם אין זה די להפסיק השחיטה הזאת, כשרוצים לשמוע?

ה. אם רבני כדתיא זועקים וכותבים הרבה מכתבים בכתב ידם וחותמים ומבקשים בתחנונים שלא להכניס "הבאקס הפען" לשנות משחיטה הנהוגה עד היום הזה, מפני שבשחיטה הזאת יאכילו נבילות וטריפות במלוא מובן המלה, למה אינו משים לב לזה?

האם לזאת יקרא רוצה לשמוע?

ו. כולם יודעים ומודים שאופן השחיטה בבאקס ופען הוא נבילות וטריפות, ורק כה"ר היחידי העומד על כך בתוקף (נגד כל הרבנים והשוחרים, חוץ משו"ב אחד שלו, שותפו של עמלק) להאכיל לישראל נו"ט.

ז. אנו שואלים: עד מתי תאכילו את עם ישראל בלונדון בנבילות וטריפות???

והנה אחז"ל במשנה אבות והוי דן את כל האדם לכף זכות. והזכות היחידי שיכולים ללמד על מעכת"ר בהיתר הזה הוא רק, שכתה"ר מקבל טובת הנאה גדולה מאוד לו ולבניו ולחתניו שזה מאפיל הדעת הנכון, לראות ולהבחין האמת. ומפני זה צועק יאכלו ענווים וישבעו, ואינו משים לב לדברי הרבנים הגאונים והצדיקים מכל העולם שכותבים לו בתחנונים שלא יהפוך השחיטה לנבילות וטריפות.

תודה לא-ל שלא אלמן ישראל, ועוד נמצאים רבנים חרדים בלונדון, שעדיין אינם משוחזרים ומוחים נגד חילול שם שמים שלא להכשל באכילת איסורים, ושלא לחדש דברים חדשים, שבזה יעברו על ה' הלכות שחיטה, שהוא הלכה למשה מסיני.

איך יכולים לסמוך על רב שהוא מכשיל הרבים בנבילות וטריפות בשאט נפש במזיד?

האם זה נקרא רב?

אחבנ"י צריכים לדעת אחת ולתמיד כי לא אנשי "הצער בעלי חיים" אשמים, כלל וכלל לא. רק הרב פאדווא אשם בזה, בהיתר שהוא נותן על השחיטה הזו.

סוף דבר:

אחר שישבנו (רבנים מנהיגי קהילות ועסקנים) יומם ולילה באנו למסקנה:

1. שכל איש אשר רגליו עמדו על הר סיני, ואשר בוער בקרבו עדיין ניצוץ של יראת שמים, יפריש עצמו ובני ביתו מאכילת הבשר "כדתיא" אשר כל כשרותו אינו אלא סילוף וזיוף, וסמיית עיניים, כאשר כל הרבנים חוץ מהרב פאדווא מודים וצועקים על אי כשרותה.

אין לנו ברירה אחרת, אך ורק להפרד מקהילת "כדתיא" ולעשות קהלה עצמאית

2. אין לנו ברירה אחרת, אך ורק להפרד מקהילת "כדתיא" ולעשות קהלה עצמאית מרבנים ובעלי בתים החרדים לדבר ה' ותורתו הקדושה. זאת תהי' תחילת ההצלה, וזה עוד יציץ ויפרח פירות ופרי פירות, ויחיש הגו"צ בב"א.

ועד העסקנים החרדים דקהילות החרדיות בלונדון

[הערת המחבר: במה שנכתב באות ב' אודות ביקור רביה"ק מסאטמאר בבית מטבחים ושהתיר שחיטה באופן כזה, כדאי להזכיר כאן מה שאמר מרן ז"ל בעצמו על מה שאמר ר' יוחנן בן זכאי טרם פטירתו (ברכות כ"ז ע"ב) ואינו יודע באיזו דרך מוליכין אותו. דתמוה, וכי לא ידע ריב"ז בעצמו שהוא צדיק ושמוליכין אותו לחיי העולם הבא, הלא ידע אינש בנפשי. אלא שכוונת ריב"ז היתה שכל זמן שהי' בחיים חיותו, אם הי' שומע איזה מימרא משמי' שבאמת לא אמרה, הי' יכול להכחיש את המימרא שלא אמר כן מעולם, אולם לאחר פטירתו אפשר שיהיו כמה מסלפים שיסלפו את דבריו ויאמרו משמי' מה שלא אמר מעולם, ומכך הי' מתיירא טרם פטירתו, ולכן אמר "איני יודע באיזה דרך מוליכין אותי", פי' שתלמידיו מוליכין את דבריו לכאן ולכאן כפי הנראה להם, ומשום זה אמר כן, עכתודה"ק.

ובעוה"ר ראו כן במציאות, שהיו מרמים גם את מרן מסאטמאר ואמרו בשמו אודות השחיטה שמעות שונות שלא אמרם מעולם, כדי לרמות את אחב"י הקונים בשר, שסיברו כאילו הרבי מסאטמאר או התאחדות הרבנים נותנים הכשר על הבשר של וויינשטאק, וכידוע כל זה.

דעת תורה

רוח הקודש גלוי' הופיע בבית מדרשו של כ"ק מרן האדמו"ר מסאטמאר זי"ע

ובאמת הופיעה רוח הקודש בבית מדרשו של מרן הגה"ק מסאטמאר זצ"ל בעצמו, שהרגיש בדבר שיתכן שיהיו בני אדם שיאמרו גם בשמו דברים שלא אמרם מעודו, וכמו שכתב בעצמו בספר דברי יואל (פרשת ברכה, דף ר"ע) וזה לשונו: אולם הא דלא בשמים הוא ושאיין הנביא רשאי לחדש דבר מעתה הוא יסוד ושוורש כל התורה כולה, דאי לאו הכי אין כאן תורה כלל, דהרי כבר הי' לעולמים כמ"ש במסכת שבת קט"ז ע"ב... ואפשר יעשה אותות ומופתים ע"י תחבולות וכישוף ונביא ישמע אליך עשה כן, ושבתי צבי תר"ו (תיפח רוחו ונפשו) אמר שנתהפכו המצות ונעשה מעשין לאוין ומלאוין עשין, ואפילו אם לא נאמין כן בכללות התורה מ"מ אין שום מצוה שנשאר במתכונתה כל אחד יאמר חלמתי חלום שחלב זה אסור וזה מותר, וזה יאמר כך וזה כך ותפוג תורה, ע"כ כללא כייל הקב"ה שאין הנביא רשאי לחדש שום מצוה מהישנות, עכלה"ק.

(וראה בספרי מדריך לכשרות [חלק ל"ג] דברי יואל על כשרות המאכלים, שכתב כמו כן על ענין השחיטה והכשרות בארצות הברית, עיי"ש).

פוק חזי עיניו הקדושים של הרבי מסאטמאר זי"ע המאירים למרחוק, וכאשר רצה לתת משל למה שיארע באחרית הימים להחליף מצוות התורה נקט חלב. וגם בזה לא קאמר שיעמוד נביא ויאמר הותר חלב לגמרי, אלא שחלב זה אסור וחלב האחר מותר ממש כעין המאורע בימינו.

ונבאר קצת את דברי מרן הגה"ק מסאטמאר הנ"ל בפרשת ברכה, שכתב דלא בשמים הוא ושאין הנביא רשאי לחדש דבר מעתה והוא ושורש כל התורה כולה דאי לאו הכי אין כאן תורה כלל וכו', ונקט בלשונו דוקא חלב זה אסור וזה מותר, דכאן בארה"ב רבו המכשלות של החלב ודס, וראו בחוש איך שהכשילו את הרבנים ורימו אותם, דבאמת כמה אנשים תמהו כמה תמיהות:

בירור שגם רבנים יכולים לטעות

- ורבנים יכולים להכשל

שמונה שאלות ותשובות בענין:

- (א) איך יתכן שרבנים יטעו לומר על חלב שהוא שומן כשר.
  - (ב) ממה נפשך, אם הרב נאמן על שאר איסורי תורה, למה אינו נאמן בענין חלב.
  - (ג) הכי צריכין לחוש למה שיש מערערין כי יש חלב, כל שאיינו בקי בענין.
  - (ד) הכי באפשרי שחלק ניכר מכלל ישראל יכשלו באכילת איסור חמור כ"כ שעונשו בברת.
  - (ה) האם יש היתר למי שבקי ברוע המצב לאחוז בפלך השתיקה ולהיות בשב ואל תעשה.
  - (ו) האם רשאים הרבנים המכשירין להעלים עיניהם מן הערעור שלא תפגם כבודם.
  - (ז) למה באמת תצא תקלה זאת מיד גדולים ורבנים.
  - (ח) למה יארע כזאת שציבור גדול ורחב יכשל בחלב?
- ובאמת כל השאלות האלה נוגעות לשערויית השחיטה בלאנדאן ג"כ, איך יתכן שרב גדול כמו הרב פאדוה יתיר שחיטה כזו?**
- וכעת נשיב על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון.
- (א) בנוגע לשאלתינו איך יתכן שרבנים יטעו?**
- הנה דבר זה מפורש בקרא (ויקרא ד') ואם מעיני העדה נעשתה לשגגה, ופירשו חז"ל (עין רשי"ל) הכוונה כי נעלם מסנהדרין שהם עיני העדה, והא לך דברי חז"ל מפורשים בהוריות הורו בית דין לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה וכו', ומבואר שם להלן דף ג: דחייבין בית דין להביא חטאת על שגגת הוראתן.
- ומבואר ברמב"ם (הלכות שגגות פרק י"ב, י"ג) דמיירי בבית דין הגדול שהוא הסנהדרין שישבו בלשכת הגזית (אשר עליהם הכתוב אומר לא תסורו מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל), ומיירי ג"כ ששגגו כולם בהוראה זו והורו להקל.
- וזה לשון הרמב"ם שם: "כל דבר שחייבין על שגגתו חטאת קבועה אם שגגו בית דין הגדול בהוראה והורו להתירו ושגגו העם בהוראתו ועשו העם... ואחר כך נודע לבית דין שטעו הרי בית דין חייבין להביא קרבן חטאת על שגגתו בהוראה ואע"פ שלא עשו הן בעצמן מעשה, שאין משגיחין על מעשה בית דין כלל בין עשו בין לא עשו אלא על הוראתן בלבד", עכ"ל.

ולחלץ שם (פרק י"ג הלכה א') וזה לשונו: "וכן אם הורו וידע אחד מהן שטעו ואמר להם טועין אתם ורבו עליו המתיירין הרי בית דין פטורין... שנאמר ואם כל עדת ישראל ישגו, עד שישגו כל הסנהדרין" עכ"ל.

ומבואר לחדיא (הוריות ב' ע"א) בגמרא דמייירי גם בהוראת חלב להיתר, וז"ל השי"ס "לאתויי הורו בית דין שחלב מותר", וברש"י על המשנה הורו בית דין "כגון שהורו שחלב או דם מותר", וברמב"ם שם (פרק י"ג הלכה ד') "הורו בית דין שחלב מן החלבים מותר ואכל וכו' ואחר כך הורו שעבודה זרה פלונית מותרת ועבד אותו עבודה זרה" עכ"ל. המעיין היטב בשי"ס ורמב"ם שם יראה שעל הרוב נקטו לדוגמא הוראת חלב, עיי"ש.

ומעתה לא נשאר לנו אלא להתבונן קצת אם אצל הסנהדרין שהיו גדולי הדור ממש בתורה בחכמה ביראה ובאהבת ה' ובמדות טובות, בלי שום נגיעות, כמבואר ברמב"ם (הלכות סנהדרין פרק ב') דסנהדרין היו בעלי חכמה, נפשם שפלה, חברתם טובה, גיבורים במצוות ומדקדקים על עצמם וכוששין יצרם, לא יהא להם שום גנאי, ולא שם רע, ויהא פרקן נאה, שונאי בצע ואף ממון שלהם אינם נבהלין עליו, אוהבי האמת, שונאי החמס ובורחי מכל מיני העול, מנוקין מעון וגם ממומי הגוף.

ואחר כל אלו ה"י באפשרי שתזדמן להם מכשול בהוראה להיתר חלב ולומר על כולן או מקצתן מותר, אע"י דכתיב אלקים נצב בעדת קל, וגם ישבו בלשכת הגזית שהוא בבית המקדש אשר שם עיקר השראת השכינה מ"מ אפשר שיארע זאת, שהיו שבעים ואחד צדיקים יושבין יחד ועטרוניהן בראשיהן. ומה יענו אזובי קיר כמונו היום שרחוקין אנו מלהשיג אפילו כטפה מן הים קדושת הסנהדרין, על אחת כמה וכמה שאין מן הנמנע שיארע כזאת.

ודבר נפלא מאוד מצאתי בדברי חד מקמאי שכתב, כי אדרבה כל הגדול מחבירו יותר עלול להכשל בחטא כזה. לכן אמר הכתוב: אשר נשיא יחטא. מאחר שהוא מורגל בגדולה רבה כ"כ, שהוא מלך על כל ישראל, בודאי יבוא לכלל גאווה וזו תביאו לכלל חטא בלא שום ספק (וזהו ויקרא דף כ"ב ע"א, ושי"ד, ורבינו בחיי, ותולדות יצחק, וכלי יקר).

ולפי זה מי שבא בטענה כזו עדות הוא ששכח מקרא מפורש וגמרא מפורשת.

(ב) טענה שני': דאם הרב נאמן לשאר דברים לכן אין נאמן בזה.

אהובי ידידי, לא עלי תלונותיכם כי אם על תורת ד' תמימה, והאיך יאמר הקרא שמיני העדה נעשתה לשגגה, והלא אם נאמן לכל איסורי תורה כמו שהכתוב מצווה ואומר "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך", האיך שגג בדין זה, שי"מ שאין אנו דנין היקש וגזירה שוה כזאת. ואפשר שיהי' בקי בכל התורה ויאונה מכשול של שגגה לידו.

(ג) טענה שלישית: האם צריך מי שאינו בקי לחוש למה שיש מערערין?

חנה לא נכניס עצמינו בפלפולה של תורה לברר הדבר משורת הלכה כי אין כאן מקומו והדבר סובל אריכות. אולם רצוני לבא בדרך אחרת וקצרה. שני טענות גדולות מנוגדים לטענה זו, חדא לכל המון, והשנית ליראי ד' ואנשי מעשה.

ראשית, הלא קבעו לנו חז"ל כי גדול המחטיא יותר מן ההורג (רש"י פרשת כי תצא), ובזה הורו לנו חז"ל כי אצל ישראל הנשמות העיקר, ומחויבין ישראל למסור נפשם עבור אמונתם וקדושתם, והנשמה היא נצחית והגוף טפל, הכלי אומנות בלבד לעבוד בהן ליוצרו, והאי עלמא כפרוזדור בפני הטרקלין.

וא"כ יתבונן כל אחד באחד בעדה נכונה אם יבואו מערערים לערער כי באכילת מאכל פלוני יסתכן גופו ויחלה קשות עד למיתה ממש, כל בר דעת יתרחק מאכילת דבר פלוני בתכלית כי מזה לו לצרה אפילו מצד הספק. וכן אם יבואו מגידים ויאמרו אל תסע

בדרך פלוני כי לסטים קשים חורגי נפשות על הדרך. ולעומתם יאמרו אחרים אל תדאג ועל אחריותנו תוכל לנסוע, כל בר שכל לא יכניס עצמו לספק סכנה וגם לא ישלח בנו או בנותיו ושאר קרובי משפחתו בדרך זו, וכפי כחו ועתו ירחיק גם אחרים מהליכה לשם.

ואם כן הלא כן הדבר הזה ממש בענין חלב, אכילת חלב אפילו בשוגג מטמטם הלב וכורת נפש ונשמה משורשו העליון, כמבואר בקדמונים ואחרונים (עי' אגרת הקדושה מהרמב"ן ז"ל פ"ד, ופרי"ח ושי"א סי' פ"א). וגם כאשר כל העם בשגגה מכניס נפשות ישראל לצד הטומאה ומעבירן מדת ישראל (ענין שו"ת דברי חיים ח"א יורה דעה סימן ז') ולעולם לא יזכה לראות אור גם לעולם הבא (כמבואר בספר יסוד ושו"ש העבודה פרק ז' עיין שם). ולפי זה מי פתי יסור הנה לפטס גופו בדבר שיש מערערין ואומרים כי יש בו סם המות הממית נפשו רוחו ונשמתו של אדם ומורידו עד שאול תחתיו, ומי יקח נפש בניו ובנותיו ולכרות נשמתן ממקור העליון אפילו במקום ספק.

וגם בחלק הגוף הלא עונשו במזיד בכרת, ובשוגג בשגגת כרת, ומי עלה בשמים וירד להעיד כי מי ששמע ערעור על ענין ניקור החלב ואוטם אנו באמרו מי יאכילנו בשר שנידון כשוגג, והלא סוף כל סוף מעשים שבכל יום מעידין שהגיע הזמן לפשפש במעשים אחר חטאת של עונשי כריתות בו בפרק שצעירים ואפילו ילדים נחטפים באופן פתאומי בשחר ילדותם, וכי חשיד קוב"ה דעביד דינא בלא דינא, ואין הזמן לחפש לימודי זכות על כל דבר ולנהוג בו היתר בזמן שרואין כי כל יום קללתו מרובה מחברתה. ילדים קטנים נשארים בלי אב או אם ואין עונה, בוכין מרירות והורים בוכין על ילדיהם שנחטפו טרם ידעו להבחין בין טוב לרע.

ונגד החסידים ואנשי מעשה אנו אומרים האידן מצאו קנה המדה למדוד אשר נזירות מאכילת קניידלע"ך וגעבראקס (מצה שריו) או קניית אתרוג יקר בן כמה מאות דולר בכל ההידורים, ועלי מהודרת לספר תורה, וטלית נאה, מוכרחין להדר אחריהם יותר מגופה של תורה שהם יסוד נשמת חיים של יהדות החרדית וקיומה כמו הרחקת אכילת בשר שיש עליהן ערעור מטעם בלתי ניקור הוגנת, וד"ל.

טענה רביעית: הכי אפשר שחלק גדול מכלל ישראל יכשלו

- התירוף על זה הוא ברמב"ם הנ"ל (הלכות שגגות פרק י"ב הלכה א') וז"ל: בין שעשו כל ישראל שבארץ ישראל על פי בית דין שהורו, בין שעשו רוב ישראל... בין שעשו רוב השבטים וכו'. ולהלן (פרק י"ג הלכה ב') בזה הלשון: כיצד היו יושבי ארץ ישראל שש מאות אלף ואחד, והיו עושין בהוראת בית דין שלש מאות אלף ואחד... הרי בית דין חייבין עכ"ל, ולפי זה כל ישראל שש מאות אלף, והמעין חיטב בש"ס וברמב"ם יראה דה"ה עשו כלל ישראל כולו, עיין בזהר ויקרא כ"ב א'.

טענה חמישית: האם יש היתר לרב או לאחר לשתוק באם יודע ערעור

- דבר זה מבואר היטב בש"ס (שבת נ"ד ע"א) מי שיש בידו למחות ואינו מוחה נתפס על אותו עון. וכן אמרו חז"ל (סנהדרין כ"ז ע"ב, שבעות ל"ט ע"א) ויכשלו איש בעון אחיו, מלמד שכל ישראל ערבין זה לזה. ולפי זה מי שיודע דבר ושותק נתפס על העון כאילו הוא בעצמו במי ידיו מכשיל הרבים.

ומצאתי חידוש גדול ונפלא בספר ילקוט מעם לועז (פרק י"ד) שהביא מבעל העיטור ושי"ך שדרשו דין זה של כל מי שיש בידו למחות וכו' מפרשה זו שמדובר מנשיא שנכשל בחלב, ודרשו שבאמת הנשיא לא חטא רק הקהל ובשביל שלא מיחה הנשיא בהם, העון תלוי בו.

וזה לשונו שם (ויקרא פרק י"ד בסופו): ודעו שאם יש במקום גדול שיש כח בידו להוכיח ולמחות על איזה עון או על שעושים בני דורו, והוא אינו עושה כן, ואינו רוצה

לדבר ולהתערב בדבר כדי שלא ישנו אותו הבריות, כל החטאים שעושים העיר נחשבים כחטאיו ועון כולם תלוי בו. ולכן נסמך תחילת הפרשה הזאת, אשר נשיא יחטא, עם סופה של הפרשה הקודמת חטאת הקהל הוא, לרמוז שאם יש חטא בקהל, הסיבה היא, אשר נשיא יחטא, היינו אם הוא גדול הדור ויש בידו למחות ואינו מוחה, העון תלוי בו (כ"כ בכלי יקר, בעל העיטור ושי"ד).

טענה שישית: אם רשאים רבנים ושאר אנשים מסויימים להעלים עין מגודל המכשלה שלא תפגום כבודם.

ע"י משאחז"ל (תורת כהנים ויקרא, ובהוריות דף י' מובא ברש"י עה"ת פרשת ויקרא עה"כ אשר נשיא יחטא) וז"ל: לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נתן לב להביא כפרה על שגגתו, ק"ו שמתחרט על זדונותיו.

ועיין בספה"ק ויואל משה (מאמר ג' שבועות אות קנ"ב) וז"ל: שאם עיני העדה במדה זו להתודות על השגגה אין זה אלא לשון שמחה, אשר בדורינו עכשיו בעוה"ר עדיין לא זכינו לשמחה זו.

טענה שביעית: - למה יארע תקלה לגדולים שבדור.

דבר זה כבר ביארו הספרים שזה בא מעון הדור, עיין להגה"ק בעל הפלא"ה ז"ל בספר פנים יפות פרשת ויקרא (על פסוק אשר נשיא יחטא) שכתב וזה לשונו: שסיבת חטא השוגג לכהן משיח מפני אשמת העם שגורם העלמתו, והביא שם (על פסוק אם הכהן המשיח) דברי חז"ל כד רגז רעיא על ענא עביד לנגדא סמותא (ב"ק נ"ב ע"א). ופירש"י וז"ל: כשהמקום נפגע משונאי ישראל ממנה להם פרנסים שאינן מהוגנין.

ובנזר הקודש (בראשית רבה פרק ס' ס"י י"א) תמה על מה שמצינו שם דנכשלו אמוראים במידי דאכילה (ומבואר בשי"ס חולין ה' ע"ב, ובתוס' דבאכילת איסור אין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים). ותיירץ בנזר הקודש דכיון שנתמעטו הדורות אע"פ שבדאי נמצא גם בדורות אחרונים בני אדם גדולים מאוד במעלה, מ"מ באשר אין דורם זכאי גם הם יורדין ממדרגתן, ע"כ.

טענה שמינית: למה יכשלו רבים בפעם אחת?

- תשובה לדבר, כי הדרך הוא בכל עבירה שאדם רואה שאחרים נכשלים בה נכשל אחריה בקל, וכל אחד גורר את חברו. מהאי טעמא בבשר, כיון שרבים אוכלים בשר ואינם רוצים לפרוש ממנה עם כל הערעורים מפני אטימת לבם, שאר כל הקהל נגררים אחריהם. ודבר זה מבואר היטב בכלי יקר (ויקרא ד') עה"כ ואם נפש אחת תחטא, ומובא בילקוט מעם לועז ויקרא (פי"ד) וז"ל: שאם הוא חטא שאדם רואה אחרים שעושים אותו, הוא עלול לשגות שהדבר מותר והוא עשוי לעבור עליו, שכן יש מקום לטעות, אבל חטא שאינו רואה כלל שאחרים יעשוהו, רחוק מן הדעת שהוא יעשה. ולכן אומר שם הכתוב ואם נפש אחת תחטא. ונאמר כאן "אחת", שלא נאמר כן בכל הקרבנות דלעיל, כדי לרמוז שרק הוא חטא באותו החטא, שלא ראה חטא זה אצל אחרים, עכתי"ד עיי"ש.

וע"י בשערי תשובה לרבינו יונה (שער ג' נ"ט) דיש מקום שמחוייבים להחזיק במחלוקת, וכשם שהמחלוקת הוא עון כך מניעת המחלוקת במקום שצוה התורה להחזיק במחלוקת הוא ג"כ עון, וכן כתב החרדים פרק ד' אות מ"ב ומ"ג, ומביאו בספר ויואל משה ח"ב פרק נ"ג.

וכותב שם מרן הגה"ק מסאטמאר זצ"ל בזה"ל, והרי שהחמיר יותר במי שאינו מחזיק במחלוקת על המתייצבים על דרך לא טוב ממי שהוא מחזיק במחלוקת במקום שאין צורך, אף שוודאי להחזיק במחלוקת במקום שאין צורך הוא עון פלילי

עם הרב שלהם שעשה יד אחת עם חברה של "צער בעלי חיים", [כידוע]

הוא היחיד אשר עזר להצער בעלי חיים'ניקעס לקלקל כל כשרות השחיטה

ואחר שכל הרבנים דשם יצאו נגד השחיטה הזאת מצאו להם הצער בעלי חיים'ניקעס רב אחד גדול אשר הוא רב הראשי בלונדון הרב פאדווא שליט"א, והוא הוא היחיד אשר עזר להצער בעלי חיים'ניקעס לקלקל כל כשרות השחיטה. [ולא די זה רק על ידי שהתחיל שם להתיר לעקור על מה שכתוב בשו"ע יו"ד חלק א', הס"מ וחיילותיו התחילו מלחמה כבידה גם בא"י שרוצים להכניס שם את הפען הזה, ולגרום להאכיל נבילות וטריפות בא"י ג"כ] (כאשר תראו מה שכתב הרב פאדווא בכתב ידו עם ה"לעדער העד" שלו, וכאשר תראו במכתבים שכל הרבנים צועקים עליו, והוא בשלו).

[גודל הסיבוכ והחורבן הגדול בכלליות, והסיבות שהביאו בזמן שמלאה הארץ חנף והחליפו את האמת של תורה על אינטערעסין ופארטיי אפילו בין תוך תוכיותינו, ותמורת עול מלכות שמים עול בשר ודם, ובמקום יראת העונש מתייראים מאנשי זרוע ובעלי לשון, אין תקוה שישאר אמונה ותורת אמת, רק אם באמת המבינים ימסרו את נפשם בפשטות על הכרזת האמת של תורה, כי מצב כזה הוא שעת השמד, [עיינ בפנים הספר בשם ספר דמשק אליעזר], שגזרו הפאליטיקאנטען מכדתיא, לכן אחד מן העיקרים בזה

ונורא מאד כי גדול השלום כנודע, מ"מ למנוע ממחלוקת על המתניצבים על דרך לא טוב גרע יותר עכ"ל.

זו"ל יעביץ אבות פרק ב' משנה ו', מי שאינו נכנס במחלוקת על המתניצבים על דרך לא טוב אינו חושש לעלבון קונו ואינו נכנס לגדר אנשים, עכ"ל.

הוא שיאמרו מה שיש לומר בגלוי ובראש מורס, ופרסם שם האומר, [שצריכים לצאת בגלוי] ופרסום הענין יהיה מה שיהיה. ודבר זה מוטל על כל אחד ואחד אשר בשם ישראל יכונה, ואם אין אנו עושים זאת אלא נהיי כעין אנוסים שבשפאניע בכפל כפלים, מחוץ יראו פנים כהשלטון והרוח השורר אע"פ שיודעים או אפילו רק חוששין שהוא היפך תורה, ורק בחדרים או בין איש לרעהו יתרעמו, אז אבדה התקוה חס ושלום, וכל אחד יצטרך ליתן דין וחשבון על כל כזית וכזית שכל אחד מישראל אוכל עד סוף כל הדורות, כידוע.

כל השוחטים אמרו לי שהמצב כהיום הוא שיהיו מוכרחים להאכיל טריפות על חשבון רב העיר, וביקשו ממנו ברחמים ותחנונים, מפני שכולם מפחדים שם מהרב פאדווא, ורק שוחט אחד שעשה יד אחת עם הרב פאדווא ועם הקצבים, והוא אומר שהוא יכול לשחוט ג"כ כך, והכל טוב וישר, ואלו שאינם יכולים הם בטלנים גדולים, ויקח זמן ללמדם, כידוע שהבעל דבר אינו יושב בטל ועושה את שלו, וכמו שעשה בכל הדורות, מעמיד שוחט מחסידי הס"מ וכך "שוחט" את כל אנשי העיר ברוחניות ובגשמיות, וכן עשה הס"מ בלונדון.

(וראה לעיל בקול קורא שיצא לאור, שמביאים שם לימוד זכות היחידי שאפשר ללמד על הרב פאדווא הוא, מפני שבודאי יש לו ולבניו איזה טובת הנאה מזה², שזה מאפיל

---

2) היהדות בכל תפוצות ישראל חיתה רגישה ביותר לאיסור והיתר. תמיד היו זחירים על כשרות הבשר. השו"ב והקצב היו תחת השגחה קפדנית של בדי"ץ דהעיר, וחברי הבית דין לא עלתה על דעתם כלל לקבל איזה שחר עבור הוראותיהם, כמו דאייטק הלכתא ביו"ד סימן י"ח "שאסור לרב המורה לקבל שום שחר כי אם לטעום כדי לברר הוראתו" (יו"א שאסור לרב לקבל שום שחר, כי אם יקבל שום שחר על הכשרו לבו יטנו להכשיר אפילו דבר איסור. רק מותר לו לטעום מהבשר כדי שהשוואל יראה שהוא ג"כ טועם מהבשר ולא יחשוב שהרב התיר לו רק מטעם הפסד מרובה או שעת הדחק, ועיין תבואות שור סימן י"ח). ובכל בתי ישראל היו נוהגים שהיו שני משגיחים שהיו בודקים סכינים להשו"ב כמבואר בשמ"ח, ובספרי וזבחת כאשר

הדעת הנכון מלראות ולהבחין האמת. ומטעם זה צועק "יאכלו ענוים וישבעו", ואינו שם על לבו דברי הרבנים הגאונים שזועקים מרה שלא יהפוך השחיטה לנבילות וטריפות ח"ו.

ועל מה שתמהים המוני העם איך יתכן שרבנים גדולים מובהקים יכולים להתיר דבר כזה לעקור כל ה' הלכות שחיטה מכל וכל, על זה באה התשובה, דמקרא מלא דיבר הכתוב (ויקרא ד' כ"ב) אשר נשיא יחטא, ויתיר אכילת חלב או לעבוד עבודה זרה ח"ו, ומשמע מזה דאפילו בעת ההוא היתה מציאות כזאת שהנשיא יתיר איסורים חמורים כאלו, בשוגג או במזיד, וכמו שכתב רש"י שם, קל וחומר שמתחרט על זדונותיו עיי"ש.

גם מצינו שאפשר להטעות אפילו לצדיק הכי גדול³, כמו שמצינו ביצחק אבינו ועשיו הרשע, ששאל לאביו איך

צויתך ביארתי הענין באריכות גדול, ועיין עוד בספרי שחיטת ואכילת בשר כהלכתה, בי"ח, ובספרי שו"ת זבחו זבחי צדק.

(3) ובענין זה שאפשר להונות את הצדיק, ידוע מה שנעשה עם פסל מיכה תחת הנהגתו של משה רבינו ודור דעה ארבעים שנה במדבר, ואעפ"כ נעלם זאת שאל ידעו אודות הפסל, וכן תחת הנהגתם של שופטים היו עובדים עבודה זרה הרבה כמבואר בשופטים, וכן תחת הנהגתו של יאשיהו המלך שהפך עולם ומלואה בביעור ע"ז בכח של מלכות, ויאשיהו הי' צדיק גדול כמו שמעיד עליו הפסוק (מלכים ודברי הימים), ואעפ"י היו ליצני הדור עושים מה שלבם חפץ שלא בידיעתו, כמו שאמרו חז"ל.

ובפרשת דברים (א', י"ג) הבו לכם אנשים חכמים ונבונים לשבטיכם ואשימם בראשיכם, ופירש"י שהם ניכרים לכם שאם בא לפני מעוטף בטליתו איני יודע מי הוא ומאיה שבט הוא ואם הגון הוא, אבל אתם מכירין בו שאתם גדלתם אותו לכך נאמר וידועים לשבטיכם, עכ"ל.

וכתב על זה בספר דברי שלום להגה"ק מוה"ר אברהם שלום מסטראפקוב זצ"ל (בן הגה"ק משינאווע זי"ע) וזה לשונו, הנה יש להוכיח מזה גודל מעלת הצדיקים, אפילו כשיש איזה מחלוקת בין איזה צדיקים ושומעין מהם שאחד אומר על חבירו דיבורים כנגדו, ידוע שזה מחמת בעלי לשון אשר היצח"ר רוצה להפריע הצדיקים ותלמידים מעסק מצותם ותורתם על כן הוא מעמיד הולכי רכיל בסקרים שונים, וקלי הדעת אומרים, כיון שהרבי הוא בעל רוח הקודש, איך אפשר להטעותו, ומזה באים ח"ו לפקור באמתיות צדקת הצדיקים הקדושים האמתיים, ובאמת מי שאומר כה, שאי אפשר להטעות את הצדיק, הוא אפיקורסות, כיון שמצינו שאפילו משה רבינו ע"ה אדון הנביאים אמר וידועים לשבטיכם שאם בא לפני מעוטף בטליתו איני יודע כו' ואם הגון הוא כו' אלא עיי"כ שאם בא איש צבוע לפני הצדיק ורוצה להטעותו

שהוא איש כשר אפשר שהצדיק אינו יודע פנימיותו, כמו שאמר משה רבינו ע"ה אינו יודע מי הוא עכ"ל.

ובפרשת וישלח (ל"ב, ט"ז) על פסוק והי' המחנה הנשאר לפליטה וגו' פ"ה האבן עזרא וז"ל, כי אין הנביא יודע הנסתרות אם לא יגלה לו ה', ואלישע אמר והי' העלים ממני (מלכים ב' ד' כ"ז) עכ"ל.

הרי שמשם רבינו ואלישע הנביא לא ידעו וכן שאר הנביאים לא ידעו רק מה שהגיד להם השי"ת, אבל שאר הדברים יתכן שנעלם גם מהם ויתכן שידעו אבל אינו מוכרח ואפשר שיתעלם מהם.

ומצינו ביעקב אבינו ע"ה ולא ידע יעקב כי רחל גנבתם, אבל החסידים אומרים כי רק אצל יעקב הי' יכול להיות דבר כזה שלא ידע מה שנעשה תחת רשותו, אבל לא אצל מן ז"ל... וכן רק את יצחק אבינו הי' אפשר לרמות, אבל החסידים אומרים כי הרבי גדול מכולם ואותו אי אפשר לרמות, ומוכרח שידע הכל ויכול הכל, וממילא ראוי ברורה שהכל הי' טוב.

ומבואר בספר מלכים שנמצאו מכשולים של כרת רח"ל תחת גדולים מדורות קדומים, כגון אסא מלך יהודה שהי' צדיק והי' לו כח של מלאכות, ואעפ"כ נאמר (מלכים א' ט"ו י"ד) והבמות לא סרו, פירש"י במות היחיד שהורגלו ליקרב עליהן לשמים משחרבה שילה עד שנבנה הבית שהיו הבמות מותרות לא סרו עתה ואעפ"כ שנאסרו משנבנה הבית והיו עונשים עליה כרת, עכ"ל.

וגבי יהושפט שהי' צדיק, נאמר (מלכים א' כ"ב, מ"ד) אך הבמות לא סרו עוד העם מזבחים ומקטרים בבמות - וכן גבי יהואש (מלכים ב' י"ב, ג') ויעש יהואש הישר בעיני ה' וגו' רק הבמות לא סרו וגו', וכן גבי עזרי' (מלכים ב' ט"ו ג') ויעש הישר בעיני ה' רק הבמות לא סרו וגו', וכן גבי יותם שהי' צדיק מופלג (כמבואר ברש"י דברי הימים ב', כ"ז ב'), ויעש הישר בעיני ה' ככל אשר עשה עזיהו אביו הטובות שעשה אביו, וזהו שאמר ר' שמעון בן יוחאי במסכת סוטה אלמלא יהי' אברהם אבינו מקבל עליו כל עונות הדור עד לו אני הייתי מקבל חטאי הדורות מאברהם עד לי, ואם הי' יותם בן עזיהו עמי היינו מקבלים עלינו מאברהם ועד סוף הדורות וכו' עכ"ל עיי"ש) ואעפ"כ נאמר (מלכים ב' ט"ו ל"ד) רק הבמות לא סרו וגו' - עד חזקיהו המלך שאצלו נאמר (מלכים ב' י"ח ג') הוא הסיר את הבמות.

ובימי המהרש"ל זצ"ל נמצאו מכשולים של חלב תחת הנהגתו והנהגת שאר גדולים שבימיו, כמבואר בספר ים של שלמה, ושם במסכת חולין פרק גיד הנשה סימן י"ט כתב וז"ל, אני הגבר ראיתי שרוב המנקרים שלנו אעפ"כ שמחמירים בענין ניקור לחתוך אפילו מההיתר ובכל זאת נמצא הרבה פעמים שמקילין בחלב, לכן נהגתי בעצמי שלא לאכול בשר מנוקד עד שיבדוק הבשר ע"י עוד מנוקד עכ"ל, עיי"ש.

ובכרתי (להגה"ק מוה"ר יונתן אייבעשיץ זצ"ל) כתב בסוף סימן ס"ה וזה לשונו, בזמן הזה יש להחמיר יותר שלא לסמוך על חזקת כשרות המנוקד כיון דעכשיו רבו החומרות וכבד עליו הטורד ועל הרוב אינם בני תורה ואין לסמוך בניקור כי אם על בקי וירא ה' מרבים, עכ"ל.

עוד כתב וז"ל, מיום עמדי על דעתי שלמדתי הלכות ניקור להיות בקי בהן ובשמותיהן, לא סמכתי על מנוקד כי אם מה שהייתי מנוקד בעצמי ויגיע כפי אכלתי, עכ"ל.

ובספר צנה לדוד (להגאון מוה"ר דוד דייטש זצ"ל, מגדולי ספרי הניקור בשנת תק"ח) כתב וזה לשונו: ראיתי מנקרים חותכין בשר ואומרים זה חלב ועל חלב גמור אומרים שזה בשר, וכמה פעמים עמדו המנקרים ואומרים בחוצפת כך קבלנו וכך

מנהיגו מקדם, והיינו בעיניהם כמתעתע באומרים אם אמת אתך למה אין מזהירין לנו הרבנים אשר בארץ המה חכמי הדור על זה, ואני בעניי אמרתי להם בודאי חכמי הוראות לא ידעו מזה המכשול. ועל מהננך אני אומר דור תהפוכות המה ומנהגם לגיהנם, עכ"ל.

ובספר שו"ת בית יצחק (יורה סימן ס"ד) כתב אודות הרבנים שמשכו ידיהם מן המנקרים בשר מליטתן השגחה עליהם וסומכין על המנקרים שלמדו איש מפי איש, ולפעמים גם רבי לא שנה ואם כן תלמידו מנין לידע, וגם בחלק הפנימי הכל ממשמשין בו נשים ועבדים וקטנים, ובפרט שוחטי זמנינו שלומדים דיני שחיטות ובדיקות מחדש ולקחו קבלה מהרב וענין ניקור לא ראו ולא ידעו כלום ועם כל זה לאחר שנתמנו לשו"ב עושים את עצמם למנקרים והעולם סומכין עליהם ואין מי שישגיח עליהם, והכל מפני שגם הרבנים בעלי הוראה אינם בקיאים בטוב ענין זה, על כן צריך הרב ללמוד בעצמו מקודם בטוב סדר הניקור בחלק הפנים, עכ"ל (מובא בהקדמה לספר גבעת פנחס).

ושם בספר גבעת פנחס הלכות ניקור כתב וז"ל, הרבה שנים שאני עוסק בענייני ניקור והייתי בהרבה עיירות גדולות וקטנות, וראיתי בעוה"ר שיש הרבה מכשולים ועוררתי עליהם וכולם נתנו לי טובת עין, עכ"ל.

ועיין בקונטרס דרכי חיים להר"ר רפאל ז"ל, משמש בקודש אצל מרן הקדוש בעל דברי חיים זי"ע, והקונטרס מפורסם לאמיתי (וידוע שגם הגה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע ה"י מעיין בו לפעמים) ובסופו מספר על מכשול בענין הקבל תחת הנהגתו של הדברי חיים ובית דין, אבל נחרדו תיכף לתקן המכשול.

וכבר הזהיר החפץ חיים זצ"ל בספרו דבר בעתו וזה לשונו, ומה מאוד יתמרמר על זה שבדבר תוכחה קלה היי יכול להסתלק מכל אלו הדינים, ואל יתפתה בנפשו לומר, שבודאי לא יהי' הדין עליו לבד, כי אינו יחיד בעירו. כי לעומת זה תדע, כשתחייב אדם בערבות גדולה לכמה עשרות אלפים דינרים, אפילו נתערבו אתו עוד כמה וכמה אנשים, מיהו כשמוגיע לזמן התשלומים, אפילו אם יגיע עליו רק חלק מן הערבות, הוא עולה גם כן לסכום גדול, אשר יצר לו מאוד על ידי זה, ואף כאן בעניינינו, לפי הידוע שכהיום נתרבה מאוד ענין אכילת איסורים, וכאשר תבוא לחשבון, יגיע לאלפי כזיתים של איסור, הנאכלים בשבוע אחד ובמקום אחד וכו' וכו'. וכל שכן אלו האנשים אשר יש בידם לזרז את אנשי עירם להחזיק במצוה זו של קדושת המאכלות, ולמנוע נפשות ישראל מאיסורים והתרשלו, בודאי עיקר האשמה תהי' עליהם, וכדאיתא בתנא דבי אליהו כל מי שסיפק בידו למחות ולא מיחה ולהחזיר למוטב ואינו מחזיר, כל הדמים הנשפכים אינו אלא על ידו וכו', עיי"ש.

ונסיים בדברי הגאון שר התורה מוה"ר שלמה קלוגער זצ"ל, שכתב בספרו טוב טעם ודעת חלק א' בפתחי שערים, אודות השוחט רע מעללים מקי"ק בארדיטשוב שזכה להרחיקו ולהעבירו מהשחיטה, וז"ל: "ללמד דעת לדורות אולי יזדמן עוד למעשה כזה ידעו איך להתנהג ולקיים החכמה תחי' בעליה בשני עולמות. והלואי כד שכיבא יפוק לקדמנא זכות זה מה שביערת הרעה הזה מן העולם, וכן יאבדו כל אויביך ה', ועלינו יערה רוח ממרום, עכ"ל.

ובודאי אם היו מכשולים תחת מלכות בית דוד כנ"ל, בזמן שצדיקים היו שולטים ולא הי' עולם של הפקר, ואם נמצאו מכשולים של חלב תחת הנהגתו של המהרש"ל ז"ל ושאר גדולים שבמינו, וכן בדורות שאחר כך תחת הנהגת גדולי עולם כמבואר לעיל, וכל ההמון חרד בלי הפקרות, למה לא יוכלו להמצא מכשולות גם בימי מרן מסאטמאר זצ"ל בלי ידיעתו בעולם של הפקר שבמדינת אמעריקע, מקום זיפנים ורמאים וקלים וריקים אשר אין לשום אדם שליטה עליהם ומי יאמר להם מה

מעשרין את התבן ואת המלח, וכל שכן כשיש להרב טובת הנאה מזה, הרי נעשה משוחד עי"ז וכבר לא יוכל לראות את האמת לאמתו, ולפי מה שהבאנו לעיל משו"ע יורה דעה סימן י"ח שאסור להרב כי אם לטעום מהאוכל כדי להראות להשואל שהוא כשר.

אמנם באופן כזה שנשתחד עי"י איזה טובת הנאה, אסור לו לפסוק בכלל על הלכה זו, כי בשום פנים ואופן לא יוכל לדעת באמת אם כשר או לא, דהלא השוחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים, כידוע הסיפור מהרה"ק מאפטא בעל אוהב ישראל זי"ע, שהיתה אצלו דין תורה בין שני צדדים, וכמה ימים שקל בדעתו להצדיק את בעל דין אחד, והיו לו ראיות על זה מש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים, ובפתע פתאום נתעורר אצלו צד שני, שהבעל דין השני צודק באמת בדין תורה זו, ועלו בדעתו עשרות טעמים וראיות על זה שהשני צודק בדין תורה זו, והיתה אצלו תימה גדולה, איך יתכן שקודם רצה להצדיק את ראובן, ופתאום עלתה בדעתו להצדיק את שמעון. בראותו כך, דחה את הוצאת הפסק ביום א' או שני ימים.

למחרתו ה' ראש חודש, והי' נוטל ידיו לסעודת ראש חודש עם אנשי שלומו, והי' לו בגד מיוחד (בעקישע) לצורך סעודת ראש חודש. וקודם שנטל ידיו לסעודת ראש חודש, לבש את האיצטלא דרבנן שהיתה מיוחדת לסעודה זו, ופתאום הרגיש שהבגד כבד מאוד, וקשה עליו ללבושו, והכניס ידו הקדושה לבית יד הבגד, וראה שמונח שם אוצר של שטרות כסף, ולא ידע מאין לו כסף זה.

כאשר עלתה על דעתו אולי הכניס בעל דין השני את הכסף לשם, קרא לו ושאלו אם הכניס כסף לבגדו, והשיב הן, ואמר אז הרה"ק מאפטא, דמכאן רואים גודל כח השוחד לעוור עיני חכמים, דאפילו אם אינו יודע כלל אודות השוחד, ואין כאן אפילו שוגג או אומר מותר, דהלא לא עלתה על דעתו כלל שמונח בבגדו כסף כזה שנתן בתוכו בעל דין השני, מ"מ יכול לעוור עיני חכמים שלא לראות את האמת, נגד מה שנתברר לו בתחילה מכל הפוסקים ראשונים ואחרונים שהלכה כבעל דין הראשון, ע"כ תוכן הסיפור.

כשהייתי באוסטרליא פגשתי כמה רבנים נכבדים מא"י, ובקשו ממנו לברר כל ענין השחיטה עם הבאקס ופען, כי

---

(4) ובמקום אחר כתבתי בזה דזהו מ"ש הכתוב בפרשת שופטים צדק צדק תרדוף, דחקשו המפרשים בכפל הלשון צדק צדק תרדוף. אך להנייל הכוונה, דיש ענין של צדק במזיד, ויש צדק בשוגג, דלא די שלא יקבל הרב ביודעין שוחד (שנאמר שם מקודם ולא תקח שוחד) אלא שצריך לרדוף ממש ולחפש בכל בגדיו אם נמצא שם איזה שוחד שנתן לו אחד מבעלי הדין, ואכמ"ל יותר בזה.

מבקשים שאברר להם הכל אשר לכל⁵. [ראה בהערה], לכן התחלתי לכתוב הספרים בענין הני"ל, ולגודל הנחיצות

(5) ואעתיק כאן רק בקיצור מה שכתבתי בספר אבן מקיר תזעק נגד המאכיל טריפות הרב יאקאב, וז"ל שם:

מה' מצעדי גבר כונונו ודרכו יחפץ.

לפני כמה שבועות, בחדש מנחם-אב תשנ"ה נסעתי לאוסטרעליע לאסוף כסף להכנסת כלה בשליחותו של אחד מצדיקי הדור, והבטיח לי שאצליח בדרכי. ומובא בליקוטי תורה להאריז"ל, שהנסיעות שנוסעים הם זה רק לדוגמא: לעושר שחושב שנוסע בשביל העסקים שלו, ועני שחושב שנוסע בשביל לקבץ מעות, והאמת היא, שנוסע בשביל תיקון ושמחתו, כמבואר בספרי בעל שם טוב עה"ת על הפ' ויסע אברהם הלך ונסוע הגבה.

כמו"כ נסעתי לשם להפגש עם הנדיב הידוע הרב החסיד מוה"ר יוסף יצחק הכהן גוטניק שליט"א, שם בבית מדרשו מצאתי את הרב ר' עמרם אדרעי עם עוד רב גדול, הרב משה נחשוני, העומד בראש מחלקת הכשרות של הרבנות הראשית בא"י, וסיפרו לי מה שעומד כעת על הפרק בענין שרוצים להביא לא"י הבשר ששוחטים שם באוסטרעליע, אבל הבעי"ה, שאחר השחיטה יוריס בראש של הבהמה, ובאו לראות איך זה קורה וכו'. ודברתי אתם שעה וחצי, ובקשו ממני, שהם רוצים להפגש אתי בא"י (מפני שמחרו לנסוע לשדה התעופה לחזור לאה"ק), ולדבר אתם באריכות בעניני שחיטה העומדים על הפרק.

עוד ספרו לי אודות הלחץ הגדול שיש להם משני רבנים וקצבים ביחד מבי' בתי שחיטה הגדולים וויינשטאק וחימאביטש בחו"ל שרוצים להכניס הבשר טריפה שלהם שנשחט ע"י ה"פענך באקס" ונאסר ע"י גדולי ישראל והרבנים הראשיים בא"י והרבנים בחו"ל, ואמרו לנו שאם לא נסכים להתיר להכניס הבשר הטרף שלהם, אז ננהג עם הרבנים [הציונים] בא"י, כמו שנוהגים היום שיווריס באקדח בראש של הבהמה וכן הורגים אותם, כי"כ ננהג עם הרבנים שיוור עליהם "באקדח הערכאות" במדינת ישראל, ובהערכאות במדינת ישראל בוודאי יצליחו, כי בערכאות הצליחו ג"כ למכור החזיר בא"י וחזיר הוא רק לאו, ובוודאי שישכימו להכניס נוי"ט חלב ודם בהכשירם של רע-בני אמעריקא, ובפרט שיאמרו שנותנים להם הרבה כסף, וכו'.

וכאשר ביקרתי כעת באה"ק, סדרו אסיפת רבנים בירושלים עה"ק, ודברתי אתם, ודרשתי שם בעניני כשרות בכלל, ושחיטה ובדיקות וניקור בפרט.

כאשר דברתי עם הרבנים הני"ל, תיארתי להם את המצב באמעריקע, איך שהרבנים משוחטים הם מסוחרי הבשר ובכלל מסוחרי מזון הנקרא "כשר", ומשלמים לרבנים אלו לכה"פ מיליאן דאלאר בשנה, וכ"ש כשהם שותפים בחנות או בבית ייצור המזון, אז רוחם עולה פי כמה למעלה מזה. ואעתיק קצת מתשובתי כדי שידע הקורא קצת מה שכתבתי שם.

בס"ד. אור ליום ו' לסדר כי תבא שנת תשנ"ד לפ"ק.

פה לוד, ארץ-הקודש במטוס (עראפלאן).

אל כבוד ידידי הרה"ג רבי משה נחשוני, העומד בראש הכשרות באה"ק,

והרה"ג מוה"ר ראבינאוויץ, והרה"ג רבי עמרם אדרעי שליט"א

א. - אודות בקשתכם הנכונה לברר בענין השחיטה ששוחטים בארצה"ב על ידי מכונה הנקראת "פענך", ובשחיטה תלוי, ובכלל כשרות השחיטה בארצה"ב, אם היא

הדפסתי תיכף ומיד אחר שגמרתי אותו כל ספר הנוגע לכשרות השחיטה בלונדון כדי להציל מה שאפשר להציל, ומה גם מפני שאחד מתנאי המצוה הוא "מצוה הבאה לידיך אל תחמיצנה", וראה באריכות בספר אבן מקיר תזעק, ובספר זובחת כאשר ציויתך ח"ב מספר אבן מקיר תזעק, (והספר הזה הוא ח"ג, מס' אבן מקיר תזעק).

סדנא דארעא חד הוא

ואעתיק קצת ממה שכתב בשו"ת דברי חיים, ובשו"ת חתם סופר, ובספר טיול בפרדס.

וז"ל שו"ת דברי חיים (יור"ד ח"א סימן ז'): "שעל ידי השוחטים קלים יצאו מדינות שלימות מדת ישראל ואבד זכרם".

כשירה למהדרין, או שעת הדחק והפסד מרובה, או בדיעבד, או צורך גדול, ובעל נפש לא יאכל ממנו.

ב. - היות וקיבלנו קונטרס משו"ב הנקרא י. א. יאקאב, שהוא שו"ב בבית השחיטה של חיימאביץ הנקרא אינטערנעשאנאל גלאט כשר, והוא עומד תחת השגחתו של הרה"ג פוסק הדור מוהר"ר משה שטערן (שליט"א), אבד"ק דעברעצין, והשו"ב הנ"ל מתיר את ה"פענך" בזה שסומך עצמו על רבנים גדולים שכבר שבקו לן חיים, ורבנים שהם עוד חיים וקיימים וכו', ועל כל אחד כותב שהוא בעצמו ביקר בבית השחיטה וסמך ידו עליהם. ועל הגה"ק מסאטמאר זצ"ל כתב ג"כ לראי' שהנהיג **שחיטה נפרדת של קהילת סאטמאר**, והי' לו צוות שוחטים, ועל שולחנו הקי' בסאטמאר הי' הבשר ששחטו כנ"ל. ועל כל רב ומורה מביא גדלותו ושהי' מומחה גדול בשחיטה. ועל כל אחד כותב שהוא רב גדול פה ושם וידיו רב לו בשחיטה וכו'. וכל השו"ב"ים שמביא ומכיר היו שו"ב"ים מלפנים באירופה, וכל השו"ב"ים היראים שדיבר אתם, כולם הפליאו לומר שהשחיטה ב"פענך" היא יותר טוב ממה שהי' באירופה.

ג. - ואנחנו הרבנים מא"י איננו מסכימים לעי"ע להתיר ה"פענך" הנ"ל, אבל יש לנו לחץ גדול מהרבנים והסוחרים הנ"ל, עד כדי כך, שאמרו לנו, שאם לא ניקח מהשחיטה הזאת, יפנו לערכאות במדינת ישראל וכו', וכך בודאי יצליחו.

ד. - ג"כ בקשו חוות דעת בענין ה"מנהג" (אותיות "גהנ"ס") שיש בכמה מקומות, ובפרט באוסטראליה, שתיכף אחר השחיטה יוריס באקדח בראש של הבהמה וכו'.

ה. - ראה עוד שם בספרי אבן מקיר תזעק נגד קונטרס "המתיר אסורים", עיי"ש.

ושם בשו"ת דברי חיים (יורה דעה ח"א סימן ו') כתב וזה לשונו: "ועיני ראו כמה יראי השם לומדי תורה שהיו אצל צדיקים, ולאחר שנתחנכו באומנות הלזו נהפכו לאיש אחר אשר אם לא ראיתי בעיני לא האמנתי", עכלה"ק.

ומרן החתם סופר זי"ע כתב בשו"ת חת"ס או"ח סימן ר"ה, כי המלך זקן וכסיל יושב על כסא של ג' רגלים, חזנים שוחטים וסופרים, עיין שם. (וכעין זה בספה"ק תולדות יעקב יוסף פרשת נשא, ד"ה והעולה).

ועיין בספר טיול בפרדס להגה"צ משאמלוי זצ"ל הי"ד, שכתב בחלק א' (מערכת שחיטה) כי כח הציונות נתהווה גם עיי השוחטים הקלים ובשר טמא שנתפטמו שלומי אמוני ישראל, עיי"ש.

ר' נתן אדלער זל"ה רצה לפסול השו"ב דפ"ד, ולחכינע החותם של הסטרא אחרא השורה על השובי"ם הפסולים בסוד על חרבך תחי'

וזה לשונו של הגה"צ מוה"ר עקיבא יוסף שלעזינגער זצ"ל בעהמח"ס לב העברי כותב וז"ל שם: הגהצה"ק ר' נתן אדלער זל"ה רצה לפסול השו"ב דפ"ד, ולחכינע החותם של הסטרא אחרא השורה על השובי"ם הפסולים בסוד על חרבך תחי' וכו', ואלמלא השיג כל רצונו הי' בא משיח⁶

---

(6) ולחיבת הקודש אעתיק דברים הנלהבים חוצבים להבות אש שנאמרו מפי הקדוש והטהור בעל ס' ברית מטה משה (אצל פיוט חד גדיא) וז"ל אות באות:

הנה הואיל ואתא לידן ענין זה באתי להזכיר מעון הרע הזה שעדיין הבשר בין שנינו שאכלנו נבילות וטריפות עד כה שהי' גודל המכשלה הזאת בישראל שהרבה שוחטים אין להם הרגשה והרבה מהם מקילין בדבר וממהרים לבדוק, ופשיטא לאחר שחיטה אינם בודקין הסכין רק דרך העברה בעלמא בלי כוונת הלב **מחמת שמוכן לפניו הרבה לשחוט ואינו בכדי שיעשה בזמן קצר**

והמלאכה מרובה, ופשיטא מחמת שמיינעפים ומינעפים, ידיהם כבד עליהם לבדוק סכנים יפה, ושוחטים בסכין א' הרבה, עד כי חדל לספור, כי אין מספר מכל התלאות ומקרים רעים שקרו עד כה וגודל עוונותם ע"י שמחלו חכמים על כבודם והעמידו אותם על חזקתם דכל ישראל בחזקת כשרות עומדים מן הסתם (רמב"ם פ"ב מקידוש החודש ועוד) ועכשיו שאיתרע חזקתם, ראינו למפרע שדבר זה החריב את ביתינו אשר עדיין לא נבנה בימינו והשכינה בגלות עדיין בעונינו וכאשר נמצאו כמה קלקולים אשר אין להעלות על הספר כי קצר היריעה מלהשתרע.

ואם יאמר האומר אם אלו יצאו מחזקתן, כל ישראל מי עומדין בחזקת היתר מ"מ למיחש מיהא בעי מחמת שצריך להיות מתון גדול ולדקדק היטב והמלאכה כבידה עליו, כאשר מצאנו שכולם אינן מדקדקין בעבור זה, ובפרט בשחיטת הכבשים מחמת צמרן קרוב הדבר לפשוע ולקלקל, ומחמת שיש להם לשחוט הרבה אינם מדקדקין כ"ב וממהרים לשחוט, וקרוב לוודאי שמאכילין נבילות וטריפות כאשר נתברר.

ומי שיתמה בדבר ויאמר מה גבר בגוברין ומה יום מיומים ויקל בדבר הזה, בוודאי מנהג ומעשה אבותיהם בידם ששוחטים את דבריהם לאמר, מי יתן לנו לאכול בשר. אל-תקרי וישטחו אלא וישחטו שיתחייבו שונאיהם של ישראל כליה (יומא עה:) על שבקשו לאכול בשר תאוה היינו בשר נחירה ואבותינו חטאו ואינם, ואנחנו אם נעשה כמעשיהם לא טובים להיות נלכדים בעונם ח"ו.

אוי לנו מיום הדין ואוי לנו מיום התוכחה ואין לנו פה לדבר ומי יוכל להגיד ולספר מה שעבר עלינו עד כה, שגרמו לנו השוחטים כמה רעות ולא ידעו ששחטו לעצמם בסכין פגומה, כמו כן יהי' מיתתם בכלל נבילה וטריפה, לכלב הוא הקליפה רחמנא ליצלן תשליך אותם ומוכרח להיות מגולגל בכלב, ע"כ ישימו אל לבם עונש גדול הרע הזה ויחשבו שכרם כנגד העבירה ולראות שתמיד יהי' יראתו ית' על פניהם, ומה' ומישראל יהי' ג"כ נקיים (במדבר לב-כב), ולהראות סכנים לחכמים שבדורם לפני השחיטה (חולין יח. ובראשונים וטוש"ע סי' י"ח סי"ז ובהגה), ואח"כ בכל שבוע ושבוע ואז תבא עליהם ברכת טוב ויזכו לרב טוב הצפון ליראיו.

ועכשיו ת"ל שמענו שבכמה קהלות קדושות במדינת אשכנז העמידו כשרים ונאמנים בשעת שחיטה כדי לבדוק תיכף אחר

צדקינו, אך הס"מ העמיד עליו רודפים קצבים, והוצרך לברוח מפפ"ד, ותלמידו החתם סופר רץ אחריו כמה פרסאות וכו' עכ"ל. (הובא בספר משכיל אל דל להגה"ק מוה"ר הלל מקאלאמיי זי"ע, עיין שם באריכות).

השוחטים הפכו להיות כמו מכונות

ז. השוחטים צריכים לדעת שהם עוסקים במלאכת קודש וצריכים לרעוד שחלילה לא יצא מכשול מתחת ידם, ולא להאכיל מאכלות טריפות לישראל אפי' בשוגג, שהוא חטא ועון פלילי, ובעוה"ר השוחטים הפכו להיות כמו מכונות, ועובדים על פי ציוויו של הבעל הבית, הוא מאבד את ההרגש ועוסק בעבודת הקודש, הם הופכים לפועלים פשוטים המשועבדים בגוף ונפש לבעל השור הבעל הבית, הוא זה המחלק הוראות עבודה, ובמשך הזמן השוחט הופך להיות כל כך מורגל בקלקולים עד שהוא עושה זאת בלב שלם ובנפש חפצה, אין מכריחים אותו לעשות זאת, הוא מחפש להרויח כמה דולר נוספים.

השחיטה ולהראות סכיני לפני השחיטה לחכם, גם פה ק"ק ברלין ראה הרב המופלג הישיש והזקן אב"ד ור"מ נר"ו לגזור גדר לפני צאן קדשים שלא יסתאבו את נפשם ח"ו והסר המכשילה הזאת מישראל עד כי חדל לספור כי אין מספר.

ע"כ הירא וחרד מדבר ה' ויש בידו לתקן יראה שלא יתלה אשמו בראשו ואף במי שאין בידו למחות עכ"פ הרי בידו שלא לאכול בשר כי אם עפ"י תקנה הנ"ל, ואף שלא ימצא בשר לאכול אפי' בשבתות ובי"ט אל יקל בעבור זה ח"ו, דקדוב לודאי הוא שיאכל דבר איסור לפעמים. ע"כ ישים אל לבו שסופו יהי' תולע ורימה ובתכלית יהי' מרה, ע"כ אל יתבייש מפני אדם כו' ויקדש את עצמו במותר לו (יבמות ב.) ואז קדוש יאמרו לו מה קדוש לעולם קיים ויזכה בביאת ירושלים במהרה בימינו אמן סלה, עכלה"ק.

השוחט הופך להיות מכונה, אחרת פרנסתו בסכנה

ח. השוחט הופך להיות מכונה כנ"ל, הוא חייב להוציא מתחת ידו כמות גדולה, ואם לא יספיק, פרנסתו חלילה מוטלת בסכנה, כי בעל הבית מאיים עליו שיאבד את מקור מחייתו, ולכן עושה השוחט כל מאמץ להספיק יותר.

הקצב עושה יד אחת עם הרב או הקהלה - ועושים מה שרוצים

מעביד השוחט אינו הקהילה (כפי שהיה מלפנים באירופה. בהרבה מקומות אע"פ שמוסכם שהשוחט מנוי מטעם הקהלה, הקצב עושה יד אחת עם הרב או אם הקהלה וכך הם יכולים לפעול יותר אצל השוחטים. כי זה נראה כאילו יש כאן קהלה. והרב אינו עושה אודות זה כלום, כמו שאפשר לראות במכתב אחר של הרב פאדווא שאומר שאין לו שום שייכות, ורק הקהלה הם הבעלי בתים, ובמכתב השני הוא אומר שמתיר שחיטת הבאקס ורק זה מה שרוצים צער בעלי חיים'ניקעס ועל זה אין לו שום בעיות כו' עיי"ש), אלא בעל המשחטה המתייחס לשוחט כפי שהוא מתייחס לעובד פשוט, הוא קשור לעבודה בכל נפשו ומאודו.

חוץ מהבטחות לא נעשו!

ט. בשנים האחרונים שמענו דברי התעוררות שיעשו משהו נגד ההפקרות השוררת בשטח זה, אך חוץ מהבטחות, דברים ממשיים לא נעשו.

י. היות ולצבור הרחב לא ידוע מה קורה בשטח שחיטת הבשר שאנו אוכלים, מצאנו לנחוץ וראינו לעצמנו חובה לאסוף כל הפרטים ממה שבא לידינו כדי לפרט המצב בפרטות, דבר שהיו חייבים כבר לעשות מזמן (והגאון האדיר הרב רבי שמחה בונם ליבערמאן שליט"א עשה כבר בזה עבודה גדולה במסירות נפש ממש ביחד עם כל הרבנים

בלונדון, אך לא נלקט הכל בשלימות [מפני הפחד] עד היום הזה.

הנה כתיב בפסוק (ויקרא יח, ה') אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, ויש לדייק שאמר לשון רבים אותם, וחי בהם. ואפשר לומר ע"ד שאחז"ל המתחיל במצוה אומרים לו גמור בלי הפסק, [שכל המתחיל במצוה ואחר גומרה נקראת על שם גומרה], ובמקום אחר אמרו (עה"פ ויקס משה את המשכן), אין המצוה נקראת אלא על מי שגומרה, (רש"י עקב ח' א' בשם המדרש, ועי"ע דעת זקנים מבעלי התוספות שם, סוטה י"ג:), [ועי"ע בספורנו בד"ה כל המצוה אשר וגו' דבר נפלא מאוד], ולאידך גיסא אמרו במקום אחר המתחיל דבר הוא העיקר (פס"ז שמות טו), וצ"ב דברי חכז"ל כי נראים כסתירה.

ואפשר לומר דמקודם רוצים חז"ל לעורר אותנו להתחיל המצוה שלא לעבור על "ושמרתם את המצוות", אל תקרי המצות אלא המצוות (מכילתא), ואח"כ כשכבר עשה המצוה, אומרים לו לאדם אין המצוה נקראת אלא על מי שגומרה.

וזהו שאמר הכתוב וחי בהם בלשון רבים, וכן אמר מקודם אשר יעשה אות"ם בלשון רבים, פי' שיעשה כל המצוה, בין ההתחלה ובין הגמר, שיגמור את כל המצוה ולא יספיק במה שהתחיל את המצוה, ואז יקרא על שמו, שעשה את המצוה בכל פרטיה, אשר יעשה אות"ם האדם וחי בה"ם.

דוגמא מהשחיטות והשוחטים מהעבר - ומהיום

בא וראה מה שקרה להדור הזה בעניני שחיטה, מבהיל הרעיון.

כמה שוחטים היו בעבר?**כמה שוחטים יש כהיום**

בדור העבר היה בכל עיר וכפר קטן שוחט ושחיטה ורב ות"ת, והי' פרנסה לכל אחד ואחד.

השוחט היה שוחט בהמה אחת או שלש בכל שבוע, ובעיר גדולה קצת יותר.

הרב הי' יכול להיות נוכח בעת השחיטה, השחיטה היתה שחיטה מתונה. כמובן.

מה קרה להדור הזה?**כמה שוחטים היו לאחינו בני ישראל בדור העבר?**

כמה שוחטים שוחטים כהיום על מקומם של שוחטים ביוראפ?
התירוץ הוא כי בדור העבר היו לכלל ישראל יותר מחמשת אלפים שוחטים בכל העולם, כידוע. ולכולם הי' ב"ה פרנסה, והשחיטה היתה כשירה חוץ ממקומות שהרב לא הבין כלל מה שנעשה בעניני שחיטה, והיו יכולים להוביל אותם בהאף ("פירען ביי די נאזי").

שוחט אחד ממלא מקום 500 שוחטים

הס"מ מעמיד שוחט בעיר מסטרא דילי' המאכיל טריפות לרבים, וכולם נלכדו ברשתו

היום השוחט ממלא מקום 500 שוחטים מיוראפ, מבהיל הרעיון. וכמו כן הרב שנותן הכשר בסיטונות נותן הכשר כמו על אלף שוחטים מיוראפ, וכך שוחטים את כל העיר בבת אחת, כמו שמובא בתולדות יעקב יוסף בפרשת נשא ד"ה והעולה, וזל"ק:

בשם חכם אחד כי אתה התחכם היצר הרע שלא יצטרך לילך לפתות וללכוד ברשתו כל יחיד ויחיד, רק יחיד אחד

אשר רבים נכשלים בו, והוא שמעמיד שוחט בעיר מסטרא דילי המאכיל טריפות לרבים וכולם נלכדו ברשתו, ע"כ.

ואפשר לבאר קצת התחכמות היצה"ר, כי ביוראפ היה לו עבודה גדולה, לילך לחמשה אלפים שוחטים לפתות אותם שיאכילו טריפות, ולא הלך לו כל כך קל. אבל כעת הוא הולך רק לשוחט אחד השוחט במקום 500 שוחטים, ועבודתו נהי' הרבה קל ביותר.

וכך התחכם היצה"ר עם הרבנים ג"כ, שהלא הוא כבר זקן ואין לו כבר כל כך הרבה כוח. מה עשה הבעל דבר, הוא תכנן עצה יותר קלה, שהוא יקח רב אחד, ועל ידו נתפסת כל העיר.

וכך הוא עושה עם הרע-בנים, הוא לוקט ברשתו רב אחד גדול, שבכוחו לעקור כל הה' הלכות שחיטה, ותפס ברשתו את כל העיר, רח"ל.

אנו רואים היום שהעיתונים מבשרים שעירק הכינה הסם המסוכן הנקרא אנטראקסס, ושמו את זה בהרבה דברים כמו בקאסמעטיקס, אלקאהאל, ציגארעטן צינדער, פערפיוס, מעדעצינען, ועוד.

וכמובא ברמב"ם הלכות תענית שעל כל צרה שלא תבא, צריכים לעשות חשבון הנפש. שזה לא מקרה ח"ו. כי אחרת, הפורעניות תהי' עוד יותר חזקה וגרוע ח"ו.

וצריכים לחשוב, בבחינת מדה כנגד מדה, שאולי כל זה מפני שלא שמנו לב שהשחיטה תהי' כהוגן?

הדור הצעיר כבר אינו יודע איך נראתה השחיטה בעבר

יא. דור הולך ודור בא, היהודים מאירופה שלפני מלחמת העולם השני' זוכרים עוד איך נראתה השחיטה בעבר, אבל

הדור הצעיר אינו יודע דבר, לכן הקדשנו את זמננו ומרצנו (ומסירות נפש כידוע וד"ל) לחקור את הדבר עד הסוף.

יהודים יקרים אל תתנו לרמות אתכם

יב. אנו מבינים שהדו"ח שלנו לא יוסיף כבוד, הסוחרים בצעדיהם (כידוע), כשרב כלשהו רק מזכיר את הדבר הקטן ביותר בענין המכשולים בשחיטה משתיקים אותו במהירות, בדרכים לא כשרות והוגנות, לכן כמעט ולא שומעים יותר על הנעשה במשחטות בלונדון. געוואלד!! יהודים יקרים אל תתנו שירמו אתכם, שומו שמים!!

גדולי ישראל שותקים בגלל שהם סובלים מטרור...

אנו לא שמים עוד לב שבעיר הבירה לונדון מפטמים יהודים בנבילות וטריפות, הכלל ישראל יורד לטמיון רח"ל, זה קורה בגלל שגדולי ישראל שותקים בשל העובדה שהם סובלים מטרור מכמה.....שכוונתם רק מסחר. [ואקוה שיבא עוד הזמן ויתגלו הרבה דברים שלא נתגלה עד היום הזה].

הם יצאו ידי חובת הציבור, אבל הציבור לא הטה שכם לעזור בזה

יג. בוודאי אין צורך להאשים את הרבנים היראים שלחמו בכל כוחותיהם, כאשר תראו בפנים הספר, ולא זו לבד שלחמו במסירת נפש, רק לקחו אתם את כל גדולי ישראל, שיעזרו להם במלחמתם, וכל גדולי ישראל באו לעזרתם [רק הס"מ וחיילותיו שסתמו את כל הדרכים ללכת נגד החברה של הצער בעלי חיים] אלו יודעים ומכירים את השחיטה ושותקים מפני שהם חוששים לחייהם, במיוחד כשמשתמשים בכח של תעמולה של הקהלה כדתיא, לכן חושבים שיצאו כבר די והותר במה שיצאו אז במלחמה כבידה נגד הרב פאדוא שעמד ועומד בראש לעזור לחברה של

הצער בעלי חיים, ואולי באמת הם יצאו ידי חובתם, מפני שלכל דבר צריך כוח הציבור, והציבור לא עשאו מה שהיו צריכים לעשות, דאחר שראו כל המכתבים והספר בשבילי השחיטה היו צריכים לצאת בחרב ובחנית נגד הרב פאדווא ולהנתק אחת ולתמיד ממנו ומקהלת כדתיא כמו שכתב כבר הרב ליבערמאן בספרו להרב פאדווא ובמכתבי התעוררות שצועק ובוכה לתקן הענין, ואם הציבור היו יוצאים אז במחאות גדולות לכל הפחות כמו שיצאו נגד גזירת הגיוס בנות בא"י, בוודאי שהיו יכולים לבטל את הגזירה הנוראה הזאת שעמדה לעקור הלכות שחיטה שהוא הלכה למשה מסיני.

יד. כל זה עדיין אינה סיבה מספקת בכדי שהצבור יבין ויסכים לכך, הוא אינו חייב להיכשל במאכלות אסורות, הצבור טוען תמיד הפקרות אסור שיישחק, אם באמת יש שם אי סדר, חייבים לחשוף את האמת.

טו. אנו חיים כיום בדור של חושך ואפילה שכל אחד קופץ בראש, כל מי שרוצה לעשות מסחר בנפשות אף אחד אינו מפריע לו, אדרבא הוא מקבל עוד חיזוק ועידוד מאנשים מסויימים שמקבלים בשביל זה "כסף חלוקה" האוכלים חלק כחלק בכדי לעזור לאינטרסים שלהם, לו היינו כותבים כל דבר בפרטות בכל הנעשה בתחום הכשרות, הייתם מזדעזעים, היה מוכח שאין עוד מורא שמים לרבות אצל ת"ח.

הגדולים והמנהיגים אין להם את הכוח לעמוד מול כל אלו

הגדולים והמנהיגים אין להם את הכוח לעמוד מול כל אלו, שרק ברחמי וחסדי ה' לאחר כל כך הרבה צרות הכלל ישראל עדיין לא נהרס מבחינה פיזית ומוראלית.

אם אתם פרושים משקוצי נבילות וטריפות הרי אתם שלי, ואם לאו הרי אתם של נבוכדנאצר וחביריו

כל השנים היה לנגד עיני כל בני ישראל ציווי התורה של "ואנשי קודש תהיון לי ובשר בשדה טריפה לא תאכלו", וכמבואר ברש"י שם: **אם אתם פרושים משקוצי נבילות וטריפות הרי אתם שלי, ואם לאו הרי אתם של נבוכדנאצר וחביריו.** והפסוק "והבדלתם בין הטמא ובין והטהור" הי' נר לישראל בכל מושבותם.

יהודי חרדי לא העיז להכניס לביתו או להשתמש בתוצרתו של קל דעת

לא הי' בכלל מושג כזה לאכול מהכשרים מכל הבא ליד, וכל המושג של הכשרים היו לו פנים אחרות ממה שאנו רגילים לו בימינו. לא ניתנו הכשרים למחללי שבתות או שאר עוברים על דת בתואנה שהמוצרים נבדקו וחסל. יהודי חרדי לא העיז להכניס לביתו או להשתמש בתוצרתו של קל דעת, והנאמנות לבעלים או מפיצים ניתנה רק לידועים כיראי ה' מאוד, ומדקדקים בקלה כבחמורה, ונתקיים מאמר חז"ל (פסחים נ:): ששמואל ראה עולם הפוך עליונים למטה, אדמוריים ורבנים הגדולים מוטלים בשאול תחתיות של נתינת הכשרים, לא למאכלים קלים כגון צוקר או קאווי רק הם מוכנים עבור בצע כסף להתיר אפילו נבילות וטריפות חלב ודם. וכהיום אין מן הצורך לעלות לשמים לראות מה שראה שמואל, יכולים לראות את האמת לאמיתו אפילו מי שרק מי שעיני בשר לו, שלא נטמא נפשו באכילת בשר נבילות וטריפות, שבמקום להאכילם לכלבים, נותנים את זה ליהודים יראים ושלמים שומרי תורה ומצוות, שמדקדקים על קוצו של יוד, ובכאן נופלים לידיהם של מכשירים אלו.

כשרוצה לאכול מהכשירו יספיק לו התירוץ הלא יש על זה הכשר?

והיום הרבה אנשים בעוה"ר מפוטמים כל כך שאפילו אם הרבנים המכשירים לבד יודו ויאמרו נתתי לפניכם יותר משלשים שנה נבילות וטריפות חלב ודם, רק שלא גלינו לכם האמת לאמיתו, ומהיום והלאה ניתן לכם לאכול ו"יאכלו ענווים וישבעו", לא יועיל להפסיק האוכל מאכילתו, כי הוא כבר מפוטם כל כך ולא איכפת לו כלל מה שהוא אוכל, רק שהאוכל הוא טוב ויש לו הכשר, די לו בזה, ולא איכפת לו אפילו מי הוא הבעל מכשיר. אם בעל מכשיר ירצה ללוות ממנו ממון לא יאמין לו אפילו על סכום קטן, וכשרוצה לאכול מהכשירו יספיק לו התירוץ הלא יש על זה הכשר?

ישראל קדושים הם ב"ה שחלק גדול מכלל ישראל תיכף ומיד כששמעו שהרבנים האמיתיים בארצות הברית יצאו נגד הבשר הכשר ואמרו שיש על זה חששות של חלב ואיסורי כרת ממש, הפסיקו תיכף ומיד לאכול.

הגוף שמתפטם במאכלות אסורות נהפך ממש לדבר טמא

טז. בעניני כשרות הדבר חמור בהרבה מאיסורים אחרים, כפי שהשלי"ה הק' כותב שהגוף שמתפטם במאכלות אסורות נהפך ממש לדבר טמא.

כך גם מובא באגרות הרמב"ם⁷ שמאכלות אסורות גורם שהדבר מביא למינוות וכפירה ר"ל, ההשקפות נהפכות.

(7) בא וראה מה שכתב הרמב"ם ז"ל, הובא בספה"ק צפנה פענח ובספה"ק דגל מחנה אפרים (פרשת עקב), ששמע מהבעל שם טוב זי"ע, שפעם אחת שאלו אנשי מדינה אחת במכתב להרמב"ם ז"ל על תחיית המתים לומר להם מן התורה. ומה שדרשו חז"ל בגמרא מן הפסוקים, אמרו שיש לדורשם באופן אחר. ולא רצה להשיבם הוא בעצמו דבר, אך אמר לתלמידו ר' שמואל אבן תבון שהוא ישיבם.

מי ששומר עצמו ממאכלות המותרות והאסור והטמא, יש לו לב טהור, והמוח והחיות שלו נעשה טהורות

וזה תוכן דבריו בקיצור על פי חכמת הטבע, כי מכל מיני מאכל ומשקה נעשה דם, ומהדם יורד אל הכבד, ומהכבד עולה הברירות אל הלב, ומהלב יורד המובחר והדק אל המוח, ושם שורה השכל וחיות של האדם. ומי ששומר עצמו ממאכלות המותרות והאסור והטמא, נעשו צלולין וטהורין, ויש לו לב טהור, והמוח והחיות שלו נעשה חיות טהורות להשיג אמתית החיות שהיא אלקות של כל העולמות המחיי את כולם. ומי ששומר עצמו יותר, ומקדש את אכילתו עם דרכי ד' ותורתו, נעשה מזה בנין אב, והוא השכל לכל רמ"ח איבריו ומתקדשים ומתטהרים.

וכן להפיך ח"ו, נעשה בנין אב שכל עקור ומעופש בדעות זרות, וחיות שלו נעשה בחינת מת, והוא אבי אבות הטומאה וכו', ורמ"ח איבריו נטמאים וטמא טמא יקרא לכל דבר, ונעלם ממנו אמתית החיות שהיא אלקות של כל העולמות, ונטמא ונופל לדיעות זרות ואלהים אחרים, הם אלילים אלמים מתים וזבחי מתים יקרא להם.

לכן התנאים ואמוראים ובעלי המדות וחכמי המשנה הם שמרו נפשן שלא יתגאלו בפת בג הזקן וביין משתיו, ולכן האירו שכלם והי' שורה עליהם רוח הקודש, לפרש כל מאמר סתום בדת התורה הקדושה, כי שרתה עליהם כח אלקי, אשר הוא ואורייתא כולא חד ואור נשמתם ג"כ הוא חוט המשולש אשר לא ינתק לעולם ולעולמי עולמים. אבל אנשים הללו בראי טמאים ונטמא דמם, ומשם לבם ומוח שלהם נטמטם במאכלות האסורות והטמאות, ולכן החיות שלהם נוטה למינות ואפיקורסות, ולא יכלו לקבל מתיקות נופת צוף בדרי מאמרנו הבנוים עפ"י שכל ואלקי עולם ומלך עלינו. והואיל והעיוז פניהם ויצאו לחוץ, פתאום יבוא עליהם הכזרת, וכרות יכרתו אותם וכל אשר להם. וכך עלתה להם, כי לא היו ימים מועטים עד אשר בא עליהם מלך גדול והרג אותם וביזז כל אשר להם, ע"כ תוכן דבריו.

מי לא יחרד וילפת ויתבונן במעשה הנוראה הזאת, עד היכן הדברים מגיעים, שהנפך ר"ל לטמא את נפשו במאכלות האסורות, סופו להתגלגל ולירד עד התהום, לנטות למינות ואפיקורסות ולכפור בתחיית המתים ובעיקרי האמונה, כעדותו הנאמנה של הרמב"ם ז"ל והבעש"ט הקדוש ותלמידיו הקדושים אשר מפיהם אנו חיים. ובעוה"ר בימינו אלה עלה הפורץ ונפרצו פרצות בקדושת המאכלים, ולא כימים הראשונים הימים האלה, מלפנים זאת בישראל מדור דור, כי איש ישראל ואפילו ההמונים ועמי הארץ השגוהו על טרף ביתם בפיקוח עצמי ובשבעה עינים, בעבור כי הוכנו המאכלים כולם מהחל ועד כלה לכל איש בביתו, ולא עלה על לב אדם לקנות מאכלים מן השוק מכל אשר יביאו, ולסמוך על הכשרים והיתרים רעועים מכל המינים.

שאל אביך ויגדך זקניך ויאמר לך, שעוד בדורנו לפני החורבן האיום והנורא, עד כמה היו נוהגים ונשמרים בקדושת המאכלים בקהילות הקדושות באירופה שנחרבו בעוה"ר, ולא אתרמי אפילו בין ההמונים ועמי הארץ מי שיאכל או יאכיל לבני ביתו מאכלים מן השוק, שהוכנו ונאפו ונתבשלו מחוץ לגבולי ביתו, ובלא השגחתו ופיקוחו עליהם מתחילתו ועד סופו, ובעוה"ר עכשיו רבו המקילים והמתירים ואפילו בבתי היראים והחרדים, לקנות מכל מיני המאכלים הנעשים בבתי חרושת ואפ"י של עכו"ם, ולמרוגו נפשם יספיק להם בהמצאם עליהן איזה חותמת, נרשם עליו בכתב אשורית כשר, ואף שלא ידעו למי החותמת ולפי הפתילים, ורבה המכשלה בהסמכם על משגת קנה רצון, כאשר יתבאר בספר נפש ישעי' על מאכלות אסורות בפרטיות, שהרבה מה ההכשרים והמכשירים האלו משתמשים רק לכסות עינים ולחטות דעת הקהל, אבל

מאכלות אסורות הוא הגורם לעזות לחציפות

יז. אנו רואים בעוה"ר איך שהדור הצעיר גודל בעזות וחציפות, דבר הנראה כלא מובן ולא מתקבל. הפרי חדש כותב (יו"ד סי' פ"א) שמאכלות אסורות הוא הגורם לעזות

בפרטי הכנת המאכלים וסמכות כשרותן לא ידעו בין ימינם לשמאלם וכדי בזיון וקצף, ואם עיני שכל לך בין תבין את אשר לפניך ושמת סכין בלועיך אם בעל נפש אתה.

על השאלה הישנה, איך אפשר שרב גדול בתורה יבוא להתיר דברים כאלו אשר לא שמעתו און מעולם, מתרץ בזוהר הקדוש ובאור החמה, כי לפני ביאת המשיח יהיו רוב הרבנים ומנהיגי ישראל מהערב רב רח"ל. (ולפי זהוזה הזה אנו רואים בבירור לאיזה סוג הרב הקל הזה שייך).

והנה בפרשת בשלח כתבתי בביאור הכתוב מלחמה לה' בעמלק מדר דר, דהנה איתא בזוהר הקדוש על פסוק זה (דף ס"ז) מלחמה לה' בעמלק מדר דר, אמר ר' יהודה בכל דרא ודרא בכל דרין דאתיין לעלמא לית לך דר דלית בהו מהווא זרעא בישא וקבי"ה אגח בהו קרבא, רבי יצחק אמר ועליהו כתיב יתמו חטאים מן הארץ, עיי"ש.

עוד איתא בזוה"ק (ח"ב דף קכ:) דערב רב אינון יין דנתנסך לעכו"ם, ומנהון משומדים מינים ואפיקורסים משומדים לעבירות שבכל התורה כולה.

ובספח"ק אור החמה (פי' נשא בשם הרמ"ק) כתב וז"ל, הערב רב הם גויי הארץ נשמת החיצונים. ושם (על זוה"ק משפטים דף ק"כ ע"ב) וז"ל מלחמה לה' בעמלק שהם ערבוביא בישא שכולם נתערבו אלו באלו וזרע עמלק נתערב בהם ויש רשעי ישראל שהם נחשבים מכולם שהם פריצי ישראל מהרסיד ומחריבין ממך יצאו וכו'.

ובבני יששכר (מאמרי חודש אדר) כתב, תתן הערב רב אשר בקרבנו הם יושבים, מינים מוסרים אפיקורסים, הן המה משורש עמלק הדעת דסטרא אחרא ערי"ב ר"ב גימטריא דע"ת כאשר תראה בדורות הללו אשר בעוה"ר נתרבה האפיקורסות, וגם אותן דקיימין כלי חמס על ישראל לפשוט את עורם מעליהם בעצות רעות בחוקים לא טובים וד"ל, ע"כ. ועיין בספח"ק תולדות יעקב יוסף פרשת נשא.

ובזוהר חי פרשת בראשית (דף קי"ג) כתב וז"ל, ועתה רוב הדור עם הראשים שלהם הם מערב רב, ע"כ.

ובספר דברי חיים בהשמטות לפרשת ויקחל כתב וז"ל, דלפני ביאת המשיח יהיו רוב הרבנים מהערב רב כו', וז"ל הדברי חיים שם: כי ישראל בעצמן קדושים אך הערב רב כל חסדים דעבדי לגרמייחו עבדו כנראה בעליל שהרבנים והחסידים והבעלי בתים שבדור המה בעוה"ר רובן מערב רב ורוצים לשרור על הציבור וכל מעשיהם רק לגרמייחו לקבל כבוד וממון ולכן אין להתחבר רק אם עובדים באמת שמוסרים נפשם לדי' לא לקבל שום תועלת לעצמם, ע"כ עיי"ש עוד.

ונמצא מכל זה דברים נוראים, דרוב הרבנים ובעלי בתים הם של הערב רב, וצריכים ללחום נגדם במלחמה גדולה, ובעוה"ר לא די שאין נלחמים נגדם אלא הרבה אנשים יש להם קשר אתם ובונים להם בנינים ופלטרין גדולים, ונותנים להם ממון כסף רב, ויש להם שם כבוד ויקר וגדולה, והצדיקים האמיתיים המקושרים לה' יושבים בעניות לי"ע ואי"א להם לפעול ולעשות לצרכי שמים כראוי, להרבות פעלים לתורה וליראת שמים.

לחציפות, והגם שהמוסד וההורים משתדלים לתת את החינוך הטוב ביותר הם אינם רואים פירות במאמציהם.

חי. גם עוררו אותנו גדולים וטובים כשטענו ושאלו מדוע אנו שותקים בענין ההפקרות בשטח השחיטה בלונדון שהוא השורש פורה ראש ולענה בכל עניני הכשרות, היתכן? ע"כ הגענו למסקנה שאכן הטענה צודקת וחייבים לעשות בענין.

יט. בזמן האחרון התרבו אסונות רח"ל גם ברוחניות וגם בגשמיות, תסמרנה שערות הראש, הנסתרות לה' אלקינו מה הגורם לכך יכול להיות, אבל הנגלות לנו ולבנינו כשאנו מתבוננים ומגיעים למסקנה שהכל קורה בשל המאכלות אסורות, כפי שכבר העידו גאונים וצדיקים הני"ל.

כ. במשך עשר שנים (תשכ"ז - תשל"ז) נקלעתי בכל השחיטות המהודרות, ולצערי ראיתי את כל מה שתקראו בספרי "אבן מקיר תזעק" וב"קול השחיטה" וספרי "אכילת בשר הלכה למעשה", ובש"ס על שחיטות ובדיקות.

כא. במשך אותו זמן הבעתי הרבה פעמים מה שראיתי ב"עולם השחיטה" ולכן הדברים חרותים בזכרוני כאילו אני רואה אותם היום לפני.

ה"בעל דבר" שתמיד נשתתף לשחיטה לא שכח גם מדורינו

כב. על אף שמשנת תשל"ז עזבתי כליל את השחיטה, המשכתי בפיקוח על מערכת השחיטה, ולכן אחזתי קשר מתמיד עם השוחטים, בודקים, משגיחים, ובעלי האיטליזים מארה"ב וקנדה, אירופה, ארץ ישראל, היתה לי הזדמנות להיווכח שה"בעל דבר" שתמיד נשתתף לשחיטה לא שכח גם מדורינו ועוד ידו נטויה ד' ירחם.

כג. את הקונטרס הזה כתבתי במיוחד לרבנים היראים ושלמים המפקחים על היהדות החרדית, וליהודים יראים ושלמים הרוצים לדעת את האמת למען כבוד שמים ומוכנים לוותר על חתיכת הבשר כשיוכחו האמת המר, ולא כאלו האומרים "מה איכפת לי מה נעשה שם, האם הבשר טריפה, אנו אוכלים על חשבונם של "הרב המכשיר", הללו הינם בכלל "כל באיה לא ישובו"...

כד. הבעל עקידה כותב: "אין חכם כבעל הנסיון" אין חכם כמו זה המתנשא במציאות. אימרה זו היא אמת ויציב ומקיפה את כל מכלול החיים. כל אדם המתנשא במציאות מסויים, ואין נפ"מ במה שהוא עוסק, אם הוא סופר, או מלמד, תפרן, טבח, או אופה, אם מישהו יתן לו עצה ויאמר לו שכך טוב יותר לעשות, הוא ישיב לו אתה אולי צודק בתאוריה, אך המציאות שונה, אני נתנשאתי במציאות ומכירה.

כה. הנמשל הוא, שחיטה, בדיקה, ניקור, ומליחה, מי שהיה לו ההזדמנות והתנסה בהם, ויודע מה הולך שם, כשהוא קורא את התאוריות של כל אלו הכותבים ומנסים להסביר איך צריך לפעול ולעשות שם יבין, כי אלו דברים בעלמא, אלו רצונות של ה"בעל דבר" הרוצה להכשיל את האנשים, כי רק מי שהיה שם והתנסה בעובדות, רק הוא יכול לדעת ולציין כי "גופא דעובדא הכי הוי", ואכן קורה שם כפי שצינתי בספרים הנ"ל.

מכשולות רבים המזעזעים את הצבור -

שוחט בסכין פגום, איסור חלב וכיוצא!

כו. מזמן לזמן ברוב רחמי שמים, נודעים ומתפרסמים עובדות על שוחטים, שאינם יראים את ה' ונתפסים במקומות מקולקלים ועוברים על איסורים שהם בבחינת

"יהרג ואל יעבור", וגם נודע על מכשולות רבים המזעזעים את הצבור כמו שוחט ששוחט בסכין פגום, ואיסור חלב וכיוצא, בכדי להזכיר לאלו הרוצים לראות שמצב הבשר ירוד כ"כ, וכי היצר הרע כל כך חזק שם, שכל מה שמספרים חייבים להאמין.

כז. למרות שכל בן תורה הפותח ספר יודע על מה שקרה בתחום זה בעבר, ואלו מכשולות היו בעת השחיטה ולאחריה, נביא כאן כמה ציטטות של גאונים וצדיקים המעידים על המצב.

כח. בכדי להבין איך קורה ששוחטים עומדים מאחורי לחץ וטעראר ממש של הקצבים, ראה בסוף הס' בקונטרס "שמירה טובה" שהדפסתי ובס' הרידב"ז והכשרות ובס' קול השחיטה באריכות גדולה.

כט. המסקנה מכל מה שהבאתי הוא שה"בעל דבר" מתערב בכל פונקצי' של השחיטה ממש:

בגלל המשכירת הגבוה שהשוחט מקבל, עובד אפילו בעייפות נוראה!

1. השוחט בגלל המשכורת הגבוהה שהוא מקבל, נמצא תמיד בלחץ ופחד מתמיד מהבעל הבית שלו הקצב, ולכן הוא שוחט במהירות רבה, הוא נאלץ לעבוד בעייפות נוראה מיד כשמגיעים לאחר נסיעה ארוכה בת שעות רבות, ומפחדים פחד מות שלא להטריף עופות.

2. המשגיח אינו עושה דבר, ה"בעל דבר" מצליח להסוות את עיניו, ובכדי להסוות את עין הצבור לוקח הבעל הבית עובד פשוט ונותנים לו את התואר "משגיח" (בשחיטת הבהמות המשגיח הוא זה ששם את התוויות (בלאמבעס) על הבהמות, ובעופות זה מישהו שיש לו תפקיד פעיל), ובזמן

האחרון השגחה ידועה מינתה משגיח שכל תפקידו הוא רק לבדוק הסכינים.

בגלל תאוות ממון הקצב, השוחט עובד מעל לכוחותיו
3. הקצב בשל רצונו לעשות מליונים רבים הוא משתדל ככל האפשר לצמצם בהוצאות, ולכן נאלצים השוחטים והבודקים לעבוד מעל לכוחותם, והם נאלצים לעשות עבודה כפולה.

ל. הבעל הבית ממנה מנהל שכל תפקידו לשמור ולפקח על מי שעובד לאט מדי, ומי שעושה יותר מדי טריפות, ובמיוחד על אלו שמנסים לעורר את השוחטים לשחוט במתינות וישוב הדעת ולבדוק יותר את הסכינים.

נסיונות השחיטה גדולות מאוד, ויעמדו עד ביאת משיח צדקינו

לא. יהודים יקרים יראים ושלמים, המבקשים להקים בית כשר בישראל תדעו שנסיונות השחיטה הן גדולות מאוד, ואלו יעמדו עד ביאת משיח צדקנו (כפי שאותו צדיק גילה להגאון הצדיק ר' הלל קאלאמיער זצוק"ל), המפתח להשתמש בבשר כשר מונח בידכם.

זה שאתם נשמעים למעוררים, וחייב הקצבים לתקן, לפחות השחיטות המהודרות

לב. דעו כי רק בזכותכם וכוחכם שאתם תמיד נשמעים למעוררים נגד בשר הבהמה ונהרים מלאכול אותן, וכן נזהרים משחיטת העופות, שאת זאת חשים בעלי האיטליזים והקצבים בכיסם, כך הם נזכרים שהעולם אינו הפקר ואי אפשר לעשות ככל העולה על רוחם, ויחייב אותם להכניס תיקונים לפחות במקומות ששוחטים שם למען השחיטה המהודרת.

הבעל דבר מכשיל כל סיכוי לתקון!

לג. מעולם התיקון עדיין אנחנו רחוקים. חבל מאוד, שהצבור אינו תובע כי רק כך יש סיכוי שנצליח פעם לעשות סדר בתחום זה. ברם הבעל דבר מצליח לגייס את היושבים שעות במקוה, והמשוחחים בעת התפילה, והוא מכשיל כל סיכוי מפעולה של ממש.

והנה ידעתי גם ידעתי מך ערכי כי אין אני ראוי לעמוד במקום גדולים להוכיח בתוכחת מוסר, ורבים יאמרו לנפשי אין כוונתו לשם שמים אלא לכבוד עצמו הוא דורש לקנות לו שם, על כן אציג לפניך משל נכבד שראיתי בספר הקדוש אור לישירים בשם הרב מו"ה יואל מוכיח זצ"ל, דהנה מנהג ישראל תורה הוא, שנוסעים מוכיחים מעיר לעיר להוכיח את ישראל, ורבים מהמון עם טועים ואין שומעין לדבריהם, מפני שהם לוקחים ממון בשביל הדרשה, ואומרים שתוכחתם אינו אלא קרדום לחפור בה ואין כוונתם לשם שמים. ונשא עליהם משלו ויאמר, כי בעיר אחת קטנה, שלא הי' להם בתי אבני גזית כי אם בתי עצי היער והגגות מכוסים בתבן, והיו שם איש ואשה שהיו דרים בעלי תחת הגג, פעם אחת בלילה הלכה האשה לישן ועדיין הי' בעלה ניעור והי' לו נר דלוק. וטרם יכבה הנר גם הוא הלך לישן והניח הנר דלוק, צעקה אליו אשתו אולי ח"ו יפול ניצוץ אחד מהנר ותשרף כל הבית כולו.

שמע מה שמכריזים להשגיח על הנר, שלא תבא סכנה!

עודה מדברת עמו בא שומר העיר והכריז להזהיר העם להשגיח על האש והנרות שלא תגרום לידי שריפה ח"ו. אמרה האשה לבעלה שמע נא וראה מה שהשומר מכריז להשגיח על הנר שלא יגרום לידי סכנה, והוא השיב לה, שוטה שבעולם, וכי סבורה את שבלב שלם הכריז השומר כן,

הלא אני יודע שאינו מכריז אלא בשביל שהקהל נותנים לו ממון שיכריז כן, ואילו היו נותנים לו ממון שיכריז שיציתו העיר גם כן הי' מכריז, ע"כ אין אני פונה לדבר כלל, והלך לישן והניח הנר דלוק.

וכאשר פתרה כן הי', ונפל הנר על השולחן ונדלק כל הבית ונעשה שריפה גדולה, וכמעט נשרף כל העיר ובקושי גדול הציל את נפשו ונפש אשתו ולא נשאר להם כי אם גווייתם.

בשביל שהמוכיח אינו מוכיח לשם שמים אין נותנים לב לדבריו עד שבאה השריפה עליהם

ראו נא השוטה הזה, שבשביל שהשומר לא הכריז בלב שלם, לא רצה לשמוע לדבריו והניח לשרוף את ביתו באש, כך הדבר הזה שהמוכיח מזהיר את העם, שיעזבו מעשיהם הרעים, דאלי"כ יפלו בגיהנם אשר שם ישרפו את גוויותיהם כמ"ש כמו שנאמר הנה יום בא בוער כתנור וגו', והשוטים ידמו בשביל שהמוכיח אינו מוכיח לשם שמים אין נותנים לב לדבריו עד שבאה השריפה עליהם, הלא אין לך שטות גדול מזה, עכת"ד ודפח"ת.

כל המזכה את הרבים אין חטא בא לידו

אי לזאת אזרתי כגיבור חלצי ושנסתי מתני ללקט ציצית ופרחים מדברי חז"ל וספרי הראשונים ומגדולי המוסר, בענין קדושת המאכלים, והזהירה והשמירה המחוויבת עפ"י תורתנו הקדושה להתרחק מכל חשש נדנוד איסור שבהם, אולי יתגלגל על ידי זכות לזכות אנשים כמוני מהמכשלה הנוראה הזאת, ויתקיים בי הבטחת רז"ל כל המזכה את הרבים אין חטא בא לידו, ואבנה גם אנכי ממנה להשמר בקדושת המאכלים וטהרתן.

והרחמן יעזור שנוכל להשמר מכל מכשול כל ימי חיינו,
ולא ימוש ספר התורה מפינו ומפי זרעינו וזרע זרעינו עד
עולם, ונזכה במהרה לביאת גואל צדק ברנה במהרה בימינו
אמן.

אנו מקוים שספר זה יביא קידוש השם או תיקון גדול
בעניני שחיטה ופועל ה' בידינו תרצה, שיתרבה אצלנו
קדושה וטהרה ושיתרומם אצלנו קרן התורה וישראל עד
ביאת גואל צדק במהרה דידן ברוב רחמיו וחסדיו אמן.
הכ"ד המלקט המצפה לרחמי שמים,

הק' שלום יהודה גראס
אבדק"ק האלמין יצ"ו
ברוקלין נוא יארק

אנו מדפיסים כאן חלק מהקול קורא'ס
שיצאו לאור מהרב הגאון רבי שמחה בונם
ליבערמאן שליט"א במלחמתו הקדושה נגד
הבשר הטמא הנקרא "גלאט כשר" בלונדון,
והרבנים האמיתיים שאינם מפחדים רק
מהבורא עולם יצאו אז נגד הבשר הזה,
וקיימו בזה מאמר חז"ל כל מי שיש בידו
למחות ולא מיחה וכו'.

זכות גדול ליהדות החרדית בלונדון עדיין
יש ביניהם עוד רבנים צדיקים שיצאו ומחו
נגד עוקרי הדת, ובפרט נגד המאכילים
ומפיצים נבילות וטריפות חלב ודם.

שמחזיק ידי השוחטים פסולים עומד וצועק [בדרשותיו ובהספדים שלו] כי האשם הוא הביטול תורה או הצניעות, וצועק ובוכה.

ובאמת היו כל האנשים צריכים אז לצעוק בקול גדול על הרב הזה, כי הוא הוא הרוצח שרצח הנפש היקר ההוא. כמבואר בסה"ק ש"הצדיק אבד" למח! בגלל ש"ואין איש שם על לב" לידע ולצעוק על האמת מי הרג באמת את הצדיק הקדוש הזה.

ובאמת כי האדם האוהב את הקב"ה באמת אי אפשר שלא יזעק ולא יצעק מרה כשרואה בני אדם מורדים בהקב"ה [וראה רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק א' הלכה ג'], ועיין בהקדמה לספר נדחי ישראל להחפץ חיים ז"ל, ומפטמים את גופם ודמם ונפשם ונשמתם עם אכילות של נבילות וטריפות ר"ל, אשר הן יסודי גופי התורה וזוה תלוי כל קדושת ישראל, ואם אינם מוחים בכל כוחם הרי נחשבים כאילו בעצמם אוכלים נבילות (כמבואר בשע"ת לר"י שגם הרב ומורה שאינו משגיח על השו"ב כראוי הוא בכלל מאכיל טריפות לישראל רח"ל) ועוד כי כל אחד ערב בעד חברו. [ועיין עוד באריכות בספרי שחיטת ואכילת בשר, ובשאר ספרים, ואכמ"ל].

ומה מאוד יכאב לבנו בראותינו שרבים מבני עמנו, אפי' אלו שמתפללים ג"פ בכל יום והם שומרים מצוות התורה, נכשלים במ"א ומפטמים גם את נפש ילדיהם בכל מיני פטומי דטמאות ונבילות, או לעינינו שכך רואות. ומה יכאב לבנו שבעלי ההשפעה אינם מעוררים את לבב אחינו שלא יביאו ח"ו אסון עליהם ועל כלל ישראל על ידי אכילות נבילות וספיקי מאכלות אסורות, כמבואר ברמב"ם ושו"ת דברי חיים הנ"ל.

ואסיים בדברי הקדוש "מהרש"ק" זי"ע (שו"ת טוטו"ד ח"א בפתחי שערים שכ' הגאון שר התורה מהרש"ק זצ"ל עיי"ש, וע"ע שם בדף ס"א אות כ"ו, וע"ע בדרכ"ת סי' ל"ט סק"ז, ובשו"ת בית הלל סי' מ"ז, ובסי' שמרו משפט להגה"צ בעמח"ס לב העברי מובא בסי' משכיל אל דל).

וזל"ק: ללמד דעת לדורות אולי יזדמן עוד מעשה כזה ידעו איך להתנהג ולקיים החכמה תחי' את בעליה בשני עולמות, "והלואי כד שכיבנא יפוק לקדמנא זכות זה מה שביערת הרעה הזה מן העולם" וכן יאבדו כל אויביך ד'. ועלינו יערה רוח ממרום. (דברים הללו ככתבם וכלשונם נעתקו משו"ת טוטו"ד ח"א בפתחי שערים שכתב הגאון שר התורה מהרש"ק זצ"ל אודות השוחט רע מעללים מק"ק בארדיטשוב שזכה להרחיקו ולהעבירו).

על כן סוף דבר הכל נשמע, אשרי חלקו ועמלו שיצא במלחמת קודש, ולעמוד בראש מערכת קודש זו להגן על השחיטה שתהי' כהלכתה במדינתכם, ודורש ומבקש להחזיר עטרת קדושת ישראל ליושנה, ושישמרו את נפשם ואת ילדיהם ממכשולים בעיני מאכלות אסורות, וה' הטוב יהיה בעזרו לזכות את הרבים, ומגללים זכות ע"י זכאי, ויפוצו מעיינותיו חוצה בספריו היקרים, ויהא רעוא משמיא שיאריך ימים ושנים ומתוך נחת והרתבה יזכה עוד לזכות את הרבים ולהעמיד הדת על תילה, ויהי חלקי עימו, ובזכות זה תתקרב גאולתו ופדות נפשינו ונזכה מהרה לרגלי מבשר משמיע "שלום" על הרי "יהודה" וערבה לדי' מנחת "יהודה" מנחת "שני" - בבהגוא"צ בבי"א.

זה הנחתי לכותבי העתים (מהחרדים, כי החופשים יהפכו הקערה על פיה, בפרט שאין להם רגש פנימי בחשיבות קיום התורה ומצותיה ויסודות הדת, שהם קיום העם הישראלי, ובעת כתבי הגזירה עוד תלויה על ראשינו, כי לא הובא עוד לפני הפרלמנט. ורק לבסוף שנצא מהגזירה בע"ה, אז נראה יותר ברור ובהיר שיבהרו כל אותן שהשתתפו עם הממשלה לעזור להם ולתת להם עוז והסכמתם לגזור הגזירה, כדי להחניף להם, או להראות שגם הם הם אנשי מדע, מבינים היטב ברוח הגויים והממשלה, והנאורים מהם בוחרים בזה היות נחשב בעיני הגויים כמוהם, וכמה מהם במסתרים תבכה נפשם שבעל כרחם צריכים להבדל ממאכלי הנכרים, הגם שהם מאוכלי בשר החזיר והעכבר וכו' היו בוחרים להשיג תעודת הכשר על פיגולי מירוקיהם. וגזירת השחיטה מלפנים בישראל כבר כתובה בספר השחיטה והבדיקה לד"ר יצחק דעמבא ז"ל, ועדות נאמנה, לר"ע מונק, ובשרידי אש ח"א למהר"י וינברג ז"ל, ובספר זכרון יעקב ח"ג ס"י מ"ז. והרבה דברים לקטתי מהם).

הממשלה מתחכמת נגדינו ע"י חקיקת חוקים "הומניים" כביכול

ב. הנה בעוה"ר גזירת איסור השחיטה היא אחת מגזירות הנוראות המתחדשות מדור דור, פעם מחמת שנאת הדת והעם בגלוי, ופעם תחת מסוה של צער בעלי חיים, או תחת מסוה של עלילות אחרות ושקרים וכזבים. ובדרך כלל באו בעקיפין ולא במישרין, ובמקרים רבים התחכמו נגדנו לא להוציא צו מיוחד לאסור השחיטה, אלא לחקוק חוק הומני כביכול בתנאים שונים, והתנאים

האלו מפריעים בשחיטה, ובפרטיה ודקדוקיה, הנהוגה אצלנו בקבלה מדורי דורות.

וכל מגמתם (בגלוי או בסתר) היה להצר צעדינו, ולבזות דתינו דת תוה"ק ולהשפילה ולרומסה, ולחתור חתירות תחת דת קדשינו, להרסה ולהרוס יסוד קיומינו, שזהו טהרת קדושת עם ישראל, להיות עם קדוש לה' בהבדל ממאכלות אסורות, זוממים הם ושואפים לעקור ולשרש לאט לאט, בידעם שזה הגרעין היסודי¹⁰ השומרת אותנו מבלי להתבולל ולהתערב ביניהם ועמהם.

---

(10) הכשרות בשחיטה היא גלגל החוזר בעולם, בכל דור ודור מעמיד לנו הס"מ את חיילותיו להאכיל נבילות וטרופות לעם ישראל.

כמו שהעיד הרידב"ז בספרו שו"ת שלחם על הכשרות בכל כוחותיו נגד הרע-בנים שרצו לעקור אותו מן השורש עבור שראה והכיר המצב של הרבנים שנמכרים לעגל הזהב, ואכמ"ל. והרוצה לראות באריכות מה שהי' אז בשעתו יעיין בספרי הרידב"ז והכשרות.

כעת נביא רק קצת לדוגמא מה שאירע כאן בארצות הברית של הרב הכולל, רי"י זצ"ל. ונצטט את דבריו של הרב ר' פייוויל מנדלוביץ במה שאירע לפני ששים שנה.

- א - מצב הכשרות בתקופת הרב הכולל הג"ר יעקב יוסף זצ"ל

כבר לפני יותר ממאה שנים כאשר הגאון הצדיק רבי יעקב יוסף זצ"ל שהיה רב הכולל הגיע לאמריקה, הוא מצא שם הזנחה גדולה בכל תחומי היהדות, בחלק הגדול זה היה ניכר בשטח הכשרות. הצבור היהודי אז היה מאוד מצומצם, והיהודים שגרו במקום לא היו בני תורה כלל.

הוא ניסה בכוחות על אנושיים להקים מערכת כשרות טובה, אבל בגלל התנאים ששררו אז הוא היה מאוד מוגבל ולא יכול בשום אופן לבנות מערכת כשרות על פי מדרגתו.

המצב נמשך כך במשך עשרות שנים, הסיבות לכך היו שונות, וביניהם העובדה שאותם הפושעי ישראל, חוטאים ומחטיאים את הרבים, שהיו בעצמם ממדריגה נחותה ביותר, עמי הארצים פשוטים הכתירו עצמם בשם "רבנים" או "ראבאייס" או בשפה האמריקאית "אישיות מכובדת" וכך הוא נהיה "רב המכשיר" וביד רחבה חילק הכשרים לכל דכפין, ברור לאחר שגם "שילמו ביד רחבה" ללא כל מאמץ.

כפי שידוע, יהדות ארצות הברית בחלקו הגדול היה מורכב אז מיהודים פשוטים שברחו מאירופה, הללו לא היו חסידים ואנשי מעשה, וזאת מאחר ואותם החסידים ואנשי מעשה שרצו לנסוע לארצות הברית התייעצו עם האדמורי"ם והרבנים שהללו הציעו להם שלא לעשות זאת.

ולכן במצב כזה נאלץ הרב הכולל הגר"י יוסף לבנות את התשתית של בנין הכשרות - מאמץ רב ודמים תרתי משמע הוא נאלץ להכניס עד שמשוהו עזר לו להעמיד בשביל אלו שבאמת רצו כשרות אמיתית כמו שהיה בעבר באירופה, אבל כל מה שהוא עשה היה זה רק חלק קטן ממה שהוא היה צריך לעשות.

רבי יוסף רוזנבלאט מוסר נפשו על הכשרות

רשמים מאותה "היסטוריה" יכולים למצוא בשבועון "דאס אידישע ליכט" שיצא לאור בארצות הברית לפני ששים שנה על ידי **החזן הנודע הרב החסיד רבי יוסף רוזנבלט ז"ל** שרצה מאוד להרים את קרן התורה והיהדות, שם היכן שהוא השקיע את כל פרנסתו עד שהוא קיבל שבץ לב ונפטר מן העולם.

- ב - הגה"צ רבי שרגא פייוויל מענדעלאביץ זצ"ל

צועק שהרבנים בראש האשמה

להקוראים שעדיין לא יודעים מי הוא זה הרב שרגא פייוויל מענדעלאוויטש זצ"ל, ראוי ליתן סקירה קצרה:

הרב הגאון **רבי שרגא פייוויל מנדלוביץ ז"ל** כותב באחד מאותן החוברות בענין אותה בעיה ברשימה תחת הכותרת "**הניתוח החשוב**" הוא פותח בעובדה שהוא קרא בשבוע האחרון הודעה של מספר רבנים שהתאספו והחליטו להודיע שהיות וחנויות לממכר "פילעי" תולים על המוצרים תוויות "כשר" על בשר טריפה כאילו הן כשרות, הם מזהירים את הצבור שיזהרו, הם גם מזהירים את בתי החרושת לנקניק, שלא ימכרו נבילות וטריפות, והודיע כי העירו להם ש-90 אחוז מתוצרת הנקניק הינן טריפה.

ועל כך כותב בעל הרשימה:

"אני שואל את אותם רבנים, איזה יהודים הינם מזהירים: שישמרו ולא יקנו טריפות! בשביל אותם היהודים שפרקו מעל עצמם עול של יהדות ולא איכפת להם לאכול טרף?, הללו מסתפקים בכך שכתוב על חלון החנות "כשר"! לדעתי לאותם היהודים כלל לא תעזור הזהרה, לא הם ישמעו לקול הזהרה של הרבנים, והרבנים אינם זקוקים לדאוג להם "הלעיטוהו לרשע וימות", והרבנים לא יהיו יותר אחראים לדבר, ולכן כשרוצים להזהיר חייבים לעשות זאת למען היהודים האחרים המחפשים רק כשר, אלא הם לא נוהרים מספיק, אבל אותם היהודים לא יכנסו בשום אופן לקנות בשר כשר במקום שהם בעצמם אינם מכירים את הקצב שהינו איש נאמן, או שתולה אצלו שלט מרב שהוא נותן השגחה על אותו חנות.

הדברים שהוא כותב בהמשך ממש מבהילים:

כשאני קורא את אותן הכתבות עומדים לי דמעות בעינים כשאני רואה איך שההיסטוריה חוזרת על עצמה, ואיך שארץ הזהב (אמריקה "הקדושה") מסולת לעוור את עיני החכמים ולסלף את דברי הצדיקים, כוחו של "הדוד סעס" יכול בעוונותינו הרבים לסחוף לצדו את אותן היהודים עד שחס יכולים לומר על האסור מותר...

[כאן אנו נפגשים בנקודה יקרה מאד, אשר מעולם היתה נגע מספחת לעם היהדות בארצה"ב, ובעוה"ר עדיין השטן מרקד בינינו: הרבנים שצריכים להיות עיני העדה מדריכה ומנהיגה, מוליכין את הכלל ישראל שולל תחת מסווה הרבנות, וכשאנו מדגישים "רבנים" כולן בכלל! הן הפחותין וגם היראים! הא כיצד! הפחותין שבהם עושין מרבנות קרדום לחפור אחר זהב וכסף, זורקין הכשרים לכל המבקש עד שבין יום ולילה יצמחו כמן הארץ עשירות חנויות מוכרי בשר למחדרין מן המחדרין לאורכה ולרוחבה של רחבי המדינה, והכל לצבור הון תועפות, והמצב הגיע עד כדי כך שהרבנים משוקעים ראשן ורובן ברדיפה אחר בצע כסף עד שאין מוכן לזוז אצבע קטנה אם לא בעד בצע כסף. זאת אומרת אין בין הרבנים ובעלי הבתים ולא כלום. הללו והללו עסקם במסחר "ביזנעס" ומסך המבדיל ביניהם, שבו בפרק שהבעה"ב מסתחררים בדרך היתר הרבנים מובילין לשוק למכור את כל הקדוש לנו כמו כשרות, שבת, צניעות ושאר גופי תורה דאחר שלהוטין לגרוף הון חונפין לבעלי בתים, ואין מוכיחין על שום דבר ומתקיים "כסף זהב מטהר ממזרים" רח"ל].

עוד ממשיך חרב מנדלבוץ ז"ל וכותב: ...ומהיכן מצאו אותם הרבנים היתר לעשות מן התורה קרדום לחפור בה, ולהתמכר כל כך לכסף, לא מבקש מהם ללכת בשיטת הרמב"ם ולא לקחת כלל כסף בעבודת הרבנות. הרבנים יכולים להתפרנס היטב מההכנסות שיש להם מעריכת סידור קידושין וגיטין, בריתות, חספדים, הקמת מצבות וכדומה, והם יכולים להתפרנס מזה בכבוד שיוכלו לעבוד לטובת היחידות ללא פניות, אבל כאן בארצות הברית, הרבנים אינם מוכנים לזוז ממקומם כל עוד לא שילמו להם, ואין לדבר כלל על הכשרים שאינם נותנים ללא תשלום, בכך אף אחד אינו מוכן לעשות שלא על מנת לקבל פרס, אבל ישנם רבנים שקורים להם לדבר למען תלמוד תורה, למען ישיבה, הללו מתנים מראש כמה ישלמו...

אוי לאותה בושה!

הכותב ממשיך ומנתח את המצב באותן הזמנים, הוא מביא את כוונותיהם של אותם הרבנים, הוא מבכה את העובדה שבראשם של אותם הרבנים אין כלל עולה על הדעת להרביץ תורה ויראה, ומה שכבר כן עשו בכיוון זה עשו זאת רק כאלו אנשים בעלי בתים שיש להם מסירות נפש כפי שהדבר בא לידי ביטוי באותה רשימה.

ג - הרבנים משתחווים לעגל הזהב

...ומעת הישיבות שיש לנו כאן, עובדים בשבילם בעלי בתים ממש במסירות נפש, ולא די שאינם דוחפים את הבעלי בתים, ולא די בכך שהרבנים אינם המנהיגים שיצליחו למשוך את הבעלי בתים, קשה מאוד לבעלי בתים לעניין את הרבנים בעניינם כאלו, כי לא מונח בעניינם הללו תשלום כספי, כאשר מדברים עם רב שישא נאום למען ישיבה הם עונים בחצי פה ואז מבינים שצריכים לשלם. שומו שמים! האם שום דבר אינו קדוש בעיני הרבנים? האם אין להם כלל אידיאלים! מנהיגים הצריכים להראות דוגמא לעם, שיתמכרו כל כך לעגל הזהב! ואז מה יענו איזובי הקיר?"

בהמשך הרשימה שואל בעל המאמר: "האם אינם יודעים שבתנהגותם הינם מבזים את כבוד הרבנות?", הוא ממשיך ושואל האם האזנים שלהם חרשות והלב שלהם כל כך אטום, שאינם מסוגלים לשמוע את הבת קול המכרזת ואומרת, אוי להם לבריות מעלבונה של תורה!"

יותר מאוחר מתלונן בעל המאמר: "אדרבה, שהרבנים יסתובבו בין העם וישמעו היטב איך שאחד מדבר לשני ומה דעות על הרבנים, ומי אשם בכך אם לא אותם הרבנים עצמם ההופכים הכל למען ביוזעס, המודדים כל דבר גדול וקדוש על פי כמות הכסף שקיבלו, ועוד יותר האם אינם אותם הרבנים סוחרים ממולחים העוסקים במסחר המולכלך ביותר?", בעל המאמר מאריך מאוד בענין זה ומסיים, ולאחר כל זאת עוד יש טענות לרבנים מדוע אין שומעים ומזלזלים בהם!!!

כשקוראים את אותה רשימה נשאלת השאלה האם מה שקורה היום בארצות אין המצב דומה גם בזמננו היום? בזמננו במשך 60 שנה למרות שכבר הגיעו לארצות הברית אלפי יהודים יראים ושלמים, חסידים ואנשי מעשה, וישנם כבר עשרות ישיבות וראשי ישיבות מרביצי תורה, צדיקים קדושי עליון חסידי ואנשי מעשה, כאלה שאינם מכורים לעגל הזהב. אדרבא, הללו מרביצי תורה וחסידות עם יראת שמים באופן מיוחד, אבל לדאבונו בעוונותינו הרבים השליטה אינה אצלם, כי אותם אלו המכורים לכסף רצו להיות בעלי הבתים ומנהיגי עולם התורה והחסידות ומצאו דרך חדשה איך להשתלט על הכל בכח הזרוע, בטרור חזק ואוי לאותו אחד שיעמוד מנגד אותם בעלי המסחר, אותן האנשים השחורים מוכנים לקצר אחד את ימי השני, לא בשם המפורש אלא פשוטו כמשמעו - על ידי שהם מוציאים את האקדח מן הכיס של הבעקישע או מתחת לשטריימעל...

הרב מנדלוביץ ז"ל מסיים את רשימתו בדברים כדלהלן:

ד - רבנים צבועים

כל מה שכתבתי לעיל, אינו חדש, כל הרבנים הישרים יודעים זאת, ולאחרונה ביום ראשון יצא לי לשמוע איך שרבנים אמיתיים דיברו נגד הרבנים וזעקו נגד אותו סוג של רבנים ואמרו: חייבים להוריד אחת ולתמיד את המסוה מעל פניהם, כן רבותי! זה היה יכול להיות הדבר הטוב ביותר, אבל עירוב פרשיות יש כאן, קורה תוהו ובוהו בעולם, אין יודעים מי מותר להם להיות אלו שיורידו את המסיכה מעל פני אותם הרבנים, ומי הם אותם הרבנים שמעל פניהם חייבים להוריד את המסוה מעל פני אותם שיתכן מאוד שדוקא אותו אחד שעומד וזועק שיש להוריד את המסוה מעל פני אותם הרבנים, דוקא ממנו שעומד ומעמיד פנים כאילו הוא מלא יראת שמים צריכים להוריד את המסוה, איזה רב הוא מי שאומר אמת ומי הוא המעמיד פנים, מי הוא דובר אמת ומי הוא צבוע? ולכן רבותי, אם כבוד התורה חשוב ויקר לכם, אם אתם רוצים להרבות כבוד ישראל והכבוד העצמי שלכם שלדאבונו ירד לתחתית השפלות, ואז תכניסו סדר לענין, תבררו את הפסולת מתוך האוכל, עוד פעם ועוד פעם, אל תפחדו מאף אחד ושישאר רק "ועוד בה עשיריה" אבל שיהיה "זרע קודש מצבתה" ואף אחד, שיהיה הגדול ביותר בתורה, אם הוא מחלל שם שמים, הוא חייב להישאר מחוץ למחנה, ואז כבוד התורה וממילא יחד עם זאת כבוד הרבנות יקבל את הברק הנכון ואותם היהודים שיראת השמים נוגע ללבבם ישמרו עליכם, ובכל דבר שבקדושה יסייעו בידכם ויוכלו הרבה לסייע בעניני חיזוק התורה והיהדות, מה שעתה לדאבונו ירדה עשר מעלות אחורנית, וכבר הגיע הזמן של כי עת לחננה כי בא מועד....!

[נמצא דמה ששכיחים כהיום רבנים המתכבדים לדרוש בחספידא או בשאר הזדמנויות ודורש בהתלהבות על שפלות הדור בו בזמן שהוא המסייע ביותר גדול על ידי נתנית הכשרים לבשר מפוקפק או חלב גמור או בנתינת חיזוק לאותן מנהיגים העומדים מתחת המסחר הענקי של מכירת בשר ספק נויט וודאי חלב לכל המדינה. כיון כבר היה לעולמים במדינת הזהור שלנו וההיסטורי חוזרת על עצמה].

שנאת האומות לעם ישראל ולדתו, להשפילו ולבטלו כליל ח"ו

ג. ואף במדינה דמוקרטית שחוקת היסוד שלהם מבטיחה חופש מלא לקיים כל דיני האמונה לכל אזרח. ואף לפעמים שאין השלטון רוצה בזדון להעביר אותנו מלשמור הדת והשחיטה, אבל החברות השונות בתוך הממשלה, ושיש להם השפעה גדולה שם להטות לב יועצי המלוכה והשרים, מני הדרך הישרה להוליכם שולל תחת מסות שונות אשר מתחתיה עמוק עמוק בעור בשרם טמון ומוצנע הגרעין שלהם מתכוונים, השנאה לעם ישראל ולדתו, להשפילה ולבזותה ולאט לאט לבטלה כליל. ומחמת חשבונות פוליטיות, וכח המכריע של החברות האלו הממשלה נשפעת לקבל דבריהם ולחוקקם לחק.

בפתע פתאום נהפכים רוצחים ל"רחמנים" כביכול

ואף שלפעמים מרגישים האמת וטומאתם ושקריהם וכזביהם בשוליהם, מעלימים הם עיניהם, ואדרבה עוזרים להחברות הנ"ל באמתלאות שונות שאין כוונתם נגד הדת רק טובותינו הם מבקשים, ופתאום נהפכו לרחמנים בני הרצחנים הגזלנים החומסים, להפוך עורם המלא עוד

במלים אלו סיים הרב מנדלוביץ את דבריו, ועתה אני שואל אתכם רבותי: האם חסר עוד משהו שצריכים להוסיף על הנעשה בזמנינו? האם בדורנו לא עשינו את אותו דבר! החילול השם הגדול וכמזכיר העובדה שלא הרפורמים או הקונסרבטיבים נוהגים כך, אלא כאלו הרוצים להוכיח כי הינם הממשיכים החזקים והטובים ביותר מן האורתודוקסיה, ועוד כאשר מחוגם הודיעו ומחו בענין אותו איסור דאורייתא באותו עונש כרת רח"ל, שהסתובבו אצלם במשך שלשים שנה והכשילו רבבות מישראל באכילת נבלות וטרפות ובאותו חטא חמור, ואותם ה"רע-בנים"¹⁰ יש להם את העוז לקום ולהעיז פנים במצח נחושה בעינים ואומרים על חלב שהוא לא חלב, בדיוק כאילו היו אומרים על יום שהוא לילה...

כתמים מדם יהודים, ואינם מתבישים כלל לתרץ עצמם שאיך אפשר להתיר בעבור ספורט ושחוק להתאכזר באכזריות נוראה בצידת צביים וכדומה.

ראשית צעדינו של הצורר הגרמני ימ"ש נגד יהודים, היתה לאסור השחיטה

ודבר זה מראה בעליל שאינם באמת מרחמים על הבריות, רק לאותן בע"ח שיש להן אינטרסים אחרים, והחזיר מיער החיה הטורפת, הראה את זהותה ואת טלפיה המזוהמות והמטונפות הארסיות מלאות דם וכו' וכו' שלטון הנאצי ימ"ש וזכרם שאסרו השחיטה תחת מסוה הומניטרית, וכוונתם היתה להצר עלינו ולהשמידנו כליל לאט לאט, ולבזות דת קדשינו וכו' וכו'. ולשרוף גוויתינו ונשמותינו גם יחד להתגאל מקודם בפת בגם, והמן הרשע צורר היהודים, אף שחישב וכתב על כל היהודים מנער ועד זקן נשים וטף להשמידם ולאבדם, גזר עליהם מקודם גזירות על הדת שלא ישמרו, ואסר להם למול ולשמור שבת ויו"ט ולעסוק בתורה, כמבואר ברש"י ז"ל במגילה ט"ו. יעו"ש, כדי להכשילם, וגם משנאת הדת ועם ישראל, והרגיש שעצם קיום יהודי מתנגדת לו, דישראל אע"פ שחטא ישראל הוא, וקדושת ישראל מתנגדת לקיומו של טומאת עמלק, וכן תמצא בשאר האומות שהיו מתנגדים ושונאים אותנו בעבור דתינו, וגם בעצם קיום העם היהודי.

כל הקס נגד ישראל, כאילו קס נגד הקב"ה

ובאמת זה תלוי בזה, כמבואר ברש"י ז"ל בשלח, תהרוס קמיד, שכל מי שקס כנגד ישראל כאילו קס כנגד

הקב"ה יעו"ש ובמכילתא, ובמדבר ל"א-ג' ברש"י ז"ל נקמת ה', שהעומד כנגד ישראל כאילו עומד כנגד הקב"ה: ורצו לאבד ולשרוף גויותינו ונשמתינו. ובשבת ק"ה: העומד על המת בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע, הא למה זה דומה לס"ת שנשרפה: הרי שעם ישראל ותורתנו הם צמודים וקשורים יחד, וכמאמר הזוה"ק אורייתא וקוב"ה וישראל חד.

אבותינו מסרו נפשם על זהירות השחיטה וכשרותה

ה. והנה מאז מעולם מסרו אבותינו ורבותינו (מדור דור) את נפשם על השחיטה וזהירותה, וממאכלות אסורות, ולא נכנעו ולא ויתרו על קוצו של יוד, השיבו מלחמה שעה במאבק הקודש להגן על מצוה זו שהיא מיסודות התורה וקדושת עם ישראל.

גם בזמנים היותר קשים העמידו השחיטה על תלה

ובדורות הקודמים מלפנים בישראל שהאמונה הטהורה היתה אז מושרשת היטב בכל שדרות עמנו, והמון בית ישראל שנשא על כתפו בלהות ועריצות הגלות בגזירות הכי קשות ורעות, נשאר בזהרו וחומתו, באמונת אומן בה' ובתורתו, וכל רוחות הרעות שבעולם לא הזיזו אותו ממקומו. ולא עלה כלל על הדעת לוותר או להתפשר, בעניי הדת אפילו במשהו, או לבקש ולחפש אחרי היתרים, או שאר אמתלאות להכנע לרצון המלכות, ומכל שכן בעניי שחיטה. ואדרבה בזמנים היותר קשים אחרי גזירות הנוראות משנת תתנ"ו ואיך כשהראשונים כמלאכים ראו איזה רפיון עמדו ועשו תקנות שונות להעמיד רמת השחיטה על תלה (כמבואר ברבינו יונה,

והרא"ש ז"ל ושאר הראשונים, וכמבואר לעיל דבריהם בקונטרסי בשביל השחיטה יעו"ש). והזהירות זה שנוהרו הרבה בשחיטה ובכלל להשמר מבלי להתגאל בפת בגם של הנכרים, שמירה זו שמרה עליהם שישארו בטהרתם המליאה, ונשארו איתנים וחזקים באמונתם ותומתם, לה' ולתורתו הק', וכבר הבאתי דברי הדמשק אליעזר שבשעת הגזירה יש להחמיר עוד יותר יעו"ש (בשאלת שחיטה בעמידה).

ו. ובמגילה י"ב. שאלו תלמידיו את רשב"י מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה, וכו' אמרו לו מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע. ושם במגילת אסתר א'-ח', כרצון איש ואיש, שרצה להכשילם שיהיו נחשבים שעשו זה להשתתף וליהנות מסעודתו ברצון ולא באונס. ועי"ש בגמ' שמדמה זה להשתחו' לצלם בימי נבוכדנצר (דמשום זה נתחייבו). ובחולין ד': אין הסתה אלא באכילה ושתיה. ושם במד"ר מגילת אסתר, ובמלאת הימים. המן הרשע בעלילה גדולה בא על ישראל. אמר המן לאחשוורוש, אלוקיהם של אלו שונא זמה, העמד להם זונות ועשה להם משתה, וגזר עליהם שיבאו כולם ויאכלו וישתו וכו', כיון שראה מרדכי כך, עמד והכריז לא הלכו לאכול מסעודתו של אחשוורוש יעו"ש. ובסנהדרין ק"ו. ובשעה שישראל אוכלין ושותין ושמחין וכו' יעו"ש.

בזכות שגזר דניאל על שמנו, זכו ישראל שבאותו הדור לכל הנסים

ובדניאל חנניה מישאל ועזריה, היו נותנים ללבם שלא יתגאלו בפת בג המלך (דניאל א') ושם, נס נא את עבדיך ימים עשרה, ויתנו לנו מן הזרעים וגו'. ובפ"י רס"ג ז"ל

באותן הימים שבין ר"ה ליוהכ"פ, והם כנגד עשרה נסיונות שנתנסה אברהם אבינו. שלא יגרום החטא, עשרה נסיונות שנסו אבותינו להקב"ה במדבר, יעו"ש. ובעי"ז ל"ו. שדניאל גזר על שמנון, ועל ידי זה זכו שיהיה מראיהן טוב ולכל הנסים והגדולה אח"כ. וכבר הבאתי לעיל (בקו' בשביל השחיטה אות כ"ה) דברי האוה"ח הק' (בפי' שמיני יי-מ"ג) שבאמצעות שמירת מצוה זו לא ישלטו עכו"ם בעם בני"י. ודבריו הם בזה"ק ח"א דף קצ"א. תא חזי יחזקאל נטר פומי ממאכלי דאיסורי דכתיב ולא בא בפי בשר פגול, זכה ואקרי בן אדם. דניאל מה כתיב ביה, וישם דניאל על לבו אשר לא יתגאל בפת בג המלך, וביין משתיו, זכה הוא ואתקיים בדיוקניה דאדם, בגין דכל מלין דעלמא כלהו דחלין מקמי דיוקנא דאדם, דאיהו שליטא על כולוהו ואיהו מלכא על כולא, יעו"ש. ומקודם שם דניצול מגוב האריות, דבגין דא לא איתחביל דהא ההוא דיוקניה דבר נש זכאה איהו מלאכא ממש יעו"ש. (ואולי דברי הרס"ג הנ"ל שהיה העשרה ימים בין ר"ה ליוהכ"פ וכו' הם מקור לדברי הירושלמי בפ"ק דשבת, הובא בטור או"ח סי' ר"ג, וגם בשו"ע, להזהר באותן הימים מלאכול פת עכו"ם פת פלטר, ולאכול בטהרה יעו"ש).

ועי"ש בפי' רס"ג ז"ל הנ"ל שבקשו לאכול זרעונים כדי שיעלה ריח רע מפיהם, שלא יבאו עליהן במשכב זכור, יעו"ש ובאה"ע, אבל י"ל ששמירה ממאכלות אסורות היא שמירה מעולה ומגנת על האדם שלא ישלטו עליו, ושומרים אותו משמים שלא יכשל. (וברית הלשון הפה והמעור אם שומרים הפה מלאכול דברים האסורים, אז

גם ברית המעור נשמר וכדברי הזוה"ק הנ"ל דכולהו דחלין מקמיה).

ז. ובסוף ע"ז, ע"ו: מר יהודה ובאטי בר טובי הוו יתבי קמיה דשבור מלכא, אייתי לקמייהו אתרוגא, פסק אכל, פסק הב ליה לבאטי בר טובי, הדר דצה עשרה זימני בארעא, פסק הב ליה למר יהודה, א"ל באטי בר טובי, וההוא גברא לאו בר ישראל הוא, א"ל מר קים לי בגויה, ומר לא קים לי בגויה (ר"י מכיר אני בו שהוא פרוש, ולא יאכל דבר איסור, אבל בד איני מוחזק שתהא פרוש כל כך). איכא דאמרי א"ל אידכר מאי עבדת באורתא (דרך פרסיים למסור נשים לאכסנאין, וכששיגרן להם בלילה שעבר קיבל באטי, ורב יהודה לא קיבל, רש"י).

ולכאורה צע"ג כל המעשה הנ"ל שמביא הגמרא, ראשית וכי בעינן להביא ראיה משבור מלכא לדברי הברייטא שסכין נועצה עשרה פעמים בקרקע לאכול בה צונן, ועצם המעשה תמוה לכאורה דשבור מלכא הטריח עצמו לנעוץ הסכין בקרקע עבור ר"י. בפרט שאולי ע"פ הדין היה מותר לו לר"י לאכול מפני אימת המלכות, בדבר שאינו אלא רק דין דרבנן דצריך נעיצה, וכבר פסק עם הסכין הזה שני פעמים מאתרוגא. ואולי דבא לאשמעינן שרגלי חסידיו ישמור, ואין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים, אפילו באיסור דרבנן (כמבואר בחולין ו.) ושם בתוד"ה צדיקים עצמן (שם ה'): שדוקא במידי דאכילה, יעו"ש ששם נסמן שכי"כ בכ"ד) והטעם דדוקא במידי דאכילה, כמו שכי האוה"ח הק' (הנ"ל) שהתיעוב יעשה מעשהו בנפש האדם אפילו בהסח הדעת ובשוגג. יעו"ש. ולכך אפילו המלך היה זהיר בר"י שלא להאכילו בהסכין בלי נעיצה.

וכן מה דא"ל איזכר מה דעבדת בלילה. ולדברי התוס' שם שבאמת באטי בר טובי לא חטא, שעדיין היה עבד קצת ומותר היה בשפחה, וגם הכי אם לא עמד בנסיון של השפחה (שלדה"ת היה מותר) שגדול היצר כמאמרם גזל ועריות נפשו של אדם מחמדתן, וכי משום זה הוא מיקל גם בשאר איסורי דאכילה. ובשו"ע יו"ד סי' ב' סעיף ו', שמומר לאחד משאר עבירות א"צ לבדוק לו סכין (ואפילו לדעת הר"מ ז"ל דוקא מומר ולא בפ"א, יעו"ש).

הזהיר מכל איסורי אכילה נשמר בקדושה יתירה

גם בשאר ענינים

אך לפי"ד ז"ל ששבור מלכא ענה לו שאם היית זהיר באמת ופרוש מכל איסורי אכילה שמעלין את האדם לידי קדושה, לא היית לוקח השפחה אפילו כשאין עבורך חטא אבל פרישות וקדושה אין לך, ובר"י, כיון שהיה זהיר ממאכלות אסורות אפילו מנדנוד איסור דרבנן, היו משמרים אותו משמים לבל יכשל בעריות, ולא במידי דאכילה. ועי' בר"מ ז"ל בספר חמישי קראו קדושה, וכלל בו הלכות איסורי ביאה, מאכלות אסורות, ושחיטה, שכולן שייכים זה לזה להעלות את האדם לידי קדושה ולהבדל מעריות הנזהר בהם. ומי שאינו נזהר במאכלות אסורות נכשל ח"ו בהנך, ומי שנזהר בהו שומרים אותו שישאר בקדושה ושלא יכשל בהו ובעריות. וזהו הסיוס שמסיים המסכתא להראות שעל ידי זהירות במאכלות אסורות גם המלך נענע בראשו לעזור לו, וזהו העצה להשמר מע"ז ומלפני אידיהן וכו'.

ח. ותחלת גזירה על השחיטה מצינו בבבלי (יבמות ס"ג:): שכבר בימי ר' יוחנן גזרו על השחיטה, החברין מכי אתי לבבל, ופירש"י ז"ל חברי, פרסיים רשעים, ומבזין, ואינם מכירים כבודם של ישראל. וכ"ה במאירי ז"ל. אלו פרסיים, כלומר שמצירין לישראל, וכופרים במעלתם, וביחוסם, עכ"ל. ובערוך ערך חבר, שהיו פרסיים קורין לכומרים חברין, והיו אותן חברין רעים מאד, ומצירין לישראל. וז"ל, אמרו ליה לר' יוחנן, אתי חברי לבבל, שגא נפל (כפף נפל, מרוב צער, שהיו בני הישיבה מסורה בידם), אמרו ליה מקבלי שוחדא (לבטל גזירתא) תריץ יתיב (יתיב ושמח) גזרו על ג' מפני ג' (אמרו ליה על שלשה גזרו, אמר להם מפני ג' עבירות שהיה בידי בני בבל), גזרו על הבשר (שלא יאכלו בשר שחוטא) מפני המתנות (מפני עבירה שהיה בידם, שהיו גוזלים מתנות כהונה, זרוע ולחיים וקביה). ובמאירי ז"ל והכל היה מדה כנגד מדה. (ובשבילי השחיטה ביארנו שבודאי היה העונש מדה כנגד מדה, ובמאכלות אסורות ובשחיטה נאמר והבדלתם, וזהו שמבדילים מן העכו"ם והכהנים מובדלים מישראל בקדושתם, וכיון שפגמו בהבדלה זו דכהנים להחשיבם בנתינת המתנות, נענשו שניטלה מהם מצוה זו דשחיטה דמצות הבדלה, ששומר עליהו להבדילם מהעמים לבל ישלטו בהם יעו"ש).

הראשונים לגזור על השחיטה

היו הפרסיים וכומריהם

ומבואר שהראשונים שגזרו גזירת השחיטה היו הפרסיים או כומרים שלהם, וכוונתם היה רק להצר לישראל, ולהשפיל אותן ואת דתם. (ולא היו מעוניינים כלל

בצער בעלי חיים, ובקבלת שוחד היו מבטלים הגזירה) ועיי' ברבינו נסים גאון בשבת ה. ובתוס' גיטין י"ז. ד"ה הא.

וגם מבואר דעת ר' יוחנן שהגזירה לא באה בחנם רק מפני עבירות שהיו בידם, והגיד להם העבירות במה שחטאו כדי שישובו, ויתבטל הגזירה.

ט. ובר"מ ז"ל בפ"ב דתעניות ה' ג': וז"ל על הצרת שונאי ישראל כיצד, גוים שבאו לערוך מלחמה עם ישראל וכו', או לגזור עליהם שמד אפילו במצוה קלה, הרי אלו מתענין ומתריעין עד שירוחמו וכו', ובמגיד משנה שם שהביא מקור לדברי הר"מ ז"ל שעל גזירת שמד אפילו במצוה קלה חייבים להתענות. וז"ל וביבמות פרק הבא על יבמתו, אמרו ליה לרב, אתו חברי לבבל גזר תעניתא, ושם מתבאר שגוזרין תענית על השמד, ודבר ברור הוא, עכ"ל. הרי שגירסתו שם היתה רב (במקום ר"י) ושגזר תעניתא עבור גזירת השחיטה. ומצוה קלה שהזכיר הר"מ ז"ל כוונתו לשחיטה, והטעם שקראו מצוה קלה כיון שאין זה מצוה חיובית שמחויב לשחוט, רק אם ירצה לאכול מחויב לשחוט, ובידו שלא לאכול בשר כלל, משו"ה קראו מצוה קלה, ואף שזהו גזירה בשב ואל תעשה, ואינה מצוה חיובית, פסק שמחויבין להתענות, וזהו מדברי הגמרא הנ"ל (לפי גירסתו בגמ').

אף שגזירת השחיטה היתה גם על עכו"ם, מכנהו הרמב"ם בשם גזירת שמד

ואף שלכאורה היתה הגזירה על כולן, אף על הגויים שלא ישחטו, והגויים ממילא לא שחטו רק היו נזכרים או שאר מיתות, ואופן זה לא נאסר גם לישראל להרוג הבהמות. נמצא שבשחיטה היו כולן שוים. אפילו הכי קרי

ליה הר"מ ז"ל גזירת שמד, וכן תפס בפשיטות המגיד משנה שזהו גזירת שמדא (ולא נתבאר אי גם שחיטת העופות נאסרה בגזירתם).

י. ובעיקר דברי המ"מ שפי' לכוונת הר"מ ז"ל מצוה קלה שצ"י להא דיבמות שקאי לגזירת השחיטה, ואמאי לא פי' לדבריו שקאי לערקתא דמסאני. וכמבואר בסנהדרין ע"ד. אבל בשעת גזירת המלכות אפילו מצוה קלה וכו' כי אתי רבין אר"י כו' אבל בפרהסיא אפי' מצוה קלה כו', מאי מצוה קלה א"ר בר"י א"ר אפילו לשנויי ערקתא דמסאנא, יעו"ש וברש"י ז"ל.

אבל באמת הר"מ ז"ל בפרק ה' מיסודי התורה הלכה א"ב-ג', לא הביא כלל דבר זה דאפילו ערקתא דמסאני, וכבר תמה עליו הכסף משנה שם. אבל נראה שהר"מ ז"ל מפרש לה כשיטת השאילתות בפרשת וארא שאילתא מ"ב, דבשעת השמד, אם יאמרו לו כפוף עצמך בפני עבודה זרה להתיר ערקתא דמסאנך שיהא נראה שאתה משתחוה לעבודה זרה, יעוין שם שאסור מדרבנן, י"ל שזה נכלל במה שכתב שם מצוה מן המצות, שלדעתו לא קארי זה רק למנהגא כשיטת רש"י. ולשיטת השאילתות הפי' מצוה קלה שרוצה להעבירו בעקיפין שיהא נראה להעולם לכל הפחות שעובר, יעו"ש ובהעמק שאלה. ועי' בע"ז ג'. מצוה קלה וסוכה שמה, ואמאי קרי לה מצוה קלה דלית בה חסרון כיס. (וצ"ל דקאי לישיבה בסוכה ולא לעשייתה, דהוי ג"כ מצוה כמכות ח'. חטיבת עצים דסוכה ובירושלמי שמברך על עשייתה). ושם בסנהדרין ק"י: ולא שירי מצוה, וברש"י, לא מצוה ולא שיורי מצוה: לא מצוה חמורה, ולא

מצוה קלה, יעו"ש (ושירי מצוה כמו מסאנה דלא מעכבת).

ובירושלמי בפרק א' דפאה הלכה א', השוה הכתוב מצוה קלה שבקלות למצוה חמורה שבחמורות, מצוה קלה שבקלות שילוח הקן וכו'. ובחולין קמ"ב: ומאי מצוה קלה שהיא כאיסור, וברש"י עה"ת (דברים כ"ב- ז') אם מצוה קלה שאין בה חסרון כיס, יעו"ש. ושם, עקב, המצות הקלות שאדם דש בעקביו. ובמצות שחיטה אולי היא ג"כ בגדר זה שאין בה חסרון כיס, דמה לי לנחור מה לי לשחוט, ואדרבה יותר בקל לשחוט מלנחור או שקאי לאכול בשר שחוט, ועי' ביבמות שם גזרו על הבשר, ולא אמרו גזרו על השחיטה, שלא לשחוט, ואולי שבעקיפין באו על ישראל שהגזירה היתה שאסור לאכול בשר שחוט, ולא שאסור לשחוט (שאז היו יכולין להביא בשר שחוט ממקום אחר). ואולי גם שם בימי הפרסיים הגזירה היה בעקיפין ובעלילה שהבשר לא טוב וכדומה, ולכך אסרו אכילת הבשר, ולא השחיטה.

ובאבות פ"ב והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה וכו', ובר"מ ז"ל שצריך ליזהר במצוה שיחשב שהיא קלה כשמחת הרגל, ולמידת לה"ק, כמצוה שהתבאר לך חומריתה שהיא גדולה, כמילת וציצית, ושחיטת הפסח וכו', יעו"ש. ובמנחות מ"ד. אין לך כל מצוה קלה וכו', צא ולמד ממצות ציצית. הרי שקרי לציצית מצוה קלה. והר"מ חושבה בין החמורות. וברש"י ז"ל ציצית מצוה קלה עשה בעלמא. ונראה שבא ליישב שהרי אמרינן לעיל מ"ג: שקולה מצות ציצית כנגד כל המצות. לכך דקדק לפרש שהכוונה כאן קלה עשה בעלמא. ובתוספתא דשבת פט"ז

אבל בשעת הגזירה אפי' מצוה קלה שבקלות אדם נותן נפשו עליה וכו'. ולא באתי רק להעיר, ובאמת המושג וגדר קלה תלוי, דלפעמים הכוונה שקלה לקיים אותה, שא"צ הוצאות הרבה או טירחא, ולפעמים קאי על עצם המצוה חמורה או קלה, הר"מ ז"ל בהלכות יסודי התורה שכתב או מצוה מן המצות כלל בזה כל המצות כולן. ולא באתי אלא רק להעיר בכל זה, ואכמ"ל.

יא. ובספר דמשק אליעזר לחולין (דף ל"ח:) בא"ד וכו' דרך עולם לנעוץ צור וסכין בכותל, ובמוכני או בצפורן ובשן כדי לשחוט בו וכו' הנני אומר דכל זה נשנית בשעת השמד, וגזרו מלשחוט, והוצרכו לעשות ענינים שלא יבאו הגוים להרגיש שהם שוחטים רק יסברו שנוחרין ואוכלין כמותם, והשתא שפיר גם רבא סתם דבריו האיבעיא שלו יעו"ש (ולעיל בקונטרס שחיטה בעמידה הבאתי דבריו). ולפי דבריו למדנו שכבר בשעת זמן המשנה והברייתא היה בזמנם או מקודם להם גזירה על השחיטה, ודוקא שחיטה אסרו ולא נחירה לנחור. וגם בימי רבא היה ג"כ גזירה, או שהיה דבר רגיל בזמנם שהיו רגילים לגזור גזירות על השחיטה לכן בעי רבא כנ"ל. ומקודם הבאתי דברי המגיד משנה בפ"ב דתעניות. ובקצת דפוסים הגירסא שם אמרו ליה לרבא, אתי חברי לבבל, ולפי"ז מבואר להדיא שבימיו היתה גזירה על השחיטה. אבל בשאר דפוסים שם במ"מ לרב'. ואפשר שהכוונה לרבה, ובהגר"א איתא גירסתו לרב. וגירסא זו מחוורת טפי עיי' בתוס' גיטין י"ז. בד"ה הא דבימי רב אתי פרסיים לבבל יעו"ש. ולפי"ד הדמש"א הנ"ל לפי"מ דמוקי לה רב פפא (שם ט"ז:) בעופא דקליל יעו"ש, מבואר שגם על עופות לשחוט היה גזירה.

וכן נראה שגזירה זו על השחיטה קוראהו לה הדמשי"א שמד, וכ"ד הר"מ והמ"מ הנ"ל (כן היא בדפוס ישנים, אף שבמקצת דפוסים הגירסא בר"מ לגזור עליהם גזירה, וזהו תיקון הצנזור, שצ"ל שמד). ונתבאר להדיא גזירת השחיטה אף שהוא לכולם (שהגויים בין כך וכך לא שוחטים) נקרא גזירת שמד, ושצריכין להתענות.

גם בספרד וצרפת היתה זו גזירת

הכומרים נגד השחיטה

ובדרך זה של הכומרים הפרסיים החברין שהיו מצירין לישראל, וגזרו עליהו גזירות כדי לבזותן ולהשפילן, היו ממשיכים בדרכם הכומרין הנוצרים הרשעים בספרד וצרפת לאסור השחיטה לישראל ולסחוט מהיהודים כסף שוחד כדי להרשות להם לשחוט, כמו שמצינו שאלה הלכה למעשה בשו"ת הרשב"א ז"ל ח"א אלף צ"א. מובא גם ברמ"א ז"ל בחו"מ קס"ג סעיף ב'.

וז"ל הרשב"א ז"ל, שאלת על עסק המשומדים שעוברים עליהם ומוציאין הוצאות רבות, וגורמין שהגלחים שבעיר רוצים למחות לבל יאכלו משחיטתם, ובל ישתו מינם, ושלא יקחו היהודים פתם, וצריכין לעשות הוצאות על זה להשחידם, לבלום פיהם, וגם לגלחים ולשופטים, וכן מוציאין בכל שנה ושנה הוצאות ערב חגם הידוע להגן עליהם וכו'. אבל שאר ההוצאות שעושין לשחד המשומד והגלחים שלא לבטל מהם השחיטה וקניית הפת וכו', יעו"ש. הרי לך תעודה מימיו, שיד המשומדים שרצו לבטל הדת, ולהצר צעדינו, והגלחים הנוצרים, וגם השופטים ידם היתה במעל הזה.

עיקר גזירת השחיטה באירופה היתה במדינות

שיד הנוצרים היתה על העליונה

וידוע היטב שכל מגמתם של הנוצרים הכומרים החל מן האפיפיור ברומא עד העבד והשפחה וכל האספסוף אשר בקרבם, תמיד היו שואפים להשפילנו ולהעבירנו מדתינו, ולהשמידנו, אף שספר זה היה הגרעין הנטוע בלבם בשנאתם אותנו מדור דור. ואם נבדוק שעיקר גזירת השחיטה באירופא היה בעיקר בכל מדינות שיד הנוצרים והשפעתם היה גדול, ואם ההמון עם ושרי המדינות כולם היו נשרש בלבם השנאה הגדולה נגדינו ונגד דתינו, באותן מקומות החלה גזירת השחיטה.

בשנת תרכ"ד אסרו השחיטה בגרמני

וברוסיא אסרוהו בשנת תרנ"ב

דוק ותשכח. בגרמניה כבר התחילו עם השחיטה בשנת תרכ"ד ובסקסוניה אסרוהו. וברוסיה בשנת תרנ"ב רצו לאסרה, האכזרים האלו אשר מפעם לפעם עשו פוגרומים לשחוט ליהודים ולאבדם, והאכזריות נוראה שעשה הצאר עם צבא הקונטאניסטין, שבלי חמלה ובאופן הכי יותר אכזרי עינו אותם לילדים רכים וטובים בלי חמלה כדי להעבירם על דתם. הם פתאום הפכו עורם במסוה של "בעלי חמלה" על הבהמות, ותמיד היה ברצונם להשמיד אותנו כליל בגוף ונפש, להרוג אותנו, לעשות אותנו לשמצה ולהעבירנו לדתם. זה היה כל כך נטוע בלבם ודמם ובראשם שאף בלי דעת ומחשבה מיוחדת, או אפילו אם היתה להם כוונה אחרת, אבל הנגיעה הזו הגדולה שנשאר אצלם לשנוא אותנו קלקלה תמיד את השורה שלא יכלו

שוב לדון באופן אוביעקטיבי אף מן הטובים שבהם חוץ מכמה שהיו יוצאים מן הכלל. כדאמרינן סתם מחשבת עכו"ם לע"ז. ובתוך תוכם ממש נשרש אצלם הירושה שירשו מאבותיהם ונשרש בדמם, והצוואה שקיבלו מאבות הכמורה אל תשנו ממנהג אבותיכם, לרדוף ולשנוא תמיד ליהודים ולהפר דתם וכו', שאף הדת שלהם אינם שומרים לעצמם, אבל דבר זה נשאר אצלם חלק מאמונתם ודתם. (וכאן באנגליה בחברת צער בעלי חיים, אותן שהגישו התלונה להממשלה לחוק חק לאסור השחיטה נמצא שם כומר נוצרי אחד, וד"ל).

מ"ש הגר"ח"ע ז"ל בשנת תרח"ץ

בענין גזירת השחיטה

י"ב. ובדרך הזה דרכה של תורה, חז"ל והראשונים ז"ל תפסו אביר הרועים הגאון רח"ע ז"ל (במכתבו אייר תרצ"ח, עדות נאמנה עמוד רל"ט) בא"ד, אבל סכנה גדולה מרחפת עלינו ולא נודע מה ילד יום, ובינתים עלינו להתבונן, מה זאת עשה לנו ד', אשר לא היתה כזאת וכו' אוי לנו שעלתה בימינו כך. עלינו לדעת כי לא מקרה הוא, אך עונותינו הטו כל אלה, הירידה המוסרית שירדנו פלאים, והזלזול בקדשי האמונה, רבי התועים והמתעים, אשר ללא אמונה גברו בארץ, וע"כ רבה העזובה גם בעניני הכשרות וכו' ואם מלפנים לא היה עולה על הדעת כלל שימצאו מאכילי בשר נבלות וטריפות וכו', ולמען לקדם פני הרעה עלינו כולנו כאיש אחד, להתאחד ולהתחזק בעניני הכשרות, לגדור גדר ולעמוד בפרץ ולבקש אמצעים נגד הפרצות הגדולות וביחוד נגד הקצבים הנוכלים המכשילים את הרבים, לפרסם קלונם, ולהבדילם מקהל

ישראל, כי לבד האסורים החמורים הלא הם רודפים את כלל ישראל כי באשמתם יגרמו ח"ו סכנה להשחיטה. וגם אלה מאחינו אשר מסיבות והשקפות שונות התרחקו מאז מהכשרות, אֵל להם להעלים בעתות בצרה מאחיהם, ועלינו להתאמץ להיות נזהרים בכשרות כשלומי אמוני ישראל, וחלילה לאיש יהודי להתפגל בבשר טריפה או בבשר שאינו מנוקד כהלכה וכו'.

על הרבנים והעסקנים לעמוד על המשמר ולפקח על כשרות המאכלים והשחיטה

והנה אבותינו ורבתינו מסרו נפשם מדור דור על השחיטה ועל הזהירות מאכלות אסורות, שזהו מיסודות התורה וקדושת עם ישראל, עתה נעשה כל אשר בכוחינו לחזק את הכשרות ולעמוד בנסיון. ועל הרבנים הגאונים בכל אתר ואתר, לעמוד בפרץ בעת לעשות כזאת, אשר היא חובתם ותעודתם תמיד וחובה כפולה מוטלת עליהם לעמוד על המשמר, לדבר השכם, ולדבר ולדרוש לפני העם, וביחוד עם העסקנים שבעיר, יעשו כל אשר ביכולתם, ייסדו ועדי כשרות שישגיחו ויפקחו על הכשרות, ויחזקו בכל מיני חיזוק עפ"י דת למנוע ממאכלות אסורות ולהמשיך טהרת וקדושת ישראל כימי עולם וכו'.

ושם (עמוד רל"ג, מכתבו משנת תרצ"ז) בא"ד, לא נוכל לכחד שגם עד עתה לא עמד ענין הכשרות על הגובה הראוי כאשר מאז ומלפנים, וכו' ומי יודע אם לא זאת היתה בעוכרינו שבאה עלינו הצרה הזאת וכו' אמנם כן עלינו להכיר את אשר עוינו וכו' יעו"ש, ושם (בעמק קמ"ד מהר"י פערטש ז"ל) אבל צריכין אנו להתודות בלב נשבר ונדכה, שעונותינו גרמו את כל אלה, שהרי כבר אסרנו אנו

בעצמנו השחיטה קודם לכן ע"י העמדת שוחטים שאינם ראויים בכמה קהלות ר"ל, יעו"ש.

ושם (עמ' רכ"ה) במכתבו אל החזון איש זצ"ל, אמנם בדעתי היה לגזור תענית ציבור בארה"ק ובכל תפוצות הגולה וכו', והענין צריך לרחמים מרובים והשתדלות מרובה פה ובכל המדינות, וגם בארה"ק ראוי להרעיש עולם ולהתפלל לפני כותל מערבי, ואולי גם לגזור תענית היום פה יום תפלה. ושם להג' רצ"פ פראנק ז"ל מעוררו להרבות בתפילה בקהל עם אצל הכותל, ולדבר עם הקונסול. ושם ר"ל שרצה לשלוח להשתדל לפני האפיפיור ברומא, יעו"ש.

יג. ושם מ"ג, והשומר ישראל ישמור עמו ותורתו, ויגן על כל המשתדלים בדבר הגדול הלזה, לקיום השחיטה כתורה, לבלי להצטרך להכנס בפרצות דחוקות, שיוכלו להיות גרם לפריצת הדת (ושם בגזירת לשחוט גם המפרקת, יעו"ש בעמוד ע"ד, פ"ב, שלא התיר אלא בשעת הדחק ממש, וגם כשאי אפשר כלל להביא בשר מן החוץ, אבל אם אפשר אף שיעלה ביוקר לא התיר. ושם (ס"ז) מהר"א עפשטיין ז"ל, ודעתי נוטה שלא לשנות ממנהג אבותינו בידינו, כל מה דאפשר לאמשוכי במסירות נפש וכו'.

היהודים הם אומה עתיקה יותר מכל הגזירות שגזרו העמים נגדם, ודת תוה"ק לא תתבטל לעולם

ועיין שם שמביא (בעמוד כ"ה בשם הגאון ר' חיים עוזר זצ"ל) כשנכבשו הארצות השכנות לשווייץ אשר מתוכם היו רגילים להביא לשם בשר, השיב להם כהאי לישראל, היהודים הם אומה עתיקה מאד, עתיקה מכל הגזירות

ששונאיהם גזרו עליה, הם כבר חלפו ואינם ואנחנו ממשיכים להתקיים, בתקופה כזו שאנו חיים בה, חייבים למסור את הנפש גם בעד תקנה מדרבנן, ומה עוד כשקיים חשש איסור דאורייתא, אני מכריע לאסור, כי אסור לוותר אפילו על קוצו של יו"ד, יבש ציר נבל ציץ ודבר ה' יקום לעולם.

יד. ושם (בעדות נאמנה, עמוד ל"א) מתוך תשובתו של מהר"ן עהרמאן ז"ל, אף אם היה אפשר למצוא היתר ברור לבלבל חושי הבהמה קודם שחיטתה, אין אנו רשאים לבקש אחר היתר כזה, כי מי שיש לו עינים לראות, לא יוכל להכחיש שכל התאונות והרפתקאות שעברו עלינו במעשה השחיטה דוקא, אשר לא היתה כמוהו מיום שגלינו מארצנו, הוא משום שרפו ידינו במצוה הזאת ובפרט במדינתנו וכו', ואם נמסור נפש על המצוה הזאת תהיה קיימת בידינו וחפץ ה' בידינו יצלח, ואם נלך אחר היתרים ואמתלאות לעשות רצון שונאינו מנדינו, אין זה הדרך ישכון אור, ואם העת הזאת היתה באמת שעת הדחק ושעת השמד מחוייבים אנחנו למסור נפשנו אפילו על ערקתא דמסנאי, ולא לבקש תחבולות כאלה. ועוד שנית: הנה מאז כששאלו המעוררים על השחיטה ממנו וכו' אמרנו בפה אחד כו' שזה אי אפשר לפי תוה"ק, ואם אנחנו מתירים עתה מה שאסרנו עד כה, אלא מפני שעת הדחק רק יאמרו שעתה הודינו להם, שהשחיטה כמו שהיתה עד עכשיו היא אכזריות, ובהיתר כזה אנו מחזיקים ידי שונאינו, ובודאי אין רוח חכמים נוחה הימנה וכו', יעו"ש.

אם נתיר להם דבר אחד, יאמר כל אחד

שלכל דבר יש היתר

ושם בעמוד קמ"ט מהר"י מערצבאך ז"ל, ועוד יש להעיר על הקלקול הגדול אם נתיר להם דבר זה, יאמר כל אחד ואחד שלכל דבר יש היתר אם רק הדחק גדול, ויקילו בכל גבולי התורה ולרבנים לא יהיה שום כח לעמוד בפרץ נגד העם שרוצה להקל בכל דבר ודבר, ע"כ. וכזה העיר ג"כ הרב קליין ז"ל עמוד קל"ג, שיש לחוש על הרושם כלפי פנים וכלפי חוץ, כלפי פנים שההמון יראה שהדברים אשר אמרו הרבנים שהם איסור גמור יתירו תחת הלחץ. וכלפי חוץ שגם שונאינו ישפטו שסוף סוף אם הם יעמדו על דעתם ימצאו הרבנים היתרים לכל אשר אמרו מקדם שזה איסור גמור.

אסור לעשות פירצות אפילו במדינה אחת

ט"ו. שם (בעדות נאמנה, עמוד קע"ח) בשם הג' מהר"י וינברג ז"ל.

א. מצות השחיטה המסורה לנו מסיני תראה ח"ו כמחוללת ומזולזלת ע"י פעולתינו. אם אנו משנים מעשה השחיטה, ומתקנים דבר חדש אשר לא שער אבותינו ז"ל.
ב. היהודים שבכל הארצות נוגעים בדבר, וע"כ לא יתכן שיעשו שום שינוי באחת מהארצות.

ובשרידי אש (עמוד שע"ח, מהגאון ר' חיים עוזר ז"ל) ענין זה נוגע לכלל ישראל, לא לאשכנז לבד, וגם באשכנז הלא ראוי שיתועדו יחד בענין חמור כזה.

ושם (שע"א) על יהודי גרמניה לדעת יפה, שאין בעיית השחיטה יכולה להצטמצם ליהודי גרמניה בלבד, כל יהודי

העולם שותפים לסבל ולצער אחיהם בגרמניה, והם רואים בבעיית השחיטה בעיית מבחן גורלית ליהדות הדתית, מצב כו' יש בו כדי לגרור אחריו את סיכונה של השחיטה בכלל בארצות אחרות, יעו"ש. ושם (ש"ע) בשם הרב מבנדין, שבעיה כזאת הנוגעת עמוק באורח החיים היום-יומים של היהודים באשר הם שם, מן ההכרח שתשמע עליה חוות דעת מפי רבנים גדולי תורה מכל התפוצות.

ושם (בשער הספר עמ' ג') כבר בימי הגזירה הרעה קבלו אחב"י בכל ארצות פזוריהם, שלא לשנות שינוי כל שהוא מאופן השחיטה הנהוג בישראל בדורי דורות, ועם ישראל קדושים הם וחלילה להם לנגוע אף כחוט השערה במסורת הקדושה אשר עליה הורגנו ועליה מסרו נפשותיהם אבותינו בכל שנות גלותינו.

יהודים חרדים מוכנים לענות נפשם שלא להטמא באכילת בהמות שנשחטו עפ"י תקנות שונאי ישראל

ושם (עמ' ו') בא"ד, ידעתי מראש כי גאוני ליטא ופולין וגדולי ישראל, מנהיגי היהדות החרדית, לא יסכימו לעולם להיתר שיש בו משום שינוי אופן השחיטה הנהוג בישראל מדורי דורות, וכתב, לבי נקפני מאוד לגשת לעניין חמור זה של כשרות השחיטה, היהודים החרדים לא יאבו ולא ישמעו לנו, הם ירעבו ויענו את נפשם, ולא ירצו לטמא את עצמם באכילת בשר בהמות שנשחטו עפ"י האופן שהתקינו הרשעים צוררי ישראל, הצורר המזוהם ראש השלטון הנאצי, ואלפי רבבות שכמותו יאבדו מן העולם ודתנו הקדושה תעמוד לעד.

על היהודים בגרמניה לעמוד בנסיון למען דתינו הקדושה ולמען אחינו שבכל הארצות, ואם ח"ו נורה

להקל בשחיטה זו, עתידים אנו לסכן את השחיטה היהודית בכל העולם, שעלינו להראות לכל העולם שוכנים אנו למסור את נפשינו על קדשי ישראל, ויראו שונאינו שבאיסור השחיטה לא יעבירו את ישראל על דתו, ואולי ירפו ממנו.

(ושם) ונמנו וגמרו שלא להתיר בשום אופן. קיום דת ישראל וקיום היהדות והצלת כבודה דורשים מאתנו להביא את הקרבן הקדוש של איסור בשר, ובזכות זה נזכה לגאולה שלימה, ולפדות נפשינו.

חדש אסור מן התורה בכל אופן שהוא

טז. ושם בשרידי אש (עמ' קנ"ג מהגאון ר"י ח' זריהן מטבריה ז"ל) בא"ד, דבענינים כוללים המסורים ביד כל אדם שההיתר בהם מפוקפק אם לא ע"י התיקונים יתבטלו ויתפשט ההיתר לגמרי בלי שום תיקון וכו', והרבה פחות מזה אף במנהגים וכו' אמרו החדש אסור מן התורה, ואם בעבר שהדור וכו' אדרבה יותר צריך לשמור ולחזק הדת ולאסור בסתם וכו', ובזה"ל להיות בין הבינים אסור, וכבר פי' הראשונים ז"ל בדור שכולו זכאי או כולו חייב, על האיש הפרטי שיהא נוטה גמור לאחת משתים, זכאי גמור וחייב גמור, ולבי אומר לי שכל הטענות שכתב כ"ת הם יהיו בתחילה אחיזת עינים ושוב יהיה נבילות גמורות, והקולר תלוי בהמתיר תחי' וכו' ומי שרוצה לאכול בשר יהיה ביוקר כו' או יחסום פיו כאשר היה מימות אדה"ר עד נח, והאריכו ימים ושנים יותר, וכו'.

י"ז. ושם (עמ' קמ"א) תשובת הרה"ג ב"צ עוזיאל הראשלי"צ לירו"ם ז"ל בא"ד, אין זאת אלא שתואנה הם

מבקשים להוסיף עוד עלבון לתורתינו, ועוד אמצעי של עינוי לעמנו, ועל כגון זה נצטוינו מפי רבותינו ז"ל שאמרו בשעת גזירת מלכות אפי' לשנויי ערקתא דמסאני יהרג ואל יעבור וכו', ואצ"ל שמצוה עלינו להמנע מאכילת בשר או לתת המקסימום של יכלתנו כדי שלא להכנע לגזירת רשע זאת, וזו מצות של קידוש השם ולהיפך יש בו משום חילול ה', דומה למה שאמרו במי שמתדיין בדיניהם שהוא כמרים יד בתורת ישראל. מנקודת השקפה זו לא מצאתי כל צורך לעיין בצדה ההלכתי הספציפי של שאלה זו וכו'.

הקב"ה מתפאר בישראל כאשר

מוסרים נפשם לקדושתו

ודומה לזה כתב הרה"ג מהו"ר חיים יצחק ירוחם זצ"ל אבד"ק אלטשטאדט, עמדו בנסיון, והראו שהנכם מבי"ב שנסתלקו ושנצלבו על מצות התוה"ק, וכתב בשו"ת הרא"ש כלל ל"ב סי' ח' וכו' כן מלכו של עולם מתפאר בישראל כאשר מוסרים נפשם לקדושתו כמ"ש ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר עכ"ל. (ועיי"ש שמתחיל בזה"ל, הדבר פשוט הוא לאיסור גמור, ואין כלל מדרכן של ת"ח לצדד בזה אפי' לפלפול בעלמא, ואינו רוצה לבאר הטעמים בזה וכו').

יח. (ובדבר זה אם זה בגדר ערקתא דמסאני נחלקו שם הגדולים, יעו"ש בשרידי אש, ובעדות נאמנה, וטענתם, כיון שזה מצד צער בעלי חיים, וגם שכולל גם לכל מלכותו, והביאו דברי הרמ"א ז"ל בסי' קנ"ז, ואם היא שעת הגזירה על ישראל לבדם, ובש"ך אבל אם הגזירה היא על כל מדינת מלכותו אע"פ שהישראלים

בכלל, לאו שעת השמד מיקרי, יעוש"ה. ולא באתי כי אם לפלפל בדבריהם, אבל בגמ' דיבמות גזרו על הבשר היינו שלא לשחוט רק לנחור, וזהו כדרך כל בני מלכותו, וגם ערקתא דמסאני היא להדמות להגויים, וידוע דבשעת הגזירה על המלבושים היה דעת קצת גדולי ישראל שהיא גזירת השמד אע"פ שגם הגויים היו מלובשים כן מ"מ רצו שידמו להגויים, וכבר הבאתי דברי הר"מ ז"ל גזירת השמד על מצות שחיטה. ואולי אם הם גוזרים נגד מצוה, או שבאו בדבריהם נגד השחיטה או באופנים כאלו נגד דעת התורה או המנהג, אע"פ שגם אצלם גזירה זו באופן אחר, וגם מי בא בסוד דבריהם כוונתם האמתית אע"פ שהיא מעוטפת בלבוש של רחמנות וצער בעלי חיים. וגם מה שכמה טענו שאין זו גזירת שמד מכיון שיכול לחיות בלי בשר, ואינו צריך דוקא לאכול בשר חוץ משבתות וי"ט והגזברים אין כופין אותו לאכול בשר, בר"מ ז"ל והמ"מ שהראה מקורו בגמ' ובדמש"א הנ"ל מבואר ההיפך (ואולי כוונת הר"מ בלשונו אפי' על מצוה קלה היינו כיון שבשבת וי"ט מצוה לאכול בשר ואף שעשה שמחה היא בבשר שלמים יש קצת מצוה לאכול בשר כמבואר בהלכה, וצ"ע, ולא באתי רק לעורר).

אין לסמוך על העסקנים אלא כשמשגיחים עליהם רבנים מובהקים

יט. ופוק חזי מה שכתב הג"ר חיים עוזר זצ"ל אל החזון איש זצ"ל על המעשים והעסקנים אי אפשר לסמוך רק שיושבים שם כל הזמן הרבנים הליטאיים,

ענין זה דורש הוצאות מרובות, וקרוב לאלף זהובים הוצאתי ואין שום מקור על זה וכו' יעו"ש.

רבנים קדמאי לא הסיחו את דעתם כל ימיהם משאלת השחיטה

וכבר התאונן על המצב הזה ה"ר יעקב ליפשיץ ז"ל (זכרון יעקב ח"ג סי' מ"ז) שמעטים המה העסקנים האמתיים המוסרים נפשם על צרכי הצבור, וגם חסרון כיס איננו עוד חסרון לא יוכל להמנות. ולא רבים המה המחזיקים טובה להעסקנים הציבוריים האמתיים.

(ושם מספר) נפלא היה המחזה: כבוד הגאון זקן חכמי התורה בדורו מרן דוד פרידמאן ז"ל (אבד"ק קארלין) אשר זה כמה עשרות בשנים הזיר עצמו מן הבשר, ורק בש"ק היה טועם מקצת בשר עוף, והוא היה מן היותר נלהבים בדבר ההשתדלות להציל השחיטה, והוא היה ראש המדברים והמעוררים לזה בהתלהבות עצומה, ולא הסיח את דעתו בשאלת השחיטה במשך כל השנים שעמדה על הפרק.

(ושם) הד"ר הנכבד יצחק דעמבא ז"ל עוד בילדותו זכה להכיר את שני גדולי דורו, עמודי התורה והיראה, רבותינו רבי יהושע ליב דיסקין האב"ד דקאבנה אז, ורבי ישראל סלנטר ז"ל, בהם דבקה נפש הנער עוד טרם ידע והבין מה גדול כבודם, ואחרי כשכבר התבגר והכיר ערך גדולי ישראל, הרושם העז שעשו עליו הגדולים האלו לא עבר גם אחרי היותו בסביבה של האוניברסיטה, כפי שהתפאר והתהלל תמיד לאמור שהרושם שעשו עליו האורים הגדולים לא ימחה לעולם מקרב לבו,

וכשנתעוררה שאלת השחיטה מסר נפשו להצילה (בשנת תרנ"ב - ג') ועלתה בידו.

עוד בשנת תש"ל התחילו באנגלי' לקטרג על השחיטה

כ. וכאן באנגליה הזניחו הראשים והמנהיגים כמעט מכל השכבות ענין הזהירות בשחיטה והכנתה, שאף שעוד בשנת תש"ל קטרגו חברת צער בעלי חיים על התיבה המתהפכת "ויינבערג פען", שעל ידה מהפכים הבהמה מלמעלה למטה, ובשעה שהתיבה מתהפכת, הבהמה יכולה להתרפץ ולהתחלק על דופני התיבה הנעשה ממתכת, ואם אינם נזהרים הרבה לרסן התיבה, כשהגיעה ראש התיבה למטה, היא מתנענעת לכאן ולכאן בכח גדול שיש בזה חשש עפ"י הלכה וגם מעורר קטרוג של חברת צער בעלי חיים, וכבר יעץ להם הגאון בעל מח"ס מנחת יצחק ז"ל בהיותו עוד האב"ד דמנשעסטער שיראו לתקן הדבר ולרסן התיבה. וכמה מהגדולים הודו לי שהזניחו הדבר ולא השגיחו כלל לתקן ולשפר ה"פען" כראוי, והיה אפשר למנוע קטרוגם של החברה הנ"ל ולסתום פי המקטרגים.

כל אחד סמך את עצמו על השני

וגם אח"כ כשכבר התחילה הדיון בממשלה, לא שמו לב וראש להגיש בזהירות, רק כל אחד סמך עצמו על האחר, קדירה דבי שותפי ובני אדם שלא מתמחים היטב לא בענין השחיטה ולא בכלל בדרך השתדלות וזהירות עם הממשלה, לקחו הכל על שכמם, בלי להתייעץ ולשאול דעת גדולי התורה, לא בפה אנגליה ולא ברחבי תבל, אדרבה, כשכבר הוציאו הממשלה לאור תכניות שלהם להכניס שינויים יסודיים הן בשחיטה גופה, והן

בהכנתה, פרסמו שזה הכל נעשה בהסכמה המליאה של הרבנים הראשיים ובית דינם, ולא הניחו כלל החרדים להתערב, ובעתונים פירסמו הודאה ושבח לשר החקלאות, ואישרו הסכמתן להגזירה, ורק אחרי הרבה עמל ומכתבי גדולי ארה"ב שיש בזה הגזירה חשש נבילה ממש אז התחילו להקיץ קצת משינתם ואולתם וכו' וכו'. ובשבת קל"ט. שלחו ליה בני בשכר ללוי וכו' אדאזיל נח נפשיה דלוי, אמר שמואל לרב מנשיא אי חכימת שלח להו. ולכאורה מהו הפי' אי חכימת, והו"ל למימר אי ידעת ההלכות האלו, וגם היתכן שיענה מבלי לדעת היטב הדינים.

אך אמרתי בדרך בדיחותא, ולדאבונינו זהו האמת, שכאן באמת שבכל האלו הגי' שאלות לא הורה כהלכה, שעל כולן הגמי' מקשה למה הורה כן, והתשובה לפי שאינן בני תורה זה כבר שלחן ערוך אחר עבורם וזהו ששאלו שמואל אי חכימת מפני שלהשיב שאלות לעמי הארץ לא סגי אם יודע ההלכות, אדרבה אולי זה לא טוב וצריכין לאדם חכם גדול שיבין וירד לתוך מצבם, ויראה מראש איזהו מכשולים יכולים לבוא מפסקו כדין וכהלכה במקום שאינן בני תורה. ומכש"כ בזמן הזה שצריכין הרבנים להבין היטב המצב וכבר שלח ר"ת בני בשכר אינם בני תורה, בני מיליון בני תורה, יעו"ש בתוס'. וגם זה צריכין להבין מהו הגדר אינם בני תורה, וברש"י ז"ל שם, לפי שאינן בני תורה, ומקילין טפי.

ובמלכים ב' - ז', וארבעה אנשים היו מצורעים פתח השער וגו'. ולכאורה תמוה דתשועה גדולה כזאת היתה צריכה לבוא דוקא ע"י המצורעים האלו, הלא דבר הוא.

ולפי הזמן והרוח אמרתי בדרך הלצה שכל הנס היה שהם היו פתח השער, ולא היו בעיר, כי אם היו בעיר והיו באים לשאול מה לעשות היה כל אחד שולח לאחר והיו מדחין הדבר שצריכין לעשות אסיפה גדולה מכל הרבנים, ואם זה מסכים זה לא מסכים, כמו שהיה באמת כשכבר הודיעו למלך היה רוצה לדחותם לולא שהתערב אחד מעבדיו. ואז אפילו הדעת וההתעוררות שנתן בהם ה' היה נתבטל עם ויכוחים שונים ואסיפות. אך כאשר הם היו מחוץ לעיר פתח השער ולא היו יכולים לילך ולשאול, אז השפיע עליהם השי"ת לעורר רוחם שילכו.

פרק ב

מכתב ג

בית דין צדק לכל מקהלות האשכנזים

ע"י העדה החרדית

(ועד העיר לקהלת האשכנזים)

פעיה"ק ירושלים תובב"א

ב"ה,

פעיה"ק ירושלים ת"ו יום י"ט לחדש שבט שנת תשמ"ח
מעכ"ת הרבנים הגאונים שליט"א היושבים על מדין
ומורי הוראות בלונדון הבירה יצ"ו.

אחדש"ת בהוקרה ור"כ הראוי.

הי' למראה עינינו ההסכם שנעשה באנגליה ע"ד
שרוצים להנהיג שינויים בהשחיטה בפיקוח הממשלה,
ושיעמוד מפקח ממשלתי על גבם של השוחטים בעת
השחיטה וכו'.

הננו לחוות דעת-תורה, כי השחיטה הוא דבר
מעיקרי הדת היהודית, שפיקוחו והורותו נתונים עפ"י
התורה לרבנים ומורי הוראות המומחים בהלכות
שחיטה לפי השו"ע, והתערבות פיקוח ממשלתי
בהנהגת תקנות, בטיפול עם הבהמה לפני ואחרי
השחיטה, וע"ד כלי ומכשירי השחיטה, מגביל את
הרבנים והשוחטים מלהתנהג בזה עפ"י קיום הדת
הישראלי מדור דור.

ובפרט שאמור שם בהסכם הנ"ל, שיעשו רק הולכה
והבאה אחת, שיש בזה חשש נבילות וטריפות רחמנא

ליצלן, ובוודאי ממלכת אנגלי'ה חשובה אין ברצונה מעולם לגזור גזירה על השחיטה להעביר על הדת ח"ו, ולכפות על העם היהודים המתפלל בשלומה החונה בארצה - להינזר מאכילת בשר כשר.

והשחיטה היהודית שלפי ההלכה הוא באופן ובבחי' ברור לו מיתה יפה וקלה ללא צער בעלי חיים, וגם יפה לבריאות האדם, שתוה"ק ציוטה "ונשמרתם מאד לפנשותיכם" (דברים ד' טו - יהושע כ"ג י"א) ודווקא באופן זה התירה התורה לאכול בשר, כמובא בשו"ע הלי שחיטה. אנו תקוה כי ממשלת החסד באנגליה תבטל הגזירה ולא תדרוש מהיהודים לשנות מהלכות שחיטה ומנהגיה לפי דת תורתנו הק', כמאז ומעולם.

ברגשי כבוד ובכל חותמי ברכות ובצפי' לרחמי שמים המרובים

הביד"ץ פעיה"ק ת"ו.

נאום: משה אריה פריינד

ראב"ד פה עיה"ק ת"ו

נאום: ישראל יעקב פישר

נאום: אברהם הורביץ

מכתב ד

יצחק יעקב ווייס

רב ואב"ד לכל מקהלות האשכנזים פעה"ק ירושלים תובב"א
מח"ס שו"ת מנחת יצחק - ירושלים, רחוב ישעיהו 20

בס"ד, ירושלים. יום ה' יתרו ט"ז שבט תשמ"ח לפ"ק.
א"כ הרבנים הגאונים שליט"א יושבים על מדין
בעיר לונדון, אחדשה"ט וש"ת כראוי.

ראיתי ההסכם הנעשה באנגלי ע"ד השינויים
שרוצים להנהיג בהשחיטה, וביניהם שיורשו לשחוט
ולעשות רק הולכה והבאה אחת, ומעשה השחיטה
תהי' בפיקוח הממשלה, על כן הנני לחוות דעתי כי
שחיטה כזו, יש בה ח"ו חשש נבו"ט, וכמו"כ מה
שרוצים לאסור מכירת חלק אחוריים עלול להביא
למכשולות גדולים, וצריך לבטל גזירות כאלה, ולא
לשנות מהשחיטה הכשרה.

דו"ש הטוב וחותרם בכל חותמי ברכות

יצחק יעקב ווייס

רב ואב"ד פעה"ק ת"ו

מכתב ה
שמואל הלוי ואזנר
רב ואב"ד ור"מ
זכרון-מאיר, בני-ברק

ב"ה יום עש"ק יתרו תשמ"ח לפ"ק
כבוד הרבנים הגאונים הצ' גודרים גדר ועומדים בפרץ
שליט"א

אחדשה"ט ושתה"ג באהבה, יקרתם קבלתי, ונבהלתי
בקראי בו אודות גזירת השחיטה שמכבר נודעתי ג"כ ע"י
הרבנים הג' הצ'... שליט"א

וכפי הנשמע מזה יש איזה הסכמה לשחוט דוקא ע"י
הולכה והבאה אחת, ומצד השלטון, יעמוד מפקח
עכו"ם, - עלינו לחוות דעתינו דעת התורה שדבר כזה
שכובל השוחטים והרבנים ימנע אותם לצאת לידי
ההלכה נוגע לקיום הדת, ומה גם שיש חשש של נבילות
וטריפות - ע"כ מצוה, לעמוד נגד זה ובטוח אני
שהשלטון של חסד את ארץ בריטניה הג' יבין לרוח דעת
עמינו ויאפשר הליכת השחיטה כמאז מעולם.

והריני ידידכם דוש"ת בכבוד מצפה לרחמי ה'

שמואל הלוי ואזנר

מכתב ו

משה יהודא ליב לנדא

בן הרב הגה"ח מוהר"ר יעקב זללה"ה
רב אב"ד דבני-ברק

אחד"ש כבוד תורתם שליט"א.

תסמרנה שערות ראש, אשר בימינו עומדים שוב בפני גזירות על דת תוה"ק, האם עדיין לא נגדשה הסאה בחטאות העמים נגד עם ישראל, ובמקום להכיר בחובה לפצות את עמנו על כל העבר רוצים שוב להצר צעדינו.

ראיתי פרטי הגזרה והיא גזירת שחיטה ממש, אם מורים לשוחט לשחוט בהולכה והבאה אחת ותחת פקוח של מפקח עו"ג, באם ישחוט בהולכה נוספת היא גרועה מאיסור שחיטה בכלל, איסור שחיטה ימנע אכילת בשר ואילו גזירה זו תביא לאכילת נבלות ר"ל.

כל אחד מבין, שאינו דומה עובי העור של כל בהמה ובהמה, אינו דומה עובי הקנה וקשיותו ואי אפשר לעשות כלל, כמה הולכות יעשה השוחט, גם דיני השחיטה, שהיי' ודרסה דורשים עבודה רגועה מאד ולא תחת חשש של מפקח עו"ג.

מדינת בריטני' נחשבת למדינה נאורה ומדינת חסד, והרי לא יאומן שיקבלו החלטה נגד השחיטה, החלטה

כזאת היא קביעה ח"ו, שתורת ישראל שהיא תורה של חסד - דורשת שחיטה אכזרית ח"ו.

תורתנו הק' החמירה מאד בצער בעלי חיים, ולכן באו כל פרטי דיני השחיטה למנוע צערם של הבהמות ועד כדי כך, שלחיצה קלה על הסכין בלי הולכה והבאה פוסלת, והיתכן שיבואו באופן רשמי לקבוע, שהשחיטה מצווי התורה אינה מתאימה לדואגים לצער בעלי חיים, הרי יהי זה חטא גדול להחליט באופן רשמי, שחוקי התורה, חוקי חסד ורחמים - הם אכזריים ח"ו.

בטוח אני שאם יסבירו הדברים כהוגן לשרי המדינה, יבינו שעצם הגזרה היא חטא גדול כלפי השם והתנ"ך, חוץ מלחץ כבד על היהודים שומרי תומ"צ, ויחזרו בהם ולא יהינו לצאת נגד התנ"ך.

והשי"ת יהי בעזרם לעורר לב מלכים ושרים להכיר בחסדי ה' ותורתו

הכו"ח בברכת הצלחה לשמירת כל הקדוש מאז מתן תורה,

משה יהודה לייב לנדא

מכתב ז

התאחדות הרבנים דארצות הברית וקנדה

שלהי חודש שבט שנת תשמ"ח ל"ק

מעלת כבוד חברינו היקר הרב הגאון המפוי וכו' שליט"א

שלום וברכה כראוי לכ"ת

הן פנו אלינו חבירינו וידידינו היקרים הרבנים שליט"א מעיר הבירה לאנדאן יע"א, בדבר שהממשלה רוצים לחקוק חוקים שונים בסדר השחיטה, כגון שהשוחט לא יוכל לעשות רק הולכה והבאה אחת, ומעשה השחיטה תהי' בפיקוח הממשלה, ועוד שאם יעלה בידם לבצע את אשר עם לבבם, היא גזירה נוראה רח"ל והתוצאות מי ישורנה.

אנו שולחים לכ"ת תיאור מפורט מכל המתרחש שנכתב בטוב טעם ודעת בלשון אידיש, ומבקשים שימחול לקרוא את כל הכתוב, בתשומת לב.

החוב עלינו לבוא לעזרת היהדות החרדית בלאנדאן הנמצאים במצוקה גדולה, שלא ייעשה ח"ו שום שינוי במהלך השחיטה.

בדעתינו לשלוח כתב הצהרה להממשלה בלאנדאן, חתום מחבירינו היקרים שליט"א, בטוחים אנו שכ"ת יבין את חומרת הדבר, ויחתום על כתב הצהרה אשר יובא לפניו בימים הקרובים.

יעזור השי"ת שיקוים ייעוד הנביא כל כלי יוצר עליך לא יוצלח, ונזכה כולנו לגאולה הקרובה לבוא בב"א.

**בשם התאחדות הרבנים דארה"ב וקנדה, בכל הכבוד הראוי
יחיאל יצחק סג"ל גליק מזכיר וספרא דדיינא**

מכתב ה

אגודת הרבנים דארצות הברית וקנדה

**אל כבוד הרבנים הגאונים שליט"א
בעיר לאנדאן, אנגלי'.**

הנה ראינו הסכם שהממשלה באנגלי' רצונה לעשות
חוקים חדשים שמטרתם להכניס שינוי בסדר השחיטה,
והיא גזירה נוראה וענין לא לבד ליהדות אנגליה אלא
היא נוגעת לכל ישראל כולו.

**לכן דעתנו דעת תוה"ק שחוב קדוש לעשות כל מה
שביכולת לבטל את גזירה זו ולעשות כל המאמצים
הדרושים לפעול אצל הממשלה באנגלי' לא לעשות שום
שינויים בהשחיטה המקובלת מדור דורות, שזה עלול
להביא ח"ו מכשולות גדולים.**

תחזקנה ידיכם, ויה"ר שתצליחו לבטל את הגזירה
בעזרת השם יתברך.

ועי'ז באעה"ח היום ה' ניסן תשמ"ח לפ"ק פה נוא
יארק

אגודת הרבנים דארצות הברית וקנדה

הרב צבי מאיר גינזבערג מנהל

הרב שמחה עלבערג יו"ר

מכתב ט אליקים שלזינגר

ר"מ ישיבת הרמה
ק"ק לאנדאן יע"א

א. סכין למעלה

במסכת חולין טו, ב במשנה: השוחט וכו' בצור ובקנה שחיטתו כשרה, ומקשינן בגמרא דייעבד אין לכתחילה לא. ורמינהו, בכל שוחטין בין בצור וכו', דמשמע לכתחילה, ומוקמינן באוקימתא הראשונה: הא בתלוש והא במחובר, וכדמצינו בזה מחלוקת רבי ור' חייא. דרבי ס"ל השוחט במחובר פסול ור"ח ס"ל דכשר, ומוכיחין שם בגמרא דלר"ח אפילו לכתחילה כשר, מדתניא בכל שוחטין, בין בתלוי בין במחובר בין שהסכין למעלה וצוואר הבהמה למטה בין שהסכין למטה וצוואר הבהמה למעלה ומוקמינן מתניתין כרבי. דמה שרבי פוסל במחובר הוא במחובר מעיקרא, אבל מתניתין מיירי בתלוש ולבסוף חברו, דגם לרבי כשר בדיעבד, כדתניא נעץ סכין בכותל כשר - היינו בדיעבד - כיון שהוא תלוש ולבסוף חברו.

ועוד שם בגמרא טז, ב: אמר מר נעץ סכין בכותל ושחט בה שחיטתו כשרה, אמר רב ענן אמר שמואל: לא שנו אלא שהסכין למעלה וצוואר הבהמה למטה, אבל סכין למטה וצוואר הבהמה למעלה, חיישינן שמא ידרוס. ופירש רש"י: לא שנו שנעץ סכין בכותל שחיטתו כשרה, אלא שהסכין למעלה ופיו כלפי קרקע וצוואר

הבהמה למטה ומוליך ומביא צוואר הבהמה, אבל סכין למטה וצוואר הבהמה למעלה חיישין שמא ידרוס מתוך שהצוואר מכביד על הסכין. ומקשינן והא קתני בין שהסכין למטה וכו' בין שהסכין למעלה. אמר רב זביד לצדדין קתני. סכין למטה וצוואר הבהמה למעלה בתלוש (פירש"י: דאדם אווזו בסכין למטה והבהמה תלויה באויר וזה מוליך ומביא הסכין). וסכין למעלה דקתני במחובר (פירש"י הא דקתני שהסכין למעלה וצוואר הבהמה למטה א מחובר. כלומר, אף במחובר).

ושם בתוספות מבואר, שלפי זה בסכין למעלה במחובר הוא בדיעבד דוקא כשר, אבל בסכין למטה במחובר שפסול לרב ענן אפילו בדיעבד הוא פסול. והמשמעות בפשטות, שכיון שמה שנאמר בהבחייתא לצדדין, בסיפא דסכין למעלה במחובר כשר רק בדיעבד. כמו כן מה שנאמר ברישא בסכין תלוש למטה כשר, גם כן רק בדיעבד. עוד שם בגמרא תירוץ שני רב פפא אמר בעופא דקליל. פירוש, רישא וסיפא בין בתלוש בין במחובר, ואפילו הכי לא תקשה ארב ענן, דהא דקתני סכין למטה כשר גם במחובר, מיירי בעוף שהוא קל ואינו דורס ולא חיישין לדריסה.

הרי כאמור מתירוץ הגמרא לצדדין משמע דסכין למטה בתלוש הוא כשר בדיעבד, כיון שהבהמה למעלה חיישין לדריסה. אבל קשה על זה, דבההיא ברייתא נאמר לשון בכל שוחטין וכו' בין סכין למעלה וכו' בין למטה, דמשמע מלשון בכל שוחטין שהוא לכתחילה, וכדדייקינן כן לעיל טו, ב.

עוד איתא בתוס' דכיון שנאמר לשון שמא ידרוס ולא שמא דרס, אף על פי שמייירי שבדיעבד עשה כן, מוכח מזה שאם עשה כן ועבר ושחט במחובר מלמטה, אף על פי שאומר ברי לי שלא דרסתי אסרו חכמים בשר זה משום גזרא שמא ידרוס פעם אחרת, דכך הוא תקנת חכמים, שכל ששחט בסכין מחובר מלמטה אסור בדיעבד, ומשמע מזה שהוא הדין בתלוש שאסור לכתחילה, לא מהני מה שיאמר שבודאי לא ידרוס.

ההלכה

בשו"ע יו"ד סימן ו, סעיף ד, הובא הדין נעץ סכין בכותל והעביר צוואר עד שנשחט שחיטתו כשרה, והוא שיהיה צוואר הבהמה למטה והסכין למעלה, שאם היה צוואר הבהמה למעלה מהסכין שמא תרד הבהמה בכובד גופה ותחתוך בלי הולכה והבאה ואין זו שחיטה. ואפילו אמר ברי לי שלא דרסתי שחיטתו פסולה. לפיכך אם היה עוף בין צווארו למעלה מן הסכין הנעוצה או למטה הימנו שחיטתו כשרה. עכ"ל. לכאורה היה אפשר לדיוק מזה דרך בסכין נעוץ נאמר שחיטתו כשרה רק בדיעבד בסכין למטה, אבל בסכין תלוש אפשר כשר גם לכתחילה.

אולם לא כן הבין הש"ך שכתב בס"ק ח' דמוכח בש"ס ופוסקים דגם בתלושה שלא נעץ בשום דבר אפילו צוואר הבהמה למעלה מותר בדיעבד בכהאי גוונא כיון שתופס הסכין בידו מסתמא אינו דורס (אע"פ שהוא למטה) ומשמע מש"ס דלכתחילה מיהו אסור, וגם בעוף יש לחוש לכתחילה בצוואר העוף למעלה אפילו הסכין תלושה בידו. עכ"ל.

והנה הפר"ח חולק על הש"ך, לומר שמש"כ הש"ך שבסכין תלושה למטה ובהמה למעלה כשר רק בדיעבד, אינו משמעות הגמרא. דלשון הברייתא הוא בכל שוחטין וכו' בין סכין למטה וכו' בין סכין למעלה, משמע לכתחילה. והוא במחובר בצוואר למטה ובתלוש בצוואר למעלה. זוהי תמצית קושיית הפר"ח, וכדהובאה בפמ"ג, ומהאי טעמא הפר"ח רוצה להכשיר לכתחילה בצוואר למעלה בסכין תלוש.

אמנם כבר כתבו האחרונים שדברי הש"ך הוא על פי הפוסקים הראשונים: הרשב"א ורבנו ירוחם שכתבו כן, והאריכו ביישוב קושיית הפר"ח מה שדייק מלשון בכל שוחטין שהוא לכתחילה.

הפלתי מודה לדינא להפר"ח ונדחק ליישב הש"ך שהוא מיירי רק במעביר הצוואר הבהמה על הסכין התלוש, אבל במעביר סכין שפיר דמי. והתבואת שור ושמ"ח אינו מודה בכך, אלא שמחדש חידוש אחר שהש"ך וודאי מתפרש כפשוטו, שכל שהבהמה עומדת והסכין למטה הוא בדיעבד, אלא שהברייתא מיירי שהבהמה קשורה למעלה ואינה יכולה להכביד על הסכין, וסמך על מש"כ רש"י שהבהמה תלויה באוויר, ונדחק בכמה אופנים ליישב הסוגיא לפי זה.

אבל הפמ"ג מקיים דברי הש"ך כפשוטם, ושכן פשטות הסוגיא על פי מש"כ לעיל, לפי מש"כ התוס' בהכרח שכמו שהסיפא דמחובר בסכין למעלה בדיעבד, כן הרישא בסכין למטה ותלוש בדיעבד. ומוליך ומביא הסכין שזה פירוש בתלוש, כמו שכי' רש"י. ומה שהקי' הפר"ח מלשון בכל שוחטין, דמשמע לכתחילה, כתב

הפמ"ג שאינו מוכח, כי הרבה פעמים מצינו לשון בכל שמכוון לבדיעבד עיי"ש. וע"כ כן צריך לפרש לפי מסקנת הגמרא דמוקמינן הברייתא לצדדין אליבא דרב ענן אמר שמואל. וכן משמע מפירוש הגרעק"א שם לקיים דברי הש"ך. ועוד האריכו בזה בלב אריה ובראש יוסף לקיים הסוגיא אליביה.

והשמלה חדשה, אף על פי שכאמור חידש כנ"ל להתיר בבהמה קשורה, בכל זאת כתב בפסק הלכה שדרך שחיטה בהמה למעלה, שכן הוא בבה"ג.

ולי נראה שגם לשון הרמב"ם מוכיח כהש"ך, שכ"כ בהלכות שחיטה פרק ב' הלכה ז': כיצד שוחטין (פ"י לכתחילה) מותח הצוואר ומוליך הסכין ומביאה. ואח"כ כתב - בין שהיתה הבהמה רבוצה בין שהיתה עומדת ואחז בערפה (כיון שהבהמה למעלה כתב אחז בערפה, משא"כ לעיל מיירי שהבהמה למטה, ע"כ כתב ומתח הצוואר) והסכין בידו מלמטה ושחט הרי זו כשרה עכ"ל, הרי כיצד שוחטין הוא לשון לכתחילה, ולשון ושחט שחיטתו כשרה הוא בדיעבד, וכן שאר ההלכות הנאמרות שם ברמב"ם אחר זה שהם בדיעבד ואמר שחיטתו כשרה, וכן דייק במגיד משנה, עיי"ש הלכה י').

ומאחר שכן הוא דעת הש"ך ע"פ פוסקים ראשונים ואחרונים שעומדים בשיטתו, נהגו כן בכל תפוצות ישראל בכל הדורות שחיטה כשרה לכתחילה להקפיד שתה"י הבהמה למטה, ומי יקל ראש נגד זה.

הסיכום: דהשינוי שרוצים לעשות כעת ע"י הפען בעמידה היא הפיכת שחיטה כשרה לכתחילה,

**לשחיטה כשרה רק בדיעבד, אשר יראי ד' המזקדקים
בכשרות לא יוכלו לאכול בשר זה.**

(וכהוספה וסניף לזה נראה שע"פ המבואר ביו"ד
סימן רי"ד בהנהגות איסור שיש בזה משום נדר מלשנות,
ובחתם סופר סימן ק"ז מבואר שיש בזה איסור
דאורייתא, וגם אי אפשר להתיר מאחר שיש בזה קבלת
ציבור, נמצא מאחר שבדייקא נהגו לשחוט בסכין למעלה
משום חשש איסור, יש בשינוי זה משום איסור
דאורייתא, ואכמ"ל.)

הערה: נראה דכל מה שנאמר בפוסקים הנ"ל
כשרות בדיעבד הוא אם במקרה נעשה כן, אבל להתנהג
כן לעשות תמיד הוא בגדר איסור לכתחילה, ופשוט.

ב. הימום לאחר השחיטה

הסוגיא:

חולין דף קי"ג, אמר שמואל משום ר"ח השובר
מפרקתה של בהמה קודם שתצא נפשה הרי זה מכביד
את הבשר וגוזל הבריות ומבליע דם באיברים, פירש
רש"י לפי שבשעת שחיטה היא טרודה להוציא דם
וכששובר מפרקתה מתוך צרתה אין בה כח להתאנח
ולהוציא דם והיא נחה ושקטת והדם נבלע באברים
ומכביד הבשר, ונמצא גוזל הבריות כשהוא מוכרה
במשקל והדם שוקל. ושם בגמרא איבעיא להו היכי
קאמר מכביד הבשר וגוזל הבריות משום דמבליע דם
באברים הא לדידיה שפיר דמי (פירש"י, דליכא משום
גזילה שרי לפי שהוא - הדם - חוזר ויוצא במליחה) או

דילמא לדידיה נמי אסור (פירש"י, דמבליע הדם ושוב אינו יוצא ואוכל דם) תיקו.

הרי לפירש"י הספק הוא אם מליחה מהני לבהמה שנשבר מפרקתה. ויש מן הראשונים שחולקים על פירש"י, והוא בהג"א, ובטור בשם הרא"ש, דס"ל דודאי ע"י מליחה יוצא הדם הנבלע, והאיבעיא בגמרא היא רק אם מותר לאכול באומצא, דבשר בהמה מותר לאכול חי בלי מליחה, דרק לבישול צריך מליחה, ובזה מבעי לן דכיון דנשבר מפרקתה ונבלע דם יתר באברים אפשר דאסור לאכול חי, וקיימא לן בכל הראשונים דתיקו דאיסורא לחומרא, וע"כ בנשבר מפרקתה אסור באכילה, לרש"י אפילו אחר מליחה, ולהחולקים רק בשר חי אסור.

ההלכה:

בטור יורה דעה סימן ס"ז הביא שיטת העיטור כשיטת רש"י דמליחה לא מהני, וכתב שהרא"ש חולק עליו וס"ל דרק לאכול באומצא אסור. ובשו"ע שם סעיף ג' פסק כן שהשובר מפרקתה אסור לאכול בשר חי, אבל ברמ"א שם - דאנן קיימא לן כוותיה - כתב שנהגו להחמיר לחתכו ולמולחו, וביאר הש"ך כוונתו לשיטת רש"י דכיון שנשברה המפרקת אין הדם יוצא אלא נבלע באברים, אלא שס"ל דגם לשיטת רש"י האיסור הוא רק אם מולחו חתיכות שלימות אבל אם מולח חתיכות חתיכות גם לרש"י מותר לבשל (ולמד דין זה ממה שכתב בסעיף ד' בנצרר הדם מחמת מכה שצריך לחתוך אותו מקום ולמלוח לבדו יפה, ודימה נצרר הדם לנבלע הדם למלוח מקום הנבלע לבדו).

ומהו גדר החתיכות בזה מבואר בפלתי שבכי האי
 גוונא צריך לחתוך כל אבר ואבר לבדו ולמולחו, והוא
 מפני שאין אנו יודעים באיזה אבר נבלע דם השחיטה
 שהיה צריך לצאת, ונלמד מהא דנצרר הדם שבכי האי
 גוונא אין הדם יוצא במליחה ממקום למקום, ואם כן
 בהכרח שכל אבר ימלחנו לבדו.

והנה שם ברמ"א כתב עוד - כמובא בבית יוסף
 בשם שבלי הלקט - שלא דוקא שבירת מפרקת אסור
 מהאי טעמא שאין הדם יוצא אחר השחיטה אלא שיש
 להזהר מלתחוב סכין בלב הבהמה אחר השחיטה או כל
 דבר אחר לקרב מיתתה משום שכל זה מונע יציאת הדם
 ונבלע באברים.

מבואר בזה האיסור לעשות פעולה המונעת גמר
 הפירכוס ויציאת הדם (יעויין בדרישה שהפירכוס
 ויציאת הדם תלויים זה בזה), ואם עבר ועשה כן אסור
 הבשר באכילה עד שימלח אבר אבר לבדו. (וזה דבר
 שאינו במציאות לעשות כן, גם אין אנו בקיאים בחילוקי
 האברים כראוי.)

(ושם בט"ז ושי"ך הקשו ממש"כ בשו"ע סימן כ"ג
 שמותר להכות על הראש של הבהמה אחר שחיטה
 שתמות מהר, שזה סותר הדין הנ"ל. השי"ך תירץ דשאני
 הכאה שמסתמא ידעו חכמים שאין זה מונע יציאת הדם
 ואין לדון מזה לפעולה אחרת, והט"ז תירץ דהתם מיירי
 אחר שיצא כל הדם, והדרישה דחה פירוש זה כי אם יצא
 הדם כבר אין צורך בהכאה, אלא שחילק שהתם מיירי
 מדין שהי"י גרידא יעיי"ש, אבל ודאי מדינא אסור משום
 עצירת הדם כמבואר כאן, **וכבר איתא בספרים שארבע**

מאות ועשר רבנים בדורות האחרונים אסרו ההכאה על הראש).

סוף דבר למדו מזה האחרונים לאסור ההימום בכל צורה שהיא כל זמן שהבהמה מפרכסת ומוציאה דם, וכן הוא באחיעזר ח"ד סי' י"ט וכ' (שהיתה מעין גזירת מלכות שאסרו השחיטה לגמרי בלתי הימום אחר שחיטה) שאין להתיר אלא בדיעבד בדוחק גדול (וקרא לזה גזירה וסיים שהשי"ת יצליח להפר עצת שונאינו ורודפינו עליהם אמר הכתוב זבחי אדם עגלים ישקון, עכ"ל).

הסיכום:

כי הימום הבהמה אחר שחיטה אינו מותר אלא בדיעבד בדוחק גדול, ובשר כזה אינו ראוי לאכילה להחרדים לדבר ד'.

ג. חשש נבילות וטריפות

בשו"ע יו"ד סימן י"ח בפגימת סכין אפילו בכל שהוא פוסלת ומנבלת הבהמה, וצריך לבדוק י"ב בדיקות (בג' הצדדים, בהולכה והבאה בכל צד, בבישרא ובציפורן, עיי"ש סעי' ט'), ולבדוק בין קודם שחיטה ובאמצע ולאחר שחיטה, ושם בסעיף ט': ויבדוק לאט ובכוונת הלב שלא יפנה לבו לדברים אחרים עכ"ל.

ושם בסעיף י"ז: ובחינת החוש המישוש כפי כוונת הלב עכ"ל. ושם בדע"ק הובא שכשיש היסח הדעת כל שהוא או טירדא כל דהו צריך לחזור ולבדוק אפילו כמה פעמים וצריך לזה משקל יראת חטא בלי נטיה כל דהוא, עכ"ל. ובדרכי תשובה שם ס"ק ד' בשם האבקת רוכל

שמחמת בהלה ופחד נאבד ההרגשה לבדוק כראוי וכל שיש אפילו פגימה כלשהו נעשה הבהמה נבלה מן התורה עכ"ל.

וכמו כן גוף מעשה השחיטה צריך בישוב הדעת הרבה כי שהי"י או דרסה כל שהוא פוסלים השחיטה כדאיתא בסימן כ"ג. ושם בדרכי תשובה ס"ק א' אודות השוחטים המראים חריפות ושוחטין במהירות וחפזון ובאים עי"ז לחשש דרסה שמחמת הבהילות אינו יכול לשים לב שלא יעשה דרסה משהו. ושם ס"ק ד', וצריך להזהר שלא יוסיף תת כחה באמצע השחיטה דהו"ל תנועה זו דרסה כל שהוא ופסולה. ושם בדע"ק ונותן לב שלא יהא הכבדת ידו וכו'.

מבואר בזה עוצם הכוונה וישוב הדעת ומנוחת נפש הנצרכים לשחיטה ובדיקה, וכבר נזכר לשון הדע"ק כי צריך בזה משקל גדול ביראת חטא, ואיך יתכן זה אם מפקח חילוני (גוי או יהודי) יעמוד על השוחט וכל מגמתו לפקח שלא יטה השוחט מהוראת החוקים שלהם הרי בהכרח שהוא גורם בזה לביטול כוונת השוחט למעשהו ע"פ דין תורה לבד וגם מהיסח הדעת, ושלא כמוש"כ השו"ע הנ"ל, שלא יפנה לבו לדברים אחרים.

ונוסף לזה שגורם לו להיות מבוהל ומתפחד, וכמו שכתב בדבר משה סימן פ"ה וז"ל: בשוחט שהיו מרתתים ידיו ואמר שזה מפני שמביטים אחריו וחיו תלויים בזה. (והעידו בפנינו באסיפת הרבנים שבעיר אחת במדינתנו שיש מפקח על השחיטה מהממשלה דרש הלה לפטר שוחטים שלא מצאו חן בעיניו ונלקחה פרנסתם). ועי"ז שנעשה השוחט מבוהל במקצת מעט, כבר נאבדה

ממנו ההרגשה וחוש המישוש לבדוק ולהרגיש כל פגם ודרסה משהו, ועל כן אע"פ שמעיד שעשה כהוגן אין לו נאמנות כי בעצמו אינו יודע דלהכי לא הרגיש, ויש חשש נבילות בשחיתותו.

(ועוד שכפי המוצא המפקח הזה צריך לבדוק חריפות הסכין, ויש בזה חשש שע"יז גופא יגרום לפיגומו, ולא עוד אלא שכל דעתו והקפדתו על החידוד, ואע"פ דמדינא גם כן צריך הסכין להיות חד וחריף, אבל יש בזה גבולים וגדרים ועיקר הקפידא שיהיה חלק בלי פגימות וכבר דיברו הפוסקים מזה שחידוד יתר מפריע הבדיקה ועוד חסרונות בהשחזה יתרה, נמצא שהפקוח הזה עלול לגרום לפיסולו של הסכין והעברת דעתו של השוחט מן העיקר אל הטפל, יעוין בדרכי תשובה שם סעיף ו' ועוד אחרונים).

מסקנת הדברים:

שהתקנות החדשות שרוצים לעשות גורמים להשחיטה דין בדיעבד בתוספת חששות נבלות וטרפות ממש.

חוק השחיטה והחששות

המכוון: החוק הזה מבוסס על ההצעות של חברת צער בעלי חיים, והם כותבים "שהמכוון בכל התקנות הוא לביטול השחיטה הדתית, היינו שלא ישחטו בלי הימום, אלא שדבר זה אי אפשר בפעם אחת אלא ע"י התקנות החדשות יהיי אפשר להגיע לזה", ועל כן אע"פ שהממשלה עדיין לא מחוקקת את כל פרטי ההצעות, הרי המכוון ברור והוא להפריע להשחיטה הכשרה, ועל כן יש לחוש שינצלו כל האפשרויות לפי החוק לגרום

להפרעות אלה. חברת הגנת בעלי חיים היא ועזה ממשלית של המיניסטרוון.

החוקים:

(א) אסור לגרום לבהמה צער בלתי מוכרח, והמפקח של הממשלה הוא הבעלים הקובע מה נקרא צער מיותר.

(ב) מי שעובר על החוק לפי דעת המפקח מאבד רשיון העבודה נוסף לקנסות ומאסר.

(ג) מהות השחיטה לפי החוק "לחתוך במהירות, בתנועות סכין חריף, בלי הפסק את ארבעה ורידי הדם".

(ד) המפקח אחראי על חריפות הסכין.

(ה) אסור לטלטל הבהמה אחרי השחיטה עד שיתברר בודאי שמתה, ולפחות להמתין 30 שניות (סעקונדען).

(ו) מחוייבים לשחוט רק בפען בצורת עמידת הבהמה, והפען צריך להיות כזה שהמפקח יהי בטוח שהבהמה תרגיש בצורה נוחה ולא יגרום לה כל היזק או צער.

(ז) כל שוחט צריך להסכמת המפקח שהוא ראוי ומתאים לשחוט בהתאם להחוקים.

החששות: (כמעט כל החששות הועלו ע"י המומחים למשפט האנגלי. הדברים נצאים בכתב).

חוק א)

(א) איסור גרימת צער בלתי מוכרח הוא ענין בלתי מוגדר לגמרי, ובידי המפקח בכל זה להפריע לתנועות

החפשית של השוחט כפי שיעלה על לבו, ובהכרח מפריע להשוחט לעשות מלאכתו באמונה תוך שימת לב לכשרות השחיטה לבד.

חוק ג)

א) לא נזכר כלל חיתוך הסימנים שהוא עיקר השחיטה, ויתכן שאם חתך הוורידין יענש אם יחתוך גם הסימנים כי לדעתם זה צער מיותר. אם כי בבהמות זה לא שכיח כ"כ, בעוף זה יכול להיות.

ב) טרם נתברר עד כמה שאפשר לחתוך את ארבעת הוורידין, בשיעור שחיטה יש בזה חילוקי דעות בין השוחטים.

האפשרות בזה תלוי בכח הדרסה, ובהתאם למשיכת הצוואר, עד כה לא הי' צורך לדרוס או למשוך יותר מדי, כי כידוע שמשיכה יתרה יכול לגרום לטריפות של עיקור ושבירת מפרקת.

ג) עד עכשיו הי' עיקר שימת לב השוחט לשחיכות הסימנים כדין. מעתה יצטרך לשים לבו על חתיכת הוורידין שלא יאבד פרנסתו ויענש והמפקח יעמוד עליו על זה. מי יבטיח שבלי משים לא יסיח דעת מעיקר חיובו.

ד) "לחתוך במהירות", כידוע המהירות תלוי לפי שיקול דעת השוחט לכשרות השחיטה. מעתה יתכן שהמפקח ידחפנו למהירות יתרה שלא יהי' בכח לכוון ההלכה.

"בתנועות" יש אפשרות למפקח לפרש שמותר רק הולכה והובאה אחת או שתיים במקום שלדעת השוחט צריך שלשה או ארבע. זה בהכרח יביא לידי דרסה. ההגבלה הזאת ניתנת מפני שזו היתה תחילת הרצון של ועד הגנת החיות והנוסח הראשון של החוק. המומחה אמר שצריך לקבל מכתב מן המחוקקים שהם ביטלו את דעת הוועד הנ"ל. את המכתב הזה לא נתנו.

"בסכין חריף" יעויין אח"כ.

בעיקר השמטת שחיטת הסימנים, שהתעקשו בדוקא שלא להזכיר זה, עורר א' המומחים את החשש הנ"ל שעייז רוצים ליתן מקום לפי החוק למנוע שחיטת הסימנים.

חוק ד)

יהי ברשות המפקח לבדוק את חריפות הסכין לפני השחיטה, אם המפקח יעשה כן לפי דרכו, איך ישחוט בסכין זה, הלא אפשר שהגוי פגמו. לבדוק אחריו שנית הרי זו פגיעה, וקיים חשש גדול שיקל בהשערה בעלמא שהסכין לא נפגם.

חוק ה)

לפי דעת המומחים יתכן שעייז ימנע בדיקת הסימנים אחרי השחיטה, גם לא הוגבל שום זמן כמה יצטרכו להמתין עד שהמפקח יסכים שהבהמה מתה.

חוק ו)

א) עצם השינוי משחיטה למטה לשחיטה למעלה הוא שינוי מהנהוג בכלל ישראל לכתחילה.

(ב) מה שתולים עצמם שכן נוהגים באמריקה יש לגלות את השקר הזה :

מה היתה ההתחלה באמריקה להתיר כן לא נתברר ואין מי שזוכר את זה. אבל זה ברור ששם זה לא ע"פ חוק מלכות, ממילא יש בידם לשנות הדבר כשימצאו שיש חששות, וכפי הנודע כבר ישנם שם שעומדים לחזור לשחיטה המקובלת. מה שאין כן כאן זה דבר חוקי ובעת שימצאו חששות יצטרכו בלי ברירה לעשות קולות.

באמריקה הבהמה תלוי בבעלי פלייט, וזה לעיכובא מחמת כמה חששות, כאן אין היתר זה נזכר בחוק ומתחילה עמדו דוקא שתהיי עמידת הבהמה בארץ. אח"כ נשמע "שיש הבטחה" אבל בחוק זה לא נזכר, ואדרבה, כבר יש דעות של המומחים שלהן שהבעלי פלייט גורם צער והיזק לבהמה, ממילא ברור שלפי החוק הנ"ל (א) לא יוכלו להרשות כן.

באמריקה הוא בידי השוחט עד כמה למשוך את ה"העדרעסטריין" לפי צורך השחיטה ושלא יהיי ביותר משום חשש טריפות. כאן הגוי יהיי הקובע בזה, ובפרט שצריך לחשוב גם על הוורידין כנ"ל.

(ג) עדיין אין איסור לאיזה פען בעמידה, ובחוק נאמר שהפען צריך שיהיי לפי רוחו של המפקח שהבהמה תרגיש בנוח. ומה יעשו אם הפען הראוי לכשרות לא ימצא חן בעיניהם, ומה שהם רוצים יהיי בדוחק מצד הכשרות. הרי בהכרח יצטרכו להסכים לקולות, גם בגוף מציאות הפען.

כל החוקים חלים מיד, גם חוק הפען יהי' חוק מיד, אלא שירשו להמשיך בפען הנוכחי עד ב' שנים לבד.

חוק ז)

לא ברור אם זה נכנס להחוק. אם כן יש חשש גדול שאכן יהי' שוחט ירא שמים ומומחה והמפקח לא ירצה בו מפני חזותו החיצונית ובהכרח יצטרכו לחשוב בקבלת שוחט אם ימצא חן בעיני המפקח, ושוב לא יהי' עיקר הקובע יראת שמים ומומחיות השוחט לפי ההלכה.
אליקים שלזינגר

מכתב י

אברהם יצחק ליכטנשטיין

רב בבית המטבחים "מרבק" ת"א

ראש ישיבת כולל אברכים "דרכי תשובה" בני-ברק, רח' ברויאר 22 טל' 3938-579

ב"ה יום ז' תמוז תשמ"ט

לכבוד ידידי היקר הרה"ג שמחה בונים ליברמן שליט"א, מו"צ ורב בק"ק לונדון.

עומד על משמרתו משמרת הקודש כגיבור חיל על משמרתו, לוחם מלחמת ד' בגיבורים, עומד בפרץ על חומת הכשרות.

בפתח מכתבי אדרוש בשלומי הטוב, הנני מאחל לך שהשי"ת יעזור לך שתצליח למנוע פירצות בחומת הכשרות.

עברתי על קונטרס קונטרס השחיטה והמכתבים מגדולי ישראל, והחוקים השונים שהם זוממים להטיל. ואני הקטן כיהודא ועוד לקרא ג"כ מצטרף לדעת תורתם הרמה.

זה ממש "שומי שמים" ממש סכנה לכשרות השחיטה המקובל מדור דור.

שמעתי מהקוה"ט כ"ק האדמו"ר זצ"ל "הבית ישראל" על ההפטורה של פרשת השבוע פ' בלק "מן השטים עד הגלגל" אמר בשם החידושי הרי"ם שטים לשון יטה, שאם זזים רק נטיה קלה מדרך היהדות זה גורם ומתגלגלים ולא יודעים לאן מגיעים. וזה הפי' עד הגלגל תוצאותי מי ישוערנו. ובפרט שרוצים להפוך

הקערה על פי' לשנות את כל סדרי השחיטה המקובלים מחז"ל, מדור דור.

לא עת לחשות, צריכים לצאת מהשלווה וללחום נגד זה, צריכים להבהיר להכלל את גודל הסכנה ח"ו שיש בכשרות השחיטה, ביישום החוקים האלו אפי' בחלק מהם.

המענין מי הראשונים, שהתחילו להתגרות בשחיטה היהודית, היו הגרמנים בשנת תרכ"ד, ובאותנו הנימוקים במסוה של רחמנות וצעב"ת, וידוע עד כמה שהם היו רחמנים... וד"ל.

רחמנות היא דרך תורה"ק כמש"כ ורחמיו על כל מעשיו, וידוע מספרים הקדושים שהתיקון הגדול לבע"ח הוא השחיטה היהודית.

הבעי' היא לא רק אנגלי', לדעתי זה בעי' יותר כללית, ועל שאר מדינות מה יאמר, בכ"מ יש שונאי ישראל שרוצים להתנכל לנו והם מסוגלים להיתפש ע"ז אם מדינה נאורה כמו אנגלי' יכולים להגביל. זה יכול להיות דוגמא רעה לכל המדינות, וצריכים להתקוממו ולקומם את דעת הקהל שזו גזירה ולהפעיל להעביר את רוע הגזירה.

עברתי על החוקים שהם זוממים ח"ו לאכוף על השוחטים [השי"ת יעזור שמזממם לא תופק] והם מונים אחד עשר סעיפים, ביניהם שיעמוד שם פקח [קסדור] מטעם הממשלה לאכוף על השוחט לקיים את החוקים. [ז"א נכרי עומד ע"ג] ואם לא יקיים את החוקים אז יקחו ממנו את הרשיון לשחיטה ויאבד את פרנסתו וגם יוטל עליו קנס כספי.

מבלי להיכנס לעצם החוקים שהם מנוגדים להלכה, עצם הלחץ הכבד שהשוחט נמצא בשעת השחיטה שבמקום שהשו"ב צריך להשים לב בשעת שחיטה על ההלכה במקום זה הוא יצטרך להשים לב על החוקים שלהם "ולא תהא תורה שלימה שלנו כשליחה בטילה שלהם". עיי' בש"ע יור"ד סוף סעיף א' ברמ"א ויש לב"ד לחקור אחר הבודקים והשוחטים שיהיו בקיאים ומומחים וכשרים, כי גודל איסור המכשלה בשחיטות ובדיקות המסורים לכל ואם בדקו איזה שוחט ומצאו שאינו יודע אם נטל פעם אחת קבלה אין מטריפים למפרע, ועיין עוד שם בסי' י"ח [סעיף י"ז] בשם הר"י וז"ל, והאידנא נהגו למנות אנשים יודעים על השחיטה ובדיקה ולהם מחלו כבודם כי הם זהירים וזריזים והרבה צריך ישוב הדעת לבדיקת הסכין הלא תראה כי אדם בודק פעמיים ושלוש ולא ירגיש בפגימה דקה ואח"כ ימצאנה, אין זה כי הכין ליבו באחרונה ובחינת המישוש כפי כוונת הלב. עיי' בת"ש סי' א' שהרבה נותן קבלה צריך להבחין אם יש להשוחט דעת מיושבת, כי הרבה צריך ישוב לבדיקת הסכין.

עיי' בפר"ת סי' א' ס"ק ל"א דאדם שיש לו טרדות ורוב מחשבות אין למנותו לשו"ב, ועיי' עוד באחרונים שמלאים מזה.

הנה אנו רואים כמה חז"ל דיקדקו למנוחת הנפש ולרגיעה של השו"ב.

עיי' בספר בית דוד ל"ט שמביא בשם הב"א ועיקר יבוא בעל השור ויעמוד בעת הבדיקה כי אפי' אם ירא שמים הוא בהול על ממונו ואצ"ל הקצבים אשר לא

אמון בהם וממונם חביב עליהם יותר מגופם ונשמתם וככפירים שואגים לטרף ומבלבלים את דעת הבודק.

עיי בשמ"ח [סי' י"ח ס"ק ז'] וז"ל לכן אין למנות על זה כי אם אנשים יראי שמים וחרדים על דבר ד' ואינם נבהלים ונחפזים בדעתם ואינם משתכרים שאפ"י שלא בשעת שכרות אבריהם כבדים.

עיי בדר"ת סי' א' ס"ק נ"א שמביא בשם הפר"ת שאדם שיש לו הרבה טרדות ורוב מחשבות אין למנונו שו"ב עיי"ש בסי' י"ח ס"ק קע"ד.

מכל הלין אנו רואים עד כמה הקפידו הפוסקים על רגיעת השוחט ועד כמה הוא צריך להיות משוחרר מכל לחצים. והאיך הוא יכול להשתחרר מכל לחצים.

כשפקח קסדור מטעם הממשלה עומד לו על הראש עם ספר חוקים [וגם כפי הנראה מהחוקים הוא ג"כ יהי בודק סכינים לקבוע אם הסכין עומד לפי דרישותיו, והוא עלול ג"כ לקלקל את הסכין, שאצלנו המושג בסכין הם מושגים אחרים, אוי לנו ששפחה תרצה לירוש גבירתה] וכל סטי' מהחוקים הוא לשלם קנס ולאבד פרנסתו.

ובפרט שלא בקלות יוכלו לבצע את זה, וידוע באיזה לחץ לא רגיל יהיו השוביים בשעת שחיטה.

ולדעתי הקלושה א"א להתיר לשחוט במצב של לחץ עצום כזה.

איני נכנס לכל פרטי הסעיפים שכל סעיף בפני עצמו מקשה על השחיטה, והם מכשול גדול שיכול לבוא ח"ו חשש של איסור. בסעיף - 9 - שהשחיטה תהי' בהבאה

והולכה אחת ובאותה תנועה שיספיק גם לחתוך את כל כלי הדם.

מי שיודע ומכיר את מלאכת השחיטה, שקרוב הדבר לדרסה.

ואפי' יעשה חד מאוד יש חששות אחרות, שיצטרך בפעם אחד לחתוך את הסימנים וורידי הדם ועוד וורידים שהם דורשים, זה ידוע שסכין חד במיוחד כמו שדורש כאן כמעט ברור שכל כמה סכינים נפגעים במפרקת. וכמעט ברור שכל בהמה שני' ושלשית יהי' חשש של פגימה שזה ספק נבילה עי' ביור"ד סי' י"ח סעיף ט"ו.

ע"כ ברור שצריכים לעמוד וללחום נגד רוע הגזירה, כמו דאיתא בזוהר פ' בהר, האי מאן דכפית באחרא אינו יכול לקבל עול מלכות שמים, ע"כ ברור שהשוחט צריך יראת שמים בקבלת עומ"ש ואסור להיות כפוף תחת רשות אחרת רק ברשות התורה כמש"כ בפ' ראה י"ב פ' כ"א וזבחת מבקרך ומצאנך וגוי' כאשר צויתך, אך ורק כאשר צויתך ולא ציווי אחר.

והשי"ת יעזור שנאכל מן הזבחים בביגא"צ ונצא מכל הגלויות, ונושע במהרה בגאולה שלימה במה"י א"ס.

ידידך אברהם יצחק ליכטנשטיין

מכתב יא

אברהם יצחק ליכטנשטיין

רב בבית המטבחים "מרבק" ת"א

ראש ישיבת כולל אברכים "דרכי תשובה" בני-ברק,

רח' ברויאר 22 טל' 3938-579

ב"ה יום כ"ב תמוז תשמ"ח לפ"ק

ב"ה יום כ"ב טבת תשמ"ח לפ"ק

לכבוד ידידי הרב הגאון המופלג ונודע לתהילה כשי"ת
רבי שמחה בונים ליברמן שליט"א רב ומו"ץ דק"ק
לונדון, עומד בפרץ על משמרת הכשרות.

בראשית מכתבי אפרוש בשלום כת"ר

ראיתי את מכתבו בענין ה"פאן" ששוחטים בו
בעמידה ורוצים להכניסו בבתי המטבחים באגלי, אני
ראיתי את ה"פאן" כזה כשבקרתי בבתי המטבחים
בעולם, ולדעתי יפה העיר מע"כ בנוגע לחששות וכו'
ובוודאי ראוי לחוש לזה.

ולא לשנות מהמקובל לנו מדור דור, וכל המשנה ידו
על התחתונה, וידוע התשובות חת"ס, ועיין באבנ"ז
יו"ד סי' מ"ב "והחדש אסור מן התורה בכל מקום ובכל
זמן", בענין לשחוט בעמידה עיי' בש"ק ס"ו סק"ח
ופר"ח וכו"פ ותב"ש בענין הלכה יש מה לדון, ואפילו אם
יש מקום להכשיר אבל אין ספק שלכתחילה זה בוודאי
לא מהודר, ויש להתנגד לשנות ממה שמקובל שם.

כשהייתי בשליחות מטעם הרבנות הראשית דארץ
ישראל בדרום אמריקא המפעל שם הרכיבו "פאן" כזה,

ולא שחטנו בו, כי הרבנות הראשית לא רצו לאשר את זה.

בענין הנקודה השני', שישחטו רק בהולכה והובאה אחת, זה מכשול גדול שכמעט בלתי אפשרי שלא יוצא מזה הרבה טריפות ונבילות, וכ"מ מכשולים, כל מי שמתמצה בשחיטה, יודע שלרוב השוחטים בבהמות הגסות זה דבר בלתי אפשרי לשחוט רק בהולכה והובאה אחת, וזה דבר ברור שע"י הלחץ שנמצא השוחט יכול לבא הרבה פעמים לידי דרסה, ע"י בדע"ת ס"ק א' ומח"ז כלל ט"ז סע"א מנח"י ס' א' שכי' בענין זה אם מותר לדחוק קצת בסכין דרך הולכה והובאה, אבל זה ברור שלדחוק הרבה זה דרוסה.

וזה ברור אם יהי' לחץ על השוחט שישחוט רק בפעם אחת הולכה והובאה, אז בלי דעת יכול לבא לדחוק בחזק, וח"ו לבא לידי דרסה, ומסוגל אפילו לא להרגיש, כיון שנמצא תחת לחץ, השי"ת ישמרנו, ושלא לדבר שהרבה פעמים לא יוכל לגמור לשחוט הסימנים כי יש הרבה שורים עם עור קשה שאינו מספיק בפעם אחת הולכה והובאה.

ועצם הדבר להכניס את השוחט במטת סדום, שהשיטה תהי' תחת לחץ, יכול להיות שאסור לשחוט לכתחילה, אם השוחט אינו מיושב דעתו אינו יכול לכוון לכל הדינים של הלכות שחיטה כמו שדנו האחרונים שבזמן שאינו מיושב בדעתו, או באדם שאינו מיושב בדעתו שדנו תשובות באחרונים שלא לתת לאחד כזה לשחוט, וע"י בתשו' חת"ס ושאר האחרונים, וע"י במה

שדנו האחרונים באחד ששתה משקה משכר, אפי' אינו שיכור כלוט ג"כ לכתחילה לא ישחוט.

אשריך שנתפסת על דברי תורה לעמוד בפרץ שלא לפרוץ כרם ישראל, והשיי' יהי בעזריך, והנני מסיים בברכה והצלחה שחפץ ה' יצליח בידך להגדיל תורה ולהאדירה.

מאת ידידו המברכו ומכבדו כערכו הרם

הרב א.י. ליכטנשטיין

רב דבמ"ט "מרבק"

מכתב יב

בנימין זאב פורסט שו"ב, לונדון

שו"ב, לונדון

א' לס' והימים ימי בכורי ענבים תשמ"ח
 לכ' הרב המפורסם הגאון והבקי כב' ר' שמחה בונם
 ליבערמאן לאיי"ט וקצרתי מאד בתארים וסליחה נא
 אחדשה"ט בכב"ר!

בענין שחיטה ממטה למעלה:

אחרי ששאלתם את דעתי הקצרה בענין הנ"ל.
 ראשית הלא טוב עוללות אפרים מבציר מנשה, וכי
 אני הדל אוסיף על דברי בקיאותיך, ואך רק ולבד הנני
 מציע את דברי הגדרה "למעשה של אומנות השחיטה".
 בשמ"ח ס"ו סעי' ח' דבקצתם עדיין יש קצת חשש
 דרסה.. וקצת אינם דרך שחיטה.

ויען אשר הדגיש השמ"ח את החששות אפי' בנסתר
 ולא בנוכח, אפשר ישנם כמה חששות שלא טרח עצמו
 להדגישם כי בדיעבד אחד מספיק למנוע מלשחוט
 לכתחילה.

א. ואשר אמרתם לי שיש ג"כ חשש עיקור סימנים זה
 נכון מאד מאד. וכמש"כ בספרים זוז"ג אסור כאן,
 ואסר.

ב. וחשש חלדה מצד העור שאפשר לבוא על הסכין
 יותר מבשחיטה ממעלה למטה - ג"כ טוב לברר ולעצור
 לעשות מעשה עד אחר בירור גמור.

ג. והוספתי אני כי במתיחתה ראש בלחץ גדול יש חשש אם מתחילים לחתוך, נתמעט הלחץ ונופל הצואר והראש במקצת על ידי הרחבת החתך, ויש כאן ממ"נ כובד הראש במקצת, **ודרסה במשהו!**

ואם יש למצוא תירוץ א"כ לא יעשו לחץ גדול מפני **חשש עיקור סימנים** אז יש חשש נידנוד הראש.

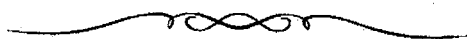
ואם יעשו לחץ גדול אז יתרחב החתך מחמת הלחץ ונגיעת הסכין אפילו בלי משיכת הסכין: **ונעשה עיקור!** ומי בדורות הללו יעמוד ויבחין בעדינות חוטי שער כאלו.

ומסתמא אסור לעשות מעשה היתר לדבר אם ישנם כמה בדיעבד חל על בדיעבד. ואפשר לומר שהדיעבד של עיקור ודרסה הנ"ל דומים יותר לאיסור גמור:

ומי יחשב כאן בדאתחזק איסורא, וחשש עיקור בכל המעשה ממ"נ מונע להוציא מאיסורו להיתר ח"ו ר"ל:

ובבית השחיטה לבד יכולים לשער ולא בבית!
ונא לסלוח על קיצורי וה' עמכם ויברכך ה' ברגשי כבוד וחביבות.

בנימין זאב פורסט

מכתב יג

שמחה בונם ליבערמאן

ב"ה ז"ך אדר ב' תשמ"ט לפ"ק פה לונדאן יצ"ו

**שפעת שלומים יערה ממרומים ושפע ברכה והצלחה
וכט"ס אל כבוד הרה"ג אב בי"ד דק"ק פעדעראש"יון
באנגליה כש"ת מוה"ר ליכטינסטיין שליט"א.**

אחדשה"ט כיאות, הנני בזה לאשר רשום בכתב אמת,
בנוגע לשחיטה בעמידה בהפען האמריקאית.

(א) כשדיברתי עם הרב הראשי האשכנזי בישראל, הרב
אברהם שפירא שי', כשהיה כאן בבורנמעטס עלה
אסיפת רבנים מאירופה, אמר לי על הטלפון, שהוא
מתנגד בתוקף לכל איזהו שינויים שרוצים להנהיג כאן
באופן השחיטה. בפרט שהמדינה תתערב בעניני דת. וכן
אמר לי אותן הדברים כשביקרתי אצלו בבית.

(ב) הרה"ג ווי מירו"ס, אמר לי שצריכין ללחום בכל
עוז שלא לשנות כלום באופן השחיטה וגם בפען. שזה
יכול לגרום להרבה מכשולות. וגם נתן לי תודה עבור
קונטרסי שחיטה בעמידה.

(ג) האדמו"ר מוויזניץ שליט"א אמר לי שאסור לוותר
ולעשות שום פשרות עם הממשלה אפילו משהו לשנות
מדרכי השחיטה ממה שנהגו עד עכשיו.

(ד) הרה"ג א.ד. הורביץ שליט"א לפניו רב
בשטראסבורג, וחבר הביד"ץ די"ס כתב לי מכתב
לקונטרסי הנ"ל דעתו שהוא מתנגד להפען הנ"ל.

ה) הרה"ג ר"מ בראנסדורפער שליט"א חבר ביד"ץ מירוי"ם אמר לי שהוא מתנגד להפען הנ"ל ואמר לי שאני יכול לפרסם זה בשמו.

ו) ואחד מגדולי הפוסקים בב"ב הרה"ג מהרש"ו שליט"א אמר למהרז"ף שאם ח"ו ירצו להנהיג זה בישראל ילחום כארי נגד זה הפען.

ז) הרה"ג א"י ליכטינשטיין שליט"א כתב אלי שהוא מתנגד להענין הנ"ל. (גם הרב וואזנער אמר לי על קונטרסי שחיטה בעמידה שהקונטרס מדבר בעד עצמו ואין צריך הכמה).

ח) הרה"ג הרב אלישיב שליט"א אמר אלי כמה פעמים בתמיה רבתי בקול גדול שאינו מבין כלל בארה"ב איך קיבלו זה הדרך לשחוט בהפען הנ"ל.

ט) שמעתי מפי רב ת"ח גדול בארה"ב שהגאון ר' אהרן קטלער ז"ל צעק על ר"א ס', שאיך מלאו לבו להסכים לזה הפען. אך כאן באנגליה המצב גרוע עוד יותר. ראשית ששום אדם לא יודע בבירור איזה פען הממשלה רוצה לבחור, והם בעצמם עוד לא יודעים בבירור, וכמה פעמים דיברתי עם הרב ד' ש"י שאיך אפשר בכלל ליתן פסק על שאלה שלא יודעים כלל בפרטיות עצם השאלה איזה מכונה הם רוצים, ואי אפשר לדמות מילתא להפען האמריקאית. ושינוי מה שנראה משהו, השינוי יגרום בין שחיטה כשירה לחניקה ועוד חששות.

קכה דעת תורה - השמר לך "פען"

י) הרה"ג הרב מ' שטרנבוך שליט"א (שהוא יש לו שחיטה משלו בדרום אפריקה) כתב תשובה שהוא מתנגד להפען האמריקאית, בכאן בכדתיה.

י"א) הרה"ג הרב א' האלפרין שליט"א כתב מכתב להמינסטריום שהוא מתנגד להפען האמריקאית, (והוא מעמודי התווך והפריזידענט של כדתיה).

י"ב) הרה"ג א' שליזינגער שליט"א, מתנגד.

י"ג) קהלת סאטמער הרה"ג נ"י מייזילס שליט"א מתנגד.

י"ד) הרב מטשאבא ז"ל אמר לי כמה פעמים שהוא מתנגד.

ט"ו) הדיין מבאבאוו שי', הרב הרה"ג שטרנבוך מבאבאוו.

ט"ז) הרה"ג ז' פלדמן שליט"א מקהלת 96 מתנגד.

י"ז) הרה"ג א"ד דונער שליט"א.

י"ח) הרה"ג מ' שנעהבאלג שליט"א ממנשסטר שיש לו שחיטה משלו ומתנגד בכל תוקף.

י"ט) וגם אני ביררתי טעמי ונימוקיי באר היטב בקונטרסי שחיטה בעמידה. וחוף מזה ששמעתי מגדולי הדור שהיו שביעי רצון בתוכם גם הגאון מהורז"ס שליט"א מבריסק בירו"ס.

וגם השוחטים המומחים החרדים לדבר ה' הן גפה והן בארץ ישראל (ופרסמתי הקונטרס הזה לגזולי הפוסקים בפה וגם בארה"ק, ולא קיבלתי עוד שום הערה שאינני צודק באי צדקתה דבקים, ואדרבה יבוא

א' ויברר הדברים בכתב מתוך ספרי הלכה, וכו' ושתיקה כהודאה דמיא.

(כ') וגם דעת מעכ"ת דעת תורה שמתנגד לזה.

וכל מי שאינו משוחד יראה האמת לאמיתו, והסכנה הגדולה בכלל שמרפחת ח"ו עלינו אם נסכים שהממשלה תתערב בענינים עדינים של עיקרי הדת,

וכבר הורה זקן זקן הרבנים וגדולי הפוסקים מהדור שעבר הרב ר"א וואלקין ז"ל בספרו שבשום אופן לא נניח להממשלה להתערב בענייני הדת.

אך אין זה תימה שהשטן וכל הפמליא שלו מוסרים נפשם לעוור העינים כדי להכשיל העם במאכלות אסורות ואפילו בדבר קל, כי מן הקל יבוא לכבד כדרכו של השטן, ושחיטה הקדושה זהו יסוד הדת והאומה קיומה בכלל, כמו שביארתי זה היטב בקונטרסי בשבילי השחיטה, ודרוש לשחיטה.

ובזה אברכו שיהי' רצון שיצליח במעשה ידיו ויחזק ויגבה לבו בעבודתו הקודש, ולבסוף בודאי זכות הרבים יסייע אותו וזכות במצוה הקדושה, ותוה"ק יגינו עליו ואל יתפעל מפני המלעיגים ואבני נגף אשר זורקים עליו וכו' וכו' שהם יתבטלו בע"ה כקש נדף וכו'.

ידידו מוקירו דושו"ט בלו"נח הכותב בכאב לב.

שמחה בונם ליבערמאן

מכתב יד

שמחה בונם ליבערמאן

ב"ה, מוצש"ק ג' אדר תשמ"ח לפ"ק לונדאן יצ"ו
אל כבוד הרבנים הדיינים המופלגים דבי"ד כדתי
ובראשם הראב"ד זקן ההוראה הרב הגאון המופלג
כש"ת מהו"ר ח"ה פדווא שליט"א

אחדשה"ט באה"ר. כאשר קשה עלי הכתיבה כי מי
אני לבוא עד הלום, אך כאשר עוררונו רבים, וגם רבני
כדתיה לבוא רשום בכתב אמת, הנני עושה שליחותם
ואדון לפניכם בקרקע ואתי הסליחה, כי ממש אי אפשר
להאמין **איך השטן וחילותיו מוסרים נפשם להכשיל**
ח"ו לכל בית ישראל באכילת נבילות וטריפות ח"ו
תחת חותם כשר.

והדבר לפלא כי היה ידוע בכל העולם שהרב מטעם,
היה בלי טעם וריח אצלה חרדים, ומי השגיח כלל על
דבריו, מכל שכן בנוגע לכשרות או לפסוק הלכות, לא
העזו אפילו להערב, וזה היה רב מטעם הממשלה.

וכאן אצלינו באנגליה אולי הדבר עוד יותר גרוע, כי
הוא מייצג קהלות שרובם אינם שומרי תורה ומצות,
ואפילו שבת אינם שומרים ר"ל, וכו' וכו'.

ובענין חמור כשחיטה מיסודי הדת ועיקר, הכירו
אפילו רבני מזרחי באשכנז, ושאר הגדולים, דשם שאין
רשאים לעשות החלטות בעצמם רק לפנות אל גדולי
ישראל חכמי פולין וליטא.

וכן פסק הגאון רח"ע גרודזענסקי זצ"ל וז"ל בא"ד:
**ובפרט שזה ענין הנוגע לכלל ישראל בכל תפוצות
 הגולה, אשר בכל המדינות ימצאו משטינים ומקטרגים
 לבקש עלילות (ושם) ענין זה נוגע לכלל ישראל לא
 לאשכנז לבד, וגם באשכנז הלא ראוי שיתועדו יחד בענין
 חמור כזה עם הרבנים מהקהלות הנפרדות. עכ"ד.**

ולא יאומן כי יסופר שכאן עשה הכל על דעת עצמו
 מבלי דעת, כי ידוע שאין הרב מטעם כלל בגדר תלמיד
 חכם, ואינו כלל בגדר הלכה, לפסוק או אפילו להתעורב
 בעניני הלכה, אך כשהיה בבי"ד שלו דיין הגון ורצה
 להנהיג תיקונים (זה כמה שנים מקודם) אז צעק עליו
 הר"מ מוויפט ז"ל והשתיק אותו, אך עכשיו כשנכוע
 אשירות אצל המזבח (סנהדרין ז'): שמתנענן לרוח היום
 והזמן, בקעה מצא לפרוץ גדרן של ראשונים. והם
 הסכימו עמו וגם מה שמסרו להממשלה בשם כל
 היהודים הזיקו הרבה.

וגם אמרו להשוחטים שאפשר לשחוט בהולכה והבאה
 אחת. וידם היתה במעל הזה, ולא רצו אפילו לעשות
 פגישה בין השוחטים לבין הרב מטעם, או עם הבי"ד
 שלהם, ומגמתם היתה לעשות הכל בחשאי, ואח"כ יטענו
 שכבר איחר המועד, ובדיעבד ובשעת הדחק יחפשו
 היתרים ויטענו אל החרדים, כיון שלא מיחו בידם.

**זאת אומרת שהסכימו לכל התיקונים (וגם היום
 אומרים כל "שכדתי" הסכימה לכל התיקונים, וידעו
 מזה, שהרב מטעם שלח טופס התיקונים לידם ולא
 מיחו).**

ובזכותם וזכות הרבים, שהראב"ד שליט"א (בעל חשב האפוד) עשה לי שליח לדבר עם הראב"ד דירו"ש וכן ביקשו ממני השו"בים דבי"ד, לישראל חוו"ד. והלכתי אליו ומסרתי לו העתק מהגזירה, והיה ממש שבור, ואמר לי שזה גזירה על השחיטה, וצריכין ללחום, וגם בארה"ב היה להם ללחום כי ישנן מכשולות רבים, (כי גם בהפען החדש אין דעתו נוחה כלל) ות"ל כי התעוורו רבים מהחרדים, ושומר ישראל עזר לנו, שהרבנים המובהקים פוסקי הדור באו בכתב רשום, **ודבריהם הברור מיללו ששחיה כזו בהולכה והבאה אחת ותחת לחץ ופיקוח הגויים יש חשש נבילות וטריפות ח"ו, ושלא לשנות מהל' שחיטה ומנהגיה כמאז, וה"ל שדבריהם עשו רושם לשבור זרוע רשע, ומתביישים עכשיו ואומרים שמעולם לא התיירו וכו', וצריכין להתאמץ וללחום בעד שלא לשנות כלום, ולא להיות מודה במקצת.** וכבר הבטיחו לנו חז"ל גזירה עבידא דבטלה, עבידא אם עובדים במס"נ לבטלה, אז עבידא דבטלה.

ובפרט עצם הגזירה היא עלבון לתורתנו הקדושה, שתוה"ק ח"ו מצוותיה אינם מתאימים לצער בע"ח, וכאשר נלחום בעד עלבון תורתנו אז בודאי ירחם ה' עלינו וכמאמר רחב"ת (בע"ז י"ח.) מי שמבקש עלבונה של ס"ת הוא יבקש עלבוני.

והדבר נפלא איך השטן מעוור העינים, ומי כמוכם יודע האמת יותר, הלא בתחילה כשיצאה הגזירה ונתפרסמה, קול ענות שמענו (כברשי"י ז"ל, קול חרופין וגדופין המענין את נפש שומען, כשנאמרין לו) כלומר

שהרב מטעם הודה בפה מלא להשר על הגזירות והבטיח לו שמצדו יראה להשתתף פעולה עמו אתו לעזור לו להוציאן מכח אל הפועל. ומיד יצא הרה"ג ר' י"צ דינר שליט"א במחאחה נגדו וכל זה נתפרסם בעתון, שכ"ת דיבר עמו שחק עמכם בלך ושוב עוד עשר ימים ועוד עשר ימים ועוד ג' ימים כדרכו של בלעם ב"לינו פה הלילה", וגם הבי"ד שלו לא הרגישו אפילו צורך לתרץ עצמם, או לתרץ רבם, ואחר שהתחילו לשמוע שהתחיל קצת רעש במחנה לא שבו עוד מדרכם, ורק אחר לחץ בא במענה בפיו שיש לו הבטחה מהשר (ורק על דבר אחד מהחמשה עשר סעיפים) והזהיר שאסור לפרסם דבר זה, וגם איים עלינו שאם נתחיל לעשות בכלל פרסום מענין גזירות השחיטה אז נקלקל הכל וכו'.

והנה ראשית אף אם אמת בפירוש היה לו הבטחה, מה שווה הבטחה משר אשר פיהם דבר שווא, ובפרט נגד מה שכבר כתוב בכתב, ובאמת קודם הרעש הגדול שנעשה והגיעו המכתבים החריפים מהרבנים דארה"ק ונתפרסמו, איני יודע אם היה מקבל אתכם כלל, ועכשיו הוא כבר התחיל לשנות טעמו, כאשר אמר להרב ג' לופיאן שי', האם אתה חושב שאני הייתי אוכל מבשר כזה.

ובכן התמיה יותר גדולה, איך גנב דעת הצבור לומר שהכל בסדר ותודה רבה להשר! ולדונו לכף זכות צריכין לומר שבאמת בעצמו לא ידע והשיג חומר הענינים, עד היכן הדברים מגיעים, והאשירות שבנה אצל המזבחה, הם נענעו לו בראש, וסמך עליהם. ורק עכשיו, כבר שינוה מדתו, ואמר לכם, שמוכן להגיש להשר נייר עם שינויים,

קלא דעת תורה - השמר לך "פען"

אך תנאי התנה, "שהפען" אי אפשר לשנות, ואף לדבר מזה.

וצריכין לירד לתוך מצבו, אם אפשר לו כלל לעשות דבר כזה, כיון שהפה שהתיר, והודה להם, איך הוא יכול לבוא לפנייהם לומר טעיתי, ודבריהם לא מקובלים אצל הצבור, כיון שכבר אמר להם, ששאל דעת של רבנים מומחים, היותר טובים, והם הסכימו עמו? ומה ערבות יש לכם שבאמת הוא יגיש הצעות חדשות לשר החקלאות, החקלאות. אם לא תתנו בפירוש, שאחד מכם ילך עמו להשר. ואם לאו הרי בזה גופא נראה שתואנה הוא מבקש, שבלאו הכי, מהו איכפת לו, להניא אתו עוד יהודי, האם הוא מתבייש לילך עמכם. האם לאחר כל זה, היה איש עסקים נתן לו אלפיים שטרלינג, על הבטחותיו, ואולי יקח ההצעות שלכם, וישליכם לאשפה, (כבדהו וחשדהו).

אך גם בעיקר שיטתו שאסור לדבר מזה בפומבי ומכל שכן לכתוב בעתון וכו' אני חוכך למאד אם זה דעת תורה, וצריכה לפנים ולפני ולפנים, להביאה לפני גזולי הדור, דלפי דבריו אסור לדבר ולכתוב נגד מחללי שבת בישראל, שהדבר מרגיש להחופשים, ויוצאים למלחמה, ומה היה בפלניה, אף שהיו שונאי ישראל ורצו בכל כחם, לבטל השחיטה, ובכל זה, העתונים היו כותבים, ובגמרא, לא מצינו כלל שיטה כזו, רק ברי"ה לכו והפגינו, וכן בכל תע"צ שעשו לבטל גזירותה אם לא ידעו מזה השונאי ישראל, ולא מצינו כלל עצה זו, של שתיקה, לישיב בחיבוק ידים, ולבלום הפה, ובאסתר שק ואפר יצע

לרבים אף שלאסתר היתה קשרים במלכות וגם למרדכי לא חששו שירגזו להמן.

ות"ל שאנו חיים במדינה דמוקרטית, שהדיבור חפשי, ואולי למד מאנשי הכנסיה הכומרים, שאצלם הכל בשתיקה, ואסור לדבר ולהתווכח בפומבי, אבל אצלינו אדרבה, ואם קורט אמת בדבריו, אמאי לא צוה להמינסטערס שלו שידברו בביהכ"נ שלו לבאר לעולם חומר הגזירה ושצריכין להשתדל לבוטלה ולבקש רחמים, והרי גם להשוחטים שלו לא רצה לדבר, ולשיטתו ממש אין לדבר סוף ואמאי הדפיסו בהעתון דברי הר"צ ד. שליט"א ורק למר ל. יש רשות הכתיבה לכתוב, ולא לשאר בני אדם יש צנזור מה לפרסם ומה לא.

ואפילו לפרסם דעת גדולי התורה מתייראים לפרסמם, וכנראה יש לחץ פוליטי מצדו, וזה לכאורה שורש פורה ראש ולענה. ולא באתי רק להעיר אונכם שמץ מנהו עד היכן אנחנו מונחים כפופים תחת צפריני הסטרא אחרא, תחת מסווה של מי יודע. (אולי אני טועה אבקש סליחה, אבל כדאי לחשוש) וכיון שההבטחה שלו שהבטיח לכם שאם תסכימו להפען החדשה אז יבטל שאר הגזירות, ועלתה בידו חרס, ולא השיג כלום, רק לתקן ח"יו שחיטה של נבילות וכו' וא"כ הלא תראו ברור שמה שויתרתם לא השגתם כלום, ויותר טוב היה אם לא הייתם מוותרים כלום, וא"כ עכשיו למה תוותרו וגם בדרך משא ומתן אם מבקשים הרבה אפשר אח"כ לוותר קצת, מה שאין כן אם תסכימו מקודם, בפרט שהשלוח

אינו איש אמונים ומשלנו, ואצלו "הפען" החדשה אולי גם למצוה יחשב, ויתפאר אח"כ בזה שהוא תיקן זה.

ולעניות דעתי גם אפשר לבטל, אם נשתדל קצת, ולא נסמוך על ידי אחרים, ומחויב אני לגלות לכם, שת"ל הביקור שלנו, אצל השר של אגריקלטער. היתה הצלחה לשבור נעלי ברזל. והגם שמי שיודע האמת לאמתו, ולב מלכים ושרים ביד ד', וגם מי יסמוך על הבטחותיהם, ולכן אמרתי לחבירי שלא יגלו להצבור שום דבר מה שהבטחו לנו, כדי שלא תסכמו עלינו וגם שלדעתנו צריכים עוד להשתדל וכל המרבה הרי זה משובח, אבל כפי מה שמומחים, יודע לכת המיניסטרים, אומרים.

(א) עצם הדבר שהסכימו לקבל והזמינו גוש אחר שאינו תחת חסותו של הרב מטעם, זה בעצם הנכרה מהשר, שיודע שהוא צריך לחשוב עצמו עם שאר היהודים החרדים.

(ב) אם היה עושה זה רק כדי להפיס דעתנו, היה מעכב אותנו רק כחצי שעה או שעה אחת בלבד, לא שעתיים ורבע (או מחצה) וגם שהיה לו עוד כמה אנשים.

(ג) וגם שהוא בעצמו ישב וניהל משא ומתן רחב עמנו וגם כתב לעצמו פרטים.

(ד) וגם הזמין אותנו לפגישה אחרת, ובינתים מתנהל משא ומתן מכתבים זה לכאורה סימן טוב. אך מה שצריכין להשגיח הרבה (ואולי גם להזהיר אותם) שנמבני פריצי עמנו לא יתערבו לקלקל מה שכבר השגנו ולהשמיץ אותנו בפניהם ויאמרו שעיקר הקהלות החרדות הם כדתיה, והוא כבר מדבר בשמכם.

והאמת ניתן להגיד כי השר נתפעל למאד, כי הוא היה תחת הרושם ההשפעה שהתיקונים החדשים, הם במלוא ההסכמה של כל הצבור החרדי, והם גם מאה אחוז כפי ההלכה.

וכנראה שעד שבאנו אליהם לא היה שום איש שידברו אליו שהתיקונים הם נגד הלכות שחיטה.

(אקצר שאקוה שר' ח.ק. שיי מסר לכם יותר מפרטים, ואנחנו מקוים להשיג מהשר מכתב להודות בכתב למה שהסכים לשנות, ואז נודיע לכם בע"ה) שגם לנוסח איך לנסח כמה סעיפים שאלו לנו:

ובעיקר הפען החדשה.

באמת אינני יודע איך היה בארה"ב, אם שאלו מתחילה לרבנים או כמה מדינאיים פוליטיים, הסכימו תחילה עם הממשלה ואח"כ לאחר שהסכימו באו לשאול, ולא היי אז לרבים ברירה אחרת.

אינני יודע אם זה אינו גורם יותר צער בע"ח (וכבר ראינו כמה בהמות שנחנקו קודם שחיטה הן במתיחת הצוואר, או בשבירת המפרקת).

בכלל אינני יודע אם יש לנו ידיעה די מספקת מעצם טובה של "הפען". וגם בארה"ב אומרים שמשתמשים רק בפען מיוחדת, וכאן השר לא אישר אפילו איזהו פען הוא רוצה, ולאיזהו יסכים למעשה.

לענ"ד השוחטים אינם רבנים, ואין להם סמכות וקבלה רק על הלכות שחיטה, ומעשה השחיטה, והשחזת הסכין ובדיקתה, לא יותר. וגם אין להם נסיון כלל בהפען החדשה כמה בעיות חדשות נולדו שם. אשר לישא

וליתן עמהם. אבל ליתן פסק צריך רק מומחה בהלכות שחיטה. (גם לא כל השוחטים הם המומחים הגדולים ואומני יד היותר טובים, ביניהם ישנם גם שוחטים רגילים שרק יכולים לשחוט בדיעבד. לא כיוונתי בדיעבד להלכה ח"ו, כמו בכל אומנות סופרים ומוהלים וכדומה).

כיון שאם מותחין קצת יותר מדאי הצוואר חונקין הבהמה או משברין המפרקת, או כשנותנים "הקלאמס" על הפה לא יכולה לנשום, וזה הכל נעשה על ידי נכרי, וראשית השוחט טרוד עם סכינו בידו, וגם לדעתי אין לו סמכות על זה וגם עד היום אין זה חובתו כלל להיות האחראי ומשגיח איך הנכרי מותח הצוואר, ולבודקו, וממש במשהו יותר יכולים לחנקה או להטריפה.

ואיך עושים בארה"ב איני יודע, אבל כל הסידור שם שונה לגמרי כי יש שם צוות של רבנים ובודקי סכינים, ומשגיחים רבים, וגם בארץ ישראל כן בשחיטות הגדולות. ומה נעשה בפה אנגליה שרק בלונדון יש שני בתי מטבחים מהבי"ד, וגם מכדתי"ה. ומנשסטר, גייטסהעד ליווערפול סקוטלנד, ועוד, ומחוץ ללונדון שם השוחט הוא הכל, ודי לצרה שהוא ממונה על דבורים הרגילים שלמד לשחוט. ואם יקבעו רק לשחוט במקומות הגדולים בעיירות. יגרמו שמשפחות הויבה יאבדו פרנסתם שגם זה צריכין ליקח בחשבון וגם בכל ערי איירופה ידרשו לשחוט בהפען הזאת ויסמכו על כדתי" ולא ידעו שכאן הכל נסכם ע"י לחץ וכפיה וערמות. וחוף מזה שמכל אלה הוצאות הנוספות יעלה מחיר הבשר, ויגרום שהרבה נשים יקנו ח"ו בשר טריפה האם

בכלל אפשר למצוא אנשים מומחים כאלו, וגם לשוחטים יש חוסר בכל העולם כולו. ובפרט מומחים רבים היודעים בענינים אלו והם בעלי סמכא.

גם צ"ע כיון שהשוחט אינו מורגל כלל בשחיטה זו בהפען החדשה, ואם המורגל כבר כי שנים לשחוט בדודך זה ונעשה לו טבע שני, דעת הבעל מנחת אלעזר שאין לו כלל קבלה שחיטה על זה, וצריך קבלה אחרת. (ואולי אצל המומחים הכי טובים יכולים להתרגל מהר, אבל הזקנים מה יעשו) וגם כיון שלכתחילה בודאי טוב לשחוט מלמעלה למטה כמבואר (בש"ך ס"ו סק"ח ותב"ש, וכמקובל אצלינו עד היום) ויש כאן חששות נוספות בעיקר ענין הפען החדשה, ולמעשה באר"י לא מתירים לשחוט בה, וגם בכאן לא הסכימו לא הבי"ד וגם הכדתיה והג' מהר"ש בוימגרטינ ז"ל חשש בענין שבירת מפרקת, ממילא זה אינו כלל חומרא בלי טעם, או חומרא שהנהיגו בטעות, וא"כ הלא כאן איקובע המנהג שלא להשתמש באותה הפען, ולא גרע משאר מנהגים אם נהגו כך הרי זה בגדר נדר, ואיני יודע אם אחד שנוסע מכאן או מאר"י לארה"ב אם מותר לו לאכול שם בשר כיון שצריך לנהוג כחומרי המקום שיצא משם. וגם בעיקר צריכין לברר אם ישנן קהלות או קבוצות שמקפידין ולא אוכלין בשר מהפען החדשה.

וגם שעת הדחק כשעת דיעבד דמי כתב הבעל מנחת אלעזר שזה רק במקרה אבל לא להנהיג דבר בתדירות, ואתי הסליחה שבאתי בכלל לכתוב למע"כ אך כאשר ביקשו ממני גם מביד"צ שלכם לכן שלוחא דרחמנא אני, ותסלחו לי.

קלז

דעת תורה - השמר לך "פען"

והשייט יעזור שיתהפך הכל לששון ולשמחה, ולישועה
כללית במהרה בימינו אמן.

דושה"ט באה"ר מוקירכם ומכבדכם.

שמחה בונם ליעברמאן

מכתב טו

שמחה בונס ליבערמאן

ב"ה, יום א' לס' הבדלו מתוך העדה הזאת וגו'
תשמ"ט לפ"ק, פה לונדאן יצ"ו

שפעת שלומים וכט"ס אל כבוד הרה"ג וכו' וכו' כש"ת
מהו"ר ח"ה פאדווא שליט"א הראב"ד לק"ק כדתייה
התא"ק"ה בלונדאן.

אחדשה"ט כראוי למעכ"ה. אף שמסרתי למעכתייה
ע"י הטלפון בשם ג' אנשים נאמנים מה שכתבו בהעתון
מעאט זשורנאל" שאך ורק בהולכה והבאה אחת זהו
האופן היחידי השחיטה הכשירה מוגבלת, ושגם בבית
אחת יהיה נצרך לחתוך השני וורידים ועוד שני עורקי
הדם. ומעכתייה אמר לי שרוצה בעצמו לראות בעיניו מה
שכתוב שם, ואף שמילתא דעבידא לגלויי לא משקרי בהו
אינשי, ובפרט מפי אנשים נאמנים, הייתי שבע רצון בצד
מה, שבטח יזהר מעכתייה שלא יתן אזן קשבת, ואומן
לאותן אנשים שמוליכים את מעכתייה ולכל הצבור
שולל, ומרמים אותם בהבטחות שוא ושקר, לכן
השתדלתי סמוך לש"ק שימסרו העתון למעכתייה,
שבעיניו יראה ויבין הדברים וחומר המצב ורוע הגזירה,
וכיון שכי כבר ראה בעיניו להיכן הדברים מגיעים רחמנא
ליצלן. כל הצבור מקוים שיחגור עוז לצאת למלחמה
השערה להגן על השחיטה הכשירה, כמו שהבטיח
מעכתייה בעצמו שעל זה לא יסכים בשום אופן, וכבר
באו הרבנים הגאונים גדולי הפוסקים על החתום:

הרה"ג רי"י וייס ז"ל,

קלט   דעת תורה - השמר לך "פען"

ויבלח"ט הביד"צ דעדה החרדית,
וחתומים הרה"ג פריינד, פישר, הורביץ שיחיו
לאיט"א,

והרה"ג דב"ב הרב לנדוי שליט"א (שהוא מתמוזה
היטב בשחיטה שהוא נמצא כמה פעמים בשבוע כל היום
בביתה טבחים,

וידידו הרה"ג ואזנר, שליט"א,

והרה"ג א"י ליכטינשטיין שיחיו שהוא למדן ות"ח
מופלג ורב בבית המטבחים אשר מתמחה היטב בהלכות
שחיטה וטריפות ונמצא כל העת בבית המטבחים.

ואין חכם כבעל הנסיון, והם יודעים היטב המציאות
ולפעמים יותר מגדולי הרבנים בפרט שבימינו כמה
רבנים אפילו הגדולים וגם יכול להיות ראב"ד ולא
מתמחה היטב לידע ולהבין את אשר שלפניו במציאות
מעשה השחיטה.

ומי לנו גדול מרב שאמר (בסנהדרין ה'): שי"ח חדשים
גדלתי אצל רועה בהמה לידע איזה מום קבוע ואיזה מום
עובר: והלשון גדלתי משמע שהיה ממש שם יום ולילה,
ולא סמך עצמו על בקור להיות נכנס ויוצא.

ומה נעני אןן ובלב העברי האריך הרבה ומראה לנו
עובדות ומעשיות שהיו שכמה מהגדולים לא הבחינו
היטב בהרגשת הסכין, והפלתי מעיד בעצמו שלעת זקנתו
אף שהיה לו עוד הרגשה טובה לא סמך על עצמו בבדיקת
הסכין, יעו"ש. וכולם הגי' הנ"ל אומרים בפה אחד,
ששחיטה כזאת יש בה חשש נבילות וטריפות ח"ו ועוד
מדגישים ואומרים שלא תהיה תחת לחץ השלטון.

ומפקח שלהם. ובפרט שעכשיו הוסיפו עוד בחומר עונש גדול 400 פונט, ושלושה חדשים מאסר, או בשניהם, וגם שיקחו ממנו הרשיון,

שומו שמים לשמוע דברים כאלו נחקקים בחוק לשפוט השוחט כמו איזה פושע בזוי לאוסרו במאסר. עבור מה?

עבור שהוא יר"ש ושומר מצות ה'.

ונוסף לזה שצריך לשחוט כל שני הורידין, ועוד שני עורקי הדם "יוגעלער וויינס" אשר בדברי עם שו"ב אחד מהיותר זריזים ומומחים בדבר ואומן יד נפלא, והודה לי שאינו יודע כלל איפה הם מונחים, ובמציאותם. ואח"כ שאל להאינספקטור איפה הם והלך ממני בפחי נפש שלא ידע כלל איפה הם מונחים, ואם ישיב אמריו להשליחים שמינה, ונתן הרשאה מליאה להמנהיג של אונייטער סינאגוגעס. וסמך עליהו שהם יהיה הנציגים שלנו להממשלה. לדבר גם בשם הכדתיה (כך הם טוענים שהכל מה שעושים לא דבר וחצי דבר מבלי הסכמותו המליאה), אני בטוח, שכדרכם יבטיחו לו הבטחות שוא ושקר ודברי בדויים, והתל יהתלו בנו באמת, בדברי הגל אשר גם לתינוק אי אפשר לייצר ולספר מעשיות והבטחות כאלו, וכבר נכווה מעכת"ה ברתחי רותחין. זה כבר יותר מ"ח חדשים שהמנהיג שלהם הבטיח להרה"ג ר"צ ד. שי' שבעוד ג' ימים ישנה החוק בהולכה והבאה אחת ואח"כ אמר עוד חמשה ימים. ומה באמת קרה אף שקשה להאמין שבן אדם אפילו במילי דעלמא יתנהג כך, אבל העובדות מדברים בעד עצמם.

דעת תורה - השמר לך "פעץ" קמא

כבר אמר החכם מכל אדם מקצה רגלים שותה שולח דברים ביד כסיל, וכחומץ לשינים, וכעשן לעינים כן העצל לשולחיו, ועוד היום המנהיג וכן נטיעותיו שנטע אצלה מזבח, שמתנועעים לרוח היום, ולפי רוח הממשלה והקהלה שלהם, מחציפים בעזות פנים ומצח, להתפאר שאף לפי החק האחרון הכל בסדר על צד היותר טוב, (ור"ב אמר לאחד בערש"ק הכל עצה"יוט והשובי"ם ישחטו ביותר זריזות וטוב להם,) ויותר טוב לסמוך על משענת קנה רצוץ מלסמוך על דבריהם בפרט שבאמת הם הם הגורמים שהבאישו ריחנו בעיני הממשלה למסור חרב בידם להרגינו, ובנין ילדים סתירה, שא' מנטיעותיו שדיבר בשם כל הצבור כולו גם בשמו. שהשחיטה בישראל היא אך באופן הנ"ל (כל זה כתוב ונדפס בספר של הממשלה מי היה המדבר ומה שדיבר) ותפסוהו בלשונו בפח, ואין קטיגור נעשה סניגור, וכיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד בפני הממשלה טעיתי, שכבודם יותר חשוב מכל הצבור ושמירת דיני כשרות וכו' וכו', אחרת לפחות היו משתדלים שהממשלה ישמע לקול צעקת החרדים, אשר התנגדו בכל תוקף לכל הסעיפים, ולא להבאיש את ריחם בגאוותם שהם שאפשר לסמוך על כזביהם הבדויות. והגזירה נוגע גם לעופות. שזהו ג"כ על אי זהירותם בדבריהם, ואמרו להממשלה שהשחיטה בעופות חותך בבת אחת את כל הוורידים, ומה קרה שהממשלה שלחו אינספקטור לבודקם, ומצאו ששבעים אחוז מהעופות הנשחטות לא נשחטו כהלכה (יש תח"י העתק מהמכתב ומה שענה לו שלא היה יודע בעצמו מה להשיב ודחה אותו שצריך לעיין בדבר היטב) וחורץ מזה לדון עליהם אם הם יראי שמים באמת, וכמה ידיעתם

בהלכה ובזהירות וחומר הדברים, מקלם יגיד להם, והעיקר שאנו סומכים על אנשים בלתי אחראים כלל, וכצחוק בעיניהם, רחמנא ליצלן.

וממש הזמן קצר שאומרים שעוד קודם סוכות רוצים להנהיג הגזירה הנראה ח"ו, ואולי היה טוב שיתאחדו כל החרדים, וגם הפעדערעשין והספרדים, ולדבר בקול אחד קול גדול להשתדל בפני ממשלה שיבטלו ויסירו כליל את רועה הגזירה. וטוב שמעכת"ה ידע שהראב"ד החדש של הפערדעראשין הוא יר"ש ומתמחה היטב ובקי ורגיל בהלכות שחיטה, ויודע גם להעמיד סכין וכו' וכו'. ושאלתי וחקרתי בהיותי בירו"ם ושמעי טוב וגם הגי' ר"מ הלברשטאם שליט"א שיבח אותו למאד ואמר לי שהיה לו שימוש גם אצלו. וממש נס שבא עוד כח חזק עבורינו וצריכים לנצל את זה, בעד הגנת השחיטה.

וכאשר שמעתי שכבודו התאונן מה שהרבה אנשים מתערבים בהגנת השחיטה, ושם הרב ש. שליט"א הזכיר לטובה. אני מודה מאה אחוז בהערה שלו, שבאמת החובה היה מוטלת על רבני כדתיה ומנהגיה, ראשית שהם הם הערבים בעד הכשרות, ונוטלים משכורת מהקהל עבור זה, והצבור סומך עליהו, ומכבדים להם בכיבודים, ובתקוותם שהם יציגו את כל הצבור וללחום בעדם.

אבל לדאבונינו כל הצבור היה מאוכזב למאד. ואני בעצמי הייתי גי' פעמים אצל מעכת"ה ועוררתי אותו שידבר לפני הרבנים לעורר הצבור כולו במצב שצריכין להשתדל הרבה, וגם לעשות יום תפלה לכל הפחות

כמבואר בר"מ ז"ל בתעניות פ"ב הל' ג', ובמ"מ שם שזה קאי על גזירת השחיטה.

ובמקום לעורר העם. בא המנהיג שלהם בשיטה חדשה לסמוך רק עליו, וכל הרוצה לדבר משתקין אותו, וגם להעתונות הניחו צנזורה, כדי שהעולם לא ידעו האמת, ואף שכל החרדים רצו לאסוף כאחד ולטכס עצה, הניחו פחים ומכשולים בדרכם, לחסום פיהם ודעתם, לבלי ח"ו לגלות החוץ, והדבר עוד היום לפלא גדולה בעיני ואולי גם מעצת השטן, שהרי כל הצבור החרדי יש להם על פי דין הזכות להחמיר על עצמם ולמאן לסמוך על קולות. ואם אינם נביאים בני נביאים המה והם מרגישים היטב מה שלפניהם, אף אם מתחילה הגזירה היתה מעוטפת בלבוש וטלית של תכלת על ראשיהם של המנהיג של קהלתם ואנשי בריתו, שעיקר מגמתם להשתרר על הצבור גם בכח וחוזק הממשלה (כמו שהתחילו עוד בשנת תרפ"ד) ואיש כמוני היה בוחר לישב בגיהנם עם החרדים מלישב בג"ע עמהם ועם המונים.

ואני בעצמי שאלתי ממעכת"ה אם לילך להמינסטער לדבר ולהשתדל ובירך אותי שאצליח.

סוף דבר גם בענין הכלוב אשאל שאלה קטנה ואדון בקרקע איך לפסוק שאלה שאנחנו לא יודעים בדיוק המכונה שישר בעיני השר, ראשית הם אומרים בפירוש שהבהמה צריכה לעמוד על רגליה בקרקע ממש, וזה לא כמו בארה"ב, ושנית, איך יודעים המשענת למתוח הצואר הבהמה מה שיבחר השר, וגם בארה"ב שמעתי בעצמי מפי הרה"ג ווייס ז"ל שקלקלו השחיטה שם. ות"ח גדול ומדקדק שהיה שם בבית המטבחים בקהלה

עזב משרתו מפני זה שלא היה שבע רצון מאופן השחיטה, ובמשהו ממש, במכונה אלקטרונית יכולים להחריב עולמות, ולחנק בהמה, או לשבור המפרקת, או לגרום עיקור ע"י מתיחת הצואר כמבואר בפוסקים.

גם שמעתי שבארה"ב שינו השחיטה לשחוט בשכיבה והעמידו כלוב אחר, וזו ראייה גדולה שלא היו שביעי רצון מהמכונה הנ"ל, וכבר הארכתי באריכות בקונטרסי שחיטה בעמידה שבטח מעכת"ה ראה אותו.

ובזה אסיים ואבקש סליחה שאני מתערב במקום גדולים, ובטח יסלח לי והעיקר שהגזירה תבטל, כהבטחת חז"ל גזירה עבידא דבטלה, ואני מוסיף עבידא אם עושים ולא ישנים שנת תרדמה שהשטן ועצלות מפילים תרדימה, ויאווש, או שאר איומים שמביאים מהרסיך ומחריביך בצביעות ושקרים ופחדים שמטילים עלינו בטח ה' יעזור.

וזכות המצוה הגדולה וזכות הרבים תגן עלינו כיר"א העלוב מצפה לביטול הגזירה.

שמחה בונם ליברמן

מכתב טז

שמחה בונם ליבערמאן

ב"ה, יום ג' לסדר ל"ת כל נבילה גוי' תשמ"ט לפ"ק
אל כבוד רוי"מ הרב..

אחי"ד מבוא השלום. אף שאוי לי אם אומר אוי לי אם לא אומר, ויותר טובה השתיקה עבורי, אך כדי שלא לדבר מאחורי גביו החלטתי שעת גם לדבר. להגיד לו מה שבלבי. ראשית עלי להודות לו שסו"ס הסכים וגמר בדעתו שא"א לקבוע חק שצריכין לשחוט רק בהולכה והבאה אחת, וגם שהנוסח מהממשלה לא טוב וכל השחיטה בסכנה ח"ו (שהמובן מאגרות אחרונות אפשר להיות רק הולכה אחת או בהבאה) ולפעמים אפילו בכמה מיני עופות א"א לשחוט רק בהולכה והבאה אחת, על זה מגיע לכם תודה, שקשה לאדם לשנות דעתו ולהודות אל האמת, כי מתחילה היה דעתכם, שאפשר לשחוט כן. והחוק אינו מתנגד לדיני השחיטה, וזה קרוב כשנתיים שהשוחטים התאוננו בפני, וגם לקחתי מהם מכתב להרה"ג ר' י' ווייס זצ"ל, ואז הבאתי המכתבים כל דעת הגדולי הפוסקים בארץ שיש בה חשש נו"ט.

אך בענין שחיטה בעמידה בהכלוב האמריקאי, שמעתי משמו שאמר להשוחטים בעת שהיו עם הרב הראשי להתאונן שא"א לשחוט לפי הוראות הממשלה. (ואז עדיין לא היה בדעת הרב הראשי, לכתוב לבקש מהממשלה שישנו דעתם, רק הבטיח להשובי"ם שהוא

ישלם הקנס עבורם וכו') באותו מעמד רו"מ כבודו הגיד להם בשם הג' האדיר ר"ש אלישיב שליט"א, שלאחר שהסביר לו שבכל ארה"ב משתמשים כולם בכלוב הזה, וכולם אוכלים מבשר זה אז הסכים הרה"ג עם מע"ב. להלכה ולמעשה. שלכתחילה אפשר להשתמש בכלוב זה. אך כאשר אני חוכך מאד אם באמת זה דעתו דעת תורה, וטוב לידע האמת ואם זהו דעתו הלא טוב לפרסם דעתו ברבים.

ולכן בעצתי שיכתוב אליו ונראה מה תשובתו. אך אני רוצה לדעת ולראות אופן שאלתו, מהו שואל, ובכלל לא הבנתי על איזה פען שאל, הלא כ' בעצמו אמר ששם ישנם ג' סוגים ואחרים משתמשים רק במלקחיים זאת ולא באחרת. וגם כאן הלא הממשלה רוצה שהבהמה תעמד ברגליה על הקרקע. וטוב שידע המציאות, כי בשוגי בתי שחיטות גדולות לא משתמשים עוד בכלוב הזה בעמידה, רק לקחו כלוב מצרפת ששם הכל בסדר על צד היותר טוב, והבהמה מונחת בשכיבה. וגם משאר בחינות היא יותר טובה.

וגם בעתון של מוכרי הבשר באנגליה כותבים שהכלוב האמריקאי לא רוצים להשתמש עוד. וגם מטעם צער בעלי חיים היא יותר טובה. ובטח כבודו יודע, שהקהילות מנשסטר שהם הקהילה היורת גדולה אחר לונדאן באנגליה, כתבו להממשלה שהם מתנגדים לכלוב האמריקאי, וגם מחזיקי הדת במנשסטר שיש להם שחיטה, כתבו גם כן להממשלה כנ"ל, והרב ליכטינשטיין שי' מהפעדערשיון (בע"כ צריך להודות שהוא מומחה בשחיטה ויכול לשאול להגאון רבי מ. הלברשטאט

שליט"א מיורו"ם שגם כ' שמעתי שהיה לו שימוש אצלו, ויגיד לו אודותיו).

הראב"ד ג"כ מתנגד. ומן כדתיה, כמעט כל הרבנים והקהילות שלהם הגי' ר"ה הלפרן, סאטמר, באבוב, עץ חיים, וויזניץ, הרה"ג דונר, הרה"ג שלזענגער שי' כתבו להממשלה שהם מתנגדים להכלוב האמריקאי, וגם מהספרדים הרה"ג טולידנו דרש בהאסיפה מדוע לא הולכים לצרפת לראות הכלוב שמה. ובכל אירופה משתמשים בכלוב הזה, ובארה"ק לא מניחים להשתמש בכלוב האמריקאי אף בבשר שמביאים מחוץ לאחר. וגם הגאון האדיר הרב ווייס זצ"ל אמר לי שקלקלו כל השחיטה בארה"ב.

ובכלל שאלה גדולה יש לשאול וכי מאמריקה¹¹ אנו רוצים ללמוד כשרות, שידוע שהכל תחת יד הקצבים

11) ראה מה שכתב בשו"ת דברי חיים, ובשו"ת חתם סופר, ועוד בספר טיול בפרדס.

וז"ל שו"ת דברי חיים (יור"ד ח"א סימן ז'): "שעל ידי השוחטים קלים יצאו מדינות שלימות מדת ישראל ואבד זכרם".

ושם בשו"ת דברי חיים (יורה דעה ח"א סימן ו') כתב וזה לשונו: "ועיני ראו נמה יראי השם לומדי תורה שהיו אצל צדיקים, ולאחר שנתחנכו באומנות הלזו נחפזו לאיש אחר אשר אם לא ראיתי בעיני לא האמנתי", עכ"ל.

ומרן החתם סופר זי"ע כתב בשו"ת חת"ס או"ח סימן ר"ה, כי המלך זקן ונסיל יושב על כסא של גי' רגלים חונים שוחטים וסופרים, עיין שם. (וכעין זה בספוז"ק תולדות יעקב יוסף פרשת נשא, ד"ה והעולה).

ועיין בספר טיול בפרדס להגה"צ משאמלוי זצ"ל הי"ד, שכתב בחלק א' (מערכת שחיטה) כי כח הציונות נתהוה גם עיי' השוחטים הקלים ובשר טמא שנתפטמו שילומי אמוני ישראל, עיי"ש.

וזה לשונו של הגה"צ מוה"ר עקיבא יוסף שלעזינגער זצ"ל בעהמח"ס לב העברי כותב וז"ל שם: הגהצ"ה ר' נתן אדלער זל"ה רצה לפסול השו"ב דפ"ד, ולהכניע החותם של הסטרא אחרא **השורה על השו"ב"ם הפסולים בסוד על חרבך תחי'** וכו', ואלמלא השיג כל רצונו הי' בא משיח צדקינו, אך **הס"מ העמיד עליו רחמים קצונים, והוצרך לברוח מפ"ד**, ותלמידו החתם סופר רץ אחריו כמה פרסאות וכו' עכ"ל. (הובא בספר משכיל אל דל להגה"ק מוה"ר הלל מקאלאמי זי"ע, עיין שם באריכות).

מוכרי הבשר ע"פ הרוב וכמה מעשיות שהיה שם עם חלב וכו' וכמה מהחרדים לא אוכלים כלל בשר בהמה שם. והמופת היותר גדול שעכשיו שינו שני בתי מטבחים גדולים לשחוט בשכיבה כדרך התורה המסורה. וגם שמעתי שבקנדה אירע שהשוחט לא היה מוכן לשחיטה והיו צריכין לחכות עליו ובינתיים פתחו הכלוב להוציא הבהמה, ולא יכלה עוד לילך על רגליה. וכל נסיעתו שנסע לארה"ב לראות שמה הכלוב, לאחר שכבר הסכים עם הממשלה על הכלוב הזה, ואדם נוגע ונוגע מנגיעותיו לשנות דעתו, ממה שכבר הסכים, ואולי זה היה רק כסות עינים, ובבחינת עבדין בישינ בתר דעבדין מתמלכין בב"ב ששלחו הרומיים להורדוס ואם זיינך עלך ספרך כאן. והי' צריך לו להניח בתוך הכלוב כמה בהמות לעשר דקות ואולי יותר ואח"כ יניחנה לצאת ויבדוק האם לא אירע לה כלום במתיחת הצוואר במלקחיים, או בכללה עודנה חיה. ולא נחנקה עוד. או שנשבר המפרקת.

ולדעתי בקצת מסירות להמצוה הגדולה של שחיטה והידורה, אפשר לפעול אצל הממשלה שתסכים להכלוב הצרפתי, ואקוה שיחגור חרבו לפעול בה, ויהיה זכות הרבים תלוי בו, ויש קונה עולמו בשעה אחת, אם ישכח כרגע כל החשבונות מפוליטיים, וימסור עצמו לזה, וישכח הרבה עוזרים, ומן השמים יסייעו בידו¹². ולפלא

(12) ראה מה שכתבתי בספרי אבן מקיר תזעק דף ס"ד וז"ל שם:

בשנת תשל"ג הייתי עם עוד רב אחד אצל מחותני להבחלי"ת הגה"ק מקלויזנבורג זצ"ל, וסיפרנו לו מה שקורה בשחיטות ובדיקות בזמן הזה, והאיך שמאכילים טריפות לעם ישראל תחת שמות ידועים וכו', ודברנו אתו שעה ומחצה (ונקלט על קאסע"ט טע"פ), ואמר אז כי אם בשנת תשל"ג בעקבתא דמשיחא ישנם עוד שני רבנים שמגלים את המכשולים של מאכילי טריפות, שאני צועק על זה כבר הרבה שנים שכאן בארצה"ב מאכילים נבילות וטריפות רח"ל, הגיע הזמן שיבוא המשיח, ובלשונו, "מעג שוין משיח קומען".

בתוך הדברים עברנו על עשרות ספרי שו"ת שמביאים איך שבכל דור ודור הצליח מעשה בעל דבר נגד הכשרות והשחיטה שלא תהי' כהוגן, כמבואר בשו"ת דברי חיים יורה דעה סימן ז' ועוד. וסיפר לנו אז המעשה מר' ימים שו"ב, השוחט של זקינו הרה"ק ר' ברוך גארליצער זי"ע, המעשה הזאת נדפס אח"כ בסי' ישראל סבא, וז"ל שם:

בחסידי גורליץ היה אחד בשם מוהר"ר בנימין שו"ב דק"ק טורנא שהי' מכונה בשם ר' ימים שוחט שהי' השוחט היחידי שהרה"ק מגורליץ נתן לו קבלה שיוכל להיות שוחט בישראל.

אגב אביא עובדא נפלאה שקרתה לו להר"ר בנימין הנו' עם רבו הקדוש מגורליץ זי"ע. מוהר"ב, שהי' שו"ב בטורנא הוצרך לעזובה מסיבות מסויימות ועבר לברלין והתגורר שם בגרנינדיר שטראססע. בברלין הי' מנהג השוחטים לבדוק את הבהמות השחוטות רק בבדיקת פנים, ובדיקת חוץ בנפיחה לא נעשתה אא"כ נתעוררה שאלה, וזאת, עפ"י חוקי פקודת העירי' מטעמי היגיינה, דבר זה הי' מפורסם בין החסידים אשר מסיבה זו נמנעו מלאכול בשר בברלין (כאשר נקלעו לשם לרגל מסחרם), כאשר נודע להרב של הקהלה החרדית בברלין ששוחט מעדת החסידים בא להתגורר בברלין, בא אליו והציע לפניו להיות שו"ב בקהלתו, הר"ר בנימין סירב באומרו שאינו יכול לשחוט שם כל זמן שאין בודקים את ריאות הבהמות בנפיחה, בשמוע זאת הרב, חשב ארוכות בדבר ואמר לו שהוא מסכים שיעשה בדיקת נפיחה ויסדר סידורים שונים על כך אצל השלטונות, והר"ר בנימין הסכים לשמש כשו"ב על סמך הבטחה זו, באותה לילה בא אליו רבו הקדוש מגורליץ בחלום והוכיחו על פניו ואמר לו **"וכי לכן נתתי לך קבלה לשחוט כדי שתהי' שוחט בברלין?"**, התחיל הר"ר לבכות מאד בחלומו ואמר **"הלוא הרבי יודע שקיבלתי את משרת השו"ב רק בתנאי שלא אשנה ח"ו שום דבר ממנהגנו בשום ענין שבעולם"**, ע"ז השיב לו הרה"ק **"זאת אני יודע ובטוח אני בזה שאתה לא תעשה ח"ו שום דבר כל שהוא נגד ההלכה והמנהגים המקובלים בידינו אבל חושש אני שעד עתה ידוע הי' שאין לאכול בשר בברלין, ועתה, כאשר יודע שנתמנית לשו"ב בברלין יסמכו להתיר כל הבשר הנשחט בעיר זו והכל יהיו מותרים ושרויים, וכל זה הנעשה יהי' על אחריותי, היאך מלאך לבך לעשות כדבר הזה!?"**, כשמוע השו"ב תוכחת מגולה זו של רבו הק' לא השיב דבר, והרה"ק מגורליץ אמר לו בחלום **"תן הנה את ידך"** והר"ב עשה כן והה"ק הר"ר בנימין לחץ את ידו, מיד התעורר הר"ר בנימין משנתו וירא והנה חלום, וכאשר ניסה להניע את ידו הימנית - לא הי' יכול להזיזה, ובהיות הבוקר נטלוהו לבית החולים רוטשילד שם, בבדיקת הרופאים נקבע שכל הגידים והורידים של ידו הימנית משותקים וסכנה להשאיר את ידו שעלולה להרעיל את כל הגוף, הרופאים בביה"ח קבעו לו תור, לאחר ימים מספר, שיבוא לביה"ח לקטיעת היד. הר"ר בנימין חזר מבית-החולים למקום מגוריו בלי שום התרגשות, ואמר כי יודע שרבו הקדוש יש לו אהבת ישראל בלי גבול וא"א לו להעלות על הדעת שרבו הקדוש יענשנו כ"כ על שגגתו, כאשר נודע להרב החרדי בברלין שהשו"ב לא יצלה שוב להיות שוחט - חיפשו ומינו להם שו"ב אחר וההסכם עם הר"ר בנימין התבטל, ומיד למחרת כאשר קם הר"ר בנימין בבוקר וירא והנה ידו הפגועה הבריאה ויהי' כאחד כאדם, באותו היום הלך הר"ר בנימין להודיע עיניהם בראותם את היד נעה כיד בריאה לגמרי, והשיתוק נעלם כלא הי', וכל הרופאים של ביה"ח חתאספו ובאו לראות את הפלא הזה, ואמרו שבכל ההיסטורי הרפואית לא קרה עדיין כדבר הזה, שיד שתהי' משותקת באופן כה קשה תחלים מעצמה.

גדול בעיני שאחר פגישת השוחטים עמו בעוד שבדעתכם היה עוד רחוק מלכתוב אל הממשלה, (והשוחטים אז יצאו בפחי נפש, ודיברתי עם כל השלשה שובי"ם שהיו שם) אז עלה על הבימה בש"ק¹³ ודרש דרוש לפני הרבים שהכל בסדר גמור, והשוחטים יצאו שביעי רצון,

אשאל שאלה קטנה למה לכ' לדרוש דברים כאלה בביהכ"נ בש"ק דברים במילתא דעבידי לגלויי דלא משקרי בהו אינשי, ומכש"כ בשבת שאפילו ע"ה אימת שבת עליו. והכל למען להתעות הצבור שלא ידעו מהנעשה, מה מרויח בזה? וגם הוגד לי מאחד מה"בארד אף דעפוטיעס" שכי אמר לו בראשונה זה כארבע שנים בערך, שכי לא יסכים בשום אופן לכלוב האמרקאי. וטוב לו לידע שהחרדים והיראים יש לו חוש הריח טוב, וגם החופשים הודו אח"כ בעת התחלת ההשכלה שהם ראו הנולד, ורוח טהרה יש בהם להחיש ולהרגיש אם זה באמת בניגוד לרצון תוה"ק ובניגוד להלכה.

ואסיים בעיקר הדברים שלא ישגיח על כלום, וישכח כל הפוליטיקין, וגם את עצמו ישכח לרגע, וימסור עצמו להצלת והגנת השחיטה בהידורה, אז בטח שכרו יהי הרבה מאד.

מנאי שמחה בונם ליברמן

ה"ר בנימין, כשהי' מספר סיפור זה אמר כי דבר פשוט הוא, בשכבר מינתה קהלת החרדים בברלין שוי"ב אחר תחתיו וכבר נתיאשו ממנו, שוב הבריא אותו רבו הקדוש שהרי הוא כבר לא יהי יותר שוי"ב בברלין.

ברכתו של אותו צדיק הכניסה בנו חיות והתעוררות חדשה ליכנס בעובי הקורה, ולערוך מלחמה כבידה נגד השוחטים הקצבים, שנוסף על זה שמאכילים טריפות רח"ל, מוכנים להרוג כל מי שיעמוד נגדם.

(13) ועשה מעשה, בדיוק כמו שהי' כאן בארצות הברית בפרשת החלב שהרב המכשיר עלה בעצם יום הכפורים לדרוש שהבשר עם החלב כשר וישר.

מכתב יז

שמחה בונס ליבערמאן

ב"ה יום ה'לסדר (ברוך) אשר יקום ד"ת הזאת,
בירושלמי ואפי' היה צדיק גמור במעשיו, והיה יכול
להחזיק התורה ביד הרשעים המבטלים אותה כו'.
תשמ"ט לפ"ק.

שפעת שלומים ממרומים וכוח"ט וכט"ס

א"כ האי גברא רבא זקן ויושב בישיבה וכו' הרה"ג
מוה"ר ח' פדוואה שליט"א ראב"ד דהת"ק קהח.

אחדש"הט כראוי, וברכת מז"ט לרגלי אירוסי הנכד,
אדברה נא הפעם בזמן נעילה ממש, מגזירת השחיטה
החופף על החרדים וכל בניי, אולי יש עוד תקוה.

בזמן הרחמים והתעוררות הנפש, יחגור עוז במתניו
להשגיח השחיטה הק' שהיא מעיקרי הדת (כלי הרא"ש
ז"ל) תשאר בטהרתה המליאה. ולא לסמוך על בני אדם
היושבים בחושך¹⁴, שכבודם ותפארתם, ולהחניף לשרי

(14) בספר דרך הנשר מביא קטע העוסק בשנת תר"כ בעניני חזנים, שוחטים,
שציי"ם, ובתי כנסיות, ובטרם נפתח באותו קטע נביא הקדמה מדברי החתם סופר
בשו"ת או"ח סימן ר"ה אשר בו הוא כותב: "...מלך זקן וכסיל [הוא היצר הרע] יושב על
כסא של ג' רגלים: רגל אחד - החזנים המוליכין מחוץ למחנה תפילות כלל ישראל.
רגל ב' - שוחטים המאכילים נבילות וטריפות לבני ישראל. רגל ג' - סופרים
הכותבים תפילין ומזוזות פסולים, ותו לא צריך לכולם.

בספר זוהר דעת דף ס"ג מביא מספר דרך הנשר, (ומובא ג"כ בספר שמרו משפט -
שיחות דף ע"ב) וז"ל:

כ' בסי' דרך הנשר בשם הגאון ר' יצחק ראב"ד ווערבא שהה"צ ר' עקיבא יוסף
שלעזינגער ז"ל (חתן הגה"ק ר' חלל מקאלאמייא וצ"ל) כתב בספרו שמרו משפט
שבשנת הכתי"ר לפ"ק בערב פסח בא לבית חותנו איש אחד מאזיען בשם ר' אליעזר
ב"ר שמעון ממדינת טיבעט (שבוא בן יאפאן וחניא) ודבריו הי' רק בלשה"ק ובקשתו

הי' מחותנו הה"ק ר' הלל זצ"ל להיות אצלו פסח בלבד, ורק בתנאי זה כי הסדר יעשה הוא בעצמו על שלחן מיוחד לו, והוא יתן לו המצות וצרכי הסדר, ונרצה לו, והי' כן, ולא אכל לבילי פסח, כ"א כשיעור כזית מצה כהלכה, ושוב לא אכל כל הפסח עוד מצה, ורק אכילתו הי' מפירות ותפוחי ארץ ולוזים, ולא רצה לקבל שום מתנה, ולא שום ממון ולא צרכי נסיעה, וכו', והדברי אשר שמעתי ממנו וראיתי אותו בחג, ואכתוב קצת אשר בזכרוננו.

הסדר הי' בלהבות פלאים כל פסוק אשר אמר בקול הי' מתרגם אותו בלשונו אשר לא נודע לנו, ורק איזהו דברי זוהר ומדרשים אשר אזכיר בתוכם שמענו, התפלל בהתלהבות בקולות וברקים לערך ב' או ג' שעות ואח"כ בא לביתו וטעם רק תפוחי ארץ ביצים ופירות וכיוצא בלא בשר ומצה, ולא הי' זמן לשמוע ולדרוש ממנו, כ"א בחוה"מ וביו"ט דרשתי ממנו על מהותם ומהות תורתם, וא"ל כי הוא משולח ובא בטעם כמוס ע"פ מצות הראשים, כאשר אביו הוא ג"כ ראש הבי"ד, וביניהם הם במספר לערך ציון אלפים ב"י תחת דגלם, וסדר הזה עם שרי עשרה שרי חמישים שרי מאות שרי אלפים והם מקיימין המעשרות, וכל בי עשרה ביכלתם להחזיק פרנסת מנהל ת"ח היושב עה"ת ועבודה ומלמד עמהם בשבתות ומועדים בקביעות עתים לתו' לפי יכלתם, ראש הנשיאים הוא מקובל ובעל רה"ק והוא מנהיג הדור ע"פ הוא נעשה כ"ד, צדיק מושל ביראת אלקים ולא לבד לשפוט את עדתם כ"א כמו שכי אצל בני יששכר יודעי בינה לעתים מה יעשו ישראל בכל הגולה, ואצלו סי' בשם האבייב (ר"ת) אחינו בני ישראל בגולה).

הסוד הגדול

והנה מה שדיבר בסוד עם מנו"ח זצ"ל לא אדע, ורק אשר שמעתי וראיתי ממנו אני כותב כי שקר שנאתי, והנה האיש הזה דברתי עמו בד"ת ביו"ט והוא רצה רק בלימוד הפייט של ר"א הקליר, ובו דרש ע"ד האמת וכו' עם עמקות אשר ל"ה מוחי סובל, בשרשי הגלגולים, ועד"ז גילה לי הנשמות של דורינו, ואמר כי הראשונים מן לעזים בלע"ז המה באו בגלגול מן דור של כת ש"ץ ימ"ש, כאשר נכשלו עם הצונים ובאו לחיצונים.

ואעתיק ממקצת מסי' האביב מהנוגע לדעת בדורנו וז"ל:

**ר' נתן אדלר ותלמידו ר' משה סופר מפ"ב מקובלים
בנסתר, רנ"א רצה לפסול השוחטים דפפד"מ, ולהכניע
חותם הס"א ששורה על שוחטים פסולים בסוד על חרבך
תחי' וגו' ואלמלא השיג כל רצונו בא משיח, אך הס"ם
העמיד עליו רודפים קצבים והוצרך לברוח מפ"פ ועל ר'
משולם טימסניץ מפ"ב כ' נשמת שרף - ועל הנוב"י כ' עינו
כעין חשמל - ועל מדינת מעהרן פיהם כ' נחתם היא עם
חותמו של ס"מ ר"ל, וישמור עצמו כל בעל נפש לעבור שם
(ואין לך דבר שעומד בפני התשובה).**

הממשלה, יותר חשוב בעיניהם מכל השחיטה, ואין אימון בם, בנים משחיתים, מתעים העולם, ופיהם דבר שוא, פטומי מילי בעלמא, ולמעשה כנראה שאם היינו עומדים בדעתינו דעת תורה שלא נכוף תחת לחצים שונים, אז היו הכל באים לעזרתנו, וגם מלאך רע היה עונה אמן בע"כ והיה אפשר לדחות בקל את כל הגזירה. כי המלכות הם של חסד וגם כלפי כל העולם אינם רוצים לאסור השחיטה, אך כיון שבאו שם פרצי עמינו וחיללוה, להתפשר עמהם בדברים עירוניים של הלכות שחיטה לוותר עליהם, ולהוסיף שהם מדברים בשם כל

ובעיר פראג כ"ז שהי' הנוב"י בחיים ל"ה יכול הס"מ להיות שם, רק בדוחק בבחי' אורח ועכשיו מולך שם, ותחלת הקלקול יצא ע"י חזן וקאה"ר וכו' - ועל בתי כנסיות אלו כ' שם כל תפלתם בהם תועבה כמו אשר מתפלל בבית הכבוד, וגרוע יותר כי שם אשר מזכירין שם.

ועוד זאת הי' לי לפלא, כי בבית מו"ח היה כלב מונח תחת שלחנו תמיד ובשום אופן ל"ה כח לגרשו מן הבית, וכל הכאות בו לא הועילו, וכאשר ראה הוא כן אמר לי למה אינו מתקן את הכלב הזה, וכי לא ידע מנחה כי זה הי' רב לוע"ז ממקום פלוני ושהי' סמוך לו, אשר קללו בקללות נמרצות, ונתגלגל בכלב הזה, והיא בסוד ויקרא ל"ה נובח בשמו, כי לה ר"ת לשון הנכרים, (וכזה כ' בילקוט ראובני גם בר"ת לשון הרע).

וחשבתי שאינו כדאי להזכיר זה למו"ח, אך בא היום וכו', ספרתי דברים הנ"ל למו"ח אשר אמר לי האיש הנעלמי הנ"ל, וחשיב לי אני לא אדע איזה תיקון לעשות לו, והגדתי זה לחנ"ל, וא"ל זה תיקונו אשר יעשה לו והגדתי למו"ח ועשה כן, ומן אותה השעה נעלם הכלב ולא בא עוד והי' לפלא, וגם בעיני יפלא, והאיש הנ"ל ברגלו בא וברגלו הלך בבוקר אסרו חג אחר תפלת שחרית, והי' ברצונו שישע על מסילת הברזל כנהוג ולשלם בעדו ולא רצה לקבל שום ממון לעזר וכתב, כ"א לקיים את פקודתו אשר קבל מן הראשים שלהם, להיות פסח אצלינו לבד, ושוב לשוב לדרכו אשר פנה על דרך קאשווא, ומשם דרך פולין ורוסיא לפנות, והלכתי אני עם בני הישיבה שלי שהי' לי לערך ע' תלמודים אז, ללותו לדרכו, עד כי נעלם, ע"כ.

ישראל אפילו אותן המהדרים ובשם כבודו ועדתו דברו וגם עכשיו בשעה זוקף המכריע שהיא עוד בידי מעכת"ה. וכל הרבנים גם משאר הקהילות יעמדו לימינו לסעדו. חוץ מהקהילות שבטח יודע שכמעט כולם לא מסכימים לפשרות ולויתורים, **מפני הכבוד כי רואים שמעכת"ה התעקש בדבר, ואין רואה יותר חובה לעצמו.** ואף שקשה עלי הכתיבה להיות פוג ונפגם, ולבזות עצמי לבא לפניו, ובפרט בדברים שהחובה ואחריות המליאה מוטלת עליו ועל כתיפיו, וכאשר אינני רוצה שח"ו יבכו עליו החרדים, לכן באתי עד הלום. ואולי הפעם יבדוק במאזני שכלו ודעתו וישקול הדברים היטב בעוד מועד.

כל העת תמהתי וכי מאמריקע אנו רוצים ליקח מוסר והנהגה בכשרות, שהכל יודעים שכל השחיטה תחת יד הקצבים עמלק ממש לא שותפו¹⁵. והשו"ב מושכרים אצלם וגם הרבנים והמשגיחים.

וכבודו יודע אם זה בסדר, או כנגד הדין ממש ממש, וגם מה היה עם חלב?

ומי יודע עוד דברים שלא נתגלו בפומבי, או שכיסו אותן מיראה או מאהבת הכסף הנכסף. ומה היה קודם שהביאו הכלוב הסינסינטי, היה עוד יותר הרבה גרוע.

---

(15) ראה באריכות בספרי קול השחיטה, אכילת בשר הלכה למעשה, מי יאכילנו בשר, אבן מקיר תזעק, וזבחת כאשר צויתך, ובמדריך לכשרות מחלק י"ד עד חלק מ', ובסי' מכתבי התעוררות, וראה באריכות בספר עמק הבכה כל פרשת החלב באריכות גדול, ועוד.

ששחיטה תלויה¹⁶, שגויים החזיקו הראש באויר בניגוע וכו' וכו' אשר היה דבר מכווער בעיני הגויים ונגד צער

---

16) ראה קו"ק שיצא לאור אלול שנת בשנת תש"כ, והדעת תורה של הרה"ג ר"א סילבער ז"ל נדפס אז ביחון תורני "המאור", ונתפרסם בשעתו ג"כ ע"י אגודת הרבנים.

מכתב יח

קול קורא

**דא גזירה דאורייתא דגזור רבנן קמאי, ראשונים כמלאכים,
גאוני וצדיקי הדור שלפנינו זיע"א**

אלול תש"כ

לכבוד הרה"ג שליט"א

באתי לעורר בזה כי היות ואני רב בברוקלין, ובאו לפני ג' שוחטים וסיפרו לי איך שהולך מעשה השחיטה, ששוחטים שחיטה תלוי' דהיינו ששמים שרשרת על רגלי הבהמות ותולים אותם וכו', וכידוע יצאו נגד השחיטה הזאת הגאונים הצדיקים הרידב"ז זצ"ל שהי' מומחה גדול בשחיטה, ואח"כ עורר ג"כ על השחיטה הזאת הגאון רבי אליעזר סילבער שליט"א, ראש אגודת הרבנים, על כן באתי בזה לעורר את הרבנים שיצאו חוצץ נגד השחיטה הזאת כי שמעתי שמהשחיטה הזאת קונים בשר כל האנשים החרדים יוצאי אונגארין, שניצלו מהשוואה, וכפי שסיפר לי השוחט עוברים בשחיטה הזאת על כל החמש הל' שחיטה, והשוחטים מפני פרנסתם נעשים כעבר ושנה ונעשה להם כהיתר, וממילא מקלו יגיד לו כמבואר בשו"ע יו"ד סי' י"ז עי"ש.

עוד סיפר לי איך שהשוחטים בלבלו להרבנים המכשירים שאמרו להם כי הרב סילבער אינו יודע מה שהוא מדבר, והשחיטה הזאת כאן בארצות הברית הרבה יותר טובה מיוראפ, כי לא מפחדים מהבהמות כלל.

אמנם זה אמת שאינם מפחדים מהבהמות, אך אמנם אמת, אינם מפחדים גם שיצטרכו ליתן דו"ח על כל שחיטה ששחטו, ולאחר מאה ועשרים שנה, יבואו כל הבהמות ויטענו למה עשיתם אותי טריפה, וכו'.

אוי לאותה ברושה שרובנים שניצלו מיוראפ יתמכרו עבור בצע כסף, וע"ז מובא כבר בספרים הקדושים קדשי קדשים שחיתתן בצפון, שאפילו אלו שהם קדושים שוחטים אותם היצר הרע בצפון (כסף, צפון מזהב יאתה). ואפ"ל יותר קדשי קדשים אלו שיצאו מדייטשלאנד שנהרגו קדושים למליונים על קידוש השם, ואלו נשארו שיוכלו לבנות הכלל ישראל להחזירו לכבתחילה, לא די זה שלא תקנו, אלא שקלקלו, שנותנים ליהודים שניצלו משארית הפליטה ספיקי נבילות וטריפות רח"ל.

וע"כ אני מתחנן אליכם נא ונא לראות לחקן שישחטו כמו ששחטו לפני כמה שנים שחיטה מונחת, ולפלא גדול עלי, הלא אתם חסידי צאנו זצ"ל, וע"כ אתם לא אוכלים מצות מכונה, שחדש אסור מן התורה, ואיך התרתם לשחוט באופן החדש?

אחד הרבנים

מכתב יט

הרב ר' אליעזר סילווער ז"ל

מעורר נגד השחיטה תלוי

(נדפס בירחון המאור בחודש טבת תשי"ט, שנה עשירית, חוברת ג' [טפ]).

וז"ל בהמאור שם במכתב מוהר"א זילבער שליט"א להרב הגאון הצדיק מוה"ר חנני' י"ט ליפא דייטש שליט"א:

הגאון האדיר מוהר"א זילבער שליט"א אב"ד סינסינטי כותב לו בנד"ז: לידיו"נ הרב הגאון המוכתר בש"ט, עסקן נפלא להטבת מצב הטהרה במדינה ולכלה הקוצים מן כרמי ישראל, ירא וחרד בכל דרכיו מוה"ר חנני' יו"ט ליפא דייטש שליט"א, אב"ד דק"ק העלמען וכו'...

על השחיטה התלוי

ו. אודיעו טעמי ונימוקי על פקפוקי נגד שחיטה תלוי' שהתנהגו ברוב העירות ובתי המטבחים במדינה בשנים האחרונות, ושכבר אסר באיסור גמור הרידב"ז מסלוצק וצפת לפני חמשים שנה כשהי' פה בדענווער.

וכן אסרתי אני אח"ז בראותי שהנכרי המחזיק הראש של השורים והגסות התלויות מנענע את הרעש בעת השחיטה פעמים רבות, ובפרט כשהבהמה מתאמצת להטות ראשה אל הצד מהפכה בידיו בעת השחיטה ודוחק הראש על הסכין, ונמצא כמו מסייע ממש בשחיטה, וכמו ישראל ונכרי שוחטים יחד, הנכרי מוליך הראש על הסכין, והשוחט מוליך נגדו הסכין על הצואר. מלבד שלפעמים דוחק הוא הנכרי את הראש על הסכין. וכזה ראיתי הרבה פעמים ואסרתי שחיטה תלוי'.

ובס"ד בעירות שהייתי ובבתי המטבחים שהיו תחת פקודתי השחיטה הי' על הארץ כשמונחת הבהמה וכה נהגו עד לפני שנים כל בתי מטבחים הגדולים בנוי יורק ושיקאגו, בוסטון וכו', ורק אחרי מות הרבנים זקני הת"ח ונמסרה השחיטה לפיקוח הצעירים תקנו ממוני בתי המטבחים אחד אחד מבלי שאלם את הרבנים הזקנים, ואני על משמרתי אעמודה שספק נבלה יש בכמה מהם.

בברכה הננו שלו,

אליעזר זילבער

בהרה"ג ר' בונם צמח זצ"ל, הרב לאגה"ק
פה סינסינעטי, ראש נשיאות אגודת דארה"ב

נ.ב.

מכתב כ

ראה בספר חזקוני מהרה"ג השו"ב ר' אהרן צבי פרידמאן שנרפס בשנת תרל"ה, שמה שהנהיגו שמה חידוש בשחיטה אשר עדיין לא נראה ולא נשמע בכל תפוצות ישראל, שלפענ"ד אסור לשחוט כן והשוחט על זה הדרך מאכיל טריפות לישראל בלתי ספק, וכל אשר יראת ה' נוגע בלבבו ישמר ויזהר שלא לאכול מבשר זבח הלזה כי פיגול הוא לא ירצה ולא יטמא נפשו בתרעבה הלזה. ומעיד על עצמו אף שזה יותר מל"ג שנים שעומד ומשמש בעבודת הקדש בשחיטה, אומר שאי אפשר בשום אופן לשום אומן לשחוט בדרך הזה וש"א לירא ה' לעשות הרעה הגדולה הזאת לחטוא ולהחטיא הרבים יעו"ש שמביא ששתים רעות עושים שמה.

א. שנוהגין בנוא יארק בשחיטת בהמות הגסות, שקושרים בחבל שני הרגליים האחוריים, והחבל נקשר להחבל הקבוע בגלגל מלמעלה בבית המטבחים, וסובכים את הגלגל והחבל עולה עם הגלגל, ומושך את הבהמה בשני רגלי' עד שאינה יכולה לעמוד על רגלי' הקדמיים, ונופלת לארץ ומונחת על צדי', ורגלי' הקדמיים אינם אסורים כלל, ויכולה לנענע ולפרס אותם כרצונה, ומשרתי הטבחים תופסים ראשה בחזקה ומעמידים את הראש על שתי קרניו בארץ עד שאינה יכולה לנענע ולפרס עם הראש והצואר מתוח, ובא השוחט במהירות בבחלה ובפתח גדול לשוחטה יען כי ירא שלא ילקה על ידי הרגליים הקדמיים של הבהמה שאינם אסורים.

בשאר מדינות או עיירות קושרים הר' רגלים כדי שלא תוכל לפרס ולנענע גם בהם כן נהגו אבותינו ואבות אבותינו ששחטו על דרך זה אשר הפילו הבהמה על הארץ ומחזיקין בראשה ושוחטין אותה.

ב. מתאונן בדבר שנתחדש שם מאיזה טבחים להעלות בגלגל כל הבהמה עד שתלוי ברגלי' האחוריים באויר וראשה ורגלי' הקדמיים סמוך לארץ, ומגיעים מלמטה עד נגד הצואר וחותר מלמטה למעלה ומשרתי הטבחים אווזים השור בשתי קרניו, ובא השוחט ומכניס סכיניו מלמטה נגד הצואר וחותר מלמטה למעלה, ומשרתי הטבחים דוחקים את הראש עם

בעלי חיים. וגם מעיקר הדין וכו' וכו' אינני מאמין שהגדולים דשם אכלו בכלל בשר בקר. אני יודע אפי' בע"ב חשובים שאינם אוכלים.

אומרים בשוק שמכת"ה דעתו להתיר אפי' לכתחילה אותו הכלוב בעמידה אפי' שהבהמה תעמוד על רגליה

הצואר על הסכין, והשוחט שוחט נגדם, והשוחט אין לו מקום לעמוד אלא בצד הבהמה, כי ירא ונבהל מרגלי הבהמה הקדמיים אשר אינם אסורים, שמא תפרכס הבהמה בהם.

וזה ידוע אשר כל דבר התלוי בוודאי מתנענע, כי אינו נסמך על שום דבר, ובפרט שמשרתי הטבחים עוזרים עוד לדחוק הצוואר על הסכין אז בוודאי מתנענע, ואף אם ינענע רק קצת, תהי' שהי' ודרסה.

וזה ראיתי בעיני שכולם הם אשמים באשם תלוי, ואף שתהי' רק כהרף עין ראוי לחוש כמו שביארנו, וכי יכול לומר כל שוחט שאינו נבהל כשהשור מתחיל לפרכס ברגליו, ואף אם השוחט יבהל רק קצת, כדרך כל הירא לנפשו, ומשרתי הטבחים כאשר מתחיל לפרכס דוחקין עוד יותר והיא דרסה וודאית בלי שום ספק.

מלבד כל זאת הרי אנו אוסרין לשחוט מלמטה למעלה אף באין דוחקין הצוואר על הסכין ובגד"ד דוחקין בחוזק הצוואר על הסכין ואסורה משום דרסה וודאית (ויש לעורר עוד דהוי כשוחטין ישראל ועכו"ם מסייע לו), וראוי לגזור על אותן השוחטים שלא יזידון ולא יעשו עוד התועבה הזאת, וכל מי שיש בידו למחות ואינו מוחה עתיד ליתן את הדין. אל תאמינו לדברי השוחטים באופן זה שאומרים שהיא שחיטה יפה, רעה היא בעיני אלקים ואדם וחוטאים בנפשותם האומרים כן וכו' וכו' יעו"ש רח"ל.

בקרקע, ומסתמך על התבו"ש. ואין ספק אצלי שהתבו"ש, שמדבר באופן הרגיל שהיו קושרים רגלי הבהמה כמבואר ביו"ד סי' נ"ח.

וחוץ מזה **ראיתי מכתב מליבאוץ שמעולם לא הרשו את זה, וגם שבמציאות אי אפשר לשחוט. והאות** והמבחן היותר טובה וגדולה. ששם בארה"ב מתחילים לשנות לכלוב הצרפתי (שהשחיטה היא בשכיבה, והרבה יותר טובה בכל המובנים הן מצד הדין והן מצד צער בעלי חיים) והנה מעת"ה מסמתך על דעת התבו"ש (ואף שאין דעתי מסמכת וכבר הארכתי בקונטרסי שחיטה בעמידה, שהראיתי לפני זקני גדולי הדור והסכימו עמי) אבל כבר כתב הריב"ש בסי' תצ"ט שכמה חכמים ובקיאים בחדרי תורה, ובדיני טריפות, ואינם יודעים לבדוק מפני שלא הורגלו בזה. ואני מתיירא יותר ורב תבואות בכח השור, וגם המכונה החשמלית, אשר רק עכשיו שמעתי עוד הפעם ממומחה במכוניות הללו. בארצות הברית. ודבריו שבתחלת ו' חדשים יהיו בעיות גדולות" למאד, איך להעמיד המכונה וכו', ואח"כ ישנם שלשה מיני מלקחיים המגביהים הראש ומותחים הצואר שכל השלשה ישנם מעלות שונות אבל הצד השווה שבהן שיש בהן מגרעות חסרונות ודרכן להזיק. וגם השלחן שלמטה מהכרס לסומכה ולהגביהה, דוחק בבשר וגורם מתיכות, וגם פועל בנשימת הבהמה לקצר. ומי יודע אם זה וזה גורם בטח מתיחת הצואר במכונית

---

(17) הבעיות האלו הם בארצות הברית תמיד, וכמו"כ יהיו כל הזמן בלונדון ויצטרכו לעבור על החמשה הלכות שחיטה בשאט נפש.

דעת תורה - השמר לך "פעץ" קסא

אלקטרונית גורם לפעול בנשימתה וגם מלמטה מעל הכרס. ולכל הפחות היינו צריכים לעשות בדיקה טובה וישרה עם מומחים לאותו דבר אינשענירים, וגם וועטעראנים, ולהעמיד הבהמה כעשר דקות ואח"כ שתצא ולבודקה אם היא עוד בחיים או מסוכנת וכו' וכן לעשות לכל הפחות בעשר בהמות.

אבל לדון על פי שמועה רחוקה. ובפרט משלוחים שמנוגעים בדעתם, ועינים להם ולא יראו האמת הצרוף מפני שכבר הסכימו וקיימו וקבלו עליהם, ואין זה לפי כבודם לחזור מדעתם (כאשר הן המה שהסכימו לשחוט רק בהולכה והבאה אחת, ולחתוך גם הוורידים ושאר עורקי הדם). ואין ספק אצלי כיון שכבר היום נתברר שהמכונה האמריקאית מגרעות יש בה שגורם צער להבהמה, בקרוב יעמדו חברת הצער בעלי חיים וידרשו לבטלה. וגם מעכת"ה יראה בעצמו ויוכת, השימוש בהמכונה הזאת, אם למעשה אפשר לפעול בה וכמה טריפות ושאלות יצאו בה או שנהיו מוכרחים לבלום פינו שהפה שהתיר אין שוב יכול לאסור, וכך יהי ח"ו ברשות ורשת הסט"א¹⁸ ותחת צפרניו ואז יהי ממש שעת הדחק והפ"מ גדול.

---

18) אצלי זה לא חידוש, כי כתוב בזוהר הקדוש ובאור החמה, כי לפני ביאת המשיח יהיו רוב הרבנים ומנהיגי ישראל מהערב רב רח"ל. ועיין בספה"ק תולדות יעקב יוסף פרשת נשא.

ובזוהר חי פרשת בראשית (דף קי"ג) כתב וז"ל, ועתה רוב הדור עם הראשים שלחם חם מערב רב, ע"כ.

ובספר דברי חיים בהשמטות לפרשת ויקהל כתב וז"ל, דלפני ביאת המשיח יהיו רוב הרבנים מהערב רב כו', וז"ל הדברי חיים שם: כי ישראל בעצמן קדושים אך הערב רב כל חסדים דעבדי לגרמיייהו עבדו כנראה בעליל שהרבנים והחסידים והבעלי בתים שבדור המה בעוה"ר רובן מערב רב, ורוצים לשרור על הציבור וכל מעשיהם רק לגרמיייהו לקבל כבוד וממון, ולכן אין להתחבר רק אם עובדים באמת שמוסרים

ומי יודע אם לא יהי ממש חשש נוי"ט ממש. (בששה חדשים הראשונים בטח יהיה כן, וכאן אין בקר לרוב כמו בארה"ב" ששם אין כ"כ לחץ שהקצב לוקח הכל, שהוא אי"י.

נפשם לדי לא לקבל שום תועלת לעצמם, עיי"כ עיי"ש עוד. ונמצא מכל זה דברים נוראים, דרוב הרבנים ובעלי בתים הם של הערב רב.

(19) ראה קו"ק שיצא לאור בארצות הברית לפני שלושים שנה בערך, ונתפרסם בשעתו, וגם נדפס אז בבוטשער דזשורנאל, איך שתפסו את הקצב שמכר נבילות וטריפות, וקיבל עונש קנס על סכום כסף גדול ששילם אז להגאווערמענט.

מכתב כא

קול ברמה נשמע!

להסיר מכשול

אל כל אחינו בני ישראל החרדים לדבר ה', ובראשם הרבנים הגאווה"צ חברי התאחדות הרבנים שליט"א.

ביום שבת אחר הצהריים טיילתי עם חברי בחוצות וויליאמסבורג, ובפתע פתאום ראינו טרעלער גדול שהי' מלא בשר בהמה, אשר עכו"ם הורידו ממנו חצאי בהמות, ובעצם יום השבת קודש הובילוהו את חצאי הבהמות הללו לתוך חנות ווינשטאק.

לא התעצלנו, וניגשנו כדי להסתכל על החצאי בהמות לראות אם יש עליהם פלאמבע"ס, אבל לתמהונינו לא היו עליהם שום פלאמבעס! זאת אומרת שהבהמות הללו אינם כשרים ממה נפשם, אם נשחטו בהכשר של התאחדות הרבנים, הרי הם בכלל "בשר שנתעלם מן העין" כיון שהיו זמן רב בלי השגחה, ומי יודע אם נשחטו בכלל כדת משה וישראל, אולי לא נשחטו בכלל והרי הם נבילות וטריפות גמורים רח"ל?

אי אפשר להעלות על הרעיון כלל ועיקר שהרי אנו אוכלים מבשר בהמות הללו.

אחת שאלתי:

איפה הם חברי התאחדות הרבנים? מדוע שתקי רבנן על העוולה הנוראה הזו?

הכי יעלה על הדעת שטרעילער גדול של עשרים פיס יכנס בעצם יום השבת קודש אל תוך שכונת וויליאמסבורג החרדית והמעטירה, וחברי התאחדות הרבנים אין יודעים מזה כלל?

לדעתי עליכם לארגן אסיפת מחאה גדולה דוגמת המחאה היתה בוואשינגטאן נגד גיוס בנות בארץ ישראל, כי במקרה דנן הרי אין כאן רק גיוס בנות, אלא גיוס בנים ג"כ בכלל, דהלא כולנו אוכלים מבשר הזה.

תוכן המכתב

א. מספר מה שראה בעצמו בחוצות וויליאמסבורג איך שהביאו בעצם יום השבת קודש בהמות ממקום אחר לחנות של וויינשטאק, ולא היו על בהמות אלו שום פלאמבעס.

ב. זאת אומרת שהבהמות, גם אם נשחטו כדת תחת השגחת התאחדות הרבנים, יש בהם משום איסור בשר שנתעלם מן העין.

ג. מי יודע אם אינם טריפות גמורים, שנשחטו בלי שום השגחה כלל וכלל?

ד. מעורר את חברי התאחדות הרבנים, מדוע שתקי רבנן ולא קאמרי מידי נגד הפירצה הנוראה הזו של מכירת בשר ועופות נוי"ט בהבוטשער של קהל יטב לב די'סאטמאר, ובזה מכשילים את כל הקונים התמימים שחושבים לפי תומם שמוכרים שם בשר שנשחט והוכשר בהשגחת התאחדות הרבנים?

ומצאתי לנחוץ להזהירו על זה מקודם.

שמעתי שהרב מטעם שסמך עליו הלך בעצמו אל שר החקלאות, ומי יודע מה עשה שם, והחשוד לאותו דבר אינו נאמן, וגם שמעתי שביקר אצל מעכת"ה ואף שאינני מאמין שלאחר כל זה שוב יתן אימון בו וימסור עניני הקהילה לידו.

ובזה יצאתי ידי חובתי להזהירו ולהביא לפניו מה ששמעתי ואולי גם מעכת"ה יודע מזה אתי הסליחה.

ואסיים בכי טוב, ובטח זכות המצוה הגדולה תגן עליו להשווע בכט"ס ומעכת"ה יודע שהחרדים שיראתם קודמת לחכמתם הבטלנים ואולי אינם הלומדים הגדולים הם הם שיש להם חוש הריח טוב ורוח טהרה יש בהם ומזלייהו חזו התוצאות, אשר גם הלמדן אינו משיגם.

בכוח"ט ידידו דושוי"ט בלונ"ח.

שמחה בונס ליברמן

מכתב כב

אלחנן בהר"ר דוד ז"ל היילפערין

מרדומשילא-קאשוי, רב ור"מ בלונדון נ.וו.

חבר הרבנות דהתאחדות קהלות החרדים

יום ג' פ' תצוה, ט' אדר א', תשמ"ט לפ"ק, פה לונדון
יצ"ו.

מע"כ ידידנו הנגיד המופלג וכו' וכו'

מו"ה משה רייכמן שליט"א

אחר דרישת שלומו הטוב.

אנחנו חתומי מטה, מבקשים ליפגש עם מע"כ בימים
הקרובים בענין חשוב מאוד הנוגע לדתוה"ק [לא ענין כספין].
ויודיענו נא תשובתו בהקדם האפשרי.

כותבים וחותמים ברגשי כבוד והוקרה.

אלחנן הלפרין

נתן יוסף מייזלעס

רב דקהל יטב לב דלונדון, סאטמאר

מנחם מנדל שנייבלאג

אב"ד דק"ק מחזיקי הדת דק"ק מאנטשעסטער

אליקים שלעזינגר

ישראל דוב ליכטנשטיין

ראב"ד פעדעריישאן

אברהם שטרנבוך

באבוב לאנדאן

זאב הלוי פעלדמן

רב דקהל עץ תורה עץ חיים

שרגא פייביש שנייבלאג

בן ציון בלוס

דומ"צ דק"ק באבוב לונדון יצ"ו

נ.ב. מכתב זה נשלח לר' משה רייכמן, ולא נתקבל שום תשובה ממנו.

מכתב כג**חנוך דוב פדווא**

אב"ד דהתאחדות קהלות החרדים
לונדון תע"א

ב"ה, ה' אלול תשכ"ב לפ"ק.

לכבוד ועד ביהכ"נ בית יוסף.

אחדשה"ט. יען רבים פונים אלי בשאלות והערות
בעניני השגחת הכשרות הנני להודיע בזה שאין אני
אחראי בעד שום השגחה כי לפי תקנת קהלתנו
האחראי בעד ההשגחות הוא ועד הכשרות המאוחד
הנקרא כדתיא וכל שאלה או הערה יש להפנות רק
אל הועד הזה.

בברכת כתיבה וחתימה טובה,

חנוך דוב פדווא

מכתב כד

חנוך דוב פדווא

אב"ד דהתאחדות קהלות החרדים
לונדון תע"א

ב"ה, יום ג' י"ז תמוז תש"ן לפ"ק.

הנני בזה להודיע להקהל הנכבד הי"ו שאנחנו עומדים בקשר עם הממשלה יר"ה ויש לנו הסכמה ברורה שהממשלה לא תתערב בענייני השחיטה עצמה, ותהי' השחיטה כמקובל אצלנו מדור דור עם כל ההידורים.

והדבר היחידי אשר הם רוצים ועל זה עומדים בתוקף שתהי' השחיטה כשהבהמה עומדת עם הראש קשור היטב, וכאשר דבר זה התירו רבותינו התבואות שור והפרי מגדים, ובדורנו התירו דבר זה באמעריקא מרנן רבנן שרי התורה הלא המה הגאון הקדוש מסאטמאר²⁰ ז"ל והגאון

20) אעתיק כאן מה שכתבתי בספרי אבן מקיר תזעק על הספר המתיר אסורים, וז"ל שם:

בנסיעתי ללונדון מחמת איזו סיבה נחוצה והגעתי לאכסניא שם, בעל האכסניא הוא איש ירא וחרד מאוד לדבר ה', ואמר לי שהגעתי בדיוק בזמן הנחוץ מאוד, כי עכשיו יצא קו"ק מתשעה רבנים חשובים נגד השחיטה החדשה שרוצים להנהיג לשחוט עם באקס כמו בארצות הברית, והרב פאדווא שליט"א הסכים להתיר נגד התשעה רבנים של כל העיר לונדון, ובקשו ממנו לדבר עם כמה רבנים לעורר אותם.

אחר שדברתי עם כמה רבנים ואמרו לי שעם הרב פאדווא אי"א לעשות כלום כי הוא עומד בשיטתו, ואי"א לשנות דעתו אפילו אם יהיו אלף רבנים נגדו, ואמרו שרק אם אני אדבר אתו לבד ואשפיע עליו אז אפשר לתקן, אבל הם לא מאמינים שאוכל להשפיע כי כבר יצא ממנו הפסק.

נסיתי להתקשר אתו אבל הוא הי' אז בהרי נופש, טלפנתי לשם כדי לוודא אם אוכל לבקר, וענו לי שהרב אינו בקו הבריאות ולא יוכל לקבל אנשים.

התקשרתי אחי"כ עוד הפעם עם הרבנים ושאלתי אותם מה אפשר עוד לעשות, ואמרו לי שאדבר עם חתנו הרב ר' שלום פרידמאן שליט"א, ואם יבין חומר הענין אז ידבר עם חותנו, ויכול להיות שישפיע עליו. תיכף ומיד הלכתי אליו עם עוד בנש"ק אחד תי"ח כדי שיהי' לי עדות. דיברנו על כל הענין של מכונה, ואמר לי דבר הראשון שהרבי מקיוויאשד הלך ביחד עם הרבי מסאטמאר בטורונטו לראות המכונה [ועי' בחמתיר אסורים סעיף יא] ושניהם סמכו ידיהם ואמרו שהשחיטה עם המכונה הנקרא "פענ באקס" הוא כשרה למהדרין מן המהדרין.

עניתי לו שאני בטוח שכל זה שקר, כי אני הייתי זמן רב בכל בתי השחיטה ביחד עם כל השוחטים בארצה"ב, ואם הרבי מסאטמאר הי' פעם אצל השחיטה הייתי יודע, כי שאלתי אז לכל השוחטים שהיו צריכים לידע מזה, ואף אחד לא ידע מזה שהרבי מסאטמאר ביקר פעם בבית השחיטה.

פעם שאלתי לשו"ב שהוא שותפו של וויינשטאק ועוד מהשוחטים הזקנים, אם רבינו מסאטמאר זצ"ל הי' אצל השחיטה ואמרו לי שלא הי' אף פעם בבית השחיטה, ומטעם הכמוס לא רצה ללכת... ועכשיו אפשר להבין מה הי' "טעם הכמוס" שלו שלא רצה לילך אף פעם לבית השחיטה, כדי שלא יסמכו עליו בכל ארצה"ב.

הי' ידוע לי בעניני שחיטה כל מה שהי' ידוע להם, כי בי"ה הי' לי שימוש בערך שנה שלימה אצל כל המשחטות הגדולות, וראיתי כ"כ הרבה דברים שחבל שאין לי הזמן לכתוב כל מה שראיתי. יש לי הודעה על שחיתות ובדיקות מייג שו"בים הזקנים. למדתי אצל כל שוחט כל מה שידע, וקיבלתי ממנו הכל אשר לכל מה שידוע מכאן ומאיראפע, מה שלמדו אצל רבותיהם, ממילא כל הסיפורים שר' יא. יאקאב הני"ל הם סיפורים של הבל וריק, ואין להם כל אחיזה במציאות ובאמת.

ונתחיל בשקר הראשון והגס שעליו הוא בונה את כל יסוד חיבורו "המתיר אסורים", אשר כל כשרות השחיטה של ה"פען" בנוי על זה שאדמו"ר הגה"ק מסאטמאר זי"ע התיר את זה ביחד עם יד ימינו הגה"צ האדמו"ר מקיוויאשד שליט"א, שהוא הגבר אשר רבינו מסאטמאר לא עשה שום דבר בלעדו כידוע, וכל הפראטעסטן בוואשינגטון ובניו יארק ועוד מקומות נגד מדינת ישראל, נגד גיוס בנות ועוד, הכל עבר על ידי הרבי מקיוויאשד שליט"א, והרבה פעמים [כשהרבי מקיוויאשד כבר הי' דר בקווינס] טלפן רבינו הק' מסאטמאר להרבי מקיוויאשד אפילו בשעה מאוחרת בלילה שיבוא תיכף ומיד כי צריך להתייעץ אתו אודות דברים נחוצים, והרבי מקיוויאשד לקח טעקסי ובא תיכף ומיד. כ"כ היו מקושר להאדמו"ר מסאטמאר, ומרן מסאטמאר סמך עליו בכל דבר. ובגלל שהשוחטים הקצבים, הם השותפים הידועים של וויינשטאק (ועל כל זה יש מסמכים ודאקומענטאציע וגביית עדות) יודעים כל זה, חשבו שיתנו עוד שם אחד [שהכשיר השחיטה] של אדמו"ר הגדול מקיוויאשד, ובאופן זה יאמינו להם.

סיפרתי כל זה להרב פרידמאן, ואמרתי לו שאני עומד בקשר תמידי עם הרבי מקיוויאשד, והוא כל הזמן מתאונן בפני מה שהשותפים במפעל הבשר מרמים את כלל ישראל כאילו שהרבי מסאטמאר התיר נבילות וטריפות שלהם, רחמנא ליצלן מהאי דעתא.

אמרתי להרב פרידמאן כי הכל שקר וכזב, ואני זוכר בעי"פ הטלפון של הרבי מקיוויאשד, וגם רציתי לטלפן אליו תיכף ומיד כדי שיוכל הרב פרידמאן לשמוע מפיו של הרבי מקיוויאשד כל הדברים הללו, ולא רצה בשום אופן לדבר איתו בטלפון.

אמרתי לו, ואם אביא לכבודו כתב מהרבי מקיוויאשד, יאמין לי מעי"כ, וענה לי -

כן.

טילפנתי תיכף ומיד מלונדון להרבי מקיוויאשד, ומובן שתיכף הכחיש כל הסיפור הבדוי הני"ל, ואמר לי שהכל שקר וכזב, ובקשתי ממנו שיעלה על הכתב מה שאומר לי בעל פה.

וז"ל המכתב שכתבתי לו תיכף ומיד:

שלום יהודה גראס אבדק"ק האלמין יצ"ו

ברוקלין נוא יארק

ב"ה, ברוקלין, חודש ניסן תנש"א לפ"ק

שלמא רבא מן שמיא יסגי להאי גברא רבא ויקירא, ידיד נפשי, הרה"ג המפורסם, סיני ועוקר הרים, צדיק בדרכיו ותמים במעשיו, נודע לשם ולתהלה בשערים המצויינים בהלכה בהרבצת תורה, טהרה וקדושה לעדרים, דולה ומשקה מתורת רבותינו הקדושים, אשרי שלו ככה, כעמוד הברזל בל ימוט נגד רוח סערה של החדשות בכל הדברים הנוגעים לקדושת ישראל שהן יסוד הייסודות ועיקר העיקרים לקיומו של עמנו עם קדוש, ה"ה כש"ת מוהר"ר יצחק אייזיק אייכנשטיין שליט"א, אבדק"ק קהל עטרת צבי דזידיטשויב-קיוויאשד בפארעסט היללס נ.י.

יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך!

אחדשה"ט ושת"ה!

ביקרתי בעיר לאנדאן קודם פורים, ובאו אלי כמה אנשים חשובי העיר ובקשו ממני היות ועומדת לצאת גזירה נוראה נגד השחיטה, וגדולי הרבנים יצאו במלחמה כבידה נגד הגזירה שהמציאו אנשי "צער בעלי חיים", והראו לי ספר "בשבילי השחיטה" מהגאון המפורסם מוהר"ר שמחה בונם ליברמאן שליט"א אשר יצא חוצץ נגד הגזירה הנוראה ונגד כל המתחדשים להביא שינויים בדברים הנוגעים לעיקרי דת תורתנו הקדושה ומנהגינו המסורים מדור דור. ובתוך הספר ראיתי הסכמות ומכתבים וקול קוראים מרבנים גאונים פוסקי הדור בלונדון, ומגדולי הפוסקים בא"י, ובראשם הרה"ג האדיר ר' יצחק יעקב ווייס בעל מנחת יצחק זצ"ל, ומהעדה החרדית וכו' ודיברתי עם רבנים הרבה בלונדון, ורב אחד אמר לי בשם כבודו בזה"ל:

"דער קיוויאשדער רב מיט להבחל"ח כ"ק אדמו"ר מסאטמאר זצ"ל זענען געווען אינאיינעם אין א שלאכט הויז אין טורונטו א גאנצען טאג ביי די שחיטה, און זיי האבען מכשיר געווען די שחיטה בעמידה מיט די פען".

(הרבי מקיוויאשד ה"י ביחד עם יבחל"ח כ"ק אדמו"ר מסאטמאר זצ"ל בבית המטבחיים בעיר טורונטא, ועמדו שם משך יום שלם, והכשירו את השחיטה בעמידה עם הפען)..

גם הדפיס הרב המכשיר שם את ה"היתר" כביכול של האדמו"ר מסאטמאר כאילו אין שום חשש ופקפק כלל על השחיטה בעמידה בפען הנ"ל, והוא "כשר" לכתחילה למהדרין מן המהדרין.

ומי כמו מעכ"ת (הרבי מקיוויאשד) אשר יודע האמת על בוריו, ומסר נפשו עליה בחיים חיותו והי' מהמקורבים ביותר להבחל"ח אצל כ"ק אדמו"ר מסאטמאר זצ"ל.

לכן מהראוי לברר האמת לאמתו ולא יתלו בוקי סריקי במעלת כבוד תורתו, ובכ"ק אדמו"ר מסאטמאר זצ"ל, וכדאמרינן (פסחים קי"ב ע"א) הרוצה ליחנק יתלה באילן גדול. ועיין ביצה כ"ז ע"א דתליא באשלי רברבי, וברשי"י שם, בחבלים גדולים וגסים שקשין לינתק, כלומר חכמים גדולים אמרו ואין נוחין לבטל דבריהם.

ומה טוב היה אם כבודו יברר הדבר לאמתו, להסיר מכשול בשער בת רבים, להצילם מרשת הסיים וחילו הצודים על נפשות נקיים להאכילם מאכלות אסורות, ומי כמו מעכ"ת יודע שורש בירור ההלכה ומרגיש באחריות הגדולה המוטל על כל

הצדיק ר' משה פיינשטיין ז"ל ואמרו שאין בזה שום פקפוק, הסכמנו גם אנו לזה. ויאכלו ענוים וישבעו ועי"ז באעה"ח

אחד מישראל להפריש אחינו בניי מחשש איסור הגדול של מאכלות אסורות רח"ל המבואר בספרים הקדושים.

לכן אבקשו מאוד שיואיל בטובו להשיב לי גופא דעובדא היכא הוה.

א. אם נכון תדבר שכבודו היה ביחד בבית השחיטה עם כ"ק אדמו"ר מסאטמאר זצ"ל.

ב. מה היתה דעתו של להבחל"ח כ"ק אדמו"ר מסאטמאר זצ"ל, בענין הפענ הנ"ל.

ג. ואם יודע דעת כ"ק אדמו"ר מסאטמאר זצ"ל.

ד. ובכלל אם כ"ק אדמו"ר מסאטמאר זצ"ל היה פעם אחת בבית המטבחים?

ה. וזה פלא שבמצות היה לו מצה בעקערי, והיה הולך לבד לאפות המצות, ובנה מקוה ובדק אותה, וכאן בשחיטה לא שמעתי אף פעם שהיה לו איזה שייכות עם השחיטה, וזה פלא. האם ראה או ידע אופן השחיטה והשינויים הנ"ל?

ולא עוד אלא להיפך שמענו שמעולם לא אכל בשר בהמה.

ויהי רצון שיקום בנו מקרא שכתוב ואשיבה שופטך כבראשונה ויועצך כבתחילה וכו'.

והנני כו"ח לכבוד התורה ונושאי דגלה,

הק' שלום יהודה גראס

אבדק"ק האלמין יצ"ו

על זה השיב לי הגה"צ ר' יצחק אייזיק אייכענשטיין, אב"ד ואדמו"ר קיוויאשד, רב דקהל יראים עטרת צבי בפארעסט הילס, נ.י., וזה לשונו:

בי"ה, יום ד' לסי' אח"ק תנשי"א

שלו' אשיב לידידי הרה"ג וכו' מוהרש"י גראס שליט"א, הרב דהאלמין תעי"א

לתשובת שאלתו ממני אם הייתי פעם בבית שחיטה עם כ"ק אדמו"ר מסאטמאר זצוק"ל, בעיר טורונטא או במקום אחר, תשובתי הברורה: לא היו דברים מעולם.

מה היי דעת כ"ק אדמו"ר זצוק"ל על דבר ה"פענ", תשובתי: מעולם לא דיברתי אתו על דבר ולא שמעתי ממנו שום חוות דעת על זה.

ע"ד שאלתו אם כ"ק אדמו"ר זצ"ל הי' פעם בבית שחיטה, מעולם לא שמעתי שהי' פעם בבית שחיטה, אם כי "לא ראינו אינה ראי", אבל אם לא שמענו בכל משך השנים שהי' פעם בבית השחיטה בודאי לא הי' מעולם בבית שחיטה לגסות ודקות.

וזאת אוכל לומר ברור, שאותן שתולים בוקי-סריקי בעניני ואופני השחיטה בכ"ק מרן זצ"ל אחרי מטתו עתידים ליתן את הדין, כי אם אפילו הביע דעתו פעם באיזה ענין בעניני שחיטה אין יכולים לדון מענין לענין כמוכן.

ועי"ז באעה"ח ואחתום בשים שלי טובה וברכה

הק' יצחק אייזיק אייכענשטיין

קעא

דעת תורה - השמר לך "פען"

חנוך דוב פאדווא

**ואם יש ביד מי שהוא דבר מה להעיר
בזה, יבא אלי ואשמע את דבריו.**

מכתב כה

וועד המרכזי להצלת השחיטה בבריטני'

COUNCIL OF RABBINICAL AUTHORITY
OF THE INDEPENDANT ORTHODOX
JEWISH COMMUNITIES IN GREAT BRITAIN

9 Broom Lane Salford 7 Lancs.

כ' תמוז ה'תש"ן

ביום א' ב' דר"ח תמוז, באסיפת הרבנים שליט"א,
הוחלט לפרסם ברבים גילוי דעת אשר בתוך הדברים נכתב
כדלהלן:

עם הגשת חוק גזירת השחיטה להפארלמנט, אשר
החוק הזה מוסר בעלות השחיטה לידי עכו"ם, וגם יחולו
חוקים חדשים בגוף מעשה השחיטה של בהמות, אנו
רואים מחובתנו להודיע כי לדעתנו ולדעת רוב רבני
הקהילות בלונדון ובמנשסטר יצ"ו שמחוק זה יכולים
להולד חששות חמורות בכשרות השחיטה המסורה לנו
מדור דור. ע"כ.

חוו"ד הרבנים שליט"א הוכרעה אחרי שהרבנים
שליט"א ראו פרטי החוק החדש על שחיטה היהודית,
שקיבל אישור הממשלה בעוה"ר ביום י"ב תמוז, והנני
להעתיק כאן פרטי החוק בתרגום ללה"ק:

א) החוק קובע, שמחוייבים לחתוך כל הד' ורידין,
בעצם מעשה השחיטה, הד' ורידין כוללים ב' ורידין
הראשיים, העומדים במגביל להסמנים, וב' הורידין
העומדין קרובים יותר למפקרקת.

ב) החוק קובע שהשוחט מחויב לשחוט במהירות
יתירה (ראפיד). ושלא לגרום צער מיותר לפי דעת
האינספקטאר.

ג) החוק קובע שהאינספקטער אחראי על חריפת
הסכין.

ד) החוק קובע שאסור לזוז הבהמה עד אחרי סוף וגמר הפירכוס, או לכה"פ 30 רגעים, (ואינו ברור אם בכלל החוק שלא לעשות בדיקת הסמנים בזמן הנ"ל).

ה) החוק קובע שהשוחט שאינו שוחט כפי החוקים, לפי ראות עיניה אינספּעקטער, יאושם השוחט לשלש חדשים מאסר, קנס של \$440.00 והפסד רשיון שחיטה.

ו) החוק קובע שכל שוחט צריך לקבל רשיון שחיטה מהממשלה, ואינו מספיק רשיון הרבנים. וביד הממשלה לבקש לפגוש כל מועמד לשוחט לפני אישור הרשיון.

ז) החוק קובע שהאינספּעקטער יעמוד עם פיסטעל, ע"י השחיטה, ואם לא יעשה השוחט מעשה השחיטה כפי שביעת רצונו, יהרוג הבהמה מיד עם הפיסטעל.

ח) החוק קובע שבעוד שנתיים מיום הנ"ל יאסר הפען הנוכחי, ויהיו מוכרחים רק בפען בעמידה, החוק אינו מרמז כלום על איזה תנאים יהי הפען החדש. אלא שיהי לפי רצון הממשלה בלי גרימת צער ואי נעימות לבהמה.

אחרי העיון כל פרטי החוק הנ"ל, ואחרי קבלת דעת יועץ משפטי על כל פרטי החוק, הוחלט לפרסם שלפי דעת הרבנים שליט"א יכולים להוולד חששות חמורות בכשרות השחיטה המסורה לנו מדור דור.

כן הנני להעתיק כאן מתוך מכתב הרבנים שליט"א שנשלח אל כבי' הרבנים חברי הבד"צ דהתאקה"ח דפה שליט"א, ביום ה' לס' וישלח ה'תש"ן.

ובכן אנו מרגישים חובה לעצמנו להבהיר ולהדגיש לכבוד תורתכם, שאנו עומדים איתן בדעתנו שהצעת החוק הנוכחי הוא גזירת שחיטה ממש, אי אפשר בשום אופן לצייר עוצם הקלקול שעלול להיות נצמח ממצב זה, ולדעתנו עצם הדבר שהשוחט יהי תחת פיקוחה של הממשלה על עצם מעשה השחיטה, משנה בהכרח כל צורת השחיטה, ומעמידה בסכנה השחיטה המהודרת,

**והיא בעצמה רעה רבה, ונוסף לזה ישנה כמה שינויים
והגבלות בהצעה הנוכחית, שתבוצע מיד עם חקיקת
החוק.**

מאז נתקבלה בעוה"ר חוק גזירת השחיטה, עם כל
פרטי שהבאנו לעיל, הדברים הנ"ל הסד ברים כהוויתן,
ובידי כ"א לעיין בעצם נוסח החוק לברר הדבר, הרבנים
שליט"א עמדו בקשר עם המיניסטרים בכל תקופת
ההשתדלות, ואין שום ספק בכוונת החברות צעבע"ח,
וכוונת הממשלה בהצעת החוק הנוכחי.

ואנן בתפילה שהקב"ה ירחם עלינו ויוציאנו מאפילה
לאור גדול בביאגא"צ בב"א.

בהוקרה רבה

צ. לביביץ

מזכיר

מכתב כו

וועד המרכזי להצלת השחיטה בבריטני

COUNCIL OF RABBINICAL AUTHORITY
OF THE INDEPENDANT ORTHODOX
JEWISH COMMUNITIES IN GREAT BRITAIN

9 Broom Lane Salford 7 Lancs.

Rabbinical Consultants:

Rabbi M. Schneebalg
Rabbi N.J. Meisels

Rabbi E. Sshlesinger

Rabbi F. Shneebalg
Rabbi A. Strmbuch

Rabbi Z. Feldman

Rabbi B. Blum
Rabbi J. Babad

בס"ד, א' תמוז תש"ן

מעלת כבוד הרב הראשי הלורד
הרב ד"ר עמנואל יעקאבאויטש שליט"א
רב שלומים,

באסיפת הרבנים שהתקיימה היום, שהתכנסנו לדון בגזירה העומדת על השחיטה, אשר בעיקרה היא גזירת שחיטה ברורה, המוסרת את בעלות סדר השחיטה לידי הממשלה, דבר שלא הי' עד עתה מעולם, ואשר הסעיפים החדשים כולים להוות מכשולות גדולים מאוד, כפי חו"ד גדולי התורה ברחבי העולם שליט"א, ואשר על כן, פונים אנו בזה אל רום מע"כ שליט"א, למען כבוד ה' ותורתו, שאם יש בכוחו לבטל את כל הגזירה מעיקרה, אנא, יעשה מה שביכלתו לבטל את הגזירה, ובכל אופן נא ונא לא ימסור שזה חו"ד של כל החוגים החרדיים, כי אנו מגלים בזה דעתנו, ונגלה את זה ברבים כי אין אנו מסכימים בשום פנים ואופן לשום מסירה של השחיטה לידי הממשלה, ויהיו אלפי נפשות שלא יאכלו מבשר זה שנשחט באופן זה שהחוק והפיקוח על גוף השחיטה הוא בידי הממשלה, כי אנו רואים בזה שינוי יסודי בסדרי השחיטה המסורה לנו מדור דור. והי' יהי' בעזרנו למען כבוד שמו ית'.

מנחם מענדל שענבאלג
רב אב"ד דק"ק מחזיקי הדת
מנשטר

...
רב דקהלת ... וויזניץ דק"ק לונדון
בן ציון בלום
דומ"ץ קהלת באבוב, לונדון יע"א

נתן יוסף מייזעלס
רב דקהל ייטב לב לונדון סאטמאר
אברהם שטערנבוך, באבוב, לונדון
יוסף באב"ד
דיין דק"ק מחזיקי הדת דבלו
אליקים שלעזינגער, ר"מ ביישובת ...
זאב הלוי פלדמן, רב דעץ חיים

מכתב כז

**קונטרס שנתפרסם ע"י הרבנים הגאונים
בלאנדאן, עם כרוז שנתפרסם מטעם הרבנים
דשם**

גזירת חוק השחיטה

תמוז תש"ן אנגלי'

אין מטרת קונטרס הנוכחי לפרט השתלשלות הדברים של חקיקת חוק גזירת השחיטה, וכן אין מטרתו להרחיב הדיבור על החששות ההלכיות הנובעת מהחוק החדש על כשרותן של השחיטה, אשר כבר הביעו הרבנים גאונים שליט"א חו"ד בזה. מטרת הקונטרס היא לתרגם ולהסביר השינויים שיחולו בסדרי השחיטה לפי חוק החדש. מיום אישורו בפארלמנט. ואנו בתפילה לדי שירחם עלינו ויוציאו מאפילה לאורה בביגוא"צ בב"א.

א. העברת בעלות מעשה השחיטה לידי המפקח
עד חקיקת החוק החדש היה פיקוח המפקח הממשלה, רק על סדרי הכנת הבהמה לשחיטה, אך לפי חוק החדש יהי גם מעשה השחיטה תחת פיקוחם החוקית של המפקח, וכמו שיפורט להלן.

ב. עונש מאסר

החוק קובעת שכל שוחט שיעבור על החוק של צעבע"ח, לדעת המפקח, יואשם ויענש למאסר של שלש חדשים, וקנס של 400.00 L וביטול רשיון השחיטה.

ג. רשיון השחיטה

סמכות רשיון השחיטה עבור השוחט, עוברת לאישור הממשלה. ובידי הממשלה להזמין השוחט לפגישה אישית, לפני אישור הרשיון.

ד. בדיקת הסכין

המפקח מטעם הממשלה אחראי שסכין שחיטה לא יהיה פגום, ויהי ראוי לשחיטה, לפי ראות עניו של המפקח.

ה. מהירות מעשה השחיטה

החוק קובעת שמעשה השחיטה צריכה להיות (ראפיד) במהירות יתירה ובידי המפקח לקבוע אם השוחט קיים החוק.

ו. חיתוך של ארבע ורידין

החוק קובעת שלדעת הממשלה אין שחיטה הקנה והושט מתאימה. וע"כ מוכרחים לחתוך תוך עצם מעשה השחיטה, גם הארבע ורידין, דהיינו שני העורקים הראשיים, וכן שני העורקים הקרובים יותר להמפרקת.

ז. הריגה ע"י אקדח

לפי החוק צריך להיות אקדח מוכן על יד הבהמה ובמקרה שמעשה השחיטה לא יספק את דרישת החוק, על המפקח להרוג אתה בהמה באקדח.

ח. בעוד שנתיים תאסר השחיטה הנהוגה כאן ויאושר רק שחיטה עומדת, אשר ימצא חן בעיני הממונים על צעבע"ח. פרטי החוק בה עוד לא נתבררו.

מכתב כח

כרוז שנתפרסם מטעם הרבנים שליט"א עת צרה היא ליעקב

עם הגשת חוק גזירת השחיטה להפארלמנט, אשר החוק הזה מוסר בעלות השחיטה לידי עכו"ם, וגם יחולו חוקים חדשים בגוף מעשה השחיטה של בהמות, אנו רואים מחובתנו להודיע כי לדעתנו ולדעת רוב רבני הקהילות בלונדון ובמנשסטר יצ"ו שמחוק זה יכולים להוולד חששות חמורות בכשרות השחיטה המסורה לנו מדור דור.

ובאנו לעורר שכ"א יפשפש במעשיו וירבה בתפילה ובתחנונים לעורר רחמי שמים, וביותר ביום צום י"ז תמוז שהקב"ה ירחם עלינו, ויקרע גזר דיננו ויסתום פי מקטריגנו למען עוללנו וטפנו.

וזה קרוב לשלש שנים שאנו פועלים באופנים שונים של השתדליות בכל מקומות הרשמיים לבטל את רוע הגזירה, ות"ל ראינו פירות, ובסיעתא דשמיא נמשיך בכך עד שנזכה לשמוע בשורה טובה על ביטול הגזירה.

ובאנו עה"ח ביום א' ב' דר"ח תמוז תש"נ לפ"ק

מנחם מנדל שנייבלאג

נתן יוסף מייזלעס

אליקים שלעזינגר

שרגא פייביש שנייבלאג

אברהם שטרנבוך

בן ציון בלום

מכתב כט

נוכח הסכנה לשחיטה בקהילות היהודיות באירופה

(נדפס בעתון "המודיע")

פעם נוספת מאיימים על השחיטה היהודית באנגליה. האיום על השחיטה קיים כבר למעשה חמש שנים (מאז שהמועצה לרווחת חיות משק שהוקמה בידי הממשלה הבריטית, פירסמה בשנת שתד"ס (1984) את הדו"ח על רווחת חיות משק בשעת שחיטתן לפי מנהגים דתיים) ואיום זה עודנו בתוקפו.

אולם, הפעם האיום בא מכוון אחר, לא מאנגליה ולא בקשר אליה, אלא איום הנוגע לכמעט כל מדינות אירופה. מקור האיום ב"טיטות תקנה" שהוכנה ע"י נציבות השוק המשותף, כדי להגיש לאישור מועצת השוק. אישור התקנה יחייב את כל שתים עשרה המדינות המרכיבות את השוק המשותף (בלגיה, דנמארק, צרפת, גרמניה הפדראלית, יון, אירלנד, איטליה, לוקסנברג, הולנד, פורטוגל, ספרד, והממלכה המאוחדת).

במאמריו דן הרב דב ברקוביץ, שהוא חבר הבי"ד של ה"פדריישאן" בלונדון, במשמעותה של הצעת השוק, ובודק את הדרכים והאמצעים שבהם אפשר לפעול נגד האיום.

מעט מאד אנשים מכירים את ההיסטוריה או את המבנה של הקהילה הכלכלית האירופית, וכמעט אין אנשים המכירים בפרוטרוט איך היא פועלת או המערכת

המשפטית שהיא מיישמת. אולם חשוב לנו להבין קצת את הדרך בה היא פועלת, מכיון שיש לה סמכויות משמעותיות, שבסופו של דבר ישפיעו גם על מדינות נוספות, וביניהן גם על אנגליה.

אף שבאופן מסורתי היתה בריטניה תמיד עצמאית וזהירה קצת בויתור על ריבונותה הלאומית, ואפילו שמבחינות רבות אנגליה עדיין נחשבת לשותף לא נלהב למסגרת האירופאית, המציאות היא שהיא נגררת יותר ויותר לקשרים הדוקים עם אירופה. בהוצרותו של שוק אחד ומאוחד בשנת 1992 תגבר התלות עוד יותר. לא נוכל לפעול נגד כל איום על השחיטה בצורה מניחה את הדעת (או כל איום אחר בעתיד) אם לא נבין קצת את המערכת בה אנו דנים.

הקהילה הכלכלית האירופאית (או השוק המשותף) הוקמה בשנת 1957, בשעה שנוסחה "אמנת רומא". כמו האמנה האירופאית לזכויות האדם, הקמתה היתה תוצאה של מלחמת העולם השנייה והרצון של האומות האירופאיות להחליף עוינות ויריבות עתיקה בשיתוף פעולה והסכמה הדדית. אולם, שלא כמו האמנה האירופאית ששאפה מתחילה להגן על זכויות הפרט וחירויות בסיסיות, מטרת אמנת רומא היתה רק הקמת ישות כלכלית מאוחדת או "שוק משותף", שיעודד שלום ויציבות באמצעות האינטרס האישי הנאור של המדינות המשתתפות.

המושג כשלעצמו נראה חיובי באופיו, שלא עקרונות אהבת הזולת היו המניעים לכך. אולם, כדאי לזכור את הדברים הנוקבים של הר"ן בדרשותיו, דרוש א', בנוגע

דעת תורה - השמר לך "פען" קפא

לסכנה הפוטנציאלית של איחוד לאומים. הר"ן מעיר שאין רמז בתורה על דור הפלגה, שהאומות שהיו מעורבות היו אשמים בחטא כל שהוא, וכן אין פיזורם מתואר כעונש על פגמים או חולשות. אדרבה, הר"ן מעיר שאחדות היא מעלה בפני עצמה, אפילו אם המעורבים בה הם חוטאים. והבעיה בתוכנית האחדות של האומות בדור ההפלגה הוא שהקמת סמכות על-לאומית, נוטה לחזק ולתגבר אפיונים שליליים, שיתכן שהיו קיימים קודם. לכן החליש הקב"ה את האיחוד המוצע, כדי למנוע מהם כל סכנה "שלא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות".

הדחיפה הראשונה לאיחוד אירופה באה מוינסטון צ'רצ'יל אחרי מלחמת העולם השנייה. הוא קרא ליציאת "מועצת אירופה" כלילה יעילה שבה יצומצמו מחסומים בין האומות, תאופשר תנועה ללא הגבלה, ויטפלו בבעיות כלכליות במכלול אחד, כוחות מזויינים משותפים יעמדו בכוננות כדי למנוע מלחמות בעתיד.

במשך השנים הלכו וגברו הפעולות ליצירה החדשה, ובתחילת שנת 1957 סוכמה "אמנת ההקמה של הקהילה הכללית האירופאית" שנחתמה במרץ ברומא. בכך נוצר השוק המשותף. האמנה הזו נודעת כ"אמנת רומא" או "אמנת השוק".

אמנת רומא קובעת את מסגרת ארגון השוק, מפרטת את המדיניות הבסיסית שלה, ומחוקקת את החקיקה היסודית המקנה לה אמינות משפטית. ביסודו של דבר ארבע ארגונים נפרדים (או מוסדות) מהווים את השוק המשותף, הנציבות, המועצה, האסיפה, ובית המשפט.

במובנים מסויימים הנציבות היא הבולטת מבין הארבעה. היא מורכבת מ"מועצה, של שבע עשרה חברים, המתמנים לתקופה של ארבע שנים לפי הסכם בין הממשלות של המדינות החברות. אולם הנציבים אינם מייצגים את ממשלותיהם כי הם עצמאיים לחלוטין, והם אחראים רק כלפי הפרלמנט האירופאי. הנציבות פועלת כ"שומר" אמנת רומא, ומבטיחה שתנאי האמנה יושמו. כמו כן היא יוזמת חקירות שיש חשש להפרות כלשהן. אולם מה שמשמעותי יותר היא, שהיא יוזמת מדיניות ע"י ניסוח המלצות ויש לה סמכויות משפטיות. לנציבות יש גם מחלקה מיוחדת המטפלת בעיני חקלאות.

הארגון השני, המועצה, מורכבת משרי החוץ של שתיים עשרה מדינות החברות, או השר המתאים לנושא הנדון באותה ישיבה (שחיטה למשל, בא תחת הכותרת מדיניות חקלאית, ולכן נדון ע"י שרי החקלאות השונים). חברי המועצה הם שליחי ממשלותיהם ולכן קשורים להוראות מדויקות מלמעלה. תפקיד מועצת השוק הוא להבטיח תיאום של המדיניות הכלכלית הכללית של החברות השונות, וכן להחליט החלטות, ולהפעיל את הסמכויות שהוענקו לה ע"י אמנת השוק המשותף. למשל, ביחס לשחיטה הרי מועצת השוק היא המוסמכת לפעול (לפי סעיף 2 (34) של האמנה).

האסיפה של השוק הידועה בשם הפרלמנט האירופאי, מורכבת היום מ-518 חברים (לצרפת, גרמניה, איטליה, ובריטניה לכ"א 81 חברים) הם נבחרים לתקופה של חמש שנים ע"י בחירה ישירה של תושבי אירופה. הבחירות האחרונות נערכו ביולי 1989. הפרלמנט הנו בעיקר גוף

מדיני, אבל יש לו השפעה מסויימת גם על חקיקה, משום שהמועצה או הנציבות חייבים להוועץ בו לפני העברת חקיקה.

ולבסוף, יש בית המשפט, המורכב משלוש עשרה שופטים ושש "פרקליטים כלליים". אלו מתמנים מבין אנשים בלתי תלויים מעל כל ספק, בעלי כישורים משפטיים מתאימים, לתקופה של שש שנים. לאחרונה גם הוקם "בית משפט לערכאה ראשונה".

תפקידו של בית המשפט להבטיח את ישום חוקי השוק בצורה נכונה, ולתת פירוש מוסמך לחוק. בהקשר זה יכול בית המשפט לבחון תוקפם של חוקי הנציבות או המועצה ולהחליט אם הם תואמים את האמנה.

באמנת השוק יש שני תנאים עיקריים היכולים להשפיע על נושא השחיטה. ראשית כל יש תנאי כללי בסעיף 5, המחייב את כל המדינות החברות לנקוט "בכל הצעדים המתאימים... להבטיח מלוי החובות הנובעים מאמנה זו, או באים כתוצאה מפעולה של מוסדות השוק". כמו כן "להקל על השגת משימות אלו" וכן "להמנע מכל צעד שיכול לסכן השגות מטרות האמנה". בקיצור, סעיף זה מחייב את כל חברי השוק לציית לאמנה ולכל הפעולות שבוצעו במסגרתה.

ברור שמנקודת מבטו של השוק עצמו מחייבים כל חוקי השוק את כל המדינות החברות, ומבטל כל חוק לאומי העומד בסתירה. למשל, חקיקת השוק בנוגע לשחיטה עדיפה על חקיקה בריטית כל שהיא, ולכן, בריטניה כחברה בשוק, מחוייבת, בגין חוק השוק המשותף, לציית לכל התקנות של השוק בנוגע לשחיטה.

כבר נקבע שלבתי משפט הלאומים (למשל בית משפט בריטי), אין סמכות לקבוע שצעדים שנקט בהם השוק אינם תקיפים.

עד כאן המצב לפי חוקי השוק עצמם, ומה בנוגע לחוק הבריטי הפנימי? שאלה זו גרמה לדיון חוקתי לוחט מאז שהפרלמנט אישר את "חוק הקהלות האירופאיות" בשנת 1972. החוק קובע שחוקי השוק שייכים בצורה ישירה או תקיפים כחוק בממלכה המאוחדת, חרף כל חקיקה קודמת. ולכן, אע"פ שבתיאוריה המשפטית הבריטית ידו של הפרלמנט על העליונה, למעשה (כפי שהחליט בית הלורדים) חוקי השוק מבטלים חקיקה בריטית (התהליך החוקתי זהה בכל מדינה החברה בשוק).

התנאי השני המשמעותי באמנת השוק, הוא, מה שכלול בסעיף 189, שם נאמר: "כדי שהמועצה והנציבות יבצעו את משימתם בהתאם לתנאי אמנה זו, עליהם לתקן תקנות, להוציא הוראות, להחליט החלטות, להמליץ המלצות, או לחוות דעה". בנוגע לשחיטה עלינו להתייחס רק להוראות ותקנות. שני אלו למעשה מחייבים מבחינה חוקית, אולם יש שוני בצורה בה הם פועלים. הוראה המחייבת את המדינות החברות אליה היא מפנית בנוגע "לתוצאה שיש להשיג", אבל משאירה לשלטונות הלאומיים "את הבחירה של הצורה והאמצעים". במילים אחרות, המטרה הכללית של הוראה מחייבת מבחינה חוקית את המדינות הנוגעות בדבר, ועליהם ליישמה, אבל יש מדה של גמישות איך בדיוק לבצעה. תקנה לעומתה מחייבת בכללותה, ונוגע באופן ישיר לכל המדינות החברות, בלי שום צורך בחקיקה או אפשרות של גמישות.

בקיצור, תקנה של השוק נהפכת באופן אוטומטי לחלק מהחוק האנגלי.

יש היום שני תנאים המשפיעים בצורה ישירה על השחיטה. הראשונה היא הוראת המועצה (מס. 47/333 משנת 1947) בענין המום בהמות לפני השחיטה, ההוראה קובעת בעיקרה הימום כל הבהמות, וגרימת מות אח"כ במהירות האפשרית... בהתאם לנוהלים המתאימים". בהקדמה להוראה נאמר "על הקהילה האירופאית לנקוט פעולה כדי למנוע בדרך כלל כל צורת התאכזרות לבהמות" וכ"צעד ראשון... למנוע כל סבל מיותר לבהמות בשעת שחיטתן". אולם, "יש צורך לקחת בחשבון צרכים מיוחדים של מנהגים דתיים מסויימים".

ובסעיף 4 של ההוראה עצמה נאמר, "ההוראה הנוכחית אינה משפיעה על קביעות לאומית הקשורה לאמצעים מיוחדים של שחיטה הדרושים למנהגים דתיים מסויימים". במילים אחרות, הדרישה הכללית להימום בהמות שהוטלה ע"י ההוראה, אינה חלה על שחיטה, על כל פנים במדינות אלו בהם החקיקה הלאומית מתירה שחיטה בלי הימום. יש כאן הכרה ברורה למעשה, של הצרכים של הקהילות היהודיות (על אף שלא נאמר ששחיטה במהותה היא אמצעי אנושי, ולכן הימום בין כך מיותר).

התנאי השני הנוגע לשחיטה, כלול במה שמכונה "האמנה האירופאית להגנת בהמות לפני שחיטה". שלא כמו ההוראה משנת 1974 אין זה מסמך משפטי מחוייב כי אם אמנה וולנטארית, שנערכה ע"י מועצת אירופה (מועצת אירופה אינה מועצת השוק, אלא ארגון אחר

שהוקם בשנת 1948 וחברים בה היום עשרים ושתיים מדינות. גם כל מדינות השוק חברים בה).

יש לשים לב שהאמנה האירופאית לזכויות האדם נוסחה ע"י מועצת אירופה. האמנה הרבה יותר מפורטת מההוראה של השוק המשותף משנת 1947, ומטרתה ל"הגן" על בהמות העומדות לשחיטה ולחסוך מהם סבל וצער, פחד ומצוקה. אולם היא אינה מוציאה את השחיטה מהדרישה להימום מוקדם, באותה דרך כמו ההוראה של השוק, אלא במקום זה בסעיף 17 נאמר שמותר "לכל מדינה חברה, להסמיק יוצאים מן הכלל מהתנאים הנוגעים להימום מוקדם, במקרה של שחיטה בהתאם למנהגים דתיים".

בדו"ח מסביר מצורף, המבהיר את מחשבתם של "ועדת המומחים להגנת בהמות" שערכו אמנה זו, מצהירה הועדה שלדעתם, בדרך כלל אין לשחוט בהמות אם לא הוממו קודם לכן, אולם הם מוסיפים, נחוץ להוציא מן הכלל מקרה של שחיטה דתית, כדי לכבד את העקרון שכל אחד חופשי לבטא את דתו, בין שאר הדברים בקיום נוהליו. במילים אחרות, שחיטה מותרת בתור יוצא מן הכלל (אם המדינות קובעות תנאי מפורש להתירה) כדי לקיים עקרון של חופש הדת.

אגב יש לשים לב, שהבהרה זו של סעיף 17 מרמזת בבירור שלפי סעיף (1) 9 של האמנה האירופאית לזכויות האדם, הזכות ל"בטא" את הדת "באמצעות תפילה, הוראה, מנהג, ושמירת מצותיה", אמנם כוללת הזכות לשחוט, בניגוד לפירוש הסעיף לפי בית המשפט העליון של הולנד.

שני נקודות נוספות באמנת 1979 ראויים לתשומת לב. סעיף 13 קובע "שבמקרה של שחיטת בהמות מסוג פרה או שור, יש לכלוא את הבהמה באמצעים מכניים לפני שחיטתן, כדי לחסוך כל צער וסבל, דאגה, חבלה, או חבורה שאפשר למנוע". אין כאן הבהרה איזה סוג מכלאה מותרת ואיזה אסורה. אולם סעיף 41 אוסר תליית הבהמה אחר שחיטה לפני סוף הדימום. שנית, סעיף 91 קובע על כל מדינה שותפה לאמנה להבטיח בעצמה שבמקרה שהיא בעצמה אינה מנפיקה את הרשיון הדרוש לשחיטה, ש"מקריבי (!) בהמות" יוסמכו ע"י ה"גופים הדתיים הנוגעים בדבר". ההתייחסות הפתאומית הזאת לשוחטים כ"מקריבי בהמות" אינו ברור.

משתים עשרה מדינות השוק נראה היום, שרק בלגיה צרפת והממלכה המאוחדת הם שותפים לאמנה האירופאית. אולם יש לשים לב שלפי החלטת מועצת השוק האירופאי ממאי 1988 המועצה האירופאית מטעם השוק המשותף, אין ל"אישור" זה התחייבות משפטית כשלעצמה, אבל יש כאן רמז על הכוונות של השוק לקשור את המדינות החברות בבוא הזמן לתנאי האמנה האירופאית.

ההצעות האחרונות של השוק כלולים ב"טיוטת הצעה לתקנת המועצה בענין הגנה על בהמות בשעת שחיטתן", שפורסמה בתחילת השנה כמסמך עבודה ע"י ההנהלה הכללית לעניני חקלאות שע"י הנציבות האירופאית. ב"הערות פתיחה" מתייחס המסתמך להוראת המועצה משנת 1974 בנושא הימום, לאמנה להגנה על בהמות שמשנת 1979, ולהחלטת 1988 המאשרת את האמנה.

לאור תקנות האמנה, ומה שהם מכנים "מחקר מדעי אחרון", מנסה ההצעה לקבוע "סטנדרטים מינימליים משותפים" להגנה על חיות בשעת שחיטתן, כדי "להקל על השלמת שוק פנימי של בהמות ותוצרתם", וגם כדי לאפשר בסופו של דבר חתימת השוק על האמנה האירופאית. במילים אחרות, מטרת התקנה המוצעת הוא לקבוע חוקים משותפים ברחבי השוק לפי הקווים שפורטו באמנת 1979.

יש היבטים מפורטים רבים של התקנות המוצעות, העלולות להשפיע על נוהלי השחיטה. למשל ההצעה להקים ולפתח מערכת שתפקידה להטיח גישת הנציבות לכל המידע המדעי העדכני על הימום ושחיטת בהמות, נראית כבלתי מזיקה לחלוטין. אבל אפשר שינצלו אותה כדי להביא ללחץ נוסף על השחיטה. זו דוגמא של צעד שעלול להשפיע על השחיטה בצורה עקיפה. אולם, יש יותר משמעות למספר הצעות מפורטות שיש להם השפעה מידית וישירה על השחיטה, כפי שאנו מכירים אותה. הצעות אלו הם בעיקרן כדלהלן:

(א) יש להמס כל הבהמות ועופות בהתאם לתהליכים מפורטים, אולם מדינות חברות "יכולים להסמך יוצאים מן הכלל" מדרישה זו כדי להרשות "שחיטה בהתאם למנהגים דתיים".

(ב) במקום שהשחיטה הותרה "בהאם למנהגים דתיים" יש לבצע "לכל הפחות בהתאם לקביעות בספח ה'".

(ג) ספח ה' קובע שחיתוך השחיטה "יבוצע ללא שהיה אחרי כליאה, בסכין מתאים לגודל הבהמה, ובחוד חד ולא פגום". "אסור להזיז" את הבהמה אחרי שחיטה, לכל

הפחות במשך שלושים שניות, "ובכל מקרה עד שיפסקו הרפלקסים של גזע המוח", ה"רשות המוסמכת" של כל מדינה (שהוגדרה "כרשות המרכזית של כל מדינת חבר המוסמך לבצע בדיקות וטרינאריות") חייבת ל"הבטיח" שלכל אדם המבצע שחיטה דתית... יש את הידע והמיומנות הדרושים כדי לבצע את המשימה בצורה יעילה", ולבסוף היא חייבת להבטיח "שכל הבשר המופק משחיטה זו יזוהה לצרכן הסופי כמופק משחיטה דתית".

ד) אסור להשתמש באמצעי כליאה כלשהן הגורמים "כאב, סבל, או מצוקה לא רצויה, או התרגשות", ובמיוחד "אסור לתלות בהמות, להפוך אותם על גבן או להטות אותם, לפני הריגתם".

קביעה זו (ביחד עם שאר הוראות של התקנה), חלים מראשון לינואר 1992, להוציא מדינות חברות שיכולות עד ראשון לינואר 1995 (לאפשר שימוש נמשך במכלאה ההופכת את הבהמה על גבה, או מטה אותה, אם אותה מכלאה היתה בשמוש בית מטבחים פעיל בינואר 1992).

טיוטת התקנה כולל מספר דברים שהמשמעות שלהם חשובה וחמורה בנושא השחיטה. ראשית כל, יש כאן צעד נוסף בנטיה הנמשכת לעבר לחץ הולך וגובר על השחיטה. כרגע קיימת רק הוראה של שנת 1974 בענין היומם, שקובעת במפורש שאינה נוגעת לשחיטה הדתית. המצב שונה לחלוטין לפי התקנה המוצעת.

יתר על כן, ההתייחסות ב"הערות הפתיחה", ל"מחקר מע' אחרון" ול"מחקר ניכר וכן פיתוח של אמצעים שונים של שחיטה" מהווה סימן מבשר רע. (רוב המחקר האחרון מנסה להבליט את ה"ליקויים" בשחיטה).

יתר על כן תקנה המוצעת, שלמראית עין רק מבקשת לאפשר בסופו של דבר חתימת השוק על האמנה האירופאית, הולכת מעבר לאמנה במובנים רבים בעלי משמעות (למשל באיסור הכולל של הפיכת בהמה על גבה או הטייתה).

ויתירה מזו יש לשים לב, שהאמנה היא הסכם וואלונטרי שאינו מחייב לפי החוק הלאומי של כל מדינה, אפילו במדינות החתומות עלי (הדבר רק חל לפי החוק הבינלאומי), ויתר על כן היא מאפשרת למדינות שקבלו אותה על עצמם, לסגת ממנה אח"כ (כפי שאמנם קרה). המצב שונה מאוד לפי התקנה המוצעת ש :

א) מחייבת מבחינה חוקית את כל המדינות החברות (וחל בצורה אוטומטית לפי החוק הלאומי של כל מדינה וגם) אינו מאפשר נסיגה וחרטה. אכן עצם השינוי מהקביעות הכלולות בהוראת השוק משנת 1974, לתקנה החדשה היא כשלעצמה סימן ללחץ הגובר על השחיטה לאור (מה שהוסבר קודם) האופי המחייב מבחינה חוקית של תקנה לעומת הוראה, כפי שהסברתי בשנה שעברה, במאמרים שפורסמו (ב"המודיע") יש לקביעות הנוגעות למדינה אחת אופי של "יצירת גלים" על מדינות אחרות, שהיא עצמה מוסיפה לחץ בספיראל הולך וגובר. סכנה זו מוגדלת בצורה ניכרת ביחס לשוק המשותף. ראשית כל, משום שהשוק מכסה כמעט את כל המדינות האירופאיות שבהן קהלות יהודיות חשובות (חוץ מאוסטריה ושווייץ), ושנית משום שמשקלה של תקנה "פאן-אירופאית" ומדינות משותפת, חזקה הרבה יותר מהמשקל של חקיקה של מדינה אחת.

לכן עוד יותר חשוב להתנגד לכל הלחצים נגד השחיטה וכל הפשרות בהקשר השוק המשותף. יתכן שהוראות שאולי מקילים עלינו במדינה אחת, אינם מתקבלים על הדעת בשעה שהם מועלים בקשר של השוק בכללותו.

יתר על כן, התקנה אינה מחייבת את מדינות השוק לאשר חקיקה שתתיר שחיטה, אלא היא רק מאפשרת למדינות החברות לעשות כך. דבר זה יוצר הנחה (המחוזקת) ע"י כשלונה של התקנה להגדיר את השחיטה כאמצעי אנושי של הריגת בהמה, וע"י השימוש הנמשך במונח "שחיטה דתית", שהימום הוא נורמה ואמצעי מועדף, ואילו שחיטה היא אמצעי נחות, שיש לאפשר רק באמצעות יוצא מן הכלל וחקיקה.

יש לשים לב בהקשר זה, שבית המשפט האירופאי קבע שחברת השוק יכולה לפי התקנות להתנות יוצא מן הכלל, בתנאים נוספים בנוסף לאלו שהותרו ע"י תקנות השוק. במילים אחרות, מדינה המאשרת חוק ל"התיר" שחיטה, יכולה, אם זה רצונה, להחמיר על התקנות אבל לא להקל! וכדי להעמיד את הענין מעל כל ספק, התקנה אומרת בפירוש שאם שחיטה דתית מותרת היא תבוצע לכל הפחות בהתאם לקביעות בספח ה'.

ולבסוף יש לשים לב בהקשר זה שהתקנה מאפשר עריכת שינויים לתקנות המוצעות של נציבות השוק בשיתוף יחד של "ועדה ווטרינארית מתמדת" מיוחדת. יש משמעות לעובדה שקביעה כזו לא נעשתה ביחס להתייעצות עם מנהיגים דתיים של הקהלות היהודיות, ולכאורה נראה שהשקפותיהם לא נתבקשו בניסוח ההצעות העומדות על הפרק.

מכתב ל

העתק מעתון "המודיע"

"אם לא תתגלה התנגדות פרלמנטרית, עולים אלפי יהודים להינזר מאכילת בשר"

מאת סופר המודיע

רבנים בלונדון הזהירו אתמול כי אם לא תתגלה התנגדות של חברי פרלמנט, תוך פחות מארבעים יום, להצעת החוק החדשה לפיקוח על השחיטה, הרי שאלפי יהודים חרדים ייאלצו להינזר מאכילת בשר שנשחט בפיקוח ממשלתי ותוך אכיפת מגבלות חדשות המעלות חשש כבד על כשרותו של הבשר.

כזכור, כפי שפורסם בעתוננו ביום שישי, הוגש ביום חמישי האחרון החוק החדש לדיון פרלמנטרי, ואם לא תוגש התנגדות של חברי פרלמנט, יאושר החוק אוטומטית ויכנס לתקפו.

סופר "המודיע" מוסר, כי כפי שידוע נידון החוק החדש, שהוגש על ידי משרד החקלאות לאור לחצם של הארגונים להגנת החיות, ברמות שונות של חקיקה מקדמית וכבר עמד להיות מוגש לפרלמנט בתחילת החורף שעבר, אולם עם חילופי הגברי בממשלת תאצ'ר עוכבה הגשתו ברגע האחרון, כאשר הציבור היהודי - שבשלבם האחרונים שלפני הגשת החוק לפרלמנט התאחד סביב ההתנגדות להצעת החוק דאז, צפה דחייה מוחלטת של הצעת החוק.

עיקרי ההתנגדות לחוק הם ההגבלות השונות של החוק שיש בהם פירוט רב של אופני השחיטה, וכן מסירת הפיקוח הממשי של השחיטה בפועל, לידי נציגים של הממשלה, שזה למעשה הפקעת סמכות הרבנים. החוק

החדש גם יפריע ל"בדיקת הסימנים" שצריך להעריך מיד אחרי ה"חיתון".

בנוגע לעופות דורש החוק שיש לחתוך לחלוטין העורקים הראשיים, הדבר מעמיד לפני השוחט חשש שהסכין תגע במפרקת.

עם הדחיה בהגשת החוק, כאשר הממשלה הבריטית נוכחה על ההתנגדות הקיימת בציבור היהודי, הועבר הנושא, ביזמת הממשלה הבריטית, לטיפול השוק האירופי המשותף. כשנודעו בין הרבנים האירופיים פרטי ההצעות התעוררה התנגדות קשה להצעה זו. בין היתר נידון הענין בכנס ועידת רבני אירופה שנערך לפני מספר שבועות בבריסל. אחד הנואמים הבולטים בכנס זה היה הרב הראשי ליהודי אנגליה הלורד הרב עמנואל יעקובוביץ, שקבע שיש להתנגד לכל שינוי מן הנוהגים הקבועים מזה שנים.

בינתיים, כפי שמסתבר, משחששו ארגוני הגנת החיות כי החוק המוצע בפרלמנט האירופי יתעכב, עקב לחצם של הרבנים, הפעילו הללו מחדש את לחצם על משרד החקלאות הבריטי לזרז את הגשת החוק האנגלי לפרלמנט.

מומחים משפטיים אמרו לסופרנו, כי יתכן עיכוב הדיון בהצעת החוק, גם אם אפילו רק חבר פרלמנט אחד יביע דעתו כי החוק הזה מנוגד לסעיף בחוקה האנגלית, הקובע את הגנתה של כל קבוצה לאכול את המזון המקובל עליה לפי מנהגיה ודתה, אם נצליח לגייס חבר פרלמנט שיתמוך בדרישה זו, יועבר הנושא לדיון חוקתי בפני בית המשפט הגבוה לצדק, אמר אחד הגורמים הפעילים בנושא לסופר "המודיע".

אחד הרבנים, הפעיל בנושא, הזכיר כי בזמנו החל השלטון הנאצי בגרמניה את פעילותו החוקתית נגד היהודים בהפעלת חוק שאסר את השחיטה היהודית. הוא

טען כי כמה סעיפים בהצעת החוק יש להם אופי של הדקשת אפליה ופסילה אנושית של ההלכה היהודית ונוהגי השחיטה שלה. דבר זה מלמד על אופיים של דורשי החוק, אמר.

בלונדון פועל ועד של רבנים חרדים לגיבוש התנגדות נמרצת של הקהילה היהודית כולה לתקנות החדשות. חברי הוועד הם הרבנים מ. שנייבאלג ממנצ'סטר. הרב מייזלס מקהילת סאטמאר בסטמפורד היל, הרב א. שלזינגער מלונדון, הרב פ. שנייבאלג מקהילת חסידי וויזניץ, הרב א. שטרנבוך ר"מ ישיבת בובוב, הרב ז. פעלדמאן מקהילת תורה עץ חיים, הרב ב. בלום מבובוב והרב יוסף באבאד דיין קהילת חסידי בעלז.

רבנים נוספים המגלים פעילות בנושא הם אב"ד הפדרייטשין, הרב י. ליכטנשטיין והדיין הרב ב. מרקוביץ, וכן השר ש.ב. ליברמן מגולדרס גרין, שגם פירסם לאחרונה ספר מקיף בנושא זה.

בלונדון גם פועל ועד ציבורי להגנת השחיטה בראשותו של העו"ד נויל קסלמן, ששימש גם כחבר בוועד השחיטה של ה"יונייטד סינאגוג" ואישים נוספים. ועד זה פירסם בימים אלו גילוי דעת ובו קובע כי "התקנות הם התקפה רבתי על חופש הקהילה היהודית ומהווים התערבות בשלימותה הדתית. הדבר ישלול מאלפי יהודים חרדים אזרחי בריטניה את זכותם לאכול בשר ומבשר רעה בנוגע לזכויות האזרח שלהם בעתיד", נאמר בהודעה.

דובר הוועד להגנת השחיטה ציין עוד ואמר כי "זו ההתקפה הגסה הראשונה על הקהילה היהודית בבריטניה מאז שגורשו בשנת 1290". הדובר הוסיף שהממשלה הפרה את הבטחתה לא להגביל את השחיטה בתקנות שישללו מיהודים את הזכות לאכול בשר.

נספח לא

פרוטוקול מהודעת משרד החקלאות לעתונות

תרגום - אוקטובר 29 '87

אמצעים חדשים לשפר את הפיקוח על שחיטה דתית, הוכרזו היום ע"י שר החקלאות ג'ון מק'גרגר, בתשובה לדו"ח של F.A.W.C. על שחיטה דתית. בתשובה כתובה לשאלה פרלמנטרית אמר מר מק'גרגר.

בין הדברים שנאמרו בפרלמנט:

15 הצעות ה-F.A.W.C. מכווים לשפר את השיטות וההליכים של השחיטה הדתית. אנחנו נחויים ששחיטה דתית חייבת להתבצע בצורה אנושית ואנו משתתפים בהשקפת ה-F.A.W.C. שהיא חייבת להיות תחת פיקוח חוקי. אנו מאמינים שהצעות הוועד יספקו אמצעי בטיחות מספיקים לשלום הבהמה, ולכן נחייב את כל 15 ההצעות.

במיוחד נאסור את שימוש הפן המתהפך. זו תהא התקדמות חדשה וחשובה בענין שלום הבהמות. הפיכת הכלוב גורמת אי נוחות ומתח לבהמות, ואיסור התהליך הזה יתקבל באהדה נרחבה.

האיסור יחול שנתיים לאחר שיסודרו החוקים הנוגעים בדבר.

בנוסף ע"כ, ביחד עם 15 ההצעות תהיינה תקנות חדשות על טלטול הבהמות לפני ואחרי השחיטה ועל הכלים שבהם משתמשים. נרחיב גם את החובה הקיימת לרשיונות ממשלתיים לאחר השחיטה ולשוחטים, בכדי להבטיח שהסטנדרטים החדשים יואכפו בצורה נכונה.

ביטול הכלוב המתהפך הוא תמורה גדולה בנוהג היהודי הממוסד ולא היה קל לרשויות היהודיות לקבלו במסגרת החוקים הדתיים. חברי הנכבדים ואני מעריכים

את נכונותם להתגבר על הקשיים שמצאו ולקבל התחלופה.

בנוסף ע"כ, שקלנו בזהירות את הפטור שהחוקה מספקת לקהלות היהודיות והמוסלמיות, מהצורך להמם בהמות לפני השחיטה, הטענות בעד ונגד הפטור הזה הם של אמונה דתית, ושל בריאות ושלוש הבהמות - שני נושאים בעלי חשיבות רבה לאלה שהביעו לנו דיעות.

מהמחקרים שלהם ה-F.A.W.C. סיכמו שהקהילות היהודיות והמוסלמיות ידרשו לפתח סידורים תחליפים בכדי שהפטור מההימם יוכל להתבטל.

בתשובה להצעה זו, חקרנו בפרוטרוט עם מנהיגים מהקהילה היהודית והמוסלמית את צרכי השחיטה שלהם, וסודר בשבילם לשקול בכובד ראש את האפשרות להוריד את הפטור של ההימם. הם שיתפו פעולה בצורה מלאה בשיחות אלה.

הקהילות הדתיות הבהירו שחלקים מצרכי השחיטה הם חיובים יסודיים המהווים חלק של החוקה הדתית, ושאינם פתוחים להם לשנות. הם גם דחו הערכות ה-F.A.W.C. בענין שלום הבהמות בשחיטה דתית.

אוכל היטב להבין מדוע הוועד יציע שטובת הבהמה תאובטח בצורה הטובה ביותר עם הבטחת הימם יעיל לפני השחיטה. אבל הממשלה חייבת להכיר במגבלות הרציניות שתהיינה לקהילות הדתיות אם יאסר להם להכין בשר כצרכי דתם. אין אנחנו מאמינים שיהיה זה מוצדק אם נכניס עול כה גדול על קהילות אלה. לכן, אנו לא מתכוונים לבקש מהפרלמנט להפוך את הגישה שהיתה לה בנושא הזה בעבר.

אנו גם שקלנו בזהירות את ההצעה שחתיכות בשר מבהמות שנשחטו בצורה דתית, יוחתמו עד הגיעם ללקוח.

קצו דעת תורה - השמר לך "פען"

סיכמנו שדרישה חוקית להחתמה אינה הצעה פרקטית. בוודאי יהי קשיים רציניים באכיפה ובביצוע. יותר מכן, אפשרות שלנו להוסיף החתמות, מוגבלת מאוד ע"י חוקת ההחתמות (משרד הבריאות). אני בכל זאת כותב לקהילות הדתיות לבקש מהם לקחת לתשומת לבם את הדאגה המבוטאת על ידי רבים בנושא זה, ואני מבקש מהם לקחת את כל האמצעים הפתוחים להם להקטין את כמות הפשר המיוצר ע"י שיטות דתיות, ושמעבר מהשוק הדתי.

נספח לב

דו"ח האגודה למען שלום הבהמות על שחיטה דתית.
תשובות משרד החקלאות להעצרות האגודה למען שלום
הבהמות (F.A.W.C.).

(1) אנו מציעים להביא לידיעת הקהילות היהודיות והמוסלמיות, שהחוק נותן פטור מהימום, ולא מחלקים אחרים של החוקה.

נציגים של הקהילות הדתיות הנוגעים בדבר הדגישו ששלום הבהמות הנו דבר חשוב מאוד, והם מסכימים בהחלט לחשיבות שעובדיהם יעבדו במסגרת החוקה. משרד החקלאות יכתוב לרשויות האכיפה ולנציגי הקהילות הדתיות להזכיר להם שכל הצרכים החוקיים, פרט להימום, שייכים גם לשחיטה הדתית.

(2) שחיטה באמצעים דתיים מהווה עבירה, אם ידוע בשעת השחיטה שהבשר אינו מיוחד לאכילת יהודים או מוסלמים. לכן אנו מציעים שהחוק יאוכף בנידון.

רשויות האכיפה ונציגי הקהילות הדתיות יקבלו תזכורת מחלק זה של החוקה.

(3) אנו מציעים שהשרים יתבעו מהקהילות היהודיות והמוסלמיות לשוב ולדון על שיטות השחיטה שלהם בכדי לפתח תחליפים שיתירו הימום יעיל. המימצאים יוגשו לשרים בכדי שחוקים המאפשרים לשחוט בלי הימום בהמות (כולל עופות) ע"י יהודים או מוסלמים יוכלו להמחק (להתבטל) תוך שלש השנים הבאות. אנו מציעים שתוך שלש השנים, תידחה (תוחלף) החוקה המאפשרת שחיטה בלי הימום של כל הבהמות (כולל עופות).

ההצעה הזאת אינה מקובלת. ראה ההודעה המצורפת.

(4) אנו מציעים שהחוק יתוקן להתיר שימוש של כלוב (פן) המחזיק את הבהמה במצב עמידה, בתנאי שתוכנית

הפן תקבל את אישור השרים, כולל תמיכה מספקת לבהמה.

אנו מציעים שבאופן מידי כל הרכבה חדשה תכלול פן מהסוג הנ"ל, ובכל מקרה השימוש בכלוב מתהפך, יאסר עד סוף השנתיים.

הוסכם שהחזקת בהמות בצורת עמידה גורמת לאי נוחות ומתח לבהמה. מוצא בזה:

(א) לאסור הרכבת כלוב מתהפך.

(ב) לאסור הפיכת הבהמות לשחיטה בסוף השנתיים לאחר הכנסת החוקים לתוקפם.

(ג) להתיר את כל הבהמות שישחטו בקהילה היהודית או המוסלמית שיוחזקו במצב עמידה בתוך כלוב שיאושר בצורה אינדיבידואלית על ידי השר ולעשות את השימוש בדרך זו של החזקת הבהמה - חובה מסוף השנתיים.

(ד) להתנות הסכמה על הכלוב, בתנאי שתהא תמיכת ראש מתאימה ותמיכה לבהמה.

(5) אנו ממליצים עוד, שלא יורשה להכניס שום בהמה לכלוב עד שהשוחרט עומד במקומו ומוכן לבצע את החיתוך.

ההצעה הזאת מקובלת ותוכנס בחוקה השניה (החדשה).

(6) אקדח טעון (מהממת) או סוג אחר של הימום מכני מוכן לשימוש מידי, חייב להיות ממוקם קרוב לכלוב לשימוש במקרה חירום.

מוצע להכניס דרישה חוקית שאקדח או סוג אחר של הימום מכני יוחזק במצב תקין ובמצב היכון לשימוש מידי עבור בהמות או צאן שנשחטים בשחיטה דתית.

(7) צאן ועזים

צער מיוחד נגרם לצאן שאינם מהוממים כשהם מרומים בצמרם או נסחבים מרחקים די גדולים ממקום הובלתם עד השולחן עליו ישחטו. השולחן ימוקם בזוית כזאת להפחתת הטלטול הזה, ובמקום הצורך יעשו שיפצים מיבניים כדי לאפשר את הדרישה הזאת.

מוצע להתקין איסור ספציפי להרים או לסחוב שום בהמה, בין אם מיוחד לשחיטה דתית או לא דתית, בראש או בקרניים, ברגליים, בזנב או בצמר או שום חלק אחר של הבהמה בצורה שתגרום לו צער או סבל מיותר.

גם תהא דרישה שמקום השחיטה ימוקם, בכדי למנוע טלטול מיותר של הבהמות.

8) ישנו הרגל בכמה בתי מטבחים להטעין כמה בהמות על שולחן (עריסת) שחיטה אחת. החוקה הקיימת האוסרת שחיטת בהמות בטווח ראי' אחד מהשני - שמשמעותו לדוגמא: שצאן חייבים להשחט בצורה אינדיבידואלית בשולחן או בעריסת השחיטה - חייבת להאכף.

מוצע להכניס תחוקה שתאפשר לבהמות להשחט בצורה אינדיבידואלית על השולחן או על עריסת השחיטה.

9) אנו מציעים שהחיתוך בהבאה והולכה אחת תהא השיטה היחידה המותרת לשימוש על בהמות לא המומות.

מוצע להכניס דרישה חוקית שבמקום שהבהמה לא הוממה ישתמשו בכל האמצעים להבטיח שהשחיטה תבוצע על ידי חיתוך אחד נמשך שאין בו יותר מתנועת אחורה וקדימה אחת (הבאה והולכה אחת) ושבאותו זמן ומיידית חותך את כלי הדם והקנה...

10) אנו עוד מציעים שהסכין בשימוש יהא גדול מספיק למידת הבהמה, ולפני שחיטת כל בהמה, יבדק הסכין בכדי להבטיח שחוד הסכין אמנם חד ולא ניזק.

מוצע להכניס דרישה חוקית שסכינים חייבים להיות בלתי פגומים ובגודל וחדות מספיקה בכדי להיות מסוגל לחתוך כדרוש לעיל. נוסף על כך תבוא דרישה שלפני שחיתת כל בהמה יבדק הסכין בכדי לוודא שהסכין מספיק חד ואינו פגום.

11) אנו מציעים שחוץ אם הבהמה או צאן, עזים, עגלים, הוממו, לפני או אחרי החיתוך בצואר, שאסור להזיז את הבהמה אחרי החיתוך עד שהבהמה נמצאת בלי הכרה, ובכל מקרה לא פחות מעשרים שניות לצאן ועזים, ושלושים שניות לעגלים ובקר.

מוצע להכניס דרישה חוקית שהבהמות לא יטולטלו לזמנים המפורטים לעיל, חוץ אם הוממו.

12) אנו מציעים שכאשר מגיעים העופות לאתר המיועד עבורם לשחיטה, תהא זאת עבירה, להעביר עופות שנחשבים אינם ראויים לשחיטה, לאתר אחר לשחיטה.

מוצע להכניס יעול שיאסור ברירת או העברת עופות לרשות אחרת כמפורט לעיל. כדרוש בחוק עופות שאינם נצרכים בשוק הדתי אסורים שישחטו תחת הפטור עבור שחיטה יהודית או מוסלמית.

13) נוסף על כך אנו מציעים שתוכנס חוקה הדורשת שבדיקת העופות תיעשה בצורה אנושית.

מוצע להכניס דרישה ספציפית שטלטול העופות המחכים לשחיטה תיעשה בצורה אנושית.

14) אנו מציעים שתוכנס חוקה האוסרת החזקת עופות לזמן העולה בסך הכל יותר משתים עשרה שעות. במקום שיש צורך להחזיק עופות יותר משתים עשרה שעות, חייבים להעביר אותם לאיכסון שיספק להם מספיק חופש לזוז ושיוכלו לעמוד בצורה רגילה ללא

קשיים: להסתובב ולמתוח כנפיהם. הם גם חייבים לקבל אוכל ומים.

הצעת האגודה F.A.W.C. נעשתה במובן (במקרה) של רשות שמחזיק עופות לבחירה בחיים ע"י הלקוח, מוצע לעשות חוקה הדורשת שעופות כאלה יושמו באיכסון מתאים, מיד בהגיעם לרשות. האיכסון יצטרך להגיע לדרישות המפורטות לעיל.

(15) אנו מציעים שכל האתר המשתמש לשחיטה דתית של עופות וכל השוחטים ששוחטים בצורה הזאת, חייבים לקבל רשיון ממשלתי.

ההצעה הזאת מוסכמת. רשיונות וצרכי אימון עבור שוחטים המבצעים שחיטה דתית יוכנסו יחד עם הצרכים של השוחטים האחרים שמוצע להכניס בתשובה לדיווח: F.A.W.C. על הבהמות ועופות.

(16) צבי

אנו מציעים שצבי לא ישועבד לשחיטה באמצעים דתיים עד שההימום ידרש ע"י החוק.

מוצע לאסור שחיטה דתית של צבי מפני שאופני החזקת הבהמה ובמיוחד החזקת הראש, אינה נחשבת מתאימה בשבילים.

(17) אנו מציעים שכל הגופות וחלקים שהוכנו מבהמות (כולל עופות) שנשחטו בצורה דתית ומוצעות למכירה עד דרגת הצרכן, יוחתמו בצורה ברורה שמראה את שיטת השחיטה.

ההצעה הזאת לא מקובלת. ראה הודעה מצורפת.

אוקטובר 1987

נספח לג

וועד המרכזי להצלת השחיטה בבריטני

CENTRAL BRITISH COUNCIL FOR SHECHITA

משמעות הצעות ה-F.A.W.C. והממשלה שבמשך הזמן יוכנסו לחוקה, יגרמו שתהא זאת משימה בלתי אפשרית לבצע שחיטה כשירה, ובודאי לא מהודרת. יתר על כן יש לזכור שהממשלה אסרה לחלוטין שחיטת צבי, בהצעה מס' 16.

הנה כמה דוגמאות במשמעות ההצעות:

משמעות הצעה מס' 2

מכיון שידוע שבשר אחוריים אינו מיועד לאכילה ע"י יהודים (ע"פ תקנת הגר"י אברמסקי ז"ל שלא לנקר בשר אחוריים) יצא שכל פקיד או מפקח ממשלתי יהא מחובתו למנוע ולסגור את בית השחיטה אם תוכנס הצעה מס' 2 בחוקה.

ולחילופין, הרבנים יצטרכו להעלות שוב לדיון את ענין ניקור האחוריים שנאסר לפני מספר שנים באנגלי.

משמעות הצעה מס' 4

ישנם חששות רציניים בשחיטה בעמידה כמו שבירת המפרקת, דרסה ועוד חששות. וכבר גילו דעתם גדולי הפוסקים בארץ ששחיטה כזאת אינה מהודרת. (הרב בוימגרטן ז"ל שבדק בשעתו את שיטת השחיטה הזאת, לא רצה להסכים לזה).

משמעות הצעה מס' 6

משמעות חוקה זאת, לדרוש מפקיד (מפקח) ממשלתי להחזיק אקדח טעון מוכן מאחורי השוחט לירות בבהמה במקרה ש"הובאה והולכה אחת" לא יספיק.

אין צורך להסביר את העול והלחץ בו נכנס השוחט, דבר הנוטל ממנו את שלוותו ורגיעתו החיוניים לו בשעה שניגש לשחיטה.

משמעות הצעה מס' 9

ההצעה המגבילה את החיתוך להבאה והולכה אחת, נוגדת את ההלכה, ותביא ללחץ על השוחט וממילא תגרום לנבילות וטריפות, כמו שמבואר במכתבי הפוסקים האוסרים זאת.

ההגבלה הזאת הינה התערבות, והגבלה בלתי נסבלת במהלכי השחיטה.

משמעות הצעה מס' 11

ההצעה הזאת מכחישה בגלוי ובמוצהר את העובדא ששחיטה מהממת ומוציאה מכלל פעולה את הבהמה בו זמנית תוך מספר שניות.

התביעה לתקופת המתנה כזאת דוחה ומכחישה את האנושיות שבשחיטה.

משמעות הצעה מס' 15

עד עכשיו חולקו רשיונות לשוחטים ע"י הרבנים, (גם הועד להגנת בעלי חיים הביע את סיפוקו מרמת הכישורים של השוחטים).

מוזר הדבר ששוחט יצטרך שני רשיונות מצד הממשלה ומצד הרבנים.

נספח לד

סיכום משמעות הגזירה ותוצאותיה

1. עצם הדבר שהממשלה מקבלת ומאשרת דעתם של חברת צער בעלי חיים, ששחיטה היא מיתה אכזרית וגורם יותר צער משאר מיתות. (וזה למרות שאין להם שום עדות ברורה לזה ואדרבה דעות מאנשי מדע קובעים להיפך). וזה גופא היא עלבון גדול כלפי הדת תוה"ק, ולעם ישראל.

2. ומשום זה לא מתירים לשחוט באופן ליגלי חוקית כמו שאר מיתות, רק מפני הדחק מפני חופש הדת המקובלות במדינה זו, (ההסכם ברומי שבריטניי היא על ראשי החתומים, וגם קהלות ההתאחדות מדינות אירופה) מתירים בדיעבד ובשעת הדחק, בתור יוצא מן הכלל, ואך רק ליהודים, בתור יוצא מן הכלל, לשחוט באופן בלתי רשמי ובלתי מקובל אצלם, בלתי חוקי בעצם, מפני שהשחיטה לא הותרה לנו רק דחוי.

2. וזה בדרך כלל באופן עקרוני. ועכשיו כשמוזהרים לנו ומביאים גזירה חדשה לדקדק בכל פרטי השחיטה ודקדוקי, ולהשתלט לגמרי עליי בפיקוח שלהם והסעיפים החדשים, אם אנו מסכימים עמהם אנו נותנים להם חרב להרגינו להצר צעדינו על כל שעל ושעל להגביל ולהניח מכשולים לנו, לעכב ולמנוע השחיטה, בפרט שהחברה צעב"ח אומרים בפה מלא כי לא ינוחו ולא ישקטו עד אשר יבצעו כל מזימתם ולהביא לחם על הממשלה להנוהג הימום קודם שחיטה, והסעיפים הנ"ל מלבד עצם הגזירה כמו שביארנו משמעותן ותוצאותיהן, זהו גם כן צעד נוסף להשפיל רמת השחיטה ולבסוף לבטלה כליל.

4. וזה ידוע שהמפקדים הוועראנים, הם שונאי ישראל ומביטים בעין רעה על השחיטה, והם רק מחכים כשיבוא החקים האלו לפועל יהי בידם להשתלט לגמרי על השו"בים ולהצר צעדיהם על כל תנועה ותנועה כמלאכי

חבלה, ולהפריע מעשיהם וגם ח"ו להפסיק השחיטה בעלילות שונות אשר החק עומד לימינם ולצדיהם, וכבר הביעו דעתם כמה מהמפקחים הנ"ל להשו"בים שהם כבר מחכים בכליון עינים שיבאו החקים לפועל ואז יפסיקו תיכף השחיטה. כי החק עומד על צדיהם ומי ידון עמהם אחר כך ואף כשיתערבו אצל הממשלה או בערכאות מי יודע מי יזכה, וגם בין כך יפסקו השחיטה לזמן, ומה יהי במשך הזמן מה יאכלו?

5. זהו הפעם הראשונה שהממשלה מתערבת בעניני דת באופן ישר, ובפרטי הנהגת הדת שלנו, ואם נסכים לזה מי יודע מה יעשו למחר בשאר עניני דתיים.

6. והסכנה מרחפת על כל העולם שאם מלכות בריטני הנודעת למלכות של חסד, מתנהגת ככה ממנה ילמדו שאר האומות, הן באירופה והן בכל רחבי תבל, וגם חברות הצבע"ח יעודדו בשאר המדינות להצר צעדינו וכו'.

7. והמלחמה שלנו צריכה להיות באופן עקרוני (שלא לוותר ולפשר, כי בגויים אין תורה, ואינם משיגים כלל מנהגינו) שהמלכות לא תתערב בעניני הדת, ובאופן זה להשתדל ולעורר לכל גדולי התורה וההוראה בכל רחבי תבל, שיבאו לעזרתינו, הן בהבאת חוות דעתם דעת תורה, והן בהשתדלות כאן אצל הממשלה, ואצל הרב הראש ובית דינו שכבר הסכימו להממשלה.

8. כיון ששר החקלאות כותב שביטול הכלוב המתהפך הוא תמורה גדולה בנוהג היהודי הממוסד, ולא הי' קל לרשויות היהודיות לקבלו במסגרת החוקים הדתיים וכו'.

והסכנה נוראה המרחפת עלינו שאם הרושם אצל הממשלה שזה דבר גדול מצד הדת, ואפילו הכי הרבנים וויתרו על דבר חשוב מחקיהם הדתיים (ואפילו מנהג חשוב שיהי') אי"כ מלבד חילול השם, שיאמרו שברבנים בכחם להתיר את האסור מה שלא קיבלו עד כה, וגם שאנו

מודים שהשחיטה עד כה לא היתה לפי רוח צער בעלי חיים, וצריכה תיקונים.

וגם החשש שבשאר עניני דת יתערבו ויכיפו עלינו לשנות דברים ומנהגים, כיון שמראין להן בהליל שיש בכח הרבנים לשנות מנהגים ודינים בישראל.

9. הדבר שמפריע ביותר בעוד שבמדינה זו מותרת צידת שועלים וגם צביים ולהרוג אותם ממש באופן אכזרי לקרוע אותם ע"י כלבים וכדומה, ואף שרבים ערערו על האכזריות הזאת התירו אותן מפני הספארט, ולא יהא דת קודש שלנו גרוע מהספארט שלהם, וזה מראה בעליל, שבאמת כל זה שרוצים היא לבטל השחיטה ולהצר צעדינו, ולא מפני צער בעלי חיים.

10. גם באופן שהן ממיתין הבהמות ישנה ביקורת גזול על מעשיהם, בהעתונים בכל זמן, שזה מעשה רצח וכו' ומעשיהם אינם משפרים, ורק עלינו באים לבלעינו וזה מראה שטענת מטעם צער בעלי חיים זה רק מסווה, והעיקר היא שנאתם לישראל ולדת שלנו.

11. ובאמת לפנינו כאן באנגלי', כשהופיעו הדברים על השחיטה מהממשלה, הביעו הרב הראשי והקהלות שהממשלה לא תתערב בעניני דתיים. (והג' האדמו"ר מקאשוב כתב להאדמו"ר מלויבאוויטש זצ"ל בשנת תרח"ץ לנכון לפרסם לפני העמים והשרים ולהסביר להם הטעם מדוע לא הגו הרבנים את לבם להנהיג הנשעור עד הלום הוא מעושר עם טרחה יתירה וכו' ואולם לעת כזאת הכריחו להטות שכמם לשאת ולסבול וכו' למען לא יהי דת תוה"ק בעיני העמים כפלסתר ולאומים יהגו ויק שהרבנים עושים עם חוקי תוה"ק כטוב בעיניהם.

מכתב לה

מכתב גלוי לרבנים ומו"ץ בערי אנגליה

ב"ה לסדר ואם כל עדת ישראל ישגו ונעלם דבר מעיני הקהל וגוי' ת'לחמו חיובת מ'צות ש'חיטה.

אל כבוד הרבנים הגאונים ומנהיגי הקהילות שיחיו די בכל אתר ואתר באנגליה.

כאשר עוררנו רבים מחשובי הרבנים, להעיר און שומעת, ואחר הפצרות רבות נעתרתי לבקשתכם ולקיים דברי החכם מכל אדם, עת לחשוב ועת לדבר, ועת לעשות לד', לבוא במכתב גלוי לבאר פתשגן כתב הדת אשר רוצים לחקוק כאן באנגליה, ואחרי בקשת סליחה ומחילה מכבוד תורתכם, מפתח שפתי מישרים, אשא דעי, ואביע צערי לרבים, שזה צרת ובעיית הכלל.

כאשר הממשלה בבריטניא כבר פירסמה חוברת עם חמשה עשר סעיפים, להסכים עם חברת צער בעלי חיים, ולהוציא חק מכח אל הפועל, וכל הט"ו סעיפים הם גזירה על השחיטה הקדושה, ממש, מהם חוקים מפורשים נגד הלכות שחיטה (חשש נבילות וטריפות ממש) וכמה מהסעיפים למסור כל עיקרי השחיטה לידי העכו"ם, שיהיו ממונים להשגיח על הסכין ולבודקו, וגם שהשוחט צריך לקבל אישור וקבלה מגויים (והדבר מובן שבכל שנה ושנה צריכין לחדש, והשוחט יהי תמיד תחת לחץ של השוטר למצוא חן בעיניו, אחרת יוכל לאבד פרנסתו), ושהשחיטה מותרת רק אם שוחטים עבור יהודים (לא למוכרו בשוק להגויים! ובכל מחיר רוצים להגביל השחיטה, והדבר יגרום בעיות גדולות, עם חלק אחוריים, שלא משתמשים בכאן רק נמכר בשוק.

השינויים בשחיטה יגרמו שיקח זמן רב, ויעלה מחיר הבשר, ויגרום להדיח הרבה מבני"י לקנות בשר נבילות ח"ו

ומקודם שהונהג כאן המנהג הזה שלא לנקר חלק אחוריים היו בעיות גדולות (כי הרבה מהטבחים מכרו בשר בלתי מנוקד להציבור) וגם הפען שמשתמשים עד היום אסור להשתמש בכלות שנתיים, ופען חדשה עדיין לא קבעו איזהו יוכשר בעיניהם (בשינוי קטן ביותר אפשר שתחנק הבהמה מקודם שחיטה או לגרום שבירת המפרקת, וגם יותר צער להבהמה) וכמה מהסעיפים תוצאותיהן לעשות קישויים הרבה, בעצם עבזות השוחטים, וגם זה יקח זמן הרבה לשחיטת הבהמה ולבדיקה (וממילא יעלה מחיר הבשר הרבה, ויגרום להדיח הרבה מבני ישראל שיקנו בשר נבילות ולא בשר כשר).

אסור לשוחט להיות תחת לחץ ופיקוח של נכרים
וכבר הביעו דעתם גדולי ישראל גדולי הפוסקים, בארץ ישראל ומארצות הברית (מקהלות שונות), לאחר שעברו במתינות על כל ההסכם של הממשלה להט"ו סעיפים, שזהו גזירה על השחיטה ממש, בלשונות חריפים, חשש נבילות וטריפות ממש, ושאסור לשוחט להיות תחת לחץ ופיקוח של נכרים ושרוצים לאסור מכירת חלק אחוריים עלול להביא מכשולות גדולות. וגם כל מגמתם נראה בעליל לאט לאט לבטל כל השחיטה ח"ו באמתלאות שונות.

וגם הסעיפים קובעים באופן רשמי, שהשחיטה הכשירה היא ח"ו מיתה אכזרית, שזה פגיעה קשה ועלבון גדול כלפי השם ותורתו ועם ישראל, ושצריכין בכל תוקף לראות לבטל גזירות כאלו ולא לשנות כלום מהשחיטה הכשירה הנהוגה לנו.

וזה כבר כמה שנים שהתחילה הממשלה משא ומתן רחב עם הרב מטעם דכאן ועם נציגיו. ובמקום שהי' להם

להכיר ולהבין שענין חמור כזה ראוי שיתוועדו יחד עם כל הרבנים מכל הקהלות ומהקהלות הנפרדות, ובפרט עם זקני הרבנים, וגם שענין כזה **נוגע לא לאנגלי' לבד אלא לכל כלל ישראל**, וכמו שהורה כבר הגאון האדיר רשכבה"ג מרן ר' חיים עוזר גרודזענסקי זצ"ל לרבני אשכנז, אף שהי' מצבם אז ממש בסכנה שזה ענין הנוגע לכלל ישראל בכל תפוצות הגולה, אשר בכל המדינות ימצאו משטינים ומקטרגים לבקש עלילות לבטל השחיטה. (ובפרט **אם מלכות בריטני', הנודעת בעולם למדינה דמוקרטית ומלכות של חסד וחופש לכל לשמור דתו, יקבעו חק נגד השחיטה, ממנה ילמדו שאר המדינות** ובפרט בכל רחבי ערי אירופה אשר בקשר עם אנגלי', וא"כ מהראוי הי' ראשית לשאול דעת גדולי הפוסקים בעולם כולו, ולהזעיק כל גדולי דורינו, ובפרט כאן בלונדון ובכל המדינה) ואפילו שאר אגודות פוליטיים הי' להם לקרוא ולבאר להם שמלבד ענין הלכה זה גם עלבון לעם ישראל.

ובפולני' ובארצות הברית גם החופשיים באו לעזר ללחום ולבטל הגזירה, או לארגן אנשי פארלאמענט שישתדלו אצל הפרימע מיניסטער, אך לצערנו הגדול לא נטלו עצה כלל ועשו הכל בחשאי על דעת עצמם מבלי לדעת ולהעריך חומר העניין, ונטלו עטרה לעצמן (שאינה הולמתם) ולא זו בלבד שלא עשו כהוגן, אלא לאחר שהוציאה הממשלה החוברת עם פרטי הגזירה, יצא בפומבי בריש גלי (לא רק בהסכמה, אלא) להודות לשר החקלאות ושהוא ובי"ד מוכנים לעזור להשר ולשתף פעולה להוציא גזירתם מכח אל הפועל. ומודעה זו נתפרסמה בהעתונים, ותיכף ומיד יצא הרה"ג רי"צ ד. שליט"א במחאה חריפה נגד הגזירה, ונגד ההסכמה מהרב מטעם. אבל מני אז כמעט שעבר הענין מעל הפרק, ואין זכר מזה כלל אפילו בעתון הטריבונוע.

הציבור סומך א"ע על הרבנים שפועלים נגד הגזירה
 והשאלה היא עכשיו למעשה מה עושים הלאה כדי לבטל הגזירה הנוראה, והציבור בתום לבו סמכו עצמן על הרבנים, שבטח הם לוחמים נגד זה וכו' וכו', או כיון שלא שומעים כלום זהו סימן שבטח הכל בסדר, אך לצערינו הגדול **כולם היו ישינים, ואפילו כמה מהדיינים דשם לא ידעו כלום מהמתרחש**, לא מהחוק בכלל ולא מהפרטים, וקהלות ונציגיהם לא ידעו כלל אם יש גזירה זו, וחומר ורציניות הדברים, עד אשר הי' צריך לאנשים מברוץ לדפוק על דלתיהם ולעוררם משינתם, וממש חרפה ובושה יכסה פנינו איך השטן הביא ענן וערפל של חושך להאפיל עיני השכל בעוורון ולהפיל עצלה ותרדמה, לישב בחיבוק ידים במנוחה ושלוח כאילו לא קרה כלום, **וזה כבר כשנתיים וחצי שהיינו כחולמים ממש**, והוועדה שמינו באחרונה שיפקחו עכשיו דבר מה לעשות לבטל הגזירה, וגם איך הניחו לחוק חק בפארלאמענט זה כי"ד שנים נגד השחיטה שזה היא השורש פורה ראש ולענה, ולא עשינו דבר וחצי דבר מבלי משים על הלב, ומבלי להודיע אפילו להצבור, פשיעה כזאת?

קשה להמנהיגים מטעם להודות על הפשיעות שנעשו
 ועל כל פשעים תכסה אהבה, אהבה עצמית, שקשה מאד למנהיגים מטעם להודות ברבים, ולהתוודות אפילו במקצת להפשיעות שנעשו, אבל לכל הפחות לעשות תשובה מכאן ולהבא שמהיום והלאה לעמוד בפרץ ולעורר את כל העדה ומנהיגי, לצום ותפלה ולתשובה, כנהוג בכל קהלות הקודש וכמבואר ביבמות ס"ג: גזרו על הבשר (שלא יאכל בשר שחיטה), וביאר ר' יוחנן הטעם של הגזירה מפני הממנות אותם, ומה אנחנו עושים, ואולי מפני שהסכמנו ולא מחינו מקודם על עיקרי הגזירה שהתחילה כבר ולא חשנו לעלבון דת תוה"ק, בבחינת על כבודי לא מחיתם, **והצבור החרדי מרוגז ומודאג ומאוכזב למאד, לידע מהמתרחש ומי מייצג אותם ללחום לבטל**

הגזירה ושלא להסכים כלל להכניס שום שינויים בהשחיטה הקדושה שאבותינו מסרו נפשם עליה, ושלא לוותר אפילו על מנהג כלל על חשבון הציבור החרדי שזוף סוף הם יסבלו מזה ולא יאכלו בשר עם היתרים של שעת הדחק ודיעבד.

ומפעם לפעם מופיעים שמועות שונות במתכוון (או שלא במתכוון) לעוור עיני העדה בסנוורים. הרב מטעם וב"ד מתחילים להאשים את כדתי, שהם הסכימו לכל, וגם היום אומרים שהכל תלוי בידם. אחרים מאשימים את הרב מטעם ויועציו, ואחרים אומרים שעכשיו כבר הולכים יחד בד בבד, הכדתי והרב מטעם וב"ד, וכדוני **סומכת עצמה עליו ונותנת אימון להבטחותיו שהוא יתקן הכל**, ואחרים אומרים שכדתי כבר ייאשו עצמן מללחום, ורק בדיעבד ושעת הדחק כבר הסכימו לוותר על הכל חוץ מסעיף אחד, ומפי השמועה שומעים שבכדתי גופא ישנם חילוקי דיעות שכמה מהדיינים טוענים שאסור לעשות פשרות וויתורים, אך **דא עקא שמתיראים להודיע דעהם בפומבי, וחוששים על כבוד הבריות מבלי לנגוע ח"ו כקוצו של יוד בכבודו של רב**. ומה יעשה הציבור במצב כזה בדבר שנוגע ללבם, ולשמירת תורתם.

ודבר זה קשה מאד להבין כתורמוס שאם אדם פרטי או חברה או איזה קהלה רוצה להתערב ולעזור, ולעשות אסיפות, מאימים עליהם שלא להתערב, באמתלאות שונות שלא נקלקל ח"ו.

וממש שומו שמים כמה גדול כח השטן וחיילותיו, והלחץ זה הדחק, שמתיראים יותר מבלי לפגוע בכבוד אדם מכבוד שמים. וזה נראה בעליל שכל הרבנים וגדולי התורה מחוץ לאנגלי שאינם נתונים תחת הלחץ הגדול, וגם לא מרגישים עצמם אשמים בדבר במה שנעשה כבר שהשקפתם שונה לגמרי, ורואים בבירור ומביעים דעתם בגלוי שזה גזירת השחיטה ושנוגע לכלל כל ישראל, ושצריכין להזעיק ולאסוף אסיפה גדולה מכל הרבנים הן

מכאן והן מכל רחבי תבל, ולהחליט מה לעשות, ולהשמיע על הממשלה גם מבחוץ, שיראו שכל גדולי הרבנים ומנהיגי כלל ישראל כולם בפה אחד נגד הגזירה הנוראה.

אך למעשה כנראה שגם לזה מתנגדים מנהיגי הכדתי. ואפילו לקרוא לאסיפת הרבנים מאנגלי, הלחץ בכאן גדול כל כך שיהי הכל בחשאי, וגם **להעתון אינם מניחים לפרסם דבר או חצי דבר מהנעשה**. וגם אגודת ישראל, אשר עיקר התייסדותה היתה כדי לחזק ולמחות בעד קיום תורה"ק, בכאן הם משתמטים לגמרי מלהביע דעתם, או להשתדל. ומתייירים אולי לפגוע בכבוד הרב מטעם.

וכאשר הורונו חז"ל שאין חולקין כבוד לרב במקום שיש חילול השם, ומכל שכן במקום שיש ידיעה ועלבון בתורה"ק, וחשש ביטול מצות השחיטה ושיאכל העם ח"ו נבילות וטריפות, ומלבד עוון זה יטמטמו לבם יונור להשכיחם לאט לאט מתורת ה' ולהתערב בגויים ח"ו. (ורק מקרוב ראיתי מודעה גדולה עם חתימת כל הרבנים לקרב הרחוקים כדי שלא יתערבו ח"ו, ומכל שכן שאנו אחראים לבלי לגרום ח"ו לרחק הקרובים).

עלינו לדעת כי **השחיטה הקדושה שהיא קיום דת ישראל וקיום היהדות, אינה נחלת קהילה זו או מדינה זו**, רק יותר גדולה פי כמה מהחמה והלבנה שהם לכל העולם, ולא ניתנה מצוה יקרה זו להקהילות להשתמש בה קרדום כדי לחפור בה כלומר להרבות כשרות או כסף, או נתינת הכשרים, ולהרבות כבוד, רק אדרבה אנחנו מחויבים למסור עצמינו ולבטל הכבוד וכסף בשביל קיומה, וסמכות של קהילות ובתי דינים היא רק אם רוצים לחזק הדת ולא לשנות מן המקובל אצלנו, בפרט נגד דעת גדולי דורינו ש"י.

והדבר לפלא, שהעיקר שנתייסד הבי"ד של כדתי ולא השתתפו בבי"ד של הרב הראשי (שהיו מוכנים לקבלם) היו משני טעמים, ראשית מפני שהממנים הדיינים

בקהלתו אינם שומרי שבת, שנית מפני שבנימוסיהם של יונייטעד סינאגאגעס, כתוב חוק שיש כח להרב הראשי להחליט ולהכריע נגד הבי"ד שלו (דבר שלא נשמע אף בערכאות של עכו"ם) שזה נגד דעת תוה"ק וממילא אין זה בי"ד כלל של תורה לייצג הצבור (וכל זה נתפרסם בחוברת בדרי' הומא ש"י בשנת תש"ל בלונדון) ואיך אפשר עכשיו למסור הכל בידם.

וכבר שמעתי שכמה מהרבנים הגדולים עשו מערכה בפני עצמם להשתדל בעד שחיטה, ולא סומכין עצמן על כדתי' ולא על הלורד. וסוף סוף יתגלה האמת, ואם ח"ו נסכים להגזירות על השחיטה ולפשרות ולוויתורים הציבור לא יסלח להן, וגם האדמו"רים יתערבו, וסוף סוף יתפרדו מהכדתי' ויעשו עצמן אגודות אגודות גם לענין השחיטה ונתינת הכשרים לרבים וכו'.

על כן נקומה נא ונתעורר בעוד מועד בטרם תחשך השמש, להתאסף יחד ולמחול כל אחד על כבודו, ויחוס על כבוד שמו ודקדוקי שחיטה (אשר גם בלי לחץ וגזירות צריכים לרחמי שמים שיהי' הכל בסדר, ואם אנו הולכין בדרכי אבותינו יש גם סייעתא דשמיא, אך בדרכים חדשים הרי כל הדרכים החדשים בחזקת סכנה) ותשועה ברוב יועץ. ובזכות זה הקב"ה ירחם עלינו לבטל הגזירה הנוראה כיר"א.

אחד הרבנים הכותב בשברון לב

מכתב לו

קול קורא לאחב"י שהופיע בלונדון להתעורר ע"ד גזירת השחיטה

ב"ה לסדר שק ואפר ובכי ומספד וגוי נקהלו היהודים.
תשמ"ח

אל כבוד אחינו בית ישראל החרדים לדבר ה' הי"ו.

עם ד' אתם, ממלכת כהנים וגוי קדוש, שנמסרה לנו
תוה"ק, לכל אחד ואחד, תורה צוה לנו משה מורשה, נחלת
כל יחיד ויחיד, וגם יש חיוב ערבות²¹ ובריתות לכל יחיד

---

(21) ועיין במסכת סוטה (דף ל"ז ע"ב ובפרש"י שם): תנו רבנן, ברוך בכלל, ברוך בפרט, ארור בכלל ארור בפרט, ללמוד וללמד לשמור ולעשות, הרי ארבע, ארבע וארבע הרי שמונה, שמונה ושמונה הרי שש עשרה, וכן בסיני, וכן בערבות מואב, שנאמר (פרשתנו כח, סט) אלה דברי הברית אשר צוה ה' את משה וגוי, וכתיב ושמרתם את דברי הברית הזאת וגוי, נמצא מ"ח בריתות על כל מצוה ומצוה (לכל אחד מישראל שש עשרה תלתא זימני מ"ח הוי, רש"י). ר' שמעון מוציא זר גריזים (לפי שלא אמר יהושע עליהן כל התורה אלא מצות שבפרשה, רש"י) וזר עיבל, ומכניס אהל מועד שבמדבר (שלאחר שהוקם המשכן נדבר הקב"ה עם משה בישבו ולמדו כל התורה כדכתיב (ויקרא א') וידבר ה' אליו מאוהל מועד לאמור, רש"י). ובפלוגתא דהני תנאי, דתניא רבי ישמעאל אומר: כללות נאמרו בסיני (בסתם נאמרה תורה בסיני ולא נתפרשה לו, כגון בסיני נאמר (יתרו כ') וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך ולא פירש מתן דמים כיצד הקטורת אימורים והפשט וניתוח וכליל של עולה, ובספר ויקרא באהל מועד פירשה, רש"י) ופרטות באוהל מועד, ר' עקיבא אומר, כללות ופרטות נאמרו בסיני, ונשנו באוהל מועד, ונשתלש בערבות מואב (מפי משה לישראל. ת"ק סבירא ליה כר' ישמעאל הלכך הר סיני ואוהל מועד חדא היא, ור' שמעון ס"ל כר"ע הלכך תרי נינהו, רש"י). ואין לך כל דבר מצוה ומצוה שכתובה בתורה שלא נכרתו עליה ארבעים ושמונה בריתות. ר' שמעון בן יהודה איש כפר עכו אמר משום רבי שמעון: אין לך מצוה ומצוה שכתובה בתורה שלא נכרתו עליה ארבעים ושמונה בריתות (לכל אחד, רש"י) של שש מאות אלף ושלוש אלפים וחמש מאות וחמשים (כמנין שהיו (בסיני) [במדבר] שכל אחד נעשה ערב על כל אחיו. ה"ג בתוספתא (פ"ח ע"ש): א"ר לדברי ר"ש בן יהודה אין לנו כל מצוה ומצוה שלא נכרתו עליה מ"ח בריתות - של שש מאות אלף ושלוש אלפים וחמש מאות וחמשים, ויש בכל אחת שש מאות אלף ושלוש אלפים חמש מאות וחמשים, רש"י). אמר רבי, לדברי רבי שמעון בן יהודה איש כפר עכו שאמר משום רבי שמעון אין לך כל מצוה ומצוה שבתורה שלא נכרתו עליה ארבעים ושמונה בריתות של שש מאות אלף ושלוש

אלפים וחמש מאות וחמשים, נמצא לכל אחד ואחד מישראל שש מאות אלף ושלוש אלפים וחמש מאות וחמשים. מאי בינייהו (מאי מוסיף רבי ובמאי פליגי, רש"י), אמר רב משרשיא ערבא וערבא דערבא איכא בינייהו (אם נעשה כל אחד ערב על ערבותו של חברו או לא, רבי שמעון בן יהודה סבר לא נעשה כל אחד ערב על חברו אלא שישמרו את המצות, נמצא כל אחד ואחד ערב על מ"ח בריתות של כל אחד ואחד, אבל לא נעשה כל אחד ואחד ערב על ערבות של חברו אלא על חובתו של חברו, ואתא רבי למימר, לדברי ר' שמעון שבא למנות את בריתות הערבות, יש לו למנות ארבעים ושמונה בריתות של ששים ריבוא לכל אחד, ובכל אחד האלה יש ששים ריבוא, שכולם נתערבו זה בזה על חובותם ועל ערבותם. נמצא כל אחד מקבל עליו ערבות של ששים ריבוא בשביל חובות של חברו, וכל אחד מששים ריבוא הללו קיבל עליו בריתות ששים ריבוא בשביל ערבות שנתערבו אחיו על חבריהם, וזה קיבל עליו אף ערבות של ערבים, רש"י), ע"כ.

ובתוס' ד"ה אמר רב משרשיא ערבא וערבא דערבא כתב, וז"ל: כמדומה דהכי גזי למימר, דלר"ש בן יהודה קבל עליו כל אחד מישראל לתרי"ג מצות קצ"ח ריבוא ריבואות וחי' אלפים ריבואות ותי"ג ריבואות ושבע אלפים ומאתים בריתות לשש מאות אלף ושלוש אלפים וחמשים וחמש מאות בשביל ערבותן אם יעברו עליהן, ולרבי אליבא דרבי שמעון ששים ריבוא פעמים ושלוש אלפים ותקנ"ה פעמים חשבון זה בריתות קיבלו עליהן. ועיי' רש"י שם.

והרמב"ן בפרשת תבוא על פסוק ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת, הביא מה דאיתא בירושלמי שזה קאי על החיוב להקים את התורה ביד המבטלים אותה, שאפי' ה' צדיק גמור במעשיו, והי' יכול להחזיק את התורה ביד הרשעים המבטלים אותה, ולא החזיקה, הרי זה ארור ח"ו, יעיי"ש. ונמצא שהמצוה הזאת חמורה הרבה יותר משאר מצוות עשה.

והנה החפץ חיים מביא את הגמרא הנ"ל בסוטה (ל"ז ע"ב) שכל אלו הבריתות הי' בשביל הערבות, ולחד מ"ד אף על ערבא דערבא, ומבאר שם, שהערבות הזאת הי' ערבות של שלוף דוך.

[ועיין ביו"ד ה"ל ריבית דיש ג' מיני ערבות, א' ערב סתם, ב' ערב קבלן, ג' ערב שלוף דוך. והחילוק בין ג' ערבים אלו הוא כך, ערב סתם הוא שהמלוה הולך להלווה, ואם אין להלווה הולך להערב; ערב קבלן הוא, שהמלוה יכול לילך למי שהוא רוצה וערב שלוף דוך הוא, שהמלוה הולך רק להערב. עיין יבמות (ק"ט ע"ב) ברש"י ד"ה של ציון.]

ובספר חסידים (סימן רל"ג) כתב: כל ישראל ערבים זה לזה, שנאמר (משפטים כ"ד, ג') ויען כל העם קול אחד ויאמרו כל הדברים אשר דבר ה' נעשה, **אלו היה אחד מוחה לא ניתנה התורה, שערבים זה לזה**. לכך אומרים ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך וכו'. ראתה שפחה באור שכינה בים ובמתן תורה מה שלא ראה יחזקאל בנבואה. לכך נאמר וזוכה כולנו במהרה לאורו, והלכך אומרים ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך, וכתוב (ישעיה מ', ה') וגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר, ע"כ.

ומובא מהחידושי הרי"ם זצ"ל, שהלך פעם לבר מצוה ואמר שעכשיו הוקל לו קצת, כי בא עוד ערב על החשבון של ערבות בעד כל ישראל, וכמו בהלואה שכל שיש

ויחיד מישראל (כמבואר בסוטה ל"ז): ולא נמסרה רק לציבור או לבתי דינים ומכש"כ לאגודות.

אך על הבתי דינים (הכשרים) מונח עליהם חיוב לראות לחזק ולהחזיק דברי התורה, בכל פרטי ודקדוקי ומנהגי, כמו שנהגו אבותינו הקדושים, ולעשות סייגים וגדרים וכו'. ואם ח"ו ישנם גזירות לבטל או לשנות או להוסיף, או לגרוע (אפילו כקוצו של יוד) מתורת ד' ומנהגינו, החיוב ביותר על הבתי דינים והציבור ופרנטי ללחום מלחמת ד', לצאת בפומבי לעורר את כל היהודים, ולגזור תענית ציבור ולזעוק ולהריע ולהתפלל לה' שירחם עלינו, לבטל הגזירה ולהשתדל בכל עוז אצל המלכות, כדי לבטל הגזירה.

וכמו שמצינו באסתר, הגם שמרדכי הי' מהשרים הגדולים, וגם אסתר המלכה, לא סמכו עצמן רק על זה, ולעשות הכל בחשאי כדי שלא ידעו המן והשונאים, רק שק ואפר יוצע לרבים וגו', אבל **אין שום סמכות לבי"ד או לאגודות שונות** (ומכש"כ לבי"ד שהם מעדה אשר לא מדקדקים כלל בשמירת התורה והמצוות) **להשתרר על הציבור לעזור להמלכות לבצע מזימתם ולקצץ נטיעות בבית ישראל, בפשרות, ולוותר אפילו על מנהג קל, להסכים עמהם, בזה אין כח בי"ד יפה כלל, להביא שינויים ותיקונים מהמלכות, בפרט בעניני שחיטה שהיא יסוד היסודות בחיי ישראל**, וכבר הורו לנו רבותינו הק' שהחדש אסור מן התורה בכל מקום ובכל זמן.

יותר ערבים נחלק ההתחייבות לפי הערבים וכו'. כך הרגיש הר"ם זצ"ל חיוב הערבות.

וכן נפסק בשו"ע או"ח סי' קכ"ד, שהשליח ציבור יכול להוציא אחרים בתפילת השמו"ע ועוד מטעם ערבות. ובשו"ע או"ח סי' קפ"ג וסי' קצ"ג לענין ברכת המזון, וכן בתקיעת שופר ומגילה יכול אחד להוציא את השני מטעם ערבות.

ועתה כאשר באו חברה תחת מסווה של צער בעלי חיים להתערב בענייני הדת בשחיטה, **ועיקר כוונתם ומגמותם לבטל השחיטה לגמרי**, וכמעט שכבר הסכימה עמהם הממשלה להתערב בענייני השחיטה ולכפות עלינו תיקונים בדת תוה"ק, בניגוד להלכה, וכבר פסקו גדולי דורינו שיש **בזה חשש נבילות וטריפות ממש**.

ולצערנו הגדול כבר ניבא הנביא מהרסיד ומחריבין ממך יצא, וכבר הסכימו עמהם (הרב מטעם ובית דינו, שמייצגים עדה אשר פרנסי דורסים על ראשי עם קודש, ומחרפים ומבזים בפומבי להחרדים, ולשומרי מצוותיו) וגם **שעצם הגזירה היא עלבון גדול ופגיעה לנותן התורה, ולתורה, ולכל עם ישראל**.

ועד מתי אנו מחשים, והחויב עלינו להתעורר משניתנו, ולעמוד על נפשינו ללחום בכל עוז, ולהראות שאנחנו זרע קודש מאבותינו שנסקלו ונצלבו ומסרו נפשם ומאודם על מצוות תוה"ק ואין אנו מוכנים לוותר ולעשות פשרות בדיני ומנהגי תוה"ק. וכל אחד ואחד יראה להשמיע על זולתו וקהלתו הקרובים והרחוקים, ולהיות בדעה אחת וליקח כל האמצעים הדרושים לבטל גזירה הנוראה הזאת, וכבר הבטיחו לנו חז"ל גזירה עבירה דבטלה. ואם נעיר משניתנו אז בודאי לא ינום ולא יישן שומר ישראל לרחם עלינו, להיות בעזרינו לשמור ולעשות את כל דברי תוה"ק ברוח ישראל סבא, ויקויים בנו מאמר הכתוב ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר, ונזכה לגאולה שלימה בב"א.

להשו"בים דפה שי, הנה האגרות האחרונות מהממשלה הם לסגור לגמרי דלתי השחיטה אפילו מעופות. עורכי דין היותר גבוהים אומרים שפירוש המלות של הגזירה היא בתנועה אחת עם הסכין הולכה לבד או הבאה לבד! צריכין לחתוך כל שני הסימנים ועם שני הוורידים! וגם שאר שני עורקי הדם הנקראים יוגילעך וועינז.

ואתם הלא לפניכם הדבר ברור כשמש אם אפשר לעשות זאת בלי חשש דרסות ושהיות, ואפילו הכי איני יודע אם יצלח, ואני חוכך אם כמה שוחטים יודעים בכלל מה הם חוטי הדם האלו.

ועוד יש סניף עונש מפורש, למי שיעבור על החוקים האלו, 400 פונט, או 3 חדשים מאסר! או ענוש יענוש בשניהם, וגם עלול שיקחו מאתו הרשיון לשחוט.

האם אתם מוכנים לשחוט ושיהי' כדין בתנאים כאלו, זהו האמת הצרוף ולא תשמעו לקול מלחשים אשר בעוורת מסמין עיניכם בהטחות שוא ושקר. **ולמה תחרישון, הלא הדבר נוגע לכם. הן בדיני שמים כי הלא יראים ושלמים אתם! ולא תרצו להכנס בספיקות ח"ו להאכיל חשש נבילות וטריפות, כפי שפסקו חכמי הדור בארה"ק, וביניהם הגאון האדיר ר' יצחק יעקב ווייס זצ"ל.**

וגם ח"ו בתנאים כאלו יסגרו השחיטה כליל וח"ו תאבדו הפרנסה שלכם. לכן **הקיצו בעוד מועד ותעשו חשבון הנפש עמוק עמוק**, לעמוד על האמת, ולמה תחרישון בעת כזאת מלהודיע צערכם ודעתכם לרבים ולהבי"ד שלכם שהם מדברים בשמכם שאפשר לשחוט כן גם על צד היותר טוב, ומכיון שאתם שותקים הרי שתיקה כהודאה לדבריהם, ולא יהי' חשש על השחיטה גרוע ממה שאתם מבקשים הוספה על שכירות, לא יארע לכם שום דבר ולא נגרע מהשכירות שלכם אם תביעו חוות דעתכם! ואף אם אמור יאמר שוחט אחד שהוא יכול לשחוט, צריך להתחשב עם דעת כולם, שהרי כולם שוחטים.

וזכות המצוה הגדולה הזאת בודאי תגן עליכם בזה ובבא, ומי יודע ומבין הדבר לאשורו כמוכם השו"בים המומחים, לכן החובה עליכם מוטלת לטכס עצה מה לעשות לצאת גם ידי חובת שמים, ובזה יתרומם גם כבודכם ומעלתכם בעיני כולם גם בעיני הבארד, שיתחשבו

עמכם בכבוד. אחרת יראו במציאות שאתם כעלה נדף,
וככדור אשר אפשר לזורקו לכל הרוחות.

כ"ד ידידכם הנאמן כמדבר באמת ובשברון לב

המעוררים

מכתב לז

מכתב לאחינו בני ישראל נודיע צערינו לרבים

עש"ק פרשת יתרו שנת תשמ"ח לפ"ק לונדון יע"א

אל כבוד הציבור החשוב עיר הבירה לונדון יע"א

זה כמה שנים שאנו עוסקים להציל את מדינתנו מגזירה קשה ונוראה אשר עומדים שונאי ישראל (המדברים בשם הגנה לצער בעלי חיים) לבטל אחת ממצות עיקריות בתורתנו הק', היא השחיטה, אשר פרטיו ואופני השחיטה מקובלות לנו מדור דור, וכאשר הנהיגו כל בית ישראל.

ומובן שכל שינוי באיזה צורה, הוא הוא ביטולה ח"ו, וכפי דעתם של הרבנים הגאונים גדולי דורנו שליט"א ובראשם הגאון האדיר, פוסק הדור, בעל מנחת יצחק (שליט"א) [זצ"ל], גאב"ד דירושלים עיה"ק ת"ו שחיווה דעתו אשר שחיטה כזו יש בה חשש נבילות וטריפות ח"ו.

ולאחרונה התגברו שונאים אלו ונשאו ראש, והצליחו לשכנע את הממשלה שלא ידחו עוד את הדיון בזה, והמציאו דרכים להוציא גזירה זו אל הפועל, ולדאבונינו דבריהם עשו פרי ונעשה הסכם כזה רח"ל: היינו שהגזירה כמעט נגמרה אם לא נזעיק ונתריע בכל כוחינו לעמוד על המשמר ולמחות בכל תוקף שאין אנו מוכנים לקבל גזירת שחיטה זו באיזה צורה שהיא, כי השחיטה הכשרה למהדרין הוא ציווי הקב"ה אשר הוא תכלית הרחמים ואין גזירותו אכזריות ח"ו, כמו שרוצים לומר על עצם השחיטה בכלל שיש בה משום מדת האכזריות ח"ו.

אנו מוכנים בכל כוחנו ויכולתנו, בסיוע של הציבור החשוב, להמשיך מלחמה כבידה זו עד שהקב"ה יראה בענינו וירחם עלינו להצילנו מכל צרה וצוקה.

אנו מתכוננים בס"ד לסדר אסיפת עם רב להסביר
הענין באר היטב כדי שירא העם ויבינו מה שלפניהם
בעתיד ח"ו, וכמאחז"ל תשועה ברוב יועץ.

המעוררים

מכתב לח

עורו ישנים בעוד מועד להשו"בים דפה שי'

להשו"בים דפה שי', הנה האגרות האחרונות מהממשלה הם לסגור לגמרי דלתי השחיטה אפילו מעופות. עורכי דין היותר גבוהים אומרים שפירוש המלות של הגזירה היא בתנועה אחת עם הסכין הולכה לבד או הבאה לבד! צריכין לחתוך כל שני הסימנים ועם שני הוורידים! וגם שאר שני עורקי הדם הנקראים יוגילנר וועינז.

ואתם הלא לפניכם הדבר ברור כשמש אם אפשר לעשות זאת בלי חשש דרסות ושהיות, ואפילו הכי אני יודע אם יצלח, ואני חוכך אם כמה שוחטים יודעים בכלל מה הם חוטי הדם האלו.

ועוד יש סניף עונש מפורש, למי שיעבור על החוקים האלו, 400 פונט, או 3 חדשים מאסר! או ענוש יענש בשניהם, וגם עלול שיקחו מאתו הרשיון לשחוט.

האם אתם מוכנים לשחוט ושיהי' כדין בתנאים כאלו, זהו האמת הצרוף ולא תשמעו לקול מלחשים אשר בעוורת מסמין עיניכם בהטחות שוא ושקר. ולמה תחרישון, הלא הדבר נוגע לכם. הן בדיני שמים כי הלא יראים ושלמים אתם! ולא תרצו להכנס בספיקות ח"ו להאכיל חשש נבילות וטריפות, כפי שפסקו חכמי הדור בארה"ק, וביניהם הגאון האדיר ר' יצחק יעקב ווייס זצ"ל.

וגם ח"ו בתנאים כאלו יסגרו השחיטה כליל וח"ו תאבדו הפרנסה שלכם. לכן הקיצו בעוד מועד ותעשו חשבון הנפש עמוק עמוק, לעמוד על האמת, ולמה תחרישון בעת כזאת מלהודיע צערכם ודעתכם לרבים ולהבי"ד שלכם שהם מדברים בשמכם שאפשר לשחוט כן

גם על צד היותר טוב, ומכיון שאתם שותקים הרי שתיקה כהודאה לדבריהם, ולא יהי חשש על השחיטה גרוע ממה שאתם מבקשים הוספה על שכירות, לא יארע לכם שום דבר ולא נגרע מהשכירות שלכם אם תביעו חוות דעתכם! ואף אם אמור יאמר שוחט אחד שהוא יכול לשחוט, צריך להתחשב עם דעת כולם, שהרי כולם שוחטים.

וזכות המצוה הגדולה הזאת בודאי תגן עליכם בזה ובבא, ומי יודע ומבין הדבר לאשורו כמוכם השו"בים המומחים, לכן החובה עליכם מוטלת לטכס עצה מה לעשות לצאת גם ידי חובת שמים, ובזה יתרומם גם כבודכם ומעלתכם בעיני כולם גם בעיני הבארד, שיתחשבו עמכם בכבוד. אחרת יראו במציאות שאתם כעלה נדף, וככדור אשר אפשר לזורקו לכל הרוחות.

כ"ד ידידכם הנאמן כמדבר באמת ובשברון לב

המעוררים

מכתב לט

מכתב מועד המרכזי להצלת השחיטה בבריטני'

CENTRAL BRITISH COUNCIL FOR SHECHTA

Weston House, Finchley Lane, London NW4 01-203 2638

בע"ה ל"ג בעומר, לסדר אמור ואמרת גוי' (להזהיר הגדולים על הקטנים) לפ"ק מי נתן למשסה, יעקב ישראל לבוזזים, הלא ה' זו חטאנו לו, ולא אבו בדרכיו הלוך, ולא שמעו בתורתו

אל שלומי אמוני ישראל החרדים לדבר ה'

חזקו ידיהם רפות, וברכים כשלו אמצו, בעת צרה ליעקב, מגזירת השחיטה הנוראה, אחינו המסו את לבבינו, בפחד שוא, ובהבטחות שוא, ולהביא אותנו למצב ייאוש, ולכוף אותנו להשען עליהן על משענת קנה רצוץ, שכבר הסכימו עם הממשלה, לקבל גזירתם, ולהיות לאבן נגף וצור מכשול לפח ולמוקש לבית ישראל, והוי החוקקים חקקי און, ומכתבי עמל, להטות מדיני תוה"ק ומנהגי הקדושים, בפרט בענין חמור כזה משחיטה הקדושה מיסודי הדת, וטהרת ושמירת העם, והוי המעמקים מה', לסתיר עצה, והי' במחשך מעשיהם, לבל יגלה פשיעתם, ואשמתם וקלותם בחוץ. ומה שבנו ונטעו אבותינו הק' במסירת נפש ובכל מאודם, להקים קהלה קדושה ושחיטה מהודרת שהי' לאות ולמופת בכל העולם, באו בה פריצים ורוצים לחללה, לקלקל בקילות וקלות, ובדיעבד ושעת הדחק וכהנה וכהנה, לנתוץ ולהרוס ולקצץ בנטיעות, ולהחריב כליל יפי' ותפארתה ח"ו של השחיטה המהודרת, וגם קהלת ההתאחדות, שהיראים אינן מוכנים לקבל עליהם וויתורים ופשרות בשחיטה.

וכבר נשמע על פני חוצות שכמה מחשובי הרבנים הצי' בבי"ד של הכדתי' מתנגדים בכל תוקף לויתורים וכד', והמצב כבר הגיע לידי כך שכמה מהם הביעו דעתם,

שבהנהגה כזו ח"ו פנה הודה פנה זיוה וכו', ושלא יאכלו מבשר זה. אוי לאזנים שכך שומעות.

על כן החובה מוטלת עלינו להתאחד ולהתעורר בתפלה, לדפוק על שערי רחמים לבקש מלפני אבינו שבשמים, שיחוס וירחם עלינו בדור יתום כזה לבטל הגזירה.

וגם לדפוק על דלתי מנהיגי הכדתי ורבני, שיחוסו על כבוד הצבור החשוב, וגם על כבודם לבל נהי למשל ולשנינה להשאר לדראון עולם, בתולדות ימי ישראל, שאנחנו קלקלנו והרסנו והחרבנו השחיטה המהודרת וגם הקהלה של ההתאחדות, ולא יכופר לנו העון הנורא הזה.

ומי האיש הירא ורך הלבב, שמתפחד לילך לצבוא צבא, לעמוד בקרב להגן על שמירת השחיטה, ורוצה לפסוק הלכות חמורות הנוגעות לכל כלל ישראל על דעת עצמו, מבלי להתחשב עם דעת הצבור וכבוד הרבנים שיחיו הן בפה והן ברחבי תבל, ילך וישוב לביתו, ולא ימס את לבב אחיו כלבבו.

ובטח הקב"ה ירחם עלינו להוציאנו מאפילה לאורה, וכמאמר חזקיהו הנביא "כלה נבואתך וצא" כך מקובלני מבית אבי אבא, אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים (ברכות י'), ואפשר שחרב חדה רמז על גזירת שחיטה, שבל נמנע עצמינו מן הרחמים וחסדים טובים לכל בית ישראל כיר"א.

מכתב מ

דרכי פעולה שהוצעו לרבני כדתיא

מוצש"ק לסדר בזעקך יצילוך קיבוציך, תשמ"ח

1. ראשית להזעיק כל הדיינים הרבנים ואנשי השם, שידברו ויסבירו להציבור הגזירה הנוראה (כי הציבור לגמרי לא יודעים מן המתרחש, כי [הרב מטעם ומשרתיו] הוציאו בקול במחנה, שהכל בסדר והגזירה נתבטלה, והציבור ידרוש מאתנו מדוע החרשנו, ולא דיברנו אליהם לעוררם, הגזירה היא ממש נוראה והתוצאות חמורות מאוד, כי הכינו כבר אמתלא לבטל מכירת אחוריים לעכו"ם, ומה שהשגנו בעבודה רבה, ח"ו נאבד הכל. וסתם יהודי עמך יאכלו ח"ו נבילות ממש, כי בודאי המחיר יעלה הרבה, וגם הניקור לאחוריים, הסתם טבחים יאכילו בלתי מנוקד, כמו שאירע כבר אצלם, וגם בכלל אי אפשר לשחוט רק בהולכה והבאה וגם לחתוך כל עורקי הדם, ולפעמים הם תחת המפרקת.

2. הפעם הראשונה שהמלכות מתערבת בעניני דת שלנו, ואם נסכים עמהם יתערבו בבתי חינוך שלנו.

3. להודיע בפומבי (בעתון) שכל מה שנעשה היה בלי הסכמתנו, ובכלל לא שאלו לנו מה לעשות.

וגם להודיע להציבור חומר הדבר, כשרות יסוד הדת, והחיוב מוטל על כל אחד לעשות כל מה שביכלתו. להשתדל אצל חברי הפרלמנט, להשפיע עליהם שיבטלו הגזירה ויתנו חופש הדת לנו.

4. לבא בקשר עם שאר הקהלות הן בפה לונדון כסטמר, בעלז, וויזניץ, הסאסיווער וכו' וגם הקהלות בגייטסהעד ומנשסטער, ואולי עוד קהילות יתחברו יחד, לבטל הגזירה לטכס עצות כי גדול כח רבים.

5. לארגן אגודת בעלי בתים חשובים מסטאמפורד הילל וגולדרס גרין (הרה"ח ר' יצחק קאהן, צימרמאן, גראסקאפף ועוד ועוד, וגם להמשיך להאגודה וכולם מצטרפים להחזקת הדת, יהיה מי שיהיה. והם יעבדו להשפיע על המלכות וקשרים איך להגיע להם).

6. לקבל כתב נחתם מרבני ארץ ישראל חוות דעתם, אחרת הם חשודים לכל דבר לעשות בעבור כבודם הדל, ובעד בצע כסף, כי השטן עומד על ימינם לתמכם ולסעדם וכו' וכו' ממש אי אפשר להאמין שיעשה נבלה כזאת בישראל לגנוב לב הציבור וגדלי הדור ולעשות הכל בחשאי, בלי התייעצות עם גדולי הרבנים שיחיו מנהיגי הדור. והם עוד ישתדלו לסמא העינים של ציבור והגדולים בשקרים והבטחות שוא, ואחר כך יאמרו כי כבר אחרנו המועד וכו' וכו'.

וגם צריכים להתייעץ עם יודעי לכת בפארלאמענט איך ללחום ואיך אפשר להשפיע עליהם.

נספח מא

שביל הצבי - מגילת אסתר

מהגאון ר' צבי פערבער זצ"ל

והשתיה כדת אין אונס וכו' לעשות כרצון איש ואיש. ואמרו חז"ל כרצון מרדכי והמן, ופירש"י שהם היו שרי המשקים במשתה. עוד אמרו (אגרת אסתר) כי מי שהיה מאכלו בטהרה היה נותן לו מאכלו בטהרה שנאמר לעשות כרצון איש ואיש, כי המלך לא רצה להעביר את בני ישראל על דתם, וחפצו היה שגם המהדרין מן המהדרין יהנו מסעודתו בחפץ לבב, לכן בחר ממונה על הכשרות איש היותר גדול וצדיק הדור כמו מרדכי, שהיה שקול כאברהם אבינו (ילקוט אחשורוש), למען יהיו כל ישראל בטוחים שהכל כשר וישר על צד היותר טוב ונעלה. וא"כ קשה על מה שאחז"ל (מגילה י"ב) מפני מה נתחייבו ישראל אשר בשושן הריגה משום שנהנו מסעודתו של אותו רשע, הלא הכל היה ביתרון הכשר בלי שום חשש תחת השגחתו המדויקת של מרדכי הצדיק, ומה חטאו בזה שנהנו (ובפשוטו י"ל שנהנו מסעודתו של "אותו רשע" שהיה בלא הכשר מרדכי, רק מאלה שהיו תחת השגחת המן הרשע).

וידידי הגאון מפינסק בתשובתו אלי (ונדפסה אח"כ בשו"ת זקן אהרן סימן ל"ב) כתב ע"ד צחות שנענשו יען מרדכי לא הועמד ע"י הסנהדרין לממונה ראשי על הכשרות רק בכח המלכות ע"י אומות העולם, והמון העם חשבו כי לעת עתה אין כל רע, כי הלא מרדכי הצדיק עומד בראש ובודאי הכל כשר ולכן נהנו ואכלו, ובשביל כך נענשו. כי באמת אין לסמוך על ממונה כזה הבא בכח ערכאות או"ה אפילו אם יהיה ראש הסנהדרין, כי בכל מקום אשר אומות העולם מתערבים בעניני הדת אז התוצאות מעציבות מאוד. וקרא שם תגר על המנהיג

הרוחני לקהילת כנסת ישראל בלונדון אשר הלשין בשנת תרצ"ב לפני הממשלה כי הסכין של השובי"ם העומדים תחת השגחת רבני הקהלות אינו בטוח מצער בעלי חיים... וכי רק הסכינים של השובי"ם שלו המה כראוי, ובכח וסיוע של קטני המוח השתדל לפני הממשלה לשלול הכח מכל רבני המדינה מלתת קבלה להשו"ב, ורק הוא עם קומסיא מיוחדת תטפל בכל ענייני כשרות...

ונעלם מהם שהוא חרם גאוני קמאי שלא ליטול כח ושררה על הציבור בסיוע של ערכאות אומות העולם, והוא בתשובת רבינו מהר"ם מרוטנבורג דפוס פראג דף קי"ג ע"ב, וז"ל: ועתה גזרנו ונדינו והחרמנו בשמתא ובשם מיתה, שלא יהיה אדם ראוי ליטול שררה על חברו לא ע"י מלך ולא ע"י שרים ושופט כדי לעשות ולקנוס ולכוף חבירו לא בדברי שמים ולא בדברי הבאי, כי עושים עצמם פרושים ואפילו צנועים אינם וכו', והעובר על גזירותינו יהיה באלה ובנידוי ובשמתא ומוחרם בשם מיתה, ויהיו כל ישראל מובדלים ממנו וכו' פתו פת כותי, יינו יין נסך, ספריו ספרי קוסמים, והשומר תקנותינו ינוחו ברכות על ראשו עכ"ל.

ועיין חתם סופר חלק חושן משפט סימן כ"א שהביא ג"כ דברי החרם ומוסיף בזה הלשון: "וחתום על התקנה רשב"ם ורבינו תם, והראב"ן זק"ן רבנים וכו' והנה אין אנו מחרימים ומנדים, אף הוא הפורץ מנודה מפי רבותינו רשב"ם ורבינו תם וק"נ רבנים ואנחנו תלמידיהם, והעובר על דת תורה להשתרר על הציבור אסור לעמוד וליקח תורה מפיו, והמעמידו כאילו מעמיד אשרה אצל המזבח", עכ"ל הגאון רבינו בעל חתם סופר ז"ל.

והנה נצייר אם היה אחד עובר על חרם דרבינו גרשום, כב' נשים, האם היו בני ישראל סומכים על כשרות שלו. ובנידון זה לעבור על חרם ג"נ גאוני תקיפי קמאי ליטול שררה ע"י ערכאות של אומות העולם ולשלול הכח מכל רבני ישראל שניתנה להם תורה בהר סיני, אפילו אם היו

רלא

דעת תורה - השמר לך "פען"

העוברים מהיותר גדולים היה אסור לסמוך עליהם, כ"ש שהדבר בהיפוך גמור (והם הגאון ר' פנחס יעקב גערבער נ"י אב"ד במזרח לונדון, בקונטרס בסוף ספרו "ראוי לבילה" צעק ככרוכיא על הפירצה האיומה הזאת והריפורם היותר נורא שלא נראה דוגמתו בתקופות המהרסים, והכל במסוה אורתדוכסיא מזויפה שלא יצמחו ח"ו קלקולים ע"י חופש הרבנים... ובכח השוחד והחנופה המכלה את הכל, וגם אלה המכנים עצמם בשם אורתודוכסים קטני המוח ונעדרי דעת תורה נשתחדו לסייע בזה).

נספח מב

העתק מספר "ראוי לבילה"

מהגה"צ ר' פנחס יעקב גערבער ז"ל

רב דק"ק פועלי צדק בלונדון

בשנת תרפ"ד לפ"ק אחר הפסח, על פי בקשת היושב ראש של הקאמיטע אף בהלט דפה לאנדאן הבירה אשר זכינו להתראות עמהם בשבוע העברה להעתיק להם הדינין עפ"י דת תורתנו הקדושה והמסורה לנו מחכמינו ז"ל מדור דור, הן בעניני משרת השוחטים והן בעניני משרת הרבנות, ובריך רחמנא דיהיב מלכותא בארעא כעין מלכותא דרקיעא ויהיב להו שולטנא ורחמי דינא ומוכנים ועומדים אנו לשרתם ולעשות רצונם כיד ה' הטובה עלינו.

דזה ידוע כי מצות שחיטה היא אחת מתרי"ג מצות שנאמרו למשה, והיא מצוה תנ"א להזהר על השחיטה, וזה לשון ספר החינוך שהוא הולך על סדר הרמב"ם, מצוה תנ"א להזהר על השחיטה, שכל מי שירצה לאכול בשר בהמה חיה או עוף שישחוט אותם תחילה כראוי ולא יהיה לו היתר אלא בזביחה, ועל זה נאמר וזבחת מבקרך ומצאנך כאשר צויתך וגו' (דברים י"ב פסוק כ"א), ולשון ספרי מה מוקדשין בשחיטה אף חולין בשחיטה, כאשר צויתך מלמד שנצטוה משה רבינו על הוושט ועל הגרגרת ועל רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בבהמה, פירוש לא שיהיה כן במשמע הכתוב אלא שהציווי הזה באה הקבלה עליו שהיה כן שנצטוה בכל ענין השחיטה, כמו שידוע לנו בסכין ושיעור מקום השחיטה בוושט ובקנה ושאר הענינים וכו'. כבר כתבתי בסוף סדר צו באיסור דם ובראש אחרי מות מצות דכיסוי הדם בענין ההרחקה שהרחיקה ממנו התורה דם כל בשר, מה שידעתי. ואומר גם כן על צד הפשט כי מצות השחיטה היא מאותו הטעם לפי שידוע כי מהצוואר

יצא דם הגוף יותר מבשאר מקומות הגוף, ולכן נצטוינו לשחוט משם טרם שנאכלוהו, כי משם יצא כל דמו ולא נאכל הנפש עם הבשר. ועוד נאמר מטעם השחיטה מן הצואר ובסכין בדוק כדי שלא נצער בעלי חיים יותר מדאי, כי התורה התירן לאדם למעלתו ליזון מהם ולכל צרכיו ולא לצערם בחינם, וכבר חברו חכמים הרבה ספרים באיסור צער בעלי חיים ב"מ ושבת, עכ"ל הטהור.

זהו דרך כלל המצוה של שחיטה ולבאר כל דיני המצוה של שחיטה דעל זה נכתב בשולחן ערוך יורה דעה שמונה ועשרים סימנים, זה הנמנע להעתיק הכל, אלא נעתיק בדין משרת השוחט.

זה לשון הרמב"ם הלכות שחיטה פרק ד' הלכה ג': ישראל שיודע הלכות שחיטה הרי זה לא ישחוט בינו לבין עצמו לכתחילה עד שישחוט בפני חכם פעמים רבות עד שיהי' רגיל וזריז, ואם שחט תחילה בינו לבין עצמו שחיטתו כשרה. היודע הלכות שחיטה ושטח בפני חכם עד שנעשה רגיל, והוא הנקרא מומחה, וכל המומחים שוחטין לכתחילה בינו לבין עצמן, ואפילו נשים ועבדים אם היו מומחין הרי אלו שוחטין לכתחילה, עכ"ל הטהור.

וזה לשון השולחן ערוך יורה דעה (סימן א' סעיף א'): ברמ"א שם: אבל השוחט עצמו לא ישחוט אעפ"י שיודע הלכות שחיטה ומומחה עד ששחט ג' פעמים בפני חכם ומומחה בהלכות שחיטה שיודע שהוא רגיל וזריז, שלא יתעלף, טור בשם הרמב"ם, ולכן נוהגין שאין אדם שוחט אלא אם כן נטל קבלה לפני חכם ואין החכם נותן לו קבלה עד שידע בו שהוא יודע הלכות שחיטה ובקי ביד, ולכן נוהגין שכל הבאין לשחוט סומכין עליהן לכתחילה ולא בדקינן אותם לא בתחילה ולא בסוף, דכל המצויין אצל שחיטה כבר נטלו קבלה מפני חכם. ובקצת מקומות נוהגין להחמיר עוד דהמקבל נוטל כתב מן החכם לראיה שנתן לו קבלה, עכ"ל הטהור.

היוצא לנו מדבריהם הקדושים, דחכם הוא רב הנקרא בזמנינו, והספרדים גם כעת שממנים רב עליהם קורין אותו בשם חכם, אבל היא היא, יש להם ליתן קבלה לשחוט אחר הבחינה היטב שהוא מומחה בהלכות שחיטה ובקי ביד, ואין אנו צריכין לזה בית דין ולא "טשיף ראביי", דאין לנו בני ישראל "טשיף ראביי, אלא כל איש שהוא מוסמך מרבנים יכול להנהיג ברבנות אפילו במקום שיש שם רב, כמו דאיתא בהדיא בשולחן ערוך יורה דעה סוף סימן רמ"ה, וזה לשונו: רב היושב בעיר ולומד לרבים יכול חכם אחד לבוא וללמוד גם כן שם אפילו מקפח קצת מפרנסת הראשון כגון שהקהל קבלו הראשון עליהם לרב ונוטל פרס מהם על זה, אפילו הכי יכול השני לבא לדור שם ולהחזיק ברבנות בכל דבר כמו הראשון אם הוא גדול וראוי לכך, מהרי"ו סי' קנ"א ומהרא"י בפסקיו סי' קנ"ח. ובשפתי כהן שם ס"ק י"ד אפילו חכם הראשון זקן ממנו, ע"כ.

וכן מבואר בהדיא מהגאון הגדול בעל חתם סופר חלק חושן משפט (סימן קס"ג) וזה לשונו: זה אני אומר דבר פשוט הוא אצלי דלענין לדון בין איש לחבירו ולהורות באיסור והיתר לא תליא כלל בקבלת שום קהילה, כיון שנתנו רבנים מהודם עליו והוא ראוי לכך הרי הוא לכל דברים כאחד הרבנים. ודבר זה נלמוד בפשיטות ממה שכתבו בפסקי מהרא"י בתשובה דמהרי"י ברונא דאפילו אם היה שם בעיר חכם גדול ממנו וקבלו עליהם לרב, יכול רב אחר לישב גם כן במקומו להורות ולדון, ועיקר טעמיה בזה משום יגדיל תורה ויאדיר וקנאת סופרים תרבה חכמה וכו'. מכל זה מבואר דלא תליא כלל בקהלת הקהילה עליהם אלא כל שהוא ראוי לכך ממילא כבר קדשוהו שמים, עכ"ל הטהור.

ומוכח עוד מזה מה שדקדק בלשונו הטהור לכתוב תיבת לדון בין איש לחבירו ולהורות באיסור והיתר שזה נקרא בשם רב, דלא כהמון העם שחושבין שאיש שאין כחו

אלא בפה לדרוש מעל הבימה שקורין "פריטשער" הוא רב, זה טעות. אלא רב אמיתי צריך להיות בקי בדיני ממונות ובאיסור והיתר, בדיני ממונות שיכול לדון בדיני ממונות בין איש לחבירו, אם יבא דין לפניו עפ"י דת תורתינו הקדושה, במקום שמותר לנו עפ"י חוקי המדינה, אבל במקום שאסור לנו עפ"י חוקי המדינה לדון דיני ממונות עפ"י תורתנו הקדושה אין אנו רשאים, כי גם עפ"י תורתנו הקדושה דיני דמלכותא דינא, ואעפ"י שאין אנו רשאים במקום שאין לנו רשיון מהממשלה, אבל צריך להיות בקי בדיני ממונות, אז יש לו תואר רב באמת.

ואנו פה לאנדאן הברה אשר היא גדולה באוכלוסין כל כך אשר היא יכולה להיות נחשבת למדינה וכל חלק שבה יכולה להיות נחשבת לעיר בפני עצמה, וגם מוסמכים אנו מגדולי ישראל לדון ולהורות בין בדיני ממונות ובין באיסור והיתר, וגם נתקבלנו מקהילה אשר כל קהילה יש להם בית הכנסת גערעדזשעסט לרב עליהם, כי לפי שביארנו עפ"י דת תורתנו, יכול כל רב לבא לעיר אפילו היא קטנה לבא מעצמו בלי שום קבלת קהילה ולהתנהג ברבנות אפילו במקום שיש בעיר רב גדול בתורה, כל שכן אנו שנתקבלנו ע"י קהילה ובעיר גדולה כלאנדאן אשר כל חלק וחלק נחשבת לעיר בפני עצמה כפי גדלותה, שיש לנו להתנהג ברבנות ולתת קבלה לשוחטים ולפתוח בתי שחיטה, וגם יש לנו חזקה על זה, כמו שמבואר בהדיא בשולחן ערוך יורה דעה הנ"ל בסוף סימן רמ"ה, זה לשונו: מי שהוחזק לרב בעיר, אפילו החזיק בעצמו באיזה שררה אין להורידו מגדולתו אעפ"י שבא לשם אחר גדול ממנו, ע"כ.

ובביאור הגר"א שם ס"ק ל"ז הביא מקורו מתלמוד ירושלמי, זה לשונו: כמו שכתוב בירושלמי סוף הוריות, אילן דבר פזי ודר' הושעיא הוו עאלין ושאלין בשלמא דנשיאה בכל יום, והוו אלין דר' הושעיא עלין קדמוי ונפקין קדמוי, אזלין אינון דבר פזי ואתחתנון לנשיאה אתן בעון מיעל קדמוי אתן ושאלון לר' אמאי, אמר להם ר' אמאי

והקמות את המשכן כמשפט (שמות כ"ו פסוק ל') וכי יש משפט לעצים, אלא קרש שזכה להנתן בצפון ינתן בצפון, בדרום ינתן בדרום, עכ"ל הטהור.

הנה נראה מזה דאפילו שררה קטנה, לעייל לשאול בשלמא דנשיאה דזכו משפחת ר' הושעיא לעייל מקודם לא הותרו לקחת מהם, כל שכן לקחת מאתנו שררה גדולה כזו למנות שוחטים ולתת להם קבלה ולפתוח בתי שחיטה אשר יש לנו חזקה על זה, כל שכן דאסור לקחת מאתנו. ושררה של שחיטה שייך לרבנים וגם לקחת שררה זו אפילו במקום שיש גדול ממנו, איתא בהדיא ג"כ במסכת עירובין דף ס"ג ע"א: רבינא סר סכינא בבבל, ורבינא תלמיד חבר דרב אשי הוי ורב אשי היה רב במתא מחסיא שהוא בבבל, ורבינא שהוא תלמיד חבר דרב אשי הוה אפילו הכי בדק סכינין לשחוט שלא ברשות רביה. כל שכן רב מוסמך מרבנים באתר דרב אחר שהוא אינו רבו יכול לבדוק סכינין וליתן רשות לשחוט ולהתנהג ברבנות, ואסור לקחת ממנו משרה זו ואפילו היו הרוצים לקחת ממנו משרה זו עדת יראים ושומרי הדת ורב להם גדול בתורה ויראת שמים אסור לקחת ממנו שררה כפי שביארנו עפ"י דת תורתנו הקדושה.

כל שכן כעת שיש לנו לזעוק מרה ולהתפלל לה' שיתן חן וחסד בעיני השרים אשר כל מגמתם עד כה היתה ליתן חופש דת, ליתן גם כן עתה, ושלא ליתן משרה זו ביד הפרעזידענט אוו דעפיוטיס אשר הוא מעמבער של היונייטעד סינאגאגס שלהם אשר רובם מהם אינם יודעים את התורה וממילא אינם שומרים את התורה, וגם הרב שלהם אשר בחרו גם כן כפי רוחם ולא נבחר מעדת היראים השומרים התורה המסורה לנו וכפי דעת השולחן ערוך, אלא נבחר מעשירי ותקיפי העם הנ"ל.

וגם רבנים אחדים אשר בחרו אינו אלא לעור עיני היראים, אבל הם גם כן אין נאמנין לנו על הכשרות, כיון שנכנסו תחתיהם ותחת רשותם, כמו דאיתא ברמב"ם

הלכות ביאת המקדש: מי שעבר ועשה בית חוץ למקדש להקריב בו קרבנו לשם אינו כעבודה זרה, ואעפ"כ כל כהן ששימש בבית כזה לא ישתמשו במקדש לעולם, עכ"ל הטהור.

ומשנה מפורשת בסוף מסכת מנחות דף ק"ט: הכהנים ששמשו בבית חונו לא ישתמשו במקדש, דכל איש מישראל אשר נכנס לשרת אעפ"י שכוונתו לשמים אבל אינו עפ"י דת התורה לכת אחרת אינו ראוי לנו.

ועוד יש ראיות על זה ומחמת עשרם ותקפם הם רצים להשתרר עלינו ולקחת מאתנו את המשרה אשר שייך לנו אבל עד כה לא היה ביכולתם שלא היה כח מהממשלה, אבל עתה מאמצים בכל כחם להשיג רשיון מהממשלה ואז יהיה ביכולתם לעשות עמנו כמה שהמה רוצים בכח הממשלה, וכל דיני שחיטות וטריפות אשר לפי דעת תורתנו הקדושה כהמרת הדת ונהיה מן הצועקים ולא נענים.

וזה גופא מה שרוצים להשיג רשיון מהממשלה לקחת ממנו את השררה מה ששייך לנו, זה הריסת הדת על פי דעת תורתנו ומותרים ומנודים הם מהגאונים המפורסמים. ממילא כיון שעברו על דבריהם, דזה לשון תשובת מהר"ם מרוטענבורג דפוס פראג דף קי"ג ע"ב, וכעת הוא נדפס מחדש בבודאפעסט על ידי ר' משה אריה בלאך, מורה בבית מדרש הרבנים דמדינת הגר ולפנים אב"ד דק"ק לייפניק במדינת מעהרען הוא בשנת תרנ"ה לפ"ק בדף קנ"ט ע"ב: ועוד גזרנו ונדינו והחרמנו בשמותא ובשם מיתה שלא יהא אדם ראוי ליטול שררה על חבירו לא ע"י מלך ולא ע"י שרים ושופט כדי לעשות ולקנוס ולכוף חבירו לא בדברי שמים ולא בדברי הבאי, כי עושים כפרושים ואפילו צנועין אינן, אם לא שימנו אותם רוב הקהל מפני חשיבותם, והעובר על גזירתנו יהיה באלה ובנידוי ובשמתא ומותרם בשם מיתה ושמה יהיה ויהיו כל ישראל מובדלים ממנו חתומים ואינם חתומים

ותלמידיהם ותלמידי תלמידיהם גדולים וקטנים, פתו פת כותי, יינו יין נסך, ספריו ספרי קוסמים, השומר תקנונינו ינוחו ברכות על ראשו. ועל תקנה זו חתומה שמואל ב"ר מאיר, יעקב ב"ר משה, אליעזר ב"ר נתן וק"ן רבנים, עכלה"ט. והמה הנקראים כעת בראשי תיבות רשב"ם, ר"ת, שהם נכדי רש"י והראב"ן וק"ן רבנים.

והגאון חתם סופר חלק חושן משפט תשובה כ"א, ביאר דבריהם הקדושים היטב אשר דבריהם הקדושים צריכין לימוד, וז"ל באמצע: ובתשובה אחת ביארתי דמשום הכי דייקו בתקנתם והתנו שיהיה ברצון רוב הקהל ומפני חשיבותם, משום שפעמים מסכימים רוב הקהל עד דיינו בור, ומי שמיקל להם מגיו להם ואומרים לעץ אבי אונה, על כן בעי גם כן מפני חשיבותם ולא תהיה אחרי רבים לרעות. ולפעמים איכא אדם חשוב וגדול אלא שאין הציבור חפצים בו, גם זה לא יתכן, דלא עדיף מבצלאל בן אורי בן חור שהקדוש ברוך הוא נמלך במשה רבינו עליו השלום, ומשה רבינו עליו השלום נמלך בישראל אם הגון לפניך בצלאל, כמבואר במסכת ברכות נ"ה ע"א, על כן היה תנאי בתקנה שיהיה צירוף שניהם רוב הציבור חפצים בו גם שיהיה חשוב והגון, וכל זה אפילו היה משתדל ע"י מלך ישראל, שהרי יהושע בן גמלא היה צדיק גמור, כמבואר במסכת בבא בתרא כ"א ע"א ובתוס' שם ד"ה זכור וכו', ומ"מ הואיל וקיבל כהונתו על ידי ינאי המלך קורא עליו קשר רשעים במסכת יבמות ס"א ע"א, ועיין במסכת יומא ט' ע"א, מונה והולך צדיקי בית שני ששימשו בכהונה גדולה, וקורא על אינך שנות רשעים תקצורנה, ואינו מונה יהושע בן גמלא בין הצדיקים ההמה, ראה כמה עבירה עושה ואם כן במגיש משפטו לפני מלך ישראל כש"כ לפני ממשלת אומה אחרת.

והנה כבר ישב על מדוכה זו הגאון בעל אורים ותומים, זה לשונו ממש: הדור אתם ראו ושמעו כמה רב מהעונש יש בזה שנוטל שררה על הציבור על ידי שררה, ובעו"ה

נחרבו, וכמה בתי מדרשות נדלדלו על ידי כן, וכמה הריסות בתורה ולומדיה גרם זה. וחובה על רבני הזמן לעשות גדר בזה לבל יהיה חו"ש פרוץ מרובה על העומד, ואולי יזכה ה' לישר חיל לעשות תיקון בזה לצורך שעה להרים דגל התורה ולנער רשעים מן הארץ אי"ה, עכ"ל הגאון אורים ותומים ז"ל.

והנה אין אנו מחרימים ומנדים, אף הוא הפורץ מנוזה מפי רבותינו רשב"ם ר"ת וראב"ן וק"ן רבנים, ואנחנו תלמידיהם, וא"כ פשיטא שאין ראוי להעביר על חרם גאונים הללו, עכ"ל הגאון בעל חתם סופר.

והנה נראה בהדיא מדבריהם הקדושים של שיטתם, כי הפרעזידענט של בארד אף דעפיוטיס וסיעתו אשר אין אנו חפצים בו ובהם, וגם רחוקים המה מתורתנו הקדושה ולא מן החשובים כפי תקנת הגאונים, וכפי שדקדק הגאון בעל חתם סופר בדבריהם הקדושים, אם לא יחזרו בתשובה ויסירו יד השרים והסגנים מענין זה, חל עליהם חרם קדמונים כמו שכתב חתם סופר הנ"ל בהדיא, שאין אנו מחרימין אותם שאין אנו רשאים כפי חוקי המדינה, אלא אנו מראין אותן תקנת הגאונים הנ"ל ואם המה עוברין על תקנתם המה מכניסין את עצמן בחרם ובניזוי של הגאונים הנ"ל.

ואין ספק אצלינו שגם אם ישיגו מהשרים הנכבדים של מדינת ענגלאנד, יהיה בטעות, כי אילו ידעו כל זה לא היו נותנים להם כח זה ולהשתרר עלינו בעל כרחינו, כי ת"ל בצל מלך חסד וממשלתו הרמה אנו יושבים ובמשפט וצדק יעמידו ארץ ולא בכח וביד חזקה, וזה ידוע אם ישיגו כח מהממשלה הרמה בטעות התמנותם בטל, כדעת הרמב"ם בהלכות סנהדרין סוף פרק ד': מי שאינו ראוי לדון מפני שאינו ידוע או מפני שאינו הגון, שעבר ראש גלות ונתן לו רשות או שטעו בית דין ונתנו רשות, אין הרשות מועלת לו כלום עד שיהא ראוי, שהמקדיש בעל מוס למזבח אין הקדושה חלה עליו, עכ"ל הטהור.

הנה נראה בהדיא שהמקבל משרה בטעות הוא כנעל מום למזבח ואין הקדושה חלה. ואם לא ישמעו לדברינו שנאמרין עפ"י דת תורתנו הקדושה אשר זה יהיה לנו גזירה והריסה בדת קדשינו אשר לא יאומן על שרי המדינה שיעשו זאת במדינה זו, אשר ניתן חופש הדת וכל אחד ילך בשם אלהיו, זה המאטא של הקאנסטיטוציע של מדינת בריטני, אשר אנו מברכים אותם בברכת הנותן תשועה בכל שבת ויום טוב אמן, ואין אנו חפצים להשתרר עליהם אלא הם רוצים להשתרר עלינו, אלא אנו חפצים שהמה יעמדו בשלהם ואנו בשלנו. ובאתי על החתום בזמן הנ"ל.

פינחס יעקב באמ"ו יהודא זללה"ה,

רב דק"ק בית הכנסת פועלי צדק

וביקוד חולים דקענאן סטריט ראוד בלונדון

מכתב מג

העתק תשובה ללאנדאן בדבר השחיטה

מאת זקן ההוראה ופוסק הדור הגדול

מוה"ר אהרן וואלקין זצ"ל

בעמח"ס זקן אהרן (חלק יורה דעה סימן ל"ב)

סימן ל"ב

ב"ה יום ב' ה' שבט תר"ץ פינסק

אל ועד הרבנים מכתבכם קבלתי ע"ד החוק החדש אשר מפלגת השמאלים במדינתכם רוצים להציע לפני הממשלה כי עניני שחיטה וכשרות מכל המדינה הגדולה שלכם יומסר רק תחת ידו היחידה של הרב הכולל לקהלות האזרחים (יוניטעד סינאגאגין) וכל האנשים האורתודוכסים באירופ"ר רואים בזה מכשול גדול ואבן נגף להירוס בסיס יהדות הרחדית, כי אזרחי מדינתכם השואפים תמיד לחדשות ולהקלות מודרניות מי יודע איזה רבני הכולל יעמידו ברבות הימים אם אפשר יהי לסמוך על הרבנים גופא, ע"ז אשיב לכם כי היטבתם לראות וכל חכם הרואה את הנולד יוכל להבין מראש אשר אם הממשלה תסכים חלילה להצעתם להוציא חלק כזה אז לא סכין שחוטה כי אם חרב נותנת בידי האזרחים להרוס יסוד דת קדשינו ולהכרית מאכל מפיות מאות אלפי אנשים באירופ"ר שומרי אמונים אשר לא יתגאלו בפת בגם לאכול משחיטת זובחי הזבח אשר יעמדו תחת השגוזת רבם, באשר ערבך ערבא צריך ומי יתן ערובה בעד הרב עצמו אשר יהיה ברבות הימים שלא יסלף מני דרך הישרה ולא יטוש תורת אמו המקובל לנו מימי קדם.

ואף כי אין גם מקום צל של חשד על הממשלה עצמה שבזדון וכוונה תרצה להעמיד עלינו מנהיגים שאינם מהוגנים ולהרכיב אלופים לראשינו שאין עטרתם הולמתם, אכן מפני שהממשלה לא נהירין לפניו שבילי

פנימיות דת ישראל, ובכל דברי הבחירות ידי ההדיוטים השמאלים קופצים בראש, ולכן באשמתם יטו לב המלכות ויועציה להכשילנו במנהיגים שאינם מהוגנים.

ההיסטוריא שלנו עשירה במקרים כאלה, והנסיון המר הורינו כי בכל מקום ובכל זמן שמנהיגי ישראל הוקמו ע"י הממשלה ולא מתוך העם עצמו, גרמו לנו חורבן והריסה נוראה, וכל עיקרו של חורבן בית השני בא לנו באשמת כהנים הגדולים שנתמנו מטעם הממשלה כידוע לנו מחז"ל, הכהנים גופייהו היו המסיתים והמדיחים את העם לעשות כל תועבה. הבה נראה עד היכן הגיע מדרגת הזהירות של דורות הראשונים ממשגיח על כשרות שנתמנה, לא מקרב העם, כי אם בכח הממשלה, הן ידוע לנו מאמרם ז"ל כי גזרת השמד והכליה שנגזר על אבותינו בימי מרדכי ואסתר בשושן הבירה לא באה כי אם בשביל שנהנו מסעודתו של אותו רשע אחשורוש, אשר לכאורה יפלא, והלא מעולם לא יכלנו לצייר לאכול מאכלים כשרים ומהודרים יותר מאלו המאכלים שהי' על הסעודה הזאת, דהא על אותה סעודה יצאה פקודה "לעשות כרצון איש ואיש", ודרשו חז"ל איש זה מרדכי ואיש זה המן, הכוונה כי המושל לא רצה להעביר את ישראל מדתם, ובידעו כי כל בשר שנתעלם מן העין, וכן יין שתחת ידי אינם יהודים פיגול הוא לא ירצה לישראל, לכן העמיד ממונה ומשגיח מיוחד על המאכלים הכשרים המיוחדים לישראלים, ואת מי הפקיד לממונה ומשיח הראשי על זה, את מרדכי היהודי, ואותו הפקיד לשר ממונה ומשגיח על הכשרות, ואם כן יש להפליא מה עול מצאו היהודים הכשרים שבאותו דור שפירשו מלאכול, ובמה חטאו היהודים שנהנהו מסעודה זאת העומדת תחת השגחתו של מרדכי ראש הסנהדרין.

אבל לדעתי, החסרון הי' בשביל שמרדכי לא נבחר מתוך העם למשגיח הכשרות כי אם נתמנה מטעם המושל, ולכן כחכמים הרואים את הנולד ראו הצדיקים שבדור כי

בשום אופן אי אפשר לסמוך על משגיח הממונה מטעם המלוכה, לו יהי גם ראש הסנהדרין, באשר היום יעמידו למרדכי ומחר יאמרו גם להמן שיעמוד בראש הכשרות, בהיות שידיעה והכרה עצמיית אין להם במסתרי פנימיות דת היהודים, ורק מפי המפלגות העומדות בקרבתן הם חיים, ומי יודע איזה מפלגה יוכשר בעיני הממשלה ברבות הזמנים, ולכן מסרו נפשם ולא נהנו מסעודה זאת, ואותן האנשים שלא חשבו כך ודנו באשר הוא שם, ובראותם כי בעת ההיא עומד בראש מרדכי היהודי, נהנו ואכלו, ראו מה עלתה בידם, המיטו שואה עליהם ועל כל ישראל.

ולכן לדעתי לא רק מצוה, כי אם חוב מוטל על כל אחד אשר עוד לא עומם שביב זיקי יהדותו להשתדל לפני הממשלה הרוממה שלא תתערב בכח השלטון בדברים הנוגעים לדת היהודי, רק תתן חופשה לכל מפלגה לשמור חוקי הדת לפי נטייתם הפנימיית, להסבירם ולהבינם שעניני הדת מהדברים המסורים ללבו של אדם הם ואי אפשר לבוא על זה בעקיפין ובכח השלטון רק המשגיחים על עניני הכשרות וכל עניני הדת צריכין להבחר מתוך האנשים שומרי דת ומשמרת אבות היודעים את מי לקרב ומי לרחק, ובכל פעם שהממשלה התערבה בעניני הדת לא יצא מזה תוצאות טובות.

ידענו היטב ששרי המדינה אך לצדק ישורו וטובת כל עם ועם הם דורשים, ואם נשיא הממשלה יחטא, לאשמות העם הוא אשר יוליכום שולל להטות לב יועצי הממלכה מני דרך הישרה, מובטחני בחסדי הממשלה הנאורה שלכם אשר לא תשים פדות בין מפלגה למפלגה, חוקה אחת ומשפט ישר לגר ולאזרח, לאורתודוכסים ולחפשים, שתשמע לקול בקשתכם לתת לכם חוקים טובים שגם האורתודוכסים יחי' בהם עפ"י מסורת אבותיהם ודתי תוה"ק ולא תעמיד עליכם מנהיגים כאלו שקשים לישראל כספחת.

והנני דורש בשלום הממשלה הרוממה ובשלום כל ירחי
ד', והנני מברך אתכם בהצלחה כנפש המברככם בברכת

אהרן וואלקין

מכתב מד

חוות דעת הראש"ל הרב הראשי לישראל הרב מרדכי אליהו שליט"א

בנושא של היריון בבהמות לאחר השחיטה בבית

המטבחים העירוני ביוהנסבורג

קיימות שתי בעיות :

(א) מדין הבלעת דם באברים ואין נ"מ אם נעשה בקרדום או בירי.

(ב) חשש של מראית העין, שיאמרו זו היא השחיטה וכך שוחטים ע"י קרדום או ע"י ירי.

הדינים לבעי' השני' נמצאים בסימן כ"ג סימן ה'. ולבעי' הראשונה בסימן פ"ז סעיף ג'.

ההצעה היא שגוי יירה את הכדור בראש הבהמה לאחר השחיטה הכשרה, קיים חשש של שתי הבעיות הנ"ל, אך אם אין שום אפשרות, עיין בכה"ח סי' כ"ג ס"ק נ', ועיין שם בשם השפ"ד. וחכ"א שגם לחתוך אחרי שחיטה בקרדום אסור. אולם אם ברור שיצאה נפשה מותר. עיין שמ"ח שם וכה"ח שם ס"ק נ"א.

ולסברת רמ"א שחושש לצלי מדין בליעת דם באברים. לכאורה אין להקל, ובפרט שיש הבדל בין הכאה על ראש הבהמה, שלדעת הש"ך אין הדם נגרר, ובין ירי על הראש שלשם כך עושים שתמות מהר והוי כשבירת מפרקת, או תחיבת סכין בלב. ועיין בכה"ח סימן פ"ז ס"ק י"ב, ובפרט שלסברת הט"ז כאן איירי שכבר יצא הדם בזינוק עיי"ש. ולפי הדרישה ס"ז ס"ק ב' שהטעם שאין כח בבהמה להאנח ולחוציא דם, ולכאורה דחה הוא בזה סברת הש"ך שיש לחלק בין הכאה בראש לשבירת מפרקת וכו'.

בכל אופן אם העובדות המתוארות במכתב הם שאין שום אפשרות כי בתי המטבחיים הם של גויים, אפשר להקל בתנאים דלהלן:

1. להשהות כמה שאפשר שהירי תהא אחר השחיטה.
  2. שהשוחטים ישתדלו לשחוט כל הסימנים ואם אפשר גם הורדים.
  3. שהיורה יהא אינו יהודי.
  4. שהבשר יודח יומלח לפני יציאתו מבית המטבחיים.
- אם כך ייעשה אפשר בני"ד להקל בצורה חד פעמית.

מכתב מה

בית דין צדק דק"ק יוהנסבורג והמדינה

BETH DIN

(Jewish Roollesiastical court)

24 Raleigh Street Yeoville 2198 Johannesburg

כ"ו אלול תשמ"ט

לכבוד מרנן ורבנן ורבותי,
הרבנים הראשיים לארעא דישראל שלט"א

אחדשכתרה"ט בכל הכבוד הראוי, לבקשת כתי"ר הריני להציע את נושא היריות בבהמות לאחר השחיטה, בבית המטבחים העירוני ביוהנסבורג.

לפני כעשרים שנה יצאה גזירה מטעם הנהלת הבית מטבחים, שיש צורך לירות על הבהמות לאחר השחיטה. בזמנו, פנו חברי בית הדין להגריי ווייס זצ"ל שהי" ראב"ד במנצ'סטר - אנגלי, וביקשו את חוות דעתו. הוא אמר שיש לדאוג שלא יירו על הבהמות, אלא רק לאחר 30 שניות מזמן השחיטה, וכך ניתנה ההוראה לבית המטבחים. במשך השנים נוכחנו לדעת שהעובדים לא מצייתים להוראה, ויורים בהפסק זמן קצר יותר, 15 שניות ואפילו פחות מזה. היות ובית המטבחים הוא עירוני ויש שם רק קו ייצור אחד לשחיטה כשירה, קשה להילחם תמיד עם ההנהלה, ולכן פנינו בע"פ להרבנים הגאונים אלישיב ואויערבך שליט"א, ושאלנו לדעתם האם עלינו לצאת במאבק בנושא זה, ושניהם לא היו מודאגים מכך.

לאחרונה, ביקר חבר בית הדין שלנו, הרב ברוך רפפורט שליט"א בגייטסהד, והתברר לו ששם גם יורים על הבהמות לאחר השחיטה. הוא שוחח על כך עם הרב המקומי הרב ראקוב שליט"א, וכנראה גם שם יורים

לאחר השחיטה ללא מירוח זמן קבוע. לאחר השיחות הללו, גם אנו הפסקנו לדון בדבר כיון שסבורים אנו שמוטב שלא לקלקל את היחסים עם הנהלת בית המטבחים, ולא להתנגד לדברים שאין בהם בעי' הלכתית.

לדעתי העניי לא מובן מדוע מעכת"ר מתנגדים לנושא היריות בצורה כל כך חריפה. הלא מקור האיסור בבעיא בחולין ק"ג על דברי שמואל ששובר מפרקת של בהמה קודם שתצא נפשה אם מבליע דם באיברים ושרי למיכל מיני באומצא, וסלקא בתיקו, ואף שדנו הראשונים אם ע"י מליחה מותר, הלא נפסק בשו"ע סי' ס"ז ס"ג שע"י מליחה מותר לקדירה ולמחבר מותר לצלי בלי מליחה, ולרמ"א גם לצלי מותר לאחר מליחה.

איך שלא יהי', כמעט ולא מצויים כיום אנשים שאוכלים בשר באומצא. זאת ועוד, אנו הנהגנו שכל הבשר הנמכר באיטליזים נמלח והודח לפני שנמכר, כך שאין חשש של בשר שיאכל ללא מליחה.

ולמעלה מזו דנו הפוסקים בדברי הרמ"א סי' כ"ג ס"ה שאם רוצה לקרב את מיתת הבהמה לאחר השחיטה יכנו על ראשו. ואף שלכאורה נסתר מדבריו בסי' ס"ז ס"ג, הנה הש"ך חילק בין הכאת הראש לשבירת המפרקת או דקירת הלב והפס"ג בשפ"ד ס"ז סק"ט כתב והעולם נוהגים להכות על הראש. ואם כן לכאורה אין לדאוג על היריות שייתכן ואינן מבליעות דם, ואפי' מבליעות הלא חשש רחוק שמישהו יאכל את הבשר ללא מליחה.

מישהו יעץ לנו אולי לסדר שיירו לאחר קילוח הדם הראשון, אבל גם זו בעי' ליישם אם אנו נתונים לחסדי הנכרים, וע"כ השארנו את המצב כפי שהוא.

נשמח לשמוע את חוות דעת מעכת"ר.

והריני חותם בברכת שנה טובה מתוקה כוח"ט בשם חברי בד"צ דפר,

בכל הכבוד הראוי

הרב משה קוראטג

ראש בית הדין

מכתב מו

מנשה הקטן

אבדק"ק אונגוואר

ור"מ דישיבת "בית שערים"

ברוקלין, נ"י

שאלות ותשובות משנה הלכות ח"ט, יו"ד סימן קנ"א

בנרון השחיטה שמפילין הבהמה ע"י

חשמל על הארץ בגובה 38 אינשעט

י"ז מנ"א התשלי"ח בני"י יצו"א.

מע"כ ידי"נ נחמד ונעים הרה"ג וו"ח נו"נ עוסק בצ"צ
מרבץ תורה לרבים כש"ת מוה"ר ברוך אלכסנדר זושא
ווינער שליט"א ר"מ דישיבה גדולה דקאראקאס
ווענעזועלא.

אחדשכ"ת בידידות.

יקרת מכתבו קבלתי, תוכו רצוף שאלה חמורה, ולא
רציתי להחמיץ הענין כי כנראה הוא נוגע לרבים. ומה'
אשאלה מענה לשון שלא אכשל ח"ו בזכות הרבים.

וזה תוכן שאלתו, בנידון השחיטה בקאראקאס
בבהמות גסות. וזה מעשהו: מכניסין הבהמה לתוך לול
קטן שיש בו מקום בשביל בהמה אחת. כשהבהמה בתוך
הלול נוגעים הבהמה מאחורי עם חוט חשמל חי
ומחזיקים אותו על הבהמה עד שהבהמה רובצת על די'
רגלי. כלומר נופלת תחת"י או על צדה. אח"כ כשהבהמה
כבר על הארץ קושרין על אחת מרגלי שלשלת של ברזל
ומצד השני אותה שלשלת קשורה למעלה. אח"כ מושכין
את הבהמה בכח מוטור עלעקטרי מן הלול בשלשלת הנ"ל

הקשור על רגלה האחת ונופלת מן הלול למטה על הארץ. הגובה מן הלול לארץ הוא 38 אינטשעס. אבל היות כי הבהמה נמשכת דרך מדרון ונופלת דרך מדרון והחמשך הוא 50 אינטשעס. נמצא שהנפילה הוא מהלול לארץ דרך מדרון של חמשים אינטשעס. אח"כ מגביהין הבהמה למעלה על רגלה זו שהשלשלת קשור בה, עד כדי שכל הבהמה תלוי באויר על רגל אחת וראשה תלוי למטה ונכרי אחד אוחד הראש והשוחט שוחטה, ועתה נפשו היפה שאלה ג' שאלות:

(א) אם יש איסור במה שנוגעים הבהמה בחשמל שהרי עושים זאת רק כדי להרביץ הבהמה על קרקע הלול ואולי רובצת רק בכדי להשתמט מזעזוע החשמל, כח החשמל הוא בן 115 וואלט.

(ב) אם יש לחוש לחשש נפולה במה שהבהמה נופלת מהלול למטה עד לארץ, וברוב הפעמים היא נופלת על גבה. וציון לדרכת"ש יו"ד סי' נ"ח ס"ק ח' בנופלת במדרון.

(ג) אם יש חשש איסור בשחיטה תלוי באופן הנ"ל.

והגם שאין אני יכול להתפנות כראוי לדבר חמור כזה, אבל כיון שכתב כת"ר שמחכים לתשובתי במהירות האפשרי והדבר נוגע להציל נפשות מישראל מאכילת טריפות או ספק טריפות ח"ו, לכן אשיב בזה בקיצור כפי אשר יורונו מן השמים בלי פלפולים, ואולי אי"ה לכשאפנה אחזור למשנה זו לפלפל ולסלסל בדבר זה.

ואבא על ראשון ראשון. והנלפענ"ד על דין החשמל שנוגעים בבהמה זו והיא נופלת מחמת החשמל על הארץ. לא כתב לי מה יהי משפט הבהמה, אם יניחו אותה בלול לאחר שנפלה, התוסיף לקום מעצמה ותלך לה. אז הי' הענין נראה כעמ"ש מעכ"ת שאולי רק מחמת פחד רובצת תחתיו ולהשתמט מזעזוע החשמל, אבל אם אינה עומדת מאלי' אז כבר באנו לספיקות גדולות, שמא החשמל שרף בה המוח או שאר אברים הפנימיים. שהרי הוא פשוט

שהחשמל דרכו לשרוף בבעלי חיים וכמה אנשים מתו או נלקו מחשמל, וידוע באופן יחסי החשמל שסובל כח האדם הוא יותר ממה שסובלת הבהמה. וגם הוא פשוט דבאם רק נוגע לרגע כמימרא בחשמל ומיד נוטל, אז אפשר שלא יזיק רק שיזדעזע קצת, אבל אם יחזיק קצת בחשמל ישרפהו וימיתהו, או עכ"פ יעשהו בעל מוס. ולכן כל שהחזיק החשמל כ"כ זמן אצל הבהמה עד שהבהמה נפלה לארץ בלי הכרה מחמת עוצם הזעזוע, כה"ג ודאי יש לנו לחוש שמא נתקלקלו אחד מאבריו הפנימיים או נשרף המוח. והגם שאפשר שלא הזיק עדיין שום אבר, אבל אפשר שכבר הזיק או עכ"פ סופו להזיק ולינקב אחד מאבריו, כיון שכבר נשרפה כ"כ סופה לישרף ולמות. ועיין תוסי' חולין מ"ב ע"א ד"ה דרוסת הנץ שכתבו לחלק בין סופו לינקב לדרוסה, דטעמא דדרוסה שהארס שורף וסופה למות ע"ש. וא"כ הכ"נ בחשמל כיון שהוא שורף לא גרע מארס ששורף אף שעדיין לא מתה מ"מ סופה למות.

ולכן לפענ"ד גרע בהמה זו ממסוכנת (חולין ל"ז ע"ב וש"ע יו"ד סי' י"ז), דקיי"ל שמותר לשוחטה ואם פרכסה לאחר שחיטה מותרת, דהתם מיירי בבהמה מסוכנת שאין חוששין לה שמא נשרפה וכגון שנסתכנה מעצמה או בידי שמים, ולכן שפיר אכתי אזלינן בתר רוב בהמות כשרות וסמכינן ארובא. אבל הכא כיון שנעשה בה מעשה שרפה ע"י החשמל, מאן נימא לן דלא נשרפה, כיון שראינו שע"י מעשה השרפה נפלה לארץ כאבן דומם, ועכ"פ סופה למות משריפה זו, אפילו שעדיין חי'.

ועיין רמב"ם פ"ד מהמ"א ה"ט שכתב וענין הכתוב שהנוטה למות מחמת מכותי ואי אפשר לה לחיות מחמת מכה זו אסורה, מכאן אמרו חכמים זה הכלל כל שאין כמוה חי' טרפה. ובהלכה י"א כתב בהמה שהיא חולה מחמת שתשש כחה ונטתה למות הואיל ולא אירע לה באבר מאיבריו הממיתים אותה הרי זו מותרת, שלא

אמרה תורה אלא כעין טריפת חית היער, שהרי עשה בה מכה הממיתה אותה, ע"ש.

הנה נראה שמחלק החילוק בין שנסתכנה והיא מסוכנת בידי שמים ובין שנסתכנה מחמת מכותי שהוא בידי אדם ואי אפשר לה לחיות. וא"כ לא מיבעיא אי נימא דכן היא ההלכה, א"כ פשוט דדידן אסור לשחוט מטעם מסוכנת בידי אדם, שכיון שנפלה כאבן דומם הרי היא עכ"פ בכלל מסוכנת. אלא אפילו נימא דחילוק זה אינו מוכרח בדברי הרמב"ם, שהרי כשמנה י"ח טריפות, וכן בפ"י כשמנה בה"ט שבעים מיני חליים שאוסרים את הבהמה כתב בה"יב שאין להוסיף על טריפות אלו, והאריכו כבר בזה האחרונים, מ"מ בדידן מטעם אחר יש לאסרו כיון שהחשמל דרכו לשרוף הבהמה, וכבר התחיל בו מכת השריפה עד שנפלה לארץ, אמרינן סופה למות משריפה זו כמו בארס או שכבר נשרף המוח או שאר אברים הפנימיים, ועכ"פ היינו צריכים לבדוקה בכל גופה וכבר קיי"ל דאין אנו בקיאים בבדיקות כאלו.

ומה שכתב מעכ"ת דאפשר שהבהמה רובצת תחת"י רק בכדי להשתמט מזעזוע החשמל. הנה פשוט דזה אינו, שהרי לאחר נפילתה לארץ באים הנכרים ומושכים רגלה וקושרים עליה שלשלת של ברזל ומסבכים אותה, ואם לא קבלה מכה מהחשמל עד שאבדה כל חושי וכחה נחלש, אז אדרבה היתה מבעטת בהם ומצלת עצמה כשתראה שכלתה עליה הרעה. אבל פשוט דהחשמל מהמם מוחה ומאבדת כל כח הרגשתה ואין לה כח והרגש שהמיתו הרגשה עד שנעשית כאבן דומם ע"י החשמל.

והנראה פשוט, דאדם המקבל מכת חשמל כזו עד שנעשה מחוסר הכרה ואבד כל החושים ונפל לארץ כאבן דומם הרי הוא בכלל חולה שיש בו סכנה ויביאוהו לבית חולים ויטפלו בו הרופאים ויתנו חמצן (אקסידזען בלע"ז) ומותר לחלל עליו את השבת. וכבר ראיתי בעונ"ה בעצמי כשהייתי באוישביץ וכן קרה בעונ"ה זה לפני כמה שבועות

באחד שעלה לתקן חשמל ואחז בו החשמל ונפל לארץ, ובעו"ה הביאוהו לביה"ח ואחר איזה ימים מת שם. ואמרו שמיד שנפל כבר נשרף בו המוח ולא היו יכולים להצילו. עכ"פ פשוט הוא מאד שאם באדם יחזיקוהו בחשמל עד שיבא למצב בלתי הכרה ובלתי הרגשה אז הוא כבר יותר מחולה מסוכן, וא"כ בבהמה נמי עכ"פ נעשית מסוכנת ע"י זרם החשמל וכ"ש הוא מאלו שחשבים ביו"ד סי' ס'.

והנה הגם דבש"ע איפסקא הילכתא דמסוכנת מותרת ואפילו לכתחילה מותר לשחוט כמבואר שם ל"ז, וכמ"ש לעיל, מ"מ שם ל"ז ע"ב ודף מ"ד ע"ב אמר הנביא אהה ה' אלקים הנה נפשי לא מטומאה ונבלה וטרפה לא אכלתי מנעורי ועד עתה וגו'. ונבלה וטרפה לא אכלתי מנעורי שלא אכלתי בשר כוס כוס מעולם, פרש"י כוס כוס שחוט שחוט שלא תמות, לפי שמסוכנת היא, דנבלה ממש ליכא למימר, דא"כ מאי רבותי'.

והנה בש"ע ס"ג שם גדולי החכמים לא היו אוכלים מבהמה שממהרים ושוחטים ודבר זה אין בו איסור אלא כל הרוצה להחמיר על עצמו ה"ז משובח, וכתבו הבה"ט ושמ"ח ותב"ש דבהמת עכו"ם אין לשחוט מסוכנת, וכן מורין כל ישראל. והוסיף התב"ש סק"ד דהאידנא דנפיש התולין להקל ומקלו יגיד לו ראוי לכל בעל נפש להזהר אפילו בבהמת ישראל, הובא בדרכ"ת סי' י"ז אות מ"ד. ומעתה בדין אפילו לא מיבעיא אם היא בהמת עכו"ם כיון שהיא מסוכנת אפילו היתה מסוכנת דעלמא נמי אין שוחטין ואפילו בבהמת ישראל הי' ראוי להחמיר. א"כ דא שנית שיש לאסור בזה.

ועוד בו שליש"י דנלפענ"ד לפמ"ש הריטב"א ז"ל דאף דמקח וממכר בשוי"ט אינו אלא דרבנן גזירה שמא יכתוב (ועיין רש"י ביצה ל"ז וכ"ז), מ"מ היינו דוקא במו"מ שהוא באקראי בעלמא אבל לעשות משא ומתן בקביעות אף בדבר שאינו מלאכה אסור מדאורייתא. ועיין רמב"ן עה"ת פ' אמור עה"פ יהי לכם שבתון, והביא הח"ס ז"ל

ומרן הבייש א"ח סי' פ"ט יצא לחדש מינה דאפילו למ"ד אין מבטלין איסור לכתחילה מדרבנן היינו באקראי בעלמא, אבל לבטל איסור בתמידות כולי עלמא מודו דאסור מדאורייתא, ובמקום אחר הבאתי רא"י לזה מהא דקיי"ל יו"ד סי' קי"ז דכל איסורין שבתורה אסור לעשות בהן סחורה, דתנן אין עושין סחורה בנבילות וטרפות (משנה שביעית פ"ז), וקיי"ל בנזדמנו לו לצייד נו"ט מותר למכרן, רק בתמידות אסור לעשות עמהם סחורה, והרי החילוק בין בתמידות לאקראי בעלמא.

שוב מצאתי כן מפורש בשו"ת הרשב"א ח"ג סי' רי"ד שחילק להדיא בין דבר שנתערב בדרך מקרה בעלמא לא החמירו בו, לדבר שדרכן לעשות כן לעולם אסור ואינו בטל, ע"ש באריכות, והואו דבריו ביהת יוסף יו"ד סי' קל"ד ע"ש.

ולפ"ז נלפענ"ד לחדש דאפילו למ"ד דמסוכנת מותר לשוחטה לכתחילה היינו דוקא באקראי בעלמא, שקרה שהבהמה היתה מסוכנת התירו לשוחטה אבל בתמידות לעשות הבהמות מסוכנות בכל עת קודם שחיטה, לכ"ע אסור מה"ת לשוחטן.

ולפ"ז נלפענ"ד להוסיף כ"ש מסוכנת דידן שבא ע"י חשמל דאפילו נימא שאם אירע מקרה ובהמה קבלה חשמל ונפלה על הארץ ובאת שאלה לפנינו והיינו מתירין אותה לשוחטה, אבל לעשות כן בתמידות להוממה ולסכנה ע"י חשמל ולהתירה לשוחטה לכתחילה ודאי מדינא אסור לעשות כן כנלפענ"ד.

ורביעי בקודש נלפענ"ד לפ"מ דקיי"ל באכלה חלתית (יו"ד סי' נ"א ס"ד) וכיוצא בו טריפה, ואם הוא דבר שספק אם נוקב, טריפה מספק. ולדעת הרמב"ם תדבק תוך ג' ימים. והנה פשוט שהחשמל דרכו לשרוף ושרוף בעל חיים וכ"ש המוח והבני מעיים, אלא שמתחלה עדיין לא ניכר השריפה בו, וכשהבהמה נופלת על הארץ הרי כבר פעל

החשמל כ"כ עד שכבר החל הנגף והשריפה בה, וכיון דלא ידעינן עד כמה נשרפה הבהמה וכמה פעל החשמל בקלקול האיברים וא"כ עכ"פ בעי בדיקה לדעת הרמב"ם, והגם דלא קי"ל כרמב"ם בזה כמבואר בש"ע, מ"מ מדידי שמעינן לדידן דהיכא דמספקין אי ניקב אי לא ניקב בעינן עכ"פ ליבדק. ובדידן כיון דלא בקיאינן אנו בבדיקה ממילא נאסרה הבהמה, ואפילו אם יאמרו הרופאים שאפשר לבדוק כל הבהמה כולה ולא ימצאו שום חשש נקיבה בכל הבהמה כולה בראש ולא בבני מעים וכיוצא בו באברים המטריפים, מ"מ עכ"פ צריך לבדוק כל בהמה ובהמה, דודאי לא מהני בדיקה זו לשאר בהמות, ולהחזיק כל שאר בהמות שנגע בהן החשמל שהם מרוב בהמות כשרות דלא אזלינן בתר רובא אלא ברובא דאתי ממילא, אבל ברובא דאתי מעלמא לא שייך לומר דאזלינן בתר רובא, ולא שייך לומר דאיתחזק, דא"א להחזיק מבהמה זו לזו. וכמו שנפלו כמה בהמות ממעלה מעשרה צריכה כל בהמה בדיקה ולא סגי אם נבדוק שלשה מהם, הכי נמי.

וכן אם היו כמה בהמות מסוכנות ונשחטו שלשה ופרכסו, לא נאמר דכיון דשלשה פרכסו ודאי כולן כשרות הן. ואפילו בלא פירכוס, דלא מהני פירכוס בהמה זו לאחרת. והכ"נ כן הוא, ולא מהני בדיקה אחת לאחרת.

ועיין ט"ז סוף סימן נ"ז וסימן פ"ד ובמג"א א"ח סי' תס"ה סק"ה וז"ל מיהו ה"ט"ז כתב שם בשם רש"ל דלא אמרינן כן אלא בתולעים דמיני קא רבי (פ"י דבנמצא ג' תולעים הוי חזקה) אבל בדבר דאתי מעלמא לא, ועכ"פ אפילו נחלק בין הדבקים, מ"מ פשוט דלדידן אינו מועיל כלום בדיקת אחת לשני, וז"פ.

ומעתה נבא עוד לדין נפולה שדן בה מעכ"ת אי יש לחוש לה, ומתחלה נראה מה שנופלת תחתיה או על צדה אי הוה בכלל נפולה. וגם מה שסוחבין אותה אח"כ מן הלול לארץ אי הוה בכלל נפולה, וגם אי הוה בכלל נפולה אי הוה בכלל נפלה מעצמה או בכלל הפילוח אחרים, ובטש"ע סי'

נ"ח מצינו חילוק בין נפלה מעצמה או הפילו אחרים. ואם ידעה שרוצים להפילה בעיני י' טפחים אבל לא ידעה שרוצים להפילה או אפילו ידעה והפילו בבת אחת אפילו בפחות מ' חוששין לה. ובשו"ת בית שלמה יו"ד סי' מ"ו דייק מלשון הפרישה סי' נ"ח דכל שנחבטה בע"כ והיינו ע"י אחר אסור אפילו בפחות מ', ולא חילק בין הפילה בכח או לא.

ובספר תפלה למשה ס"ל לחלק, ע"ש בסי' נ"ח, ובספר שרידי אש סי' ד' האריך לפלפל בדברים, ע"ש, כי אין רצוני לפלפל במה שכבר מבואר. אבל מה שנלפענ"ד סברא ישרה דאפילו למ"ד דפחות מ"ט אין בה משום ריסוק אברים בכל אופן כל שלא הפילו בחוזק ונימא דבדין לא מקרי הפילו בחוזק. מ"מ נראה לפענ"ד דכל הני תנאים לא נאמרו אלא בבהמה שהיא בריאה בכל חושי', שדרכה לפי טבעה לשמור על עצמה בכל עת. והטביע הקב"ה בכל בעל חי לשמור על חייו. והגם דפחות הוא משמירת האדם על חייו ועיין גמ' ב"ק ב' ע"ב אדם דאית לי מזלא כתיב ב"י כי יגח בהמה דל"ל מזלא כתיב כי יגוף ופרש"י דאית לי מזלא שיש לו דעת לשמור את גופו.

ומיהו פשוט דאע"ג דהבהמה אינה יודעת לשמור את גופה, אבל מ"מ יש לה הרגשות טבעיות אשר הם שומרים אותה, וגם שאמרו חי נושא את עצמו, ולכן אפילו הפילו בלא ידיעתה מפחות מ"ט לא נתרסקו אברי' שהרי אמרו חי נושא את עצמו. והפלת בעל חי מגובה שאינו יותר מ"ט שיערו בו חכמים שאין בו כדי לרסק איברי' כיון שהיא בכלל חי נושא את עצמה. אבל בהמה כזו שלפנינו שע"י החשמל אבדה הכרתה והוממה עד כדי שלא מרגישה כלום והרי הוא כבשר מת, כה"ג אפילו מפילין אותה בפחות מ"ט נמי אפשר שיתרסקו איברי'. ועיין שבת צ"ד את החי במטה פטור אף על המטה, אבל בכפות מודה ר"נ. עיין תוס' שם. וא"כ כ"ש בהמה שנטלה ממנו כל טבעי וחושי החיים והרי היא כאבן דומם שאז הבהמה נופלת בכבדות

גדולה ועלולה יותר לריסוק אברים ולשבירת עצמות, כה"ג אפשר כ"ע מודו דיש כאן איסור משום ריסוק איברים אפילו פחות מ"ט.

גם מה שסוחבין אותה מהלול דרך מקום מדרון הנ"ל ונופלת לארץ ע"י הסחיבה, הגם דיש לפלפל בזה לענין נופלת במקום מדרון וכמו שציין כ"ת לדרכ"ת במחלוקת הפוסקים, אבל לפמ"ש שהסברנו לעיל הכ"נ גרע הוא מסתם נפילה, דלאחר שהוממה ע"י החשמל ועוד בה נשמתה וכמעט פרחת סוחבין אותה ממקום זה למקום אחר ברגלה האחת ונופלת ממקום גבוה 50 אינטשעס דרך מדרון אפילו מכל מקום כה"ג ודאי דיש לחוש לריסוק, ואולי אפילו ליציאת נשמה לפעמים שסוחבים בהמה לאחר שהוממה ע"י חשמל שהיא כבר מסוכנת שחיותה חלושה, ובשלמא בהמה בריאה אפילו סוחבים אותה על רגלה סובלת הרבה צער בזה ואפשר שישבור או יצא רגלה ויגרום לריסוק ניבין, אבל מ"מ הרי הבהמה בריאה היא אבל כה"ג שכבר היא מסוכנת אפשר שע"י הסחיבה והעלתה למעלה על רגלה תצא נפשה לגמרי קודם השחיטה, ועכ"פ ע"י המשיכה תפיל ראשה בכח, לפי שאין בכחה להחזיק ראשה, ולפי שכבר הוזקה ע"י החשמל יתקלקל הקרום והמות. ועכ"פ ודאי דבהמה מסוכנת כזו יש לחוש יותר.

ומעתה נבא לענין שחיטה תלוי שחש לה. הנה כבר דברו בזה הרבה האחרונים ז"ל, אמנם ראה נא בשו"ת אגרות משה ליד"י הגאון ר' משה פיינשטיין (שליט"א) יו"ד ח"ב סי' י"ג שהאריך הרבה בדבר, וכתב דבשחיטה תלוי מלמטה למעלה שהבהמה תלוי באויר והצואר למעלה והסכין למטה, הביא מחלוקת בזה בין רש"י חולין ט"ז דמתיר כשמוליד ומביא בסכין, והשמ"ח אוסר. ולכן כתב שאין להתיר אלא כשקושר הראש שלא יוכבד ובאם לא יקשרו הראש יש להחמיר ע"ש.

ומיהו בדידן לכאורה האופן האחר שכל הבהמה תלוי ובהמה תלוי על רגלה והראש תלוי למטה ואין לחוש משום שתכבד, שהרי הוא שוחט מן הצד. אלא שיש לחוש שתפרס עם ראשה קודם שישחוט הסימנים ולזה אם הנכרי מחזיקה אפשר דהי' סגי לה, והגם שגם בזה יש אוסרים, מ"מ בדידן כיון שהבהמה כבר מהוממת ואין כח בידה לפרס עם ראשה כה"ג אפשר דליכא למיחש משום פירכוס, וא"כ מהאי טעמא עכ"פ לא הייתי יכול לאסור. וכל זה ראיתי לפלפל בדברי מעכ"ת.

אמנם לעצם דינא, הנה ימחול נא לעיין בספר שרידי אש ח"א שהאריך בדין הימום והביא שם דעת רוב גאוני הדור העבר מאשכנז וליטא והונגאריא וכמעט כולם פה אחד אסרו להמם את הבהמה בחשמל קודם השחיטה ועיין גם קונטרס הרב ששון וגם בשוועדען אסרו כל זה וגם בשוייץ.

עכ"פ לפענ"ד הדבר כבר יצא לאיסורא. ותמהתי שבברזיל שוחטין באופן כזה.

ולפענ"ד יעשה כ"ת כל מה שבידו לבטל מעשה שחיטה זו והשומע ישמע ותבא עליו ברכת טוב, ועכ"פ הירא לדבר ה' אם ח"ו לא תוכלו לבטל אופן הנ"ל אז תראו לפעול להיראים את דבר ה' שיתנו להם לשחוט כהוגן ולא יכשלו ח"ו באכילת נבילות וטריפות.

ויתן ה' חנו בלב מלכים ושרים ובלב יועציו ויוכל לפעול למען קדושת ישראל ויתקבלו דבריו בין אחינו בני ישראל ויזכה להיות ממזכי הרבים מעתה ועד עולם.

ידי"נ דושה"ט וש"ת וכל אש"ל בלב ונפש

מנשה הקטן

עוד בהנ"ל

בנידון שחיטה תלוי' ובנידון בוקא דאטמא דשף מדוכתא

מוצש"ק לסדר כי יקריב מכם קרבן בניי יצו"א
מע"כ ידידי הרה"ג המפורסם וו"ח
עומד בפרץ לוחם נגד המתפרצים כש"ת
מוה"ר שלמה יודא גראס שליט"א אבדק"ק האלמין

אחדשכ"ת בידידות.

בדבר אשר כתבתי בספרינו ח"ט סי' קנ"א לר"י
דקאראקאס ווענעז' בנידון דשחיטה תלוי אשר הנהיגו
בכמה מקומות אפילו בשחיטה כשרה ואומרים שכך הוא
יותר קל ונכון לעשות, ואני אז כתבתי בקיצור נמרץ מזה,
ולאו כל דבר שהוא קל יותר הוא נכון יותר והתורה לעול
ולמשא נתנה, ואם הי' זה האופן נכון ביותר היו אבותינו
ימות עולם נוהגין לשחוט בדרך זה וכיון דלא נהגו כן נראה
דאין זה נכון ואין ראוי לשחוט כן וכך קבלו אבותינו מפי
משה מסיני, ואפי' אם הי' אופן זה ג"כ כשר אם אבותינו
שחטו באופן השני כן ראוי לנו לעשות שלא לשנות בשום
דבר ועיין רבינו עה"ת עה"פ ויקרא לו שמות כשמות שקרא
להם אברהם אביו וכתב הגאון דאפי' שם שקרא אביו
לא ישנה וכ"ש מעשה וע"ז כתב הריב"ש טוב בזעם תצעד
ארץ, והנני לפרש דברי אשר קצרתי שמה .

ראשונה הנני בהנחת יסוד אחד, וזהו דלעולם צריך לדעת דהתורה דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום וגם צריך לדעת שמשה רבינו כשמסר לנו התורה שבכתב ובע"פ הכל קבל מסיני והראו לו כדת מה לעשות והיאך מקיימין המצוה ואדברה על כמה מצות כתבו מפורש שנתקשה בה משה עד שהראו לו משמים, ולענין סימני חיות בהמות ועופות תנא דבי רבי ישמעאל (חולין מ"ב ע"א) זאת החיה אשר תאכלו מלמד שתפס הקב"ה מכל מין ומין והראה לו למשה ואמר לו זאת אכול וזאת לא תיכול ועיין תוס' שם ד"ה זאת החיה ועוד שם (חולין ס' ע"ב) אמר רב חנן בר רבא השסיעה בריה בפני עצמה היא שיש לה שני גבין ושני שדראות וכי משה רבינו קניגי היה או בליסטרי היה מכאן תשובה לאומר אין תורה מן השמים ע"ש. וכמו שנתפרשו כל מיני חיות למשה רבינו כן נאמרו לו אופני השחיטה לבהמות ואופן היותר נאה והיותר קל שלא לצער את הבהמה כי צעב"ח נמי דאורייתא ולכן הראה לו הקב"ה אופני השחיטה למשה רבינו וכמ"ש ושחטתם בזה שנתן בהלכה למשה מסיני אופני השחיטה, ואופן הכי קל נמסר למשה רבינו בקבלה וכן נהגו מאז ועד עתה אבותינו ואבות אבותינו.

ומה"ט כתב הר"י מיג"ש הובא בש"מ ב"ב דף כ' על מה שאמרו בגמ' וכן האבר והבשר שהם מדולדלין בבהמה או בחי' שהוא מונח בחלון חוצץ בפני הטומאה ופריך והא חזי לזבונה לעכו"ם ושחית לה ואכל לה הוא אבר בהדה ופריך בכחושה דלא חזי לאכילה ואקשינן נהי דלאכילה

לעכו"ם לא חזיא דהא כיחש אכתי חזיא אבר למפסוקיה ולמשדיה לכלבים, ופריק כיון דאיכא צבע"ח לא אתי למיעבד הכי, וליכא למימר דשחית ליה ופסיק לה להחיא אבר ושדי לכלבים חדא דלאו אורח ארעא וכו' ועוד כיון דלאו בת שחיטה היא שחיטתה נמי צעב"ח דהא הריגה היא ולא שחיטה ע"כ הר"י בן מיג"ש. והנה מפורש יוצא מפי כהן גדול ז"ל שהי' מגדולי הראשונים מתלמידי הרי"ף ז"ל קודם הרמב"ם ז"ל דכל בהמה שנשחטת שלא כדין ואפילו שחיטה מן הצואר וכהלכה כיון דלאו בת שחיטה לאכילה היא יש לו דין הריגה ולא שחיטה ואיכא צעב"ח באופן זה. ועיין רש"י ע"ז (דף י"א ע"א ד"ה עיקור שיש בה טריפה, שהבהמה נטרפת בו אסור לעשותו ואע"פ שאין סופו ליהנות ממנה אסור לגרום לבהמה טריפות בידיים ועיין עוד שם דף י"ג ע"א ד"ה מן הארכובה ובתוס' ד"ה מנשר פרסותיה) פרש"י דעיקר של טריפה אסור לעשות כן ומה"ט נמי אסרה תורה לשחוט בסכין פגום והשוחט שחיטתו נבילה דמצער לה לבהמה מה שאינו צריך.

והנה קצב הלוקח בהמה ותולה אותה על רגל האחרון ודאי צער גדול הוא לה והצער הזה אינו חלק מהשחיטה אלא צער בע"ח צדדי מה שגורם לה ע"י התלי' מי התיר לנו לצער בהמה בצער גדול כזה, והשנית כי פעם אחת יצאתי עם תלמידי הישיבה למשחטה (יאטקע בלע"ז) שלמדנו אז יו"ד ורציתי להראות להם מציאות שיהי' להם שימוש ובאנו דוקא בזמן שהיו שוחטים שם עגלים והי' שם שוחט והעגל הי' תלוי על רגל אחת ושאלתיו הרי אפשר שהעגל כשתולין אותו והוא מפרכס אפשר שישמיט הרגל

ממקומו ע"י הפרכוס ויהי' בדין בוקא דאטמא דשף מדוכתיה והשיב לי השוחט אמת שאפשר שיארע דבר כזה אבל סומכין על החזקה וכשר ואם ימצא מה שהוא כזה הן בודקין אם לא שף מדוכתיה (אם נאמין לו שכן) עכ"פ יש כבר בזה ספק אחר, שמא ע"י הפרכוס שתולין הבהמה על רגל אחת תשמט הרגל ממקומו, ואתי לידי טריפות, עוד שאלתיו הרי כשהעגל תולה על בלימה ורואה שהשוחט בא אליו עם החלוף והלא אפשר שיפרכס העגל ויפסול השחיטה והשיב לי גם על זה שע"פ רוב הם מניחים תלוי או כיוצא בזה עד שתש כחו לפרכס ואז הולך ואוחז הראש ושוחט או יש שם גוי אשר מחזיק הראש והוא שוחט.

והנה פשוט כשבהמה תלוי' ומנדנדת הילך והילך ובפרט ע"י פרכוס וכשהשוחט בא לשחוט מחזיקין את ראשו ומקרבין אותו אצל השוחט כמעט אין במציאות שלא ידחוק קצת הבהמה לקראת השוחט שרוצה לשחוט ואז אם יעשה כן הרי יכנס השוחט בספק דרוסה ואפי' ירצה בכל כחו לעשות כהלכה אבל המציאות משתנה שאם שיפרכס הבהמה ובפרט אם זה שור גדול שכתו גדול מאד וצריך כח גדול להחזיקו שלא יזוז ולכן לפענ"ד לפי המציאות ג"כ קשה שהשחיטה תהא כשרה באופן כזה חוץ ממה שהוא שינוי בעצם השחיטה שנהגו בה אבותינו מדור דורות שלמדנו מעקידת יצחק ואת העקדה שעקד את יצחק בנו על גבי המזבח.

ועיין רבינו הגדול הבה"ג בהל' שחיטת חולין שפי' חלדה היכי דמי והאריך שם וסיים והיכא דאיתחלדא סכינא תותי סימנן, לא מיבעיא היכא דקפסיק מלמטה למעלה

דשחיטה פסולה הוא אלא אפילו מלמעלה למטה דכדרך שחיטה קעביד שחיטתו פסולה, וכי מאחר דכרך שחיטה קעביד אמאי שחיטתו פסולה דכי אגמריה רחמנא למשה הלכות שחיטה הכי אגמריה, ובעינן כאשר צויתך וליכא ע"כ. הנה אף העושה כדרך שחיטה כיון שחלד לסכין שחיטתו פסולה כי דברים אלו הלכה למשה מסיני וקבלה בידינו מפי יהושע ע"ה.

ובאמת כי כבר נגעתי קצת בנקודה זו בתשובה שכתבתי לקאראקאס ווענעז. לר"מ דשם בשנת התשל"ח וקנה מקומה בספרי משנ"ה ח"ט סי' קנ"א ואז פלפלתי קצת בדבר שלא הי' נוגע כ"כ למעיין שם וגם הבאתי שם תשו' הגאון מוהר"ם פיינשטיין זצלה"ה שכתב דדבר זה תלוי במחלוקת רש"י חולין ט"ז והשמ"ח כשמו"ך ומביא בסכין וכתב שאין להתיר אלא בקושר הראש שלא יוכבד על השוחט ובאם לא יקשר יש להתמיר ע"ש יו"ד סי' י"ג ח"ב ומיהו בעצם להתיר שחיטה תלוי' לפענ"ד אין להקל בזה כלל כי מי יודע אם כשהבהמה תולה על רגלה עם כל גופה למטה מי יודע אם איזה חושים טבעים לא מתקלקלים בשעת שחיטה או שאר מכשולים שאפשר יצאו מזה וכיון שראינו מאבותינו דרך שחיטה בבהמה כשרה אין לנו לשנות כלל ולא ממנהגא אלא מדינא כנלפענ"ד.

כן ראיתי עוד מכתב תשובה מה שהביא מעכ"ת שליט"א מהגאון ר' אליעזר סילווער ז"ל (נדפס בירחון המאור טבת תשי"ט ש"י ח"ג סי' פ"ט, שכתב שכבר אסר באיסור גמור שחיטה תלוי הרידב"ז זצ"ל מסלוצק וצפת לפני חמשים שנה כשהי' פה בדענווער. וכן אסר הוא ז"ל

אחריו בראותו שהנכרי המחזיק הראש של השורים והגסות התלויות מנענע את הראש בעת השחיטה פעמים רבות ובפרט כשהבהמה מתאמצת להטות ראשה אל הצד הוא מהפך בידיו בעת השחיטה ודוחק הראש אל הסכין ונמצא כמו מסייע ממש בשחיטה, (ולשון מסייע צ"ע דמסייע אין בו ממש והכין מבואר ברבינו הגדול הבה"ג שאם גוי הי' מסייע אין בו ממש ע"ש שכתב שחט סימן אחד גוי וסימן אחד ישראל טריפה וכו' והיכי דאתחיל גוי לחודי' בשחיטה פורתא ורובה דשחיטה גמרה ישראל אסיר דקיי"ל דישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף אבל מסייע ודאי אין בו ממש ע"כ ע"ש) והוי כמו ישראל ונכרי שוחטים הנכרי מוליד הראש על הסכין והשוחט מוליד נגדו הסכין על הצואר מלבד שלפעמים הנכרי דוחק את הראש על הסכין ע"כ ע"ש.

ומה שנלפענ"ד דבר חדש בס"ד דגרסינן בגמ' חולין (דף ט"ז ע"ב) אמר רב נעץ סכין בכותל ושחט בה שחיטתו כשרה אמר רב ענן אמר שמואל לא שנו אלא שהסכין למעלה וצואר בהמה למטה אבל סכין למטה וצואר בהמה למעלה חיישינן שמא ידרוס וכו' רב פפא אמר בעופא דקליל ופירש"י רב פפא אמר לא תוקמא בשינויא דתיקא אלא תרוייהו אתלוש ואמחובר קיימי ואפ"ה לא תקשה לר"ע דהא דקתני סכין למטה וצואר למעלה (כשר) במחובר בעופא דקליל ועיין תוס' שם ד"ה אמר שמואל דאפי' אמר ברי לי שלא דרסתי פסולה שמא ידרוס פעם אחרת וכו' ע"ש ובשי"ע יו"ד סי' ו' ס"ד ובט"ז וש"ך. ורבינו הגדול הבה"ג ז"ל בהלי' שחיטת חולין כתב נעץ סכין בכותל וכו'.

אמר רב ענן אמר שמואל לא שנו אלא שהסכין למעלה וצואר בהמה למטה דבדרך שחיטה קא עביד, אבל סכין למטה וצואר בהמה למעלה לא דחיישינן שמא ידרוס, והתניא וכו' אמר רב פפא כי תניא ההיא בעופא דקליל, והנה פסק כרב פפא אלא דהוסיף לן רבינו בה"ג ארבע תיבות מה שלא נמצא בגמ' שלנו ואו שזה הי' גירסתו בגמ' שלו או שזה פיי' רבינו הבה"ג הראוי לו, דבגמ' גרסי' ל"ש אלא שהסכין למעלה וכו' אבל סכין למטה וצואר בהמה למעלה חיישינן שמא ידרוס ורבינו הוסיף ל"ש אלא שהסכין למעלה וצואר בהמה למטה "דרך שחיטה קא עביד" אבל סכין וכו' והנה הני ד' תיבות דבדרך שחיטה קא עביד הם דברי רבינו הגדול הבה"ג שהוסיף פיי' וטעם מ"ש סכין למעלה או למטה אי חיישינן שמא ידרוס לעולם נוחש גם עכ"פ אם יאמר ברי לי שלא דרסתי וכקושית התוס' ולכן בא רבינו לתרץ קושית התוס' באופן אחר דשאני מלמעלה למטה דכן הוא דרך שחיטה וכל שהוא דרך שחיטה לא חיישינן או שהי' זה גירסתו בגמ' והבן.

והנה בכל אופן גמרינן מדברי רבינו הבה"ג דהסכין למעלה וצואר הבהמה למטה זה דרך שחיטה וכל שעושה כן עושה דרך שחיטה אבל המשנה ושוחט שאין הסכין למעלה והצואר למטה אין זה דרך שחיטה וא"כ בכל אופן שמשנה כבר אין זה דרך שחיטה וכיון שאין זה דרך שחיטה כבר יש לחוש לכל החששות ואפילו יאמר שברור ליי' שלא דריס או כיוצא בזה אפי"ה פסלוהו דחיישינן מפעם אחר שלא ירגיש כתי' התוס' או מטעמים אחרים, עכ"פ כנראה ברור דס"ל דדרך שחיטה אינה אלא כשהסכין

למעלה והצואר למטה ואפי"ה בבהמה אסור בנעץ סכין בכותל דחיישינן שמא ידרוס ואפי" עשה דרך שחיטה וא"כ אומר דהיכא שאינו עושה דרך שחיטה אלא בבהמה תלויה על רגלה דאז נמי אין הסכין למעלה והצואר למטה אלא מן הצדדין וכיוצא בזה לאו דרך שחיטה הוא והכל כבר רק בדיעבד והבן מאד כי הוא נקודה חדשה לפענ"ד.

והנה בגמ' (שם דף ל"ב ע"ב) והובא בבה"ג הנ"ל שחט ועשה שהייה פסול ושהייה אם שהה כדי שחיטת בהמה אחרת טריפה פחות מכאן כשרה וכמה הוה שיעורה דשחיטת בהמה אמרי במערבא משמיה דר' יוסי בר' חנינא כדי שיגביהנה וירביצנה וישחוט דקה לדקה וגסה לגסה ועוף לעוף, ובפי' רגמה"ג שם פי' כדי שירביצנה ויגביהנה וישחוט כלומר ויגביה צוארה לשחוט, ורבינו הבה"ג גרס אמרי במערבא וכו' כדי שיגביהנה וירביצנה וישחוט וכן הוא גירסת הספר ורבינו גמה"ג גריס ירביצנה ויגביהנה ונראה דיש חילוק ביניהם אי גרסינן יגביהנה קודם כגי' הבה"ג ואח"כ ירביצנה או גרסי' ירביצנה ויגביהנה כגי' רגמה"ג דלפי גירס' רגמה"ג פי' ירביצנה שירביץ הבהמה על הקרקע מלשון כרע רבץ כארי וכיון שהרביצה כבר א"כ אמאי ולמה יגביהנה ולכן פי' ויגביה צוארה לשחוט כלומר דכיון שמונחת הבהמה כולה וגם הראש על הקרקע היאך ישחוט וע"כ צריך להגביה הראש שיוכל לשחוט ומיהו רבינו שגרס כגירסת הש"ס יגביהנה פי' כשרוצה להרביץ הבהמה הרי מטבע הבהמה שנועצת רגליה בקרקע כמבואר בחז"ל בגמ' וא"א להרביצה ולהפילה כן ולכן פי' יגביהנה כלומר יגביהה הבהמה וכיון שיגביה אותה יהא נוח

להרביצנה וזה יגביהנה כלומר יגביה הבהמה ועיי' ירביצנה וישחוט. ויש נפ"מ בזמן שהי' והבן.

ונחלקו רבותינו ז"ל בביאור הא שמעתתא הטור הביא דעת רש"י ראשונה דמיירי דהבהמה רבוצה ועומדת לשחוט ושוב הביא דעת י"א דמשערין בכדי שיגביהנה וירביצנה וישחטנה וכן עיקר ומיהו אין משערין בכדי שחיתת כל הסימנים אלא כדי לשחוט רוב שהוא הכשר שחיטה, וכ"כ הרמב"ם אלא שחילק בעוף שכתב ובעוף כדי שיגביה בהמה דקה וירביצנה וישחוט ולרב אלפס אפי' לדקה ולעוף נמי משערין כדי שחיתת גסה והגבהתה והרבצתה ועיין ב"י דגירסא מוטעת נמצא לו להרא"ש ז"ל ועיין ב"ח שם ובש"ע יו"ד סי' כ"ג ס"ב ועיין ט"ז שם ס"ק א' דהרא"ש מודה להרי"ף דלענין שחיטה משערין אפילו מגסה לעוף וכו' ע"ש. ועכ"פ לכ"ע מיירי שמשערין לא בבהמה זו שרבוצה כבר והתחיל לשחוט אלא בבהמה אחרת שאם שהה כדי שחיתת בהמה אחרת שיגביהנה וירביצנה וישחטנה הוי שהייה פחות מכן לא הוי שהייה וכשר.

ויש לדייק למה הקילו בה כל כך שיכול לשהות כל כך זמן מתחילת שחיטה שאם שהה פחות מכדי הגבהה ורביצת בהמה לא מקרי שהי' וידוע דלהפיל שור גדול יקח זמן הרבה ממש עד חצי שעה או כיוצא בו, וגם עצם ההגבהה ורביצתה מאי שייכות לשחיטה, עד שנסכים שזמן הזה מתיר שהייה בשחיתת בהמה, וראיתי לרבינו הרא"ש ז"ל (חולין דף ל"ב ע"א אות ט') שכתב וז"ל ואע"ג דמקילין להצריך כדי הרבצה. "לפי שהרבצה הוי בכלל כדי שחיטה לפי שאי אפשר לו לשחטה עד שירביצנה

עכל"ק". ונבהלתי נשתומם אמאי א"א לשחטה עד שירביצנה, והרי יכול לשחטה בלי הרבצה בתלוי או מעומד ואוחזין אותה שני אנשים או בעצמו וכיוצא בו ודכירנא כד הוינא טליא ראיתי שוחט אחד ששחט עז על עמדה והניח רגליו כרוכב על העז ותפש בידו אחת הפה של העז והגביה למעלה ובידו השני לקח הסכין ושחטה והאיך כתב הרא"ש שא"א לשחטה עד שירביצנה, וגם יש לדייק לשון שהרבצה הוי בכלל כדי שחיטה וגם אבל מכי שחט רוב סימנים אזלא לה הכשר שחיטה, ולשון הכשר שחיטה מאי שייטא הכא, לענין הגבה והרבצה, ואשר נראה מבואר מדברי רבינו הרא"ש ז"ל דהרבצה הוי בכלל בכדי שחיטה והוא הכשר שחיטה, ולכן אין בזה שהייה כיון שהוא הכשר שחיטה ואולי הוי כעין תנו מלח לסעודה דהוי חלק מהסעודה ויותר מזה דאם אין לו מלח אכתי יכול לאכול בלי מלח אבל שחיטה א"א בלי להרביצה, ודו"ק.

ולמדנו מדברי רבינו הרא"ש שהגבהת והרבצת הבהמה לארץ קודם השחיטה הוא הכשר שחיטה וא"א בלתי זה וא"י לתלות באויר וכיוצא או בהגבה לחוד ולשחוט שהרי אמר יגביהנה וירביצנה ובהגבהה לחוד א"א לשחוט וכ"ש בתלוי על רגל אחד והטעם או שס"ל שכך נתנה ההלכה למ"מ, ובאופן אחר הו"ל כטריפת ארי שדורס ואוכל אבל לשחוט צריך להרביצה על הקרקע או מטעמים אחרים הכמוסים להם שלא תתנדנד הבהמה ויפסול השחיטה או שהיו עושים כן לע"ז או משום צעב"ח יהי מאיזה טעם שיהי אבל עכ"פ נראה שכתב א"א באופן אחר והוא הכשר שחיטה בכך, וגם כי בעיקר הדברראינו שתלוי

ההלכה למשה מסיני בשהייה בהגבהה והרבצת הבהמה לשחיטה. ובסליחות לצ"ג כתב הפייטן עמוד נא אבי וקשור הטבח, פן אגור מפני האבח, צמדני פן אחלל הזבח, והנה שצריך לעקוד הזבח ולקשרו שלא יחלל הזבח ע"י פרכוס וכיוצא בו, ופשוט דלענין פרכוס אין נפ"מ בין קדשים לחולין.

ובמה שכתבתי עלתה בידי לישב מנהג העולם כשעושין כפרות לוקחין העוף וזורקין אותו על הארץ ואח"כ נותנין לשוחט ואומרים העולם דומיא דקרבן ואין לו מובן מה שייטא ולהנ"ל יש לישב דקרבן נמי מרביצין אותו וכמבואר בגמ' ואח"כ שוחטין וא"כ זה חלק מהעבודה להרביץ ועושין בכפרות דומיא דקרבן ובפרט לדעת הרי"ף דבעוף נמי השיעור עד שירביצנה וא"כ י"ל דמה"ט נמי מרביצין בהמת חולין לשחיטה כי זה חלק והכשר לשחיטה דוקא להרביץ הבהמה על הקרקעו ולשחוט עכ"פ למדנו מדברי רבינו הרא"ש והגמ' הנ"ל דלשחיטה א"א בלי הגבהה והרבצה דאל"כ אמאי ניקל כ"כ עד שיגביהנה וירביצנה וזה לפענ"ד רא"י מוכרחת והבן.

איברא דמה שכתבתי שבתי וראיתי דשיבוש הוא שהרי כתב הרמב"ם פ"ב מה"ש ה"ז וז"ל כיצד שוחטין מותח הצואר ומוליד הסכין ומביאה עד ששוחט, בין שהיתה הבהמה רבוצה בין שהיתה עומדת ואחז בערפה והסכין בידו מלמטה ושחט הרי זו כשרה ע"כ. והנה כתב הרמב"ם מפורש בין שהיתה הבהמה רבוצה בין שהיתה עומדת ואחז בערפה וכו' ושחט הרי זו כשרה, ובמ"מ לה"ר יהודה כלץ ציין לתוספתא (פ"א ה"ב) בין שהעביר סכין ע"ג צואר

בין שהעביר צואר ע"ג סכין ושחט שחיטתו כשרה ע"כ וי"ל. אלא שנחלקו בזה הלשון כשרה אם הוא לכתחילה או רק בדיעבד ועיין ש"ך יו"ד סי' ו' סק"ח והגרע"א שחזק דברי רבינו הש"ך וכן נראה בלב ארי' ודלא כהפר"ח ע"ש ודו"ק כי קצרתי. בקיצור נראה דהרמב"ם ז"ל כתב מפורש דהשוחרט והבהמה עומדת הבהמה כשרה, ומיהו נראה דרק דיעבד וכמ"ש אבל לכתחילה ודאי בעי להרביצה וכמ"ש בגמ' והרא"ש ז"ל והבן.

תבנא לדינא בשחיטה תלוי יש בה.

(א) דמעיקר דרך והכשר שחיטה בבקר וצאן הוא ע"י הרבצה על הקרקע כמ"ש בגמ' ובפוסקים, וכפי שביארנו מדברי הבה"ג ומדברי הרא"ש ז"ל נראה שא"א באופן אחר וי"ל.

(ב) צעב"ח ללא צורך לבהמה לשחיטה.

(ג) חשש של בוקא דאטמא דשף מדוכתא.

(ד) חשש דרסה.

(ה) שינוי מדרך השחיטה שקבלנו מאבותינו.

יותר אין הז"ג כעת ולכאורה הני טעמי שייכי גם בהשוחרט בפען בלע"ז דהרבצה ליכא והבן כי קצרתי מאד. דברי ידיו דושכ"ת בידידות ובלב ונפש,

מנשה הקטן

נספח מח

כדי יהי ברור ומובן לכל תוכן ספר "בשבילי השחיטה" העתקנו כאן מאמרו של החכם והסופר הרב בצלאל לנדוי ז"ל.

בשבילי השחיטה - להגאון רש"ב ליברמן שליט"א

מאז עמדנו לפני הר סיני קיבלנו את התורה הקדושה, כדי להתקדש ולהיטהר במצוותי לא השלימו שונאי ישראל, וכדברי חז"ל למה נקרא שמו סיני כי מסיני ירדה שנהא לישראל, בין הענינים שבהם ניסו לפגוע בישראל מדור דור, הי' ענין כשרות הבית היהודי. עוד בימי מרדכי ואסתר מצינו במסי' מגילה יב ע"א מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל באותו הדור כליי' וכו'... מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע ואחשורוש רצה להכשילם. בגמרא משווים זאת לעבודה זרה, ובמדרש רבה מובא שהמן הרשע בא בעלילה גדולה על ישראל ולאחר שהכשיל אותם במאכלות אסורים הוסיף לדרדר אותם במדרון רוחני וכו'.

מלפנים בישראל היתה האמונה הטהורה מושרשת היטב בכל שדרות עמנו, להכשלת כל הנסיונות לפגוע בבית ישראל. בכל דור ודור ובכל אתר ואתר קמים עלינו לכלותינו, ובראש וראשונה לפגוע בבחינה רוחנית ובכלל זה להכשיל את ישראל בטריונות המטמטמים את הלב. אולם במקום שיש רודפים יש מצילים.

אבותינו מסרו את נפשם על הזהירות ממאכלות אסורות. הם קיבלו את עול הגלות בהכנעה, אולם בענין זה לא נכנעו ולא ויתרו על קוצו של יו"ד. בכל נסיון לפגוע בסדרי הכשרות השיבו מלחמה שעה במאבק הקודש להגן על משמרת זו שהיא מיסודות התורה וקדושת עם ישראל.

לא יאומן כי יסופר כי גם בתקופתנו החדשה, עם ההתפתחות הטכניקא, לא חדלו שונאי ישראל מנסיונותיהם

לפגוע בנו, וגם בדורות האחרונים הועלו הצעות שונות במסוה של "צער בעלי חיים" כדי לפגוע בשחיטה הכשרה.

לצערנו הרב הגיעה הסכנה גם לאנגלי, וגם כאן התגברו שונאי ישראל והצליחו לשכנע את משרד החקלאות להציע תקנות שנועדו, כביכול, להקל על צערה של הבהמה, אך למעשה אין כוונתם אלא לבטל את השחיטה הכשרה.

בהתאם לתקנות, שנוסחו במשרד החקלאות בבריטני, נדרשים השוחטים לשחוט על ידי חתיכת הצוואר ולעשות זאת בתנועה אחת עם הסכין, הולכה לבד או הובאה לבד, ובדרך זו לחתוך את שני הסימנים בבת אחת, והדבר ברור כשמש שאי אפשר לעשות זאת בלי חשש דרסה ושהייה.

זאת ועוד, מפקח מיוחד מטעם השלטונות, נכרי, יעמוד על השוחטים ויראה אם הם נענים להוראה זאת, ומי שיתפס שעובר על חוקים אלו יענש במאסר של שלושה חדשים או בארבע מאות שטרלינג קנס או בשתי העונשים גם יחד, וזאת נוסף על שלילת רשיון השחיטה.

אין איפוא כל פלא שגדולי ישראל רואים בכך סכנה לבטל את השחיטה הכשרה, אשר פרטי ואופני השחיטה מקובלות לנו מדור דור וכאשר הנהיגו בכל בית ישראל. מובן שכל שינוי באיזה צורה הוא בטולה ח"ו, ולדעתם של הרבנים הגאונים גדולי דורנו, יש לשחיטה כזאת חשש נבילה וטריפה.

במקום שיש רודפים יש מצילים, ויצויין לשבח ולתהילה הגאון רבי שמחה בונם ליברמן, משומרי משמרת הקודש בלונדון, שפתח במערכה ואינו חדל לתבוע מראשי הציבור ומהרבנים לצאת למערכה נגד הסכנה של התערבות השלטונות בענייני דת שלנו. אם ניכנע בשטח זה שהוא חשש של הריסת הכשרות בבית ישראל - הוא מסביר - ימשיכו

השלטונות להתערב גם בענייני חינוך הילדים, ולמנוע מאתנו לגדל את בנינו ובנותינו לפי מורשת אבות".

זכורים זכורים לטובה העסקנים בכל מקום ומקום התנדבים לעסקי צבור באמונה, וביחוד השומרים על ענייני הכשרות, אולם רבי שמחה בונם ליברמן אינו מסוג העסקנים גרידא. הרב ליברמן הוא גדול בתורה. עוד לפני כשלושים שנה חיבור ספר נכבד בשם "זרע ברך ה'" על סוגיות הש"ס, וגדולי הדור וביניהם הגאון רבי משה פיינשטיין וכן מרן רבי שלמה זלמן אוירבך, מעידים עליו שהספר מלא וגדוש חריפות ובקיאות וידיו רב לו למשקל ולמטרי בבקיאות גדולה ובסברא ישרה, אולם לנוכח הסכנה התגייס למערכה ואינו חדל ממלחמתו להבטחת הכשרות בבית ישראל.

את הכרוזים והמכתבים שהגיש לגדולי ישראל בענין ההתנגדות ל"שחיטה בעמידה", וכן את תשובותיהם המסכימים לו ומעודדים אותו, אסף בספרו "בשבילי הכשרות" המחולק לששה מדורים - "שבילים" בלשונו: בשבילי השחיטה, דרוש לשחיטה, שחיטה בעמידה, כבוד חכמים, סכין במקדש, בפולמוס השחיטה, ועיקרו נועד לברר דברי ראשונים ואחרונים, להראות חומר ענייני שחיטה.

גדולתו בתורה, משתקפת במדורים השונים, כאשר הוא מביא את דברי ראשונים ואחרונים, תוך גילוי בקיאות עצומה ודן בדבריהם לבירור הלכה ואסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, כמובן בעניינים הנוגעים לנו, כגון בדברי הרמ"א על ענין קבלה של השוחט. בתוך הדברים הוא מביא את מקורו ומאריך לדון בזה כדי להוכיח את צדקתו, והוא סולל נתיבות חדשות לבירור הלכה זאת ודבריו מבוססים על יסודות איתנים.

רצוי ביותר שהשוחטים, הבודקים ומורי ההוראה ילמדו בעיון בספר שלפנינו, ועד כמה הרבו חז"ל לתקן תקנות בזה, שזהו מעיקרי הדת, להזהיר ולזרז להשובי"ם והרבנים מרן ורבנן ולכל קהלא קדישא, להשגיח בעין פקחא באלה הדברים העומדים ברומו של עולם.

כהלכתא למשיחא ניתן לראות את הקונטרס הכלול בספר "סכין במקדש", בו הוא דן אם נהגו במקדש בדיקת הסכין קודם שחיטה או לאחר שחיטה, והוא מצא יסוד לכך במשנת מידות פ"ד משנה ז' שם נזכר "בית החליפות" ששם גונזים את הסכינים", וכן בסוכה נו ע"א וחלונה סתומה שחלונות היו בבית החליפות ששם גונזים את הסכינים, ובהמשך לפנינו בירור יסודי בעניני קדשים.

עמדנו על גדולתו של הרב ליברמן, אולם מטרתו היא לקדם פני הסכנה ותובע לגייס את דעת הציבור, הן בבריטני' והן בעולם כלו, ועל יסוד חיוב ערבות המוטל על כל יחיד ויחיד בישראל ובתי הדינים הכשרים חייבים לעשות סייגים וגדרים, ואם ישנם סכנה של פגיעה בדיני ישראל, כגון גזירת השחיטה המאיימת בבריטני', הוא תובע מבתי הדין ופרנסי הקהילות השונות ללחום מלחמת ה', לצאת בפומבי ולעורר את כל היהודים וייתכן לדעתו שיש מקום לגזור תענית צבור כדי לבטל את רוע הגזירה. אם כי הרב ליברמן גדול בתורה ובהלכה כעדותם של גאוני הדור הוא מתעטר בענותנותו, ובהקדמתו הוא מבקש שלא יסמוך עליו שום אדם בהלכה ובפרט לא להקל, ובהסתמך על ספרו, בפרט בזמן הזה שכל אחד מקלו יגיד לו, ואין להכריע בשום הלכה ללא בירור יסודי במקורות הראשונים והאחרונים. אין לנו אלא לאחל לו שיצלח במאבקו להעמיד הדת על תילו, ולהרים רמת הכשרות בבריטני' וכן בכל אתר ואתר, כדברי הרמב"ם

רעה

דעת תורה - השמר לך "פען"

בספר קדושה שהזהירות במאכלות אסורות מביאים את
האדם למעלות גדולות.

נספח מט

נוסח שער קונטרס

שחיטה בעמידה

מספר "בשבילי השחיטה"

להגאון הגדול שמחה בונם ליבערמאן שליט"א

בו יבואר פרטי דינים וחששות הנוגעים לענין שחיטה בעמידה
בכלל וההשתמשות בכלוב האמריקאי במכונה חשמלית
להחזיק ולמתוח הראש, בדרך שאלה שהצעתי לפני גדולי
ישראל שיחוו דעתם בדברים העומדים ברומם של עולם מעיקרי
הדת, לעורר לב אחב"י לעמוד על המשמר ולהשפיע על
הממשלה שלא יתערבו בעניני דת, ואף שהרבה הסכימו עמי
לא הבאתי כל שמותיהם, וכל דברי אינם לא להלכה ולא
למעשה.

נספח נ

שאלה שנדפס בספר "בשבילי השחיטה"

מהגאון הגדול שמחה בונם ליבערמאן שליט"א

ב"ה יום ח' סיון תשמ"ח לפ"ק פה עובר אורח עיה"ק בני ברק יע"א.

שאלה שנשאלה אל כבוד אלופי נשרי ישראל גדולי

ההוראה הרבנים הגאונים שיחיו לאיט"א.

בענין הגזירה על השחיטה שהממשלה הבריטית

רוצה לחקוק חק 15 סעיפים (וכבר עברנו וביארנו

תוצאותיהן ח"ו אם יתקבלו, ה' יפר עצתם) וסעיף

אחד (מספר 4) לתקן שימוש של כלוב המחזיק את הבהמה במצב עמידה, ותמיכת ראש מתאימה. שמותח הראש למעלה ומחזיקו... בכח חשמלי, והשחיטה מלמטה למעלה.

והיות כי בכל דברים חדשים אשר לא הרגלנו בהם, רואים אח"כ החסרונות והתוצאות שמולידיים בעיות חדשות ישירות או בלתי ישירות. בפרט השימוש במכונה על ידי חשמל, שעל ידי דחיפת הכפתור, בקל יוכלו להניע אמות הסיפים, צריכים מומחים גדולים ובעלי הוראה גדולים, להעריך בכובד ראש, התוצאות. ולכן נפשי בשאלתי ובקשתי לדעת חוות דעתם הגדולה דעת תורה מגדולי ישראל שיחיו. ואציע בזה ספיקותיי ופקפוקיי לאחר שחקרתי קצת ודיברתי עם כמה שוחטים מומחים ומובהקים באומנותם, ועם רבנים מומחים בעלי נסיון הממונים בבית המטבחים. (ראה התשובות מהרה"ג שליט"א).

נספח נא

הסכמות ומכתבים

לספר "בשבילי השחיטה" שיצא לאור ע"י הרה"ג מוהר"ר
שמחה בונם ליבערמאן שליט"א.
הספר הוא מלא וגדוש בחריפות ובקיאות מש"ס
ופוסקים בחששות הנוגעים לענין שחיטה בעמידה בכלל
ובהשתמשות הכלוב האמריקאי במכונה חשמלית
להחזיק ולמתוח הראש.

המסכימים החיים אתנו לאוי"ט בדרך כלל הם לפי סדר
הא - ב חוץ מאלו שמסיבות טכניות לא הי' באפשר
לשבצם בדיוק לפי האותיות

מכתב נב**משה ארי' פריינד**

רב ואב"ד לכל מקהלות האשכנזים
פעיה"ק ירושלים תובב"א
ור"מ דישיבת "ייטב לב" דסאטמאר

בס"ד, יום כ"ד סיון שנ"ת לפ"ק פעיה"ק ת"ו
בא לפני האי גברא רבא הרב הגאון המפורסם רבי שמחה בונם
ליבערמאן שליט"א בדבר העומד ברומו של עולם שרוצים לשנות
ממנהגי וסדר השחיטה הנהוג מדורי דורות ע"י הממשלה שם
במדינתו (מדינת אנגלאנד) ומשמיא קא זכו לי' לעמוד בפרץ בענין
נשגב זה, והעלה הכל על הספר וסמכו ידיהם עליו כל גדולי ההוראה
ז"ל ויבדלחט"א ידי"נ הגה"צ הביד"צ שליט"א וגדולי מדינתו
שליט"א.

והנני בזה ג"כ לצרף ולבקש מאחב"ב ובמיוחד להרבנים שליט"א
היושבים על מדין שיעמדו בכל תקף מה שביכלתם שלא לשנות שום
דבר בעיניי שחיטה המקובל לנו מדור דור שלא יכשלו ח"ו באיסורי
נר"ט ה"י.

ואני תפלה שהגזירה נוראה זו יתבטל במהרה ע"י מה שנקבל
עלינו לחזק בתקנות השחיטה כדת וכהלכה, ובזכות זה נזכה להרמת
קרן התורה וישראל בביאת גוא"צ בב"א.

הק' משה ארי' פריינד

רב ואב"ד פעיה"ק ירושלים

מכתב נג

הנני להצטרף בזה בדברי שלא לשנות ח"ו אפי' כקוצו של יוד
מדיני ומנהגי השחיטה המקובלים משנות דור ודור, ולבקש מאת
כל מי שיש בידו לעשות ולפעול לבטל את הגזירה הנוראה הזו,
ויהא חלקם של כל העוסקים בזה בכלל מזכי הרבים שעליהם
נאמר והמשכילים יזהרו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים
לעולם ועד.

וע"ז באעה"ח ב' דר"ח תמוז התש"נ ירושלם ת"ו

משולם דוד

באאמר' חגה"ח רשכבה"ג מרן יצחק זאב חלוי וצוקללח"ה סאלאווייציק

מכתב נד אברהם מאיר איזראעל אבד"ק הוניאד

רוב הראשי לקהל הפלטים בווינה מח"ס ילקוט המאירי על הש"ס חופ"ק ברוקלין תצ"ו

ב"ה יום ה' לפ' וירא אליכם כבוד ד' י"ב למב"י שנת תשנ"א
לפ"ק, ברוקלין תצ"ו.
יתן ה' את הברכה, שמורה וערוכה, מאלקי המערכה, אשרי שלו
ככה, ה"ה הרב הגאון הצדיק, לוחם מלחמת ה' במסיה"נ, חו"פ וכו'
מוה"ר שמחה בונם ליבערמאן שליט"א, דומ"ץ ומרביץ תורה בעיר
לונדון הבירה תצ"ו, חיים ברכה ושלו'.
אחדשה"ט בידידות נאמנה,

הנה זה איזה ימים שהנני עסוק בספרו היקר "בשבילי השחיטה"
וכמעט שעברתי על כל גדותיו מרישא ועד גמירא, ונתתי שמחה
בלבי ועבידנא יומא טבא כי חזינא צורבא דרבנן דשלים מסכתי'
מלא וגדוש בבקיאאות רב ונפלא חכו ממתקים וכלו מחמדים,
בעינים גדולים העומדים ברומו של עולם, ענין השחיטה כהלכה
המקובלת אצלינו מדור דור, ולמרות עתותי המצומצמות, מערכת
הקדש של השחיטה הכשרה, שכהדר"ג ידידי שליט"א יצא
במלחמת קדש, נגד הפולמוס הנורא שהממשלה שם רוצה לפגוע
בה ביד חזקה, דחקה את זמן מנוחתי נדדתי שנת מעיני ומעפעפי
תנומה, ועברתי בכובד ראש על כמה פרקים בספרו הנ"ל, ובעיקר
בענין "שחיטה בעמידה" מלמטה למעלה, וכן הולכה והבאה אחת,
ועוד ועוד, וה' ישמרנו מסכנה זו של שינוי גמור לכשרות
השחיטה המקובלת אצלינו מדור ודר.

והנה אמרו חכמינו ז"ל "אין חכם כבעל הנסיון" וזה יותר
מארבעים שנה בשנת תש"ה כשהייתי משמש ברבנות בעיר וינה,
יצאו אותם הרשעים ימש"ו בעלי צעב"ח לפני הממשלה החדשה
בעסטרייך אחר המלחמה, על שהרשו לפליטת בית ישראל דשם
לעשות את השחיטה כדין וכדת בלי הימום מקודם, והשחיטה
הכשרה בכל המדינה עמדה בעת ההוא תחת השגחתי, ואחר
השתדליות שונות אצל אנשי הממשלה עלתה בידינו להכשיל את
הרשעים המעוררים בעלי צעב"ח, ולהעמיד את מערכת השחיטה
הכשרה על תלה. והנה בתוך הדברים נתברר לנו כי הכמורה
הנוצרית הי' מראשי החובלים לבטל את השחיטה הכשרה,
ונוכרתי במש"כ מרן הגאון"ק בעל דברי חיים זצ"ל (יו"ד ח"א סי'
י"ז) כי בכמה קהלות בארץ לוע"ז אכלו ופטמו בנו"ט ע"י השובי"ם
הקלים, גברו עליהם דעות זרות עד שנאבדו מן הקהל עיי"ש

דברים חוצבים להבות אש, וע"ע בס' חלקת חיים (אות ש' ערך שחיטה) בטעם שקורין לסכין של שחיטה בשם "חלף" כי עלול להחליף את השוחט ואת האוכלים משחיתו שימירו דתם רח"ל. וב"ה שירדנו לסוף דעתם הטמאה, ויצאנו במלחמת מצוה נגד המעוררים הרשעים, וחפץ ה' בידני הצליח, ועד היום שוחטים שם טוב"ם כשרים כדין וכדת בלי התערבות הממשלה.

והנה כלפני שנתיים בא לפנינו לפני הנהלת ה"אגודת הרבנים דארה"ב וקנדה" שתדלן אחד מלונדון, והציע לפנינו תכניתה של הממשלה האנגלית לעשות שינויים שונים בענין השחיטה הכשרה, ובקש מאתנו להשתדל בכל האופנים לבטל את הגזירה הנוראה. והחלטנו לעשות צעדים שונים לטובת הענין (וראיתי בספרו את מכתב ה"אגודת הרבנים" אל הרבנים הגאונים שליט"א בלונדון להשתדל בענין, ובברכה שיצליחו לבטל את הגזירה בעזהש"ת) וכן שלחנו משלחת של רבנים ועסקנים אל צירי ממשלת אנגלי' בוואשינגטון וכן בניו יארק.

סוף דבר הכל נשמע, אשרי חלקו ועמלו שיצא במלחמת קדש ולעמוד בראש מערכת קדש זו להגן על השחיטה כהלכה במדינתם, ולבא לעזרת ה' בגבורים, וה' הטוב יהי' בעזרו לזכות את הרבים. ומגללים זכות ע"י זכאי, ויפוצו מעיינותיו חוצה בספריו היקרים, ויהא רעוא משמיא שיאריך ימים ושנים ומתוך נחת והרחבה יזכה עוד לזכות את הרבים ולהעמיד הדת על תלה, עד אשר נזכה במהרה לקיבוץ הנפוצות וזריחת אור לישרים ע"י ביג"צ בב"א.

כעתירת ידידו הדושת"ה ובלונ"ח מצפה לגאולה וישועה

הק' אברהם מאיר איזראעל

אבד"ק הוניאד

חופ"ק ברוקלין תצ"ו

מכתב נה**מאיר גרינבורג**

אבדק"ק קעזמארק יצ"ו
ברוקלין, נוא יארק יע"א

בעזה"י יום ג' י' בספרה"ע כ"ה ניסן תשנ"א לפ"ק.
זכיתי להיות בצוותא חדא עם הרב הגאון הגדול
המפורסם בחיבורו היקר "בשבילי השחיטה" שמעידים
עליו גדולי הדור שכל דבריו נאמרים בהשכל ודעת כראוי
לגדול בתורה, וצדקה תהיה לו כי עשה חסד עם החיים
וירד בין הגנים ולקט שושנים אשר היה גנוזים בבית
האוצר הספרים להרים קרן התורה להכין דרכי נתיבות
בכל עניני השחיטות ובדיקות לרעות את עמו בחכמה
ובינה מקור הענין ולהופיע עליהם מאור חכמתו להבין
את הענין על בורי, והננו אומר ה' אלוקים יעזור לו
שיאריך ימים טובים למרבה המשרה ולשלום אין קץ,
יגדיל תורה ויאדיר תורתו כחפץ נפשו הרוממה ונפש
אוהבו.

מכבדו ומוקירו כערכו הרם והנשא.

עבד לעבדי ה', הק' מאיר גרינבורג מקעזמארק יצ"ו

מכתב נו-ז

בס"ד, ועש"ק פ' שלח תש"נ לפ"ק, פה יר"ם עיה"ק
תובב"א

לכל אחב"י והרבנים הג' החשובים די בכל אתר ואתר ה'
עליהם יחיו

הריני מצטרף עם הרבנים הגאונים כיהודה ועוד לקרא
שלא לשנות שום דבר מהשחיטה הנהוגה מימי קדם ובכל
מנהגי' שנוסדה ע"י הגאונים אשר קטנם עבה ממתנינו ואין
דבריהם צריכין חיזוק שלא לזוז כקוצו של יוד אף ממנהג
קל, וכל מי שיש בידו לעשות למען השחיטה ברוך יהי'.
ולראי' חתמתי שמי היום ועש"ק פ' שלח תש"נ לפ"ק פה
עיה"ק יר"ם

בן ציון אבא שאול

יאודה צדקה

מכתב נח

הרב שלמה זילברשטיין

ראש כולל אברכים בית תלמוד להוראה
ורב דחסידי גור בני-ברק

ב"ה, ב' תמוז' לס' ושחט

כבוד ידידי היקר מאז הרב הגאון המפורסם לשול"ת מהו"ר החסיד
כש"ת שמחה בונם ליברמן שליט"א

ראיתי ספרו "בשבילי השחיטה" ובהם חידושים יקרים מפז, וכבר
איתמחי גברא בחיבוריו הנפלאים, אבל העיקר שבאתי בזה, אודות התוכן
שבספרו היקר זה שנתחבר על אודות הגזירה על השחיטה, המסורה לנו
מדור דור עד למשה רבינו ע"ה מסיני, המרחפת על פני היהדות שבמדינת
אנגלי', וכאשר ישראל ערבים זה לזה, מוטל חוב קדוש, על כל מי שיראת ד'
בלבבו ודבר ד' יקר בעיניו לא לנוח ולא לשקוט ולעשות כל מה שאפשר
שגזירה זו לא תצא לפועל ח"ו, כי ניסיון פגיעה זו היא פגיעה ביסודות
התורה והיהדות שניתן לנו ממרע"ה בסיני, וכפי שסדרו ופסקו לנו פוסקי
הדור גדולי וקדושי ישראל מדורות עולם, איך להתנהג על כל פרטי הפרטים
והדקדוקים, ולפנים בישראל כאשר הי' ניסיון כל שהוא לשנות איזה פרט
ממנהגי השחיטה היו גדולי הדור עומדים בפרץ כחומה בצורה לבל ליתן
למשחית עבוד בגבולנו.

וידוע שגאון הדור הרה"ק ר' נתן אדלר זצוק"ל מסר נפשו לבצר חומת
השחיטה ונלחם בזה עד מסיר"נ וראה בזה עיכוב הגאולה ובאם הי' משיג
כל רצונו הי' מחיש ישועה, וכן מענין לענין באותו ענין בדור שלפני פנינו הי'
בזה מרן ראש גואלת אריאל כ"ק אדמו"ר זצוק"ל בעל א"א, שיצא בעוז
במכתב הק' להעמיד דת השחיטה על תילה לבלי תת על זרים על השחיטות
וסידרה, ולכן טוב עשה בעמיו שיצא בעוז ובגאון להתריע ולהזהיק על אודות
הגזירה הנוראה ח"ו אשר צריך לנוע אמות הסיפים של קהלות ישראל בכל
אתר ולהקהל ולעמוד על נפשי יסוד התורה והמסורה שלא ישלטו בה זרים
ומוזרים ח"ו, ויעזור לו השי"י כדאי מגלגלן זכות ע"י זכאי, ונזכה כולנו
להתבשר במהרה על ביטולה של גזירה חמורה זו, ולהרמת קרן התורה
וישראל עמו וישמענו ברחמיו שנית לעיני כל חי לאמור הן גאלתי אתכם
אחרית כראשית וגו' ונאכל שם מן הזבחים וגו' בב"א.

הכותב וחותם ידידו עוז הדוש"ת

שלמה זילברשטיין

מכתב נט**עובדיה יוסף**

הראשון לציון, נשיא מועצת חכמי התורה

בס"ד, כ"ט סיון תש"נ

בא לפני האי גברא רבה ויקירא הרב הגאון המפורסם כש"ת רבי שמחה בונם ליברמן שליט"א אתא ואיתי מתניתא ביד' ספרו החשוב "בשבילי השחיטה", והנה הוא נאה דורש ונאה מקיים, ועומד בפרץ בענין השחיטה, נגד הרוצים לשנות ממנהגי וסדרי השחיטה הנהוגים בכל תפוצות ישראל מדורי דורות, ונאחזים בחוקי הממשלה במדינתו באנגלי'. והרה"ג הנ"ל עמו עוז ותושי' ולוחם מלחמת ה' שלא לשנות כלל ממנהגי השחיטה המיוסדים על יסוד רבותינו הגדולים אשר מפיהם אנו חיים. ולפעלא טבא אמינא איישר חילי' לאורייתא. ויהי רצון שחפץ ה' בידו יצליח, וכל מי שיש בידו להחזיק ולסייע ולתמוך בידו, יבורך מפי עליון, כאמור: חזקו ידים רפות וברכים כושלות אמצו. ויהי רצון שבקרב נזכה לישועת ה' ובא לציון גואל. ישראל נושע בה' ישועת עולמים. אמן.

בברכת התורה

עובדי' יוסף**מכתב ס**

אני החותם מצטרף לכל הדברים הנאמרים באמת למעלה ראש מפי הראשון לציון נשיא מועצת חכמי התורה, ודבריו חיים וקיימים ונאמנים, הם הם דברים המוצדקים וא"צ חיזוק, שאין ראוי לשנות שום שינוי קטן או גדול ממנהגי השחיטה הקיים מדורי דורות בעיר לונדון המעטירה, וכל המשנה ידו עה"ת, שהוא כנגד הדין והמנהג. ואפריין נמטיי' להגאון הגדול המפורסם ר' שמחה בונם ליברמן שליט"א, אשר עומד בפרץ וחיבר ספר שלם "בשבילי השחיטה" על ענין זה, אשריו ואשרי חלקו. ה' יעזרוהו עדכ"ש לבא על המוגמר, לסלק המכשלה הנבילה הזאת מעל בנים, יהי שלום בחילו, שלום בארמנותיו אמן. וה' ירים דגל התורה הקדושה אמן, החו"כ ירושלים עיה"ק בשלהי סיון המוכתר בכ"ת שנת מתוקה שנ"ת העובד וקיים.

שלום משאש

הרב הראשי

וראש אבות בתי הדין ירושלים ת"ו

מכתב סא

ב"ה, כ"ט סיון תש"נ

מצטרף לנ"ל ומצוה גדולה לחזק ידי השומרים על משמרת השחיטה
הכשרה והמהודרת כפי שנהגנו מדורי דורות.

מרדכי אליהו

הראשון לציון הרב הראשי לישראל

ואכן רואה אני שאחר שניתן ספרו לדפוס עוד יותר גזרו בתקנותיהם
החדשות בענין חתוך הורידים אשר ממש פנים חדשות הלבישו את
מעשה השחיטה בחששות נוספות ר"ל ולא נשאר מכשרות השחיטה
ולא כלום, ותועה אני אם יש עוד ת"ח יר"ש בעולם אשר יכול להכשיר
את זה, ולפלא שהמיניסטר עצמו הודה לי על כל החששות, ורק אמר
שאינו מחויב לחלוק על הרב הראשי...

מכתב סב

הרב ישראל פישביין

בני ברק

רב בית המטבחים לעיר תל אביב

ב"ה, יום ד', ד' תמוז תש"ן

כבוד הרב הגאון המפורסם עומד בפרץ ומזכה רבים, רבי שמחה בונם
ליברמן שליט"א,

שלום וברכה וכט"ס,

הגיע לידי ספרו החשוב "בשבילי השחיטה" ויישר כח לכת"ר על עבודתו
הנפלאה בשבוע ענינים רבים השייכים לשחיטה וודאי יהי' תועלת לרבים.

והנה כת"ר המציא לנו גם את תמצית החוק החדש בעניני שחיטה
שרוצים לחוקק במדינתנו אנגלי', וכל מי שבקי בעניני שחיטה רואה את

המכשולות העצומים שח"ו עלולים להתהוות אם יתקבלו אפילו כמה סעיפים מחוק זה שנוגעים לכמה הלכות ברורות בהלכות שחיטה. ובכלל גוף הדבר שרוצים לכפות שינויים במנהגי השחיטה שמסור לנו מדור דור שזה גזירה שחייבים לבטלה ואסור לנו לשנות בענינים אלו כלום ובפרט שנוגע לכמה הלכות, ולא לחנם נפסק להלכה, שהשוטט חייב לקבל כתב משוחט שמלמדו ומדבר זה אנו למדים שעניני שחיטה חייבים להתנהג במסירה מדור לדור בלי שינויים.

ויש לנו לזרז ולעורר את כל מי שבידו להשפיע ולעשות למען ביטול גזירות אלו ויהיו ממזכי הרבים שזכותם עומדת לעד.

המצפה לבשורות טובות ולחסדי ה'

ישראל פישביין

מכתב סג

זאב הלוי פלדמן

רב דק"ק תורה עץ חיים
לאנדאן יצ"ו

בס"ד, י' סיון תש"ן לפ"ק, פה לונדון יצ"ו
מעלת כבוד הרב הגאון הגדול, מעוז ומגדול, החריף ובקי עצום, רב הפעלים לתורה ולתעודה, כש"ת מוה"ר שמחה בונם ליבערמאן שליט"א בעמח"ס בשבילי השחיטה.

אחדשת"ה ברב יקרת הכבוד כראוי,
הנה לא אוכל להתאפק מלהביע את רגשי תודתי העמוקה מקרב לב לכת"ר שליט"א בתרתי, חדא על היזמה החשובה של כת"ר שליט"א בבירור הענין הרחב של שחיטה, ובכל המסתעף, כאשר הרחיב לנו באר בספרו הנפלא בשבילי השחיטה, אשר ההיקף העצום מפליא פלאות, וענין כזה שהי' נראה כפשוט מאוד מתברר לנו כשמלה ממאות ספרי הפוסקים רבותינו מאורי הדורות לדורותיהם ז"ל, ובחידושים כפשוטם, לא ליקוט גרידא יש כאן, אלא מלאכת אומן, בחריפות ובקיאות ובליטוש הענין, ועצם הדבר שדברים כאלה מודפסים לדורות תיקון גדול הוא, כי בהיות והגזירה עדיין תלוי' ועומדת, ומי יודע מה יולד יום חשוב מאוד שהדברים יהיו קבועים עלי ספר, ויראו חכמים את הדבר לאישורו, ועי"כ זכות עצומה יש לו ובודאי ששכרו רב מאוד, ולא בכדי זיכו את כת"ר שליט"א משמאי לספר נפלא זה, אין זה אלא בגין היותו עומד על המשמר בנידון גזירת השחיטה כפי שכתב

לכת"ר הגר"א היילפרעין שליט"א נשיא התאקה"ח וכפי שאני עני יודע מהשעות הרבות שהשקיע כת"ר שליט"א לביטול הגזירה, ושכרו בעולם הזה ובעולם הבא. ושנית, התודה הפרטית על שהעניק לי בטובו את הספר והריני מברכו בברכת הדיוט יאריך השי"ת ימיו ושנותיו בנעימים להמשיך להגות בתורה"ק בהרחבת הדעת וימשיך להפיץ את תורתו המשמחת א' ואנשים ברבים כאשר עם אות נפשו.
וכעתירת הדושת"ה בכל הכבוד הראוי

זאב הלוי פלדמן

ר"ב דמי השתתפות בהוצאת הספר.

מכתב סד

הרב יצחק קוליץ

הרב הראשי וראש אבות בתי הדין
לירושלים

ב"ה, א' תמוז תש"ן

הנני להצטרף בזה, לדברי הרבנים הגאונים גדולי התורה שליט"א אשר חוו את דעתם הברורה, דעת תורה, שאין לשנות במאומה את סדרי השחיטה ומנהגי, אשר נקבעו מדורי דורות ע"י גאוני קדם.
אפריון נמטי' לכת"ר הרב הגאון המפורסם כש"ת מוה"ר שמחה בונים ליברמן שליט"א, אשר נאבק בכל עוז, למען כשרות השחיטה, והידורה, וחבר ספר מיוחד "בשבילי השחיטה", על דיני השחיטה, אשר גדולי התורה שבחוהו והללוהו.

אנו משוכנעים שממשלת בריטני, תתחשב בדעתם של גדולי התורה וההוראה, ולא תגזור גזירה הפוגעת בדת ישראל וקדשיו, ויקויים בנו והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני.

הכו"ח בברכה מעיר ציון וירושלים,

יצחק קוליץ

הרב הראשי וראש אבות בתי הדין לירושלים

מכתב סה

הרב ש.י. נסים קרליץ

רמת אהרן
רח' ר' מאיר 6, בני-ברק

בס"ד, יום כ"ט סיון תש"נ

כבוד הרב הגאון חריף ובקי עצום מוה"ר שמחה בונם ליברמן שליט"א

אחדש"ת, כאשר ראיתי ספרו היקר "בשבילי השחיטה" וגם שמעתי על הגזירה התלוי' ועומדת במדינת אנגלי' לפגוע בסדרי השחיטה הנהוגים מדור דור ומהם הלכות עקרוניות בהלכות שחיטה, וכמו שביאר כת"ר בספרו, באתי בדברי אלה לחזק ולאמץ את הפעולו נגד הגזירה, אך לקיים את סדרי השחיטה המקובלים בישראל מדור דור בלי תיקונים מסוכנים, אשר הם מנסיונות אשר עוברים על כלל ישראל, ועל כולנו לעמוד בפרץ לבלתי הכנס המשחית בבתי ישראל, ולא יהי' מכשול של מאכלות אסורות בתוכינו.

ויהי רצון שנזכה לשמוע על ביטול הגזירה בקרוב ולהרמת קרן התורה.

נסים קרליץ

מכתב סו אליקים שלזינגער

ר"מ ישיבה הרמה, ק"ק לאנדאן יע"א

שוכט"ס למע"כ ידיד נפשי הרב הגאון המפורסם לתהילה העומד על משמרת הקודש מו"ה שמחה בונם ליבערמאן שליט"א

אחדש"ת כראוי

הנה רק היום הגיע לידי ספרו הנפלא "בשבילי השחיטה", ואומר כנגדו כי קיים בזה מש"כ וירא פנחס, ראה מעשה ונזכר הלכה, אשר לא הסתפק להיות ראש וראשון המעוררים ע"ד גזירת השחיטה דפה, אשר אלולי ידידי ח"ו הי' מתקבל החוק הזה בלי פוצה פה כי רצו לעשות במחשך מעשיהם ולהכשיל עי"ז את כל העדה הקדושה באכילת חשש נבו"ט בלא יודעים, ואכן קיים כעת גם "זנזכר הלכה" בבירור נפלא לאמיתה של תורה, וכן ראוי לעשות להראות קבל עם כי אורייתא קמרתחנא ב' להעמיד דת על תלה (ואי' הם אלה אשר עכ"ז רוצים להקל למה לא יבררו הלכה בזה אם יש בידם), ועתה אולי בזכות תוה"ק יתעוררו רחמי שמים לביטול הגזרה, ואם ח"ו לא נוכל לדחותה הרי עכ"פ ידע כל אשר יראת ד' נוגעת ללבו להנזר מבשר זה שרבו בו החששות של נבילות וטריפות ושום חותם הכשר אינו יכול להתיר את האסור, וזכה ידידי ע"י ספרו זה להציל כשרות השחיטה לדורות שלא יאמרו התירו פרושים את הדבר ח"ו.

ואם כי בספרו זה הראה ידידי גודל כחו, בעדי אין בזה חידוש כי ידעתי מלפני עשרות בשנים, כשהיו עוד זקני גדולי תורה מדור הישן בתוכנו, כבר יצא שמו כת"ח מובהק ומכ"ש עתה, ויהי רצון שיוסיף להפיץ מעיינותיו חוצה לזכות את הרבים בחי' תורתו, וב"נ עוד אעמוד בפלפולא דאורייתא על כמה מדבריו (ונהנתי כי בכמה הערות גם אנכי כוונתי לדעתו בבירורי הענין הזה להלכה בטרם צאתי למערכה) וכעת באתי רק לחזק ידיו וייש"כ וימשיך לעמוד על משמרת הדת כיז ד' הטובה עליו שלא יבוא מחבלי כרמים ח"ו, עד תמלא הארץ דעה את ד'.

כעתירת ידידו מוקירו עוז אדוק באהבתו.

אליקים

ואכן רואה אני שאחר שניתן ספרו לדפוס עוד יותר גזרו בתקנותיהם החדשות בענין חתוך הורידים אשר ממש פנים חדשות הלבישו את מעשה השחיטה בחששות נוספות ר"ל ולא נשאר מכשרות השחיטה ולא כלום, ותועה אני אם יש עוד ת"ח יר"ש בעולם אשר יכול להכשיר את זה, ולפלא שהמיניסטר עצמו הודה לי על כל החששות, ורק אמר שאינו מחויב לחלוק על הרב הראשי...

מכתב סז

שלום יהודה גראס

אבדק"ק האלמין
ברוקלין נוא יארק יצ"ו

בעזה"ש

ברוקלין, יום כ"ד ניסן תנש"א לפ"ק

שכינת שלומים, וברכות ממרומים, יחולו מן שמיא על ראש השליח הנאמן, כשני רענן, האי גברא רבא ויקרא יד"נ הרה"ג המפורסם סיני ועוקר הרים, צדיק בדרכיו ותמים במעשיו, נודע לשם ולתהלה בשערים המצויינים בהלכה בהרבצת תורה, טהרה וקדושה לעדרים, דולה ומשקה מתורת רבותינו הקדושים, מעורר ישנים ומקיץ נרדמים, ידיו רב לו לגלות נסתרים בכשרות המאכלים, לסקל הדרכים, ולהרים מכשולים, מהלכי תמימים, אשרי שלו ככה, כעמוד הברזל בל ימוט נגד רוח סערה של החדשות בכל הדברים הנוגעים לקדושת עם ישראל שהן יסוד היסודות עיקר העיקרים לקיומו של עמנו עם קדוש, ה"ה כש"ת מוהר"ר שמחה בונם ליברמאן שליט"א, דומ"ץ בענדין - לונדון
אחדשה"ט כראוי למעכה"ר.

בא לפני האי גברא רבא ויקרא ואתא ואייתי מתנייתא בידיה ספרו החשוב "בשבילי השחיטה" וראיתי שעומד בפרץ בענין השחיטה, נגד הרוצים לשנות ממנהגי וסדרי השחיטה ועברתי על כל ספרו מרישא ועד גמירא, וראיתי שירד לבאר כל חמירא, זהירות בעניני מאכלות בכלל, ובעניני שחיטה בפרט, והספר ראוי מאוד הן לבעלי בתים פשוטים, והן לרבנים מנהיגי הקהילות שידעו איך להזהר ולהזהיר את אחבנ"י, הן לשובי"ם, ולרבנים מכשירים, ומשגיחים, שידעו איך להזהר ולעמוד על נפשם מבלי להתגעל בפת בגם, ולפגום נפשם ורוחם, ובפרט בענין שחיטה בעמידה בפען, עשה מלאכה גדולה לבאר את הענין בכל פרטותיו ודקדוקי גודל החששות של כל הה' הלכות שחיטה שיש בשחיטה בפען, ואין חכם כבעל נסיון, כי במו עיני ראיתי כל החששות הנ"ל ועוד ועוד, עד כמה צדקו דבריו ממש, רח"ל החששות של נבילות וטריפות ממש, וכאן סומכים על כוחו דזקן וכסיל דעבר ושנה הותרה לו, ואין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח שטות, וכבר אמרו חז"ל אין שוטה מרגיש, לא חלים ולא מרגישים כלל יותר, וקשה להאמין איך לקו בסנוורים גם אותם המכשירים לבושים בעטרת שער, שלוחים מהס"מ וחייליו (כמבואר להלן) להסיר העטרה מעל כנסת ישראל ה"י, השי"ת יערה עליהם רוח טהרה ובינה שידעו ויבינו את אשר לפניהם לרומם קרן הדת והשחיטה הקדושה להחזירה כבראשונה על תילה שיתנהגו כפי רצון תורתנו הקדושה כמקובל לנו מדור דור שלא ישנו

אף בקוצו של יוד אף ממנהג קל, וכל מי שיש בידו לעשות למען השחיטה ברוך יהיה.

ויהי רצון שחפץ ה' בידו יצליח, להתריע ולהזהיק על אודות הגזירה הנוראה ח"ו, אשר צריך לנוע אמות הסיפים של קהילות ישראל בכל אתר להקהל ולעמוד על נפשם שלא ישלטו בה הס"מ וחיליו כמבואר בספר "שמרו משפט" מגה"צ ר' עקיבא יוסף בעמ"ח לב העיברי זל"ק:

הגהצה"ק ר' נתן אדלר זלה"ה רצה לפסול השו"ב דפפ"ד, ולהכניע החותם של הסט"א השורה על השוביים הפסולים בסוד על חרבך תחי' וכו' ואלמלא השיג כל רצונו הי' בא משיח צדקינו, אך הס"מ העמיד עליו רודפים קצבים, והצריך לברוח מפפ"ד, ותלמידו הח"ס רץ אחריו כמה פרסאות וכו' עכ"ל (הובא בספר "משכיל אל דל"י) עיי"ש באריכות.

וכ"כ כתב בספר "ברית מטה משה" על הגדה של פסח בדף האחרון זל"ק:

ועכשיו שאיתרע חזקתם ראינו למפרע שדבר זה החריב את ביתנו אשר עדיין לא נבנה בימינו, והשכינה בגלות עדיין בעונינו. וכאשר נמצא כמה קלקולים אשר אין להעלות על הספר כי קצר הירעה מלהשתרע, וכו'. ובפרט בשחיטת הכבשים מחמת צמרו קרוב הדבר לפשוע ולקלקל ומחמת שיש להם לשחוט הרבה אינו מדקדקים כ"כ וממהירים לשחוט וקרוב לוודאי שמאכילין נבילות וטריפות כאשר נתברר...ומי שיהי' מותמי' בדבר ולומר מה גבר בגוברין ומה יום מיומים ויקל בדבר הזה בוודאי מנהג אבותיהם בידם ששוטחים את דבריהם לאמר מי יתן לנו לאכול בשר ואי"ת וישטחו אלא וישטחו שהיה נתחייבו שונאיהם של ישראל כליה על שבקשו לאכול בשר תאוה היינו בשר נחירה ואבותינו חטאו ואינם ואנחנו אם נעשה כמעשיהם לא טובים להיות נלכדים בעונם ח"ו ואוי לנו מיום הדין ואוי לנו מיום התוכחה: ואין לנו פה לדבר ומי יוכל להגיד ולספר מה שעבר עלינו עד כה שגרמו לנו השוחטים כמה רעות ולא ידעו ששחטו לעצמם בסכין פגומה כמו כן יהיה מיתתם בכלל נבילה וטרפה לכל הוא הקליפה רח"ל תשליך אותם, ומוכרח להיות מגולגל בכלב וכו' עיי"ש באריכות גדול.

וידוע שע"י בשר פיגול יצאו מן הדת לערך ג' וחצי מיליאן יהודים רח"ל, כמבואר בשו"ת דברי חיים" (יו"ד ח"א סימן ז') שאין עבירה כמאכלות אסורות שמטמטם הלב הישראלי, ובעוה"ר ראינו עיי"ז יצאו מן הדת כמה קהילות בארץ לוע"ז שאכלו ונתפטמו בנו"ט על ידי השוביים הקלים, וגברו עליהם דעות זרות עד שנאבדו מן הקהל (עיי"ש דבריו החוצבים להבות אש), וכן מובא בדגל מחנה אפרים" (פרשת עקב מכתב מהרמב"ם זצ"ל) ששבעים אלף איש כפרו בתחיית המתים בגלל שאכלו ונתפטמו במאכלות אסורות עד שיצאו מהדת ובא עליהם מלך והרג את כולם רח"ל.

דעת תורה - השמר לך "פען" רצג

וידוע שמערכת הס"ם שלא לפתות כל יחיד ויחיד, רק מעמיד שוחטים ורבנים בכ"מ מסיטרא דילי ועי"ז הכל ברשתו.

וראה מש"כ בעל "תולדות יעקב יוסף" (פי' נשא בד"ה העולה) וזל"ק:
עתה התחכם היצה"ר שלא יצטרך לילך ולפתות וללכוד ברשתו כל יחיד ויחיד, רק יחיד אשר רבים נכשלים בו, והוא שמעמיד שוחט בעיר מסיטרא דילי המאכיל טריפות לרבים וכולם נלכדו ברשתו, עיי"ש.

וזה שאנו רואים רבנים גדולים בקהילות ישראל שמכשילים הרבים ומאכילים נבילות וטריפות בישראל, זה אינו דבר חדש, וכבר מבואר בספר "שעי"ת לרבינו יונה" זצ"ל וזל"ק:

אם הרב אינו משגיח על השו"ב כראוי וסומך עצמו על חזקתו הוי הרב בכלל מאכיל טריפות לישראל חס ושלום ונתפס בעונו.

וכן מובא ב"תבואות שור" (על מסכת חולין) שהס"מ יושב על כסא של ג' רגלים, רבנים, חזנים, שוחטים, ואינו צריך לעמוד הרבה וכך יש לו הכל ברשותו.

ובשו"ת "חת"ס" (או"ח סימן ר"ה) מבואר שמלך זקן וכסיל יושב על כסא של ג' רגלים, חזנים, שוחטים, סופרים, וזל"ק:

המלך זקן וכסיל (הוא היצה"ר) יושב על כסא של ג' רגלים.

רגל א' - החזנים המוליכין מחוץ למחנה תפלות כלל ישראל.

רגל ב' - שוחטים המאכילים נבילות וטריפות לבני ישראל.

רגל ג' - סופרים הכותבים תפילין ומזוזות פסולים,

ותו לא צריך לכולם, עכ"ל.

וידוע שאם השוחט כשר אז אליהו בעיר, ואם ח"ו השוחט רע אז מלאך המות בעיר רח"ל, כמבואר בספר "אמרי צדיקים, דברי גאונים" (עמוד ה' עיי"ש באריכות), ומבואר בספר "שמחה בבשר" כי הפלא הוא שהרב או הרבי שמחזיק ידי השו"ב הפסול הוא אשם על כל האסונות שנמצאים בכלל ישראל, והאי עלמא כידוע עלמא דשיקרא, שאנו רואים בעוה"ר שנקטפים מהכלל ישראל בחורים וילידים ואברכים צעירים רח"ל, והרב המכשיר שמחזיק ידי השוחטים פסולים עומד וצועק כי האשם הוא הביטול תורה או הצניעות, וצועק ובוכה ובאמת היו כולם צריכים אז לצעוק בקול גדול על הרב הזה כי הוא הוא הרוצח שרצח הנפש היקר ההוא. כמבואר ש"הצדיק אבד" למה בגלל ש"יואין איש שם על לב" לידע ולצעוק על האמת מי הרג באמת את הצדיק הקדוש הזה.

ובאמת כי האדם האותב את הקב"ה באמת אי אפשר שלא יזעק ולא יצעק מרה כשרואה בני אדם מורדים בהקב"ה ומפטמים את גופם ודמם

ונפשם ונשמתם עם אכילות של נבילות וטריפות ר"ל, אשר הן יסודי גופי התורה בזה תלוי כל קדושת ישראל, ואם אינם מוחים בכל כוחם הרי נחשבים כאילו בעצמם אוכלים נבילות (כמבואר בשע"ת הנ"ל) ועוד כי כל אחד ערב בעד חברו.

ומה מאוד יכאב לבנו בראותינו שרבים מבני עמנו אפי' אלו שמתפללים ג"פ בכל יום ושומרי מצוות, נכשלים במ"א ומפטמים גם את נפש ילדיהם בכל מיני פטומי דטמאות ונבילות, אוי לעינינו שכך רואות. ומה יכאב לבנו שבעלי ההשפעה אינם מעוררים את לבב אחינו שלא יביאו ח"ו אסון עליהם ועל כלל ישראל על ידי אכילות נבילות וספיקי מ"א כמבואר ברמב"ם ושו"ת דברי חיים הנ"ל.

ואסיים בדברי הקדוש "מהרש"ק" זי"ע בספרו (שו"ת טוטו"ד ח"א) זל"ק:

ללמד דעת לדורות אולי יזדמן עוד מעשה כזה ידעו איך להתנהג ולקיים החכמה תחי' את בעליה בשני עולמות, "והלואי כד שכיבנא יפוק לקדמנא זכות זה מה שביערת הרעה הזה מן העולם" וכן יאבדו כל אויביך ד'. ועלינו יערה רוח ממרום. (דברים הללו ככתבם וכלשונם נעתקו משו"ת טוטו"ד ח"א בפתחי שערים שכתב הגאון שר התורה מהרש"ק זצ"ל אודות השוחט רע מעללים מק"ק בארדיטשוב שזכה להרחיקו ולהעבירו).

על כן סוף דבר הכל נשמע, אשרי חלקו ועמלו שיצא במלחמת קודש, ולעמוד בראש מערכת קדש זו להגן על השחיטה כהלכתה במדינתם ודורש ומבקש להחזיר עטרת קדושת ישראל ליושנה, ושישמרו את נפשם ואת ילדיהם ממכשולים בעיני מאכלות אסורות, והי' הטוב יהיה בעזרו לזכות את הרבים, ומגלגלים זכות ע"י זכאי, ויפוצו מעינותיו חוצה בספריו היקרים, ויהא רעוא משמיא שיאריך ימים ושנים ומתוך נחת והרחבה יזכה עוד לזכות את הרבים ולהעמיד הדת על תילה, ויהי חלקי עימו, ובזכות זה תתקרב גאולתנו ופדות נפשינו ונזכה מהרה לרגלי מבשר משמע "שלום" על הרי "יהודה" וערבה לדי' מנחת "יהודה" מנחת "ש"י" - בבהגאוצ' בב"א.

מכבדו ומוקירו כערכו הרם. עבד לעבדי ה'

כעתירת ידידו דושה"ט

שלום יהודה גראס

אבדק"ק האלמין יצ"ו

